

SAMSARUL

c. bărbuceanu

cartea românească

C. BĂRBUCEANU

S A M S A R U L

C. BĂRBUCEANU

SAMARUL

— roman —

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

Coperta de Andrei Olsufiev

STAMBARUL

— EDITURA —

EDITURA CARTEA ROMÂNESCĂ

1

Accidentul — sau poate enigmatică sinucidere — avu-
sesse loc în casa de la numărul 25, pe strada Mănăstirilor.
Clădirea, o construcție masivă, în întregime beton, piatră,
vitralii și obloane, fusese ridicată la începutul deceniului
douăzeci de către un negustor care urmărea să ajungă cel
mai de văză om din cartier. Visul lui Tache Rugină avea
însă să se destrame la trei ani de la sfârșitul celui de-al
doilea război mondial, la începutul unei veri secetoase,
într-o noapte. Încleștarea celor două tabere fusese urmată
și de alte transformări puțin scontate, totuși Rugină con-
tinua să spere. Când s-a trezit din somn într-o dimineață
senină de iunie, cu o durere de cap căreia nu-i găsea mo-
tivare, era sărac. Nu-i rămăseseră decît banii, aurul și
bijuteriile de familie. Nici magazin de fierărie, nici bru-
tărie și nici măcar cetățuia aceea de piatră, casa cu fe-
restre zăbrelete și dublate pe-afară de obloane grele, cu
uși de stejar sculptate rudimentar, cu scări înalte de piatră
cioplită de meșteri iscusiți aduși tocmai de la Rotari, un
sat de munte din Prahova. S-a mutat în două odăi puțin
ospitaliere, undeva mai la marginea orașului. De inimă
rea s-a prăpădit repede. Nevasta îi murise mai înainte,
copii nu avea, celorlalte rude puțin le păsa că a răposat
„nenea Tache“. Trăise, oricum, destul : mai bine de șapte-
zeci și cinci de ani.

Casa, care trebuia să reprezinte un simbol al prosperi-
tății și priceperii sale negustorești, fusese repartizată. Cele
cinci familii se chivernisiră cum putură. Mai certîndu-se,
mai împăcîndu-se, ajungîndu-se la un final previzibil : se
suportau unele pe altele.

La parter, în partea dinspre stradă, locuiau patru familii, avînd bucătăria și cămara comună. În fund, la etaj, doar unul singur. Pentru exclusivitatea asta, cei de jos îl pizmuiau, mai ales că, neavînd familie, nici nu prea folosea bucătăria. Cînd își mai aducea acasă cîte o femeie, doar atunci se apuca să încălzească sau să prepare cîte ceva : vreo conservă, ouă ochiuri sau omletă, cafea, lapte. Dacă se întîmpla ca femeia să fie cît de cît gospodină, atunci invitata de o oră sau de o noapte deretica și spăla vasele îngrămădite prin colțuri. Avea o vechitură de chiuveță unsuroasă, unde se spăla pe mîini, dar și pe față și pe dinți, ca să nu coboare la parter, la baia folosită împreună cu ceilalți patru locatari.

În casă, adică în dormitorul ce ocupa o suprafață de aproape patruzeci de metri, de o formă ciudată — nici pătrată, nici dreptunghiulară — era însă altfel. Nu păstra o ordine desăvîrșită, nici măcar o curățenie aproximativă, însă, din cauza mobilei vechi, dar bine întreținută, a covorului de Sileh, uzat atît cît să aibă preț, și mai ales a unui aer de templu oriental, un amestec de tămîie, smirnă și parfum greu, cine intra simțea că pășește într-o altă lume. De la mirosul de transpirație iute și fierbinte din tramvaie, de gaze de eșapament de pe străzi sau de băutură ieftină din bufete, la atmosfera de religiozitate profundă a dormitorului, era o diferență sesizată pînă și de cel care, ciocnînd la ușă, solicita plata cine știe cărui abonament. Poate că numeroasele tablouri și icoane agățate pe cei patru pereți, poate și halatul de casă al stăpînului acelor bunuri, o piesă originală și acesta, sau însăși înfățișarea lui Iosif Beroniade — Samsarul, cum îl numeau „cei de jos“ — îi făcea pe oamenii mai simpli să se descopere cînd îi treceau pragul, și să pășească în vîrfurile picioarelor.

Samsarul !

Beroniade nu părea prea afectat de faptul că ceilalți patru locatari îl botezaseră într-un fel nu tocmai măgulitor, nemaispunîndu-i „domnu Beroniade“ sau „domnu avocat“, ca la început, cînd se mutase acolo. Îi da dracului în sinea sa, continuînd să-i împrumute, la nevoie, cu mici sume de bani, fără să le pretindă dobîndă, ca altora. Sau, rar, cînd suma era mai importantă, se mulțumea cu procente modice.

Tot el se oferea, și deseori le mijlocea, cumpărarea sau vânzarea diferitelor bunuri ce nu se găseau în fiecare zi pe piață. Avea relații ca nimeni altul și nu obosea dînd telefoane sau primind apeluri. Cînd nu se putea altfel, lua servieta într-o mîină, umbrela în alta — de umbrelă nu se despărțea nici în cele mai senine zile de vară — și cutreiera orașul dintr-un capăt în altul. Susținea, și fără îndoială că avea dreptate, că mișcarea nu are de ce să-i dăuneze la cei cincizeci și cinci de ani ai săi. Știa bine că, oricum, de clipa cînd va închide definitiv ochii tot n-o să scape, dar această clipă o dorea cît mai îndepărtată.

Abia de cîțiva ani simțea că trăiește după pofta inimii. Sărac nu fusese niciodată, de foame nu răbdase nici măcar în timpul războiului sau al anilor de secetă, totuși întotdeauna trebuise să drămuiască cu socoteală banii din buzunar. De cînd însă ieșise la pensie — din motive medicale destul de ipotetice, ceva în legătură cu o boală de inimă, insuficiență cardiacă, spunea — era mulțumit, nu avea de ce să se mai plîngă. Cum încasa pensia, o depunea cu regularitate la C.E.C. Bani albi pentru zile negre. Trăia din ce cîștiga lăaturalnic : bani dați cu camătă, mijlociri de vânzări-cumpărări de te miri ce, de la case și mașini, pînă la mobilă veche și covoare de preț, orice. Dacă afla că pe o anume stradă, la numărul indicat de informatorii săi, există un amator serios care caută un Fiat 128 sau un dormitor Renaissance, prefera să trateze afacerea cu tații sau cu socrii celor ce dădeau banii. Nu avea încredere în tineri, socotiți mai puțin serioși, uneori și indiscreți, dar poate că avea el și alte motive, desigur întemeiate. Mai avea Iosif Beroniade și alte motive să prefere pe cei mai vîrstnici celor tineri. De la caz la caz, însă.

Tot lucrînd cu oamenii, ajunsese un bun psiholog. Ghi-cea îndată cu cine avea de-a face și cam cite parale îi valorează pielea. Și pielea acestora — a celor mai în etate — valora mai puțin în ochii săi. Socotea apoi, și doar rareori se înșela, că cel ce are de unde să ofere zeci de mii de lei pentru un dormitor în patul căruia nu se doarme mai comod decît într-unul de cinci-șase mii, sau oferă o sută de mii pentru o mașină numai pentru că respectiva marcă nu se găsește în comerțul de stat, mai scoate el din

buzunar două-trei mii și pentru el, intermediarul afacerii, și încă niște amărîte de sute pentru cea care, cu prezența ei fizică, întotdeauna atrăgătoare, contribuia la stabilirea mai lesnicioasă a prețului și a clauzelor contractuale. El însuși, o viață întreagă, dusesese dorul femeilor frumoase și, mai ales, tinere. Cum un Adonis nu fusese niciodată și nici în bani nu se scăldase, trebuise să se mulțumească cu plevușcă, în tinerețe femeii de bordel, iar mai apoi din cele adunate de prin preajma piețelor, îndeosebi de la „Calul Bălan“.

Nici nevasta nu fusese mai de soi. Posacă și urită și mai în etate cu șase ani decît el. O luase îndată ce terminase facultatea, fiindcă era fata unui potentat al vremurilor, considerat de unii bogat și cu relații. Bogat, nici vorbă ; avea patima jocurilor de noroc, inclusiv a curselor de cai, iar relațiile s-au topit, odată cu căderea partidului de la putere. Nici n-a oftat măcar cînd a rămas fără Eleonora, sfîrșită la patruzeci de ani, ca urmare a unei duble pneumonii. Dumnezeu s-o ierte ! a zis, regretînd ziua cînd o cunoscuse.

Din toate visurile legate de căsătorie se alesese doar cu casa : șapte-opt camere și anexele respective. Cînd a rămas Tache Rugină fără masiva sa cetățuie, a pierdut și Bero-niade casa de zestre a Eleonorei. Blestemînd și bombănind la adresa știa el cui, și-a luat patul și valizele, mutîndu-se pentru o vreme într-o garsonieră, apoi în alta, și a sfîrșit prin a ajunge chiriaș pe strada Mănăstirilor.

Substratul multiplelor sale expediente era cunoscut de cîțiva și bănuît de mai mulți. Cîte ceva ajunsese și la urechea unor autorități de curiozitatea și omniputerea că-rora se temea pînă și un om ca Iosif Bero-niade. Dar cum Samsarul știa că învinuirea, dacă nu este dovedită cu probe, nu face multe parale, căuta pe toate căile să nu lase urme și se ferea să intre în cîrdășie cu oameni care nu ofereau suficiente garanții. Îi alegea, măcar atunci cînd putea s-o facă, doar dintre deocheații care aveau și ei ceva de ascuns.

Aceasta era una dintre cauzele pentru care cei patru chiriași de jos, pe dinaintea cărora, vrînd-nevrînd, trecea

zilnic — și el, și cei care îl vizitau — nu trebuia să știe prea multe. Era destul dacă își închipuiau că vinde și cumpără, să scoată un ban în plus, că... pensia-i pensie.

Că îl consideră samsar, să-l considere. Nu calcă legea și nici nu frustrează fiscul ! zicea. Legile-s destul de îngăduitoare când știi să te streкори prin labirintul articolelor și paragrafelor.

Și el știa. Urmase, după anii de criză economică ai deceniului trei, Dreptul, și profesase apoi, cîțiva ani, avocatura. După cel de-al doilea război mondial pierduse însă calitatea de a mai pleda. Ca să facă ceva și să trăiască, în acele vremuri total nesigure pentru unul ca el, se angajase la I.A.L., inspector de teren. O funcție destul de vagă și care cerea o calificare aproximativă, nu prea grozav de bine plătită, dar care avea totuși o serie de avantaje pentru un om versat în anumite treburi. Inspector de teren fiind, ajunsese să cunoască o mulțime de lume, pe mai toți cei care locuiau în raza sectorului său de activitate. Când a fost pensionat, ajunsese o enciclopedie vie a zecilor de străzi bătute zi de zi în decursul a aproape douăzeci de ani. Unul dintre sectoriști apela adesea la el pentru clarificarea unora dintre „probleme“.

— Nene Iosife, ia zi-i, o cunoști pe păsărica aia de la optzeci și opt, de pe Soarelui ?

Prudent, viitorul samsar tatona mai întii terenul :

— Șatena aia nostimă, cu ochii verzi ?

— Așa, așa ! Vezi c-o știi ? ! Ce învîrtește ?

— Știu și eu ? ! Ce să-nvîrtească ?

— Din ce trăiește ? Că de trăit, trăiește bine. Servici n-are...

„Aha ! Gata, știu acum ce te interesează, domnule milițian, dar ți-o-ntorc eu îndată, ca la Ploiești.“

— Da, știu la ce te referi. Crezi că... Să știi însă că o bănuiești degeaba. O ajută o mătușă pricopsită de pe lingă Răcari, și cu bani, dar mai ales cu de-ale gurii. Și-i mai dă și fostul ei bărbat cîte ceva.

— Dar ăsta s-a-nsurat din nou !

— Ei, și ? Ce-i întii, nu-i pe urmă. Încă mai ține la ea, poate că o și iubește. Altfel nu-i lăsa ei casa, două camere, terasă, în centru...

Cu primul prilej, după o zi sau două, cînd avea timp și pentru astfel de preocupări mai mărginașe, elegant, parfumat și cu o cutie de bomboane în servietă, suna la numărul 88. Mai știi ? ! Poate că iese ceva și de la bibilica asta. Bani nu, nici vorbă, dar ceva cunoștințe sau relații, poate. Dacă nu curge, pică.

Și, sigur pe sine, suna, cu un zîmbet onctuos pe buze.

Îndată după pensionare, ca să aibă o acoperire a anu-mitor preocupări și vizite ce puteau ocaziona discuții și interpretări nedorite, achiziționă, numai el știa cum atît de ieftin, un pian Steinway, cu mahonul oglindă. Opt zdrahoni adunați dintr-o cîrciumă abia putuseră să-l ducă sus, la etaj, pe scările care urcau prin fața ușii de la bucătăria celorlați patru locatari.

Profesor de pian ! Da, sună frumos, distins ! Nu pentru fisc, se înțelege. Nici pentru părinții improbabilelor eleve, care puteau solicita să li se arate diploma, ci pentru cei din curte îndeosebi, dar și pentru alți curioși căuta Sam-sarul să-și dezmință numele și să nu-l complice prin alte atribute și mai puțin măgulitoare. Știa că impresiile și părerile unora puteau fi înșelătoare, în raport direct cu o mulțime de circumstanțe variabile prin însăși natura lor, totuși esențial era să se audă *jos* că *sus* se cîntă sau se exersează.

Beroniade, fără Conservator, școală de muzică sau vreo oră de pian, izbutea totuși să scoată din prețiosul Steinway patru sau cinci melodii, imposibil însă de identificat fără propriul său sprijin. Doar melodia lansată într-o vreme dulce de Lala Andersen — Lili Marleen — ieșea din degetele lungi, osoase, acoperite de păr abundent, mai aproape de creația unui elev absolvent al primului trimestru de muzică. *Elevele* însă, deși unele, rar, apropiau sau depășeau vîrsta critică a celor treizeci de ani, n-ar fi izbutit nici plătite în aur să egaleze performanțele maestrului.

Locatarii imobilului construit de Tache Rugină în urmă cu șaizeci de ani se delectau însă deseori cu melodii interpretate de virtuoși ai pianului. Sau, dimpotrivă, se enervau sau se plictiseau, dar răbdau cu stoicism o continuă și doar rareori prea îndelungă zdrăgăneală.

— Se simte de la o poștă cînd cîntă domnu Iosif ! Cînd zdrăngănesc maimuțele alea cu fuste de pioniere, te-apucă nebunia ! spunea chiriașa de lîngă baie, mai apropiată de sursa sonoră, celeilalte.

— Da, cîntă frumos cînd vrea ! se declara de acord Roza Mărgărit, învîrtind cu o lingură de lemn în rîntașul gata să se ardă, mirosul de ceapă prăjită urcînd spre apartamentul Samsarului, nevoit uneori să scoată capul pe ușă și să strige celor de jos să închidă ușa bucătăriei și să deschidă ferestrele.

— Omul meu, continua cealaltă — „Băcăneasa“, cum o numeau vecinii, bărbatu-său fiind responsabilul unei Alimentare — abia așteaptă să mai crească Kati, s-o dea pe mîna lui domnu Beroniade s-o-nvețe pianul. Pianul și engleza. O fată, dacă are astea două, e aranjată pe veci, nu-i mai trebuie nimic.

— Îi mai trebuie ei și altceva, nu numai... astea două ! căuta Roza s-o înțepe, fata responsabilului fiind ușor fon-făită și cu picioarele paranteză.

— Da, bineînțeles, madam Roza ! se făcea că nu înțelege cealaltă gospodină. La liceul unde o s-o dăm noi pe Kati, se învață obligatoriu franceza și spaniola. Știe și un pic de nemțească, de la bunică-sa.

— Dacă-i așa... ceda Roza, în sinea ei gîndind cu totul altceva.

Nu voia să se pună rău cu Băcăneasa.

— Auzi ? Începe. Vată-n urechi ! și soția responsabilului își trase capul între umeri, privind în sus, într-o atitudine care parcă exprima teama de a nu se prăbuși tavanul și de a-i cădea pianul în cap.

— Mă mir ! și Roza luă o atitudine de totală surprindere. N-am văzut pe nimeni urcînd la domn' profesor. Și-s de două ore în bucătărie.

— Poate că ai fost tocmai atunci la *vece*, cînd urca dînsa.

— Poate. Ia taci ! Auzi ? A oprit-o ! Prea nu se pricepea ! Ascultă, acum cîntă el. E altceva ! Se simte mîna de profesor !...

Nu cînta nici *ea*, nici *el*. „Cînta“ un Grundig, și Iosif Beroniade, din neatenție, încurcase benzile : pusese o bandă

de începător în locul unei benzi cu lucrări pentru pian de Rahmaninov.

A asculta lucrări muzicale dintre cele mai pretențioase constituia una dintre pasiunile Samsarului. Singura, poate, nevinovată. Își îmbrăca halatul pe corpul gol și se culcușea într-un fotoliu, cu fața cufundată în palme, și asculta închipuindu-și că el, Iosif Beroniade, e cînd Mefisto, cînd Vrăjitorul din Flautul fermecat, cînd Ivan cel Groaznic. Minute în șir uita că numele său e Iosif Beroniade, biet individ ahtiat după bani.

Cel mai adesea devenea meloman cînd era beat, adică rar. Ingurgitarea unor impresionante cantități de alcool nu părea însă a-i dăuna cîtuși de puțin sănătății. Și cînd bea, bea zdravăn, votcă îndeosebi, socotită „curată“, apoi rachiu alb — din același considerent — coniacul fiind pus abia pe cea de-a treia treaptă. Formele sale de beție se materializau printr-un apatism total și transpirație abundentă. Ascultînd operele și simfoniile celor mai mari maeștri ai genului, contempla cu nesaț, cu ochii pe jumătate închiși, o vastă colecție de reviste și seturi de pliante pornografice. În acele momente nu era acasă. Putea să sune telefonul, să piardă, nerăspunzînd, un important comision sau interese de afaceri, să-i ciocăne la ușă cea mai dorită dintre femei. Nu-i mai trebuia o ființă materială, se mulțumea cu ceea ce distingeau ochii săi tulburi, halucinanți, de nebun.

La fel de spontan sosea și trezirea. Deschidea brusc ochii, și-i freca cu podul palmei, arunca originalul halat de casă și îmbrăca un altul, obișnuit, de baie și cobora la parter. Cînd după zece-cincisprezece minute urca scările, era vioi și înprospătat. Apa rece îi alunga o parte din aburii beției, iar ceilalți, cîți mai rămăseseră, îi dădeau o vigoare și o elocvență deosebită. Punea mîna pe telefon, suna pe unul sau pe altul, își nota adrese și caracteristicile obiectelor solicitate de diverși amatori de rarități, tatona posibilitățile pecuniare ale acestora și, dacă cineva suna la ușă, într-o clipă era în prag cu cel mai amabil zîmbet pe buze.

— A, dumneavoastră ? ! făcea Samsarul pe miratul, invitîndu-l să intre.

— Așteptați pe cineva ? Sînteți ocupat ? — întreba vizitatorul.

— Nu, nu, o elevă. O elevă, dar poate să aștepte. Pofțiți, luați loc. Doriți să beți ceva ? Am... și înșiruia zeci de băuturi. V-aș ruga însă să mă scuzați o clipă, să dau un telefon unui domn, să nu plece cumva în oraș.

După cîteva momente :

— Alo ? Domnu Steriade ?... Bonjur, Beroniade te deranjează. Uite ce-i, dragul meu : vreau neapărat să te văd *mîine*. Ceva concret și sigur, da. Păi să zicem... și Samsarul își privea ceasul și fixa ora exactă cînd cea invitată urma să-i sune la ușă : de obicei peste douăzeci-treizeci de minute, în raport cu distanța dintre locuința celei chemate și strada Mănăstirilor.

Odată isprăvită această „obligație plicticoasă“, se întorcea către vizitator, gata să-i pună la dispoziție și sufletul, numai să se simtă acesta mulțumit.

— Domnul meu, al dumneavoastră sînt !

Cînd suna inoportuna elevă — *domnul Steriade !* — Beroniade îi indica, pe un ton care trebuia să arate musafirului că e puțin agasat de sosirea ei, un scaun sau un fotoliu și o ruga să aștepte, „să termin cu domnu“. Fata, afișînd o mină de seriozitate, lua de pe măsuta alăturată fotoliului în care fusese invitată să ia loc — doi metri depărtare de ochii celui ce urma să scoată banii din buzunar — o revistă, numere vechi din *Paris Match* sau *Playboy*. Discuția bărbaților n-o interesa, doar problema propriilor picioare. Lungi și drepte, sau poate ușor cabrate, cîteodată prea pline, uneori prea subțiri, însă întotdeauna îmbrăcate în ciorapi de cea mai bună calitate. Unul peste altul sau alăturate și aruncate neglijent într-o parte, în semiobscuritatea interiorului strălucea doar secvența de coapsă neacoperită de ciorap, la care, fără îndoială, țintea privirea vizitatorului. Mai apoi, cînd gazda mai aprindea o lumină, să vadă mai limpede paharele, de sînt pline sau nu, schița un gest de inocentă pudicitate. O clipă mai tîrziu scăpa ca din întîmplare pe prețiosul covor de Sileh pachetul de țigări, bricheta sau revista. Bărbatul, aproape de sfîrșitul vieții erotice, schița un gest, inutil și acesta, fiindcă femeia se dovedea mai iute, justificînd totodată utilitatea neatenției sale : ridica ea obiectul, dar tot ea își

etala astfel și alte atuuri, printre care și un zîmbet în sensul dorit de Beroniade.

Sosea însă și clipa cînd „domnu Iosif“ socotea afacerea încheiată — în faza sa incipientă — a tatonărilor și a primelor luări de contact — dar nu și a prețului ! — și ființa din fotoliu trebuia îndepărtată. Lua atunci o atitudine de profundă părere de rău. Vocea i se voala, trupul i se mlădia, mîinile gesticulau și se mîngîiau, iar cuvintele exprimau o stare sufletească profund tulburată de impolitețea la care era obligat să apeleze, trimițînd-o la bucătărie.

— Domnișoară Ruxandra, te superi cumva dacă te rog cum nu se poate mai frumos să treci pentru cîteva minute dincolo ? Nu te supăra ! Te rog ! Începem îndată și lecțiile. Mulțumesc, ești foarte drăguță !...

Închidea încetișor ușa în urma fetei — cîteodată o conducea el însuși în sordida bucătărie, cînd nu politețea era cauza, ci necesitatea de a-i da niscaiva sfaturi suplimentare sau dorea să-i afle părerea — și revenea răsufliînd ușurat la partener :

— Fată bună, dar e mai bine așa. Nu-mi place să știe dreapta ce face stînga. E mai sănătos.

— Da, da, mai bine. Învăță pianul ?

— Fără prea mari perspective. Îi e capul la alte drăcovenii, nu la lecții. Așa-s tinerelele astea din ziua de azi. La un ceai s-a cam îmbătat și a făcut *streep-tease*.

— Așa ? ! holba vizitatorul ochii, luat pe nepusă masă.

— Iar a doua zi plîngea colo, cu capul pe clapele pianului.

— Ea v-a spus ?

— Dar cine ? Ce, eu umblu pe la sindrofiile lor ?

— Dacă plîngea... făcu vizitatorul pe un ton din care se putea deduce că omul rămăsese cu impresia că fata regreta ceea ce făcuse.

Numai că Beroniade contracara îndată, neavînd nici un interes să absolve de păcate ființa ce aștepta nemișcată, stînd pe un taburet, printre farfurii și tacîmuri nespălate, fumînd Kent.

— Plîngea fiindcă avea o migrenă groaznică, nu fiindcă, vezi Doamne, îi văzuseră alții goliciunea. D-aia plîngea și nu-i ajutau cu nimic piramidoanele și antinevral-

gicele. Totuși, față de altele, e mai serioasă și mai profundă, se grăbi să adauge, încercînd astfel să alunge impresia de nemulțumire ce o citise pe fața interlocutorului.

Probabil, socotea Samsarul, hodorogul e unul dintre tipii amatori de puritate, nu de fițe prea deocheate. Mai știi ? !

— Au și părinții vina lor, dacă o lasă noaptea să umble hai-hui, constata celălalt.

— Se trage dintr-o familie bună, de neam mare. O familie care cîndva se juca cu banii, însă de ! De cînd cu legile astea noi, vai de ei, abia dacă-mi pot plăti lecțiile. Deseori însă mai trec și eu cu vederea...

Fostul avocat făcea complice cu ochiul, zîmbind semnificativ, ca să adauge cu subînțeles, moale :

— E fată bună !

— Atunci...

— Și-are și ea nevoie, sărăcuța, de-un pantof ca lumea, de-un *Chanel*, pricepeți dumneavoastră ! mai adăuga Samsarul.

2

Casa lui Tache Rugină părea pustiită de suflète la acea oră de îngîinare a zilei cu noaptea. Nici cea mai slabă urmă de viață nu răzbea în afară din încăperile ocupate de cei cinci chiriași ai imobilului. Poate că o parte dintre ei erau plecați, alții, la acea oră de după-amiază tîrzie — cinci și jumătate — dormeau încă, iar ultimii nu voiau să se știe că sînt acasă. Poate că închiseseră obloanele de lemn ale ferestrelor sau, din motive doar de ei știute, stăteau în casă fără să aprindă lumina.

Din stradă se intra în curtea pavată cu bolovani de rîu printr-o poartă înaltă, de fier forjat, placată pe dinăuntru cu tablă, ruginită și roasă pe alocuri de vreme. În partea

dreaptă se ridicau zidurile clădirii principale în care locuiau cei patru chiriași de la parter, iar în stînga se înălța peretele drept, fără ferestre, al unui bloc cu patru etaje, o construcție modernă, cu intrarea prin altă stradă. În fundul curții, la parter, se înșirau unele după altele cinci încăperi diferite, fiecare însă cu un rost bine determinat: bucătăria, mare cît un dormitor obișnuit, cu plitele de aragaz jur-împrejur, cămara, cu o mulțime de rafturi și dulapuri, încă o despărțitură menită cîndva să țină loc de cameră de locuit pentru bucătăreasa lui Tache Rugină, și o altă încăpere aglomerată cu tot felul de vechituri nefolositoare: scaune în trei picioare, dormeze fără zegas, mese descleiate. Deasupra acestor acareturi se ridica etajul, apartamentul Samsarului, cu cele două ferestre orientate spre curte și stradă.

Beroniade, ca să intre „la el“, avea de ales una din două posibilități: ori să se folosească de intrarea de serviciu, situată între ultimul apartament al celor de jos și bucătăria de sub etaj, ori de intrarea principală a clădirii din dreapta. Ca să se folosească de intrarea principală, ar fi fost nevoit însă să treacă prin fața ușilor — cînd închise, cînd deschise — ale celorlalți patru locatari. Ceea ce, deseori, dacă nu era inacceptabil, era oricum neplăcut, sau doar jenant. Intrarea aceasta nu se asemena cu cea de serviciu. Se urcau mai întîi cîteva trepte de piatră, urma un vestibul, cu pereții laterali numai vitralii multicolore, apoi alte scări, de marmură, venea la rînd holul principal, vast, cîndva menit să adăpostească tablouri de familie. Din hol, la dreapta, spre stradă, trei uși răspundeau în tot atîtea încăperi. La stînga, aproape de peretele din fund, o singură ușă. Aceasta nu se închidea niciodată, și prin ea se pătrundea într-un culoar lung și îngust, fără ferestre, iluminat zi și noapte de un bec de numai 25 de wați, sfîrșitul culoarului terminîndu-se alături de cea de-a doua intrare, amîndouă întîlnindu-se într-un fel de casă a scărilor. De aici se intra în bucătărie și în cămară, în pivniță, și tot de aici pornea scara care urca la apartamentul lui Beroniade și în podul comun tuturor.

Samsarul, dacă ar fi fost întrebat, ar fi răspuns că nu-și amintește să fi folosit intrarea principală mai mult decît

de zece-cincisprezece ori, și asta mai către început, cînd se mutase acolo, în urmă cu aproape douăzeci de ani. Și el și cei care îl vizitau se serveau de intrarea de serviciu. Era întrucîtva și mai firesc să mergi prin curte decît să treci pe dinaintea ușilor atîtor locatari, prin coridorul unde, la tot pasul, te loveai de diferite vechituri neclintite cu anii din loc, îndeosebi valize și cufere, din acelea care își găsesc o întrebuințare doar la mutat. Chiriașii de la parter se foloseau însă aproape în exclusivitate de prima intrare. Pe „dincolo“ intrau doar gospodinele cînd se înapoiau de la piață, să-și lase cumpărăturile în bucătărie sau în cămară.

Primul dintre cele două apartamente situate la dreapta holului principal era locuit de Mircea Pop, profesor de educație fizică, și de soția sa, Mariana Pop, actriță — cam de mîna a doua — la un teatru de revistă. În al doilea apartament — singurul dintre toate care își merita denumirea, fiind compus din două camere — locuia, încă de la naționalizare, un inginer electromecanic, Andrei Deheleanu, pensionar. Împlinise de curînd 60 de ani. Cu șase ani în urmă singurătatea inginerului, care nu fusese căsătorit niciodată, încetase : se ivise, cam nepoftită, în viața sa o nepoțică, Anda, singura rudă mai apropiată. Fata, pe atunci în etate de 11 ani și cîteva luni, era fiica singurului său frate, mort într-un accident. Cum și mama fetei era decedată, Anda apăru peste noapte în viața unchiului ei, deranjîndu-l vădit și obligîndu-l să renunțe întrucîtva la felul său de viață de pînă atunci. Cumînțenia și drăgălășenia micii orfane îndepărtară însă repede norii de pe fruntea inginerului și acesta abia că, mulțumită ei, găsi un oarecare rost vieții, pînă atunci irosită într-o singurătate prea puțin aducătoare de bucurii. Primii doi-trei ani, fata a locuit în aceeași cameră cu Andrei Deheleanu, dormind pe o canapea veche dar comodă, vizavi de patul unchiului. Cu vremea, fata a început să capete rotunjimi jenante pentru ochii unchiului care, cînd o vedea că se dezbracă, își întorcea privirile sau sălta ca un zid ziarul în fața ochilor, mormăindu-și nemulțumirea în barbă. Deși se obișnuise cu locuința, cu ceilalți locatari, iar cartierul era liniștit și plăcut, se hotărî atunci să solicite la I.A.L. o altă

locuință. Aflind ceilalți chiriași de intenția inginerului — la care țineau, fiindcă era liniștit și cumsecade, dar și pentru că le repara în mod cu totul dezinteresat toate ustensilele și instalațiile electrice și mecanice din gospodărie — ținură un fel de colocvii din care irupse o idee : să-și ia fiecare relicvele de familie păstrate ca pe sfintele moaste în cea de-a treia încăpere de pe partea dreaptă a holului, alăturată camerei inginerului, și să se mute fata acolo. În-căperea, o debara asimetrică, cu o fereastră la stradă, măsura doar 8 metri pătrați. Împăienjenită, nevărută de un veac, întunecoasă, părea o celulă dintr-o închisoare medievală. Cîțiva meșteri tocmiți de inginer îi schimbă însă radical înfățișarea : altă fereastră, parchet, o zugrăveală pastel dată pereților, prize și întrerupătoare noi, toate contribuind la alungarea amărăciunii ce se cuibărise în sufletul fetei cînd auzise din gura unchiului ei că o să se mute acolo. Dar cînd într-una din zile, înapoiindu-se de la școală, își găsi camera mobilată și înfrumusețată cu tot ceea ce descoperise Deheleanu mai potrivit prin magazine, Anda se crezu o clipă iluzia unui vis. Îi sări de gît, îl îmbrățișă și, fiindcă o păpușă și un urs — cumpărate odată cu mobila — îi amintiseră de alte jucării, primite cîndva în dar de la mamă și tată, pe obraji i se prelinsă și cîteva lacrimi. În vreme ce fata mîngîia cu nespusă încîntare unghiurile moderne ale unui aparat de radio, inginerul găsi cu cale să-i explice că, din cauza spațiului, televizorul a rămas „dincolo“.

— Așa că, vrînd-nevrînd, o să trebuiască să mai vii și pe la mine în vizită, zîmbise bărbatul trecut de șazeci de ani, departe de a bănuî că fata tot „dincolo“ se simțea mai bine.

Abia după doi-trei ani va căuta Anda singurătatea camerei ei. Avea acum 17 ani și era de o frumusețe stranie.

Din culoarul înăbușit de catrafuse și abia iluminat, aveau acces în locuință celelalte două familii, a lui Petre Mărgărit și a lui Ștefan Mărăcineanu. Ultima ușă, de asemenea pe partea stîngă, era a băii, comună celor cinci familii. Asemenea majorității încăperilor, ea purta girul lui Tache Rugină : vastă. Atît de vastă, încît aici fuseseră mutate mai toate vechiturile scoase din debaraua hărăzită să ajungă cochetul dormitor al Andei Deheleanu. Și încă

mai rămăsese suficient spațiu pentru baie, chiuvetă, cazan pentru încălzit apa trebuincioasă la spălatul rufelor, albie.

Dacă funcționarul de la spațiul locativ a avut o lopată în mână cînd a înmînat ordinele de repartizare celor din fosta casă a lui Tache Rugină, atunci cu lopata i-a aruncat acolo. Un inginer, un profesor, o artistă și un inspector de-al spațiului, neconstituind un conglomerat suficient de divers, a mai adăugat un lăcătuș și un negustor. Lăcătușul — Petre Mărgărit — meseriaș priceput, lucrase o vreme la o mare uzină. Începînd să intre tot mai des prin cîrciumi, a crezut de cuviință că e mai bine în altă parte. S-a angajat la un atelier particular de reparații auto : lăcătușerie auto, tinichigerie auto, sudură auto și ceva mecanică auto. Ultimul dintre locatarii de la parter — Ștefan Mărăcineanu, după mamă Schuster, sas de prin Săliștea Sibiului — locuia în camera alăturată băii și era gestionar la Alimentara, într-un cartier periferic.

Dintre cele trei femei, cîte erau căsătorite și locuiau pe strada Mănăstirilor la numărul 25, doar soția profesorului de educație fizică, Mariana Pop, era salariată. Iar copiii, n-avea decît familia Mărăcineanu : pe Kati, o fetiță de 8 ani. Despre actriță, Roza, soția lui Petre Mărgărit — „Gură rea“, cum îi spuneau ceilalți — avea părerile ei, una fiind și aceea că „Fideluța“ era altceva decît lăsa să se creadă.

— Dacă „Fideluța“-i artistă, eu sînt primadonă ! Nu știu eu ce-i aia artistă ?

Părerile Rozei, „strict personale“, dezvăluite însă oricui avea timp s-o asculte, n-o împiedicau să-i ceară cu împrumut, un împrumut veșnic nerambursat, „un sfert de lingură de făină“, sau „un praf de piper“.

— Pică-acu Petrică-al meu și nu-s gata cu mîncarea !

Iar cel mai amabil și mai drăgăstos zîmbet, Mariana Pop tot la Roza îl găsea. Dealtfel, Roza zîmbea oricui și oricînd. Pînă și în somn. Cauză pentru care — poate — la înălțimea ei de un metru șaptezeci, cîntărea aproape optzeci. Ținînd însă și regim.

— Cît mai am căutare, mă păstrez. Cînd nu, nu-mi pasă. O să mănînc atunci un tort pe zi, căuta Roza să-i de-

monstreze aceleiași Mariana Pop cum de nu este ea „tocmai“ grasă.

Vorbind, Roza întorcea o omletă făcută din patru ouă. „Decît o stîrpitură ca asta, înaltă cît plopul și nici șaizeci de kile, mai bine așa ca mine !“ gîndea ea.

Mariana, ascultînd, își fierbea un ou. Privind cu coada ochiului la buzele pline și roșii de sănătate ale Rozei, se întreba, la rîndu-i, cum de tace, cum de vecina nu mai găsește nimic de spus.

3

Soarele acelei primăveri timpurii se ascunsese în spațele clădirii care adăpostea bîrlogul lui Iosif Beroniade, cînd un șir continuu de împușcături treziră din somnolență locatarii cartierului.

Îmbrăcat doar într-o pijama, cu bluza deschisă în față, lăsînd să i se vadă pîntecul păros, ca de maimuță, Ștefan Mărăcineanu fu primul care scoase pe ușă un cap ciufulit, cu ochii holbați, speriați. De unde împușcături în preajmă, toți oameni pașnici și la locul lor ? ! Lîngă el se ivi îndată nevastă-sa, cu o mîină adunîndu-și cu febrilitate capotul în față, cu cealaltă bătînd aerul la spate, în căutarea cordonului. Împinsă de curiozitate, căuta să-și facă loc, printre tată și mamă, Ecaterina — Kati — copilul fiind cel mai puțin îngrijorat dintre toți. Pe culoar, dinspre holul principal, sosiră în grabă alți doi : profesorul de educație fizică și inginerul. Ultimii își făcură apariția soții Mărgărit, Petre și Roza. Dintre locatarii parterului lipseau doar Mariana Pop și Anda Deheleanu, artista fiind la repetiții, iar nepoata lui Deheleanu internată de cîteva zile într-un spital, pentru o banală operație de apendicită.

Cei prezenți, nedumeriți, dacă nu înspăimîntați, vociferau în cor încercînd să se facă înțeleși sau cerînd expli-

cații unii de la ceilalți. Între timp intensitatea împușcăturilor scăzuse și încetă în următoarele clipe.

Dintre cei de față doar Petre Mărgărit, angajatul atelierului particular de reparații auto, era indiferent. Cu pomeții obrazilor roșii de băutură, îmbrăcat într-o pereche de nădragi căzuți în vine și într-un maiou de culoarea nisipului, părea mirat nu de cele întâmplate, ci de agitația celorlalți. Roza, consoarta, într-o rochie de adolescentă, îl privea cu coada ochiului, cu gura pungă, a scîrbă: ce gîndea despre-al ei bărbat, nefiind tocmai greu de ghicit!

— Sus, acolo, sus la domnu Beroniade! se dezmetici careva.

Inginerul Andrei Deheleanu, întinzînd spre scara care ducea la etaj o mîină osoasă, era gata să alerge într-acolo, cînd i-o luă înainte profesorul de educație fizică. Mircea Pop, un bărbat voinic, dar nu și agil, în ciuda profesiei, se dovedi de data aceasta mai iute decît ceilalți. Ajuns pe platforma din capul scării — de unde se intra, pe ușa din stînga, în bucătărie, iar prin cea din față, în dormitorul lui Beroniade — rămase o clipă descumpănit, neștiind încotro să se îndrepte, bucătăria continuînd cu podul, și ceva îl făcea să creadă că de-acolo, din pod, răbufniseră acele împușcături.

Clipa de derută fu suficientă celorlalți să îl urmeze, singurul care rămase jos lîngă prima treaptă a scării fiind Petre Mărgărit. Mecanicul își tot sălta pantalonii ajutîndu-se de coate, ca omul obișnuit să aibă mai întotdeauna mîinile murdare de unsoarea și de praful mașinilor reparate.

— Ciocăne, apasă, domnule, pe clanță, ce-ai încremenit?! îi strigă Roza profesorului. Fă ceva!

— Arde! Frige! Arde ceva înăuntru! se cam înspăimîntă cel luat la rost, arătînd spre ușa dormitorului de pe clanța căreia tocmai își trăsese mîna, o clanță demodată, masivă, fier întortocheat în forme ce încercau să imite laba unui leu.

— Apasă cu o cîrpă, cu ceva, cu batista! se dovedi tot Roza mai expeditivă.

— E-ncuiată, am apăsat. Domnu Mărgărit, mata ești lăcătuș, ia vezi, poate poți să faci ceva! Încercă profesorul să lase altuia inițiativa.

— N-am scule, vorbi domol Petre Mărgărit. Și-apoi... asta-i treaba altora. Să mă-mpuște careva, n-am chef.

— Te-mpușcă ! răbufni profesorul, retrăgându-se din fața ușii, ca să se adreseze apoi inginerului : Dați dumneavoastră un telefon la miliție ! Și la pompieri ! mai adăugă. Eu o să mă duc să anunț milițianul din colț ! și se precipită pe scări în jos, val-vîrtej, printre ceilalți locatari, aruncînd din mers cîteva vorbe care nu avură darul să liniștească pe careva : Să nu luăm foc cu toții, să ardem ca șoarecii !

— Da domnu Beroniade unde-o fi ? N-o zace cumva înăuntru ? vorbi Ana Mărăcineanu privind la cei din jur, cu o mîină la gură, nedumerită, poate și îngrijorată.

— Domnu Beroniade ! Domnu Iosif ! se dezlănțui, în loc de răspuns, Roza Mărgărit, bătînd cu pumnii în scîndura caldă a ușii, săltată pe vîrfurile pantofilor, arătîndu-le astfel celor ce se agitau mai jos, pe treptele scării, o pereche de picioare lungi, drepte și rotunde.

— Ce faci pe isterica acolo, madam ? ! Dă-te jos, că de nu îți ard cîteva curele pe nerușinatul ăla-al tău de dos, de zici că n-ai noroc ! porunci lăcătușul, cuprins se pare de o gelozie cu rădăcini mai vechi, actualizată întîmplător cu cîteva zile în urmă.

Vorbea și-și pipăia de zor locul unde ar fi trebuit să se găsească cureaua, uitată în casă, la alți pantaloni.

— Taci dracului din gură ! îi răspunse Roza fără să se învrednicească măcar să întoarcă privirile spre cel ce părea a fi gata să urce scara. Oi fi gelos, mai știi ? ! adăugă. Poate omul trage să moară înăuntru, și tu stai și belești ochii ca la panoramă. Pune mîina, fă ceva, nu sta ca un popîndău în capul scării, că d-aia ești bărbat ! Dacă ești !

Mărgărit își mai săltă o dată pantalonii, deschise gura, o închise, puse piciorul pe prima treaptă, și-l retrase, apoi, făcînd mărunțel din gură, se întoarse în loc și porni spre camera sa. Socotise, într-o clipă de neașteptată luciditate, că acum era momentul cel mai potrivit să scotocească după niște bani agonisiți și ascunși de Roza, de teamă să nu alunece și aceștia pe gîtul mereu însetat al mecanicului.

Pînă să apuce cel ce intenționa să-și percheziționeze propria casă să intre pe ușă, din apartamentul Samsarului răbufniră alte cîteva bubuituri, mai profunde și mai puțin

sonore, suficiente să-i ia la goană pe cei rămași în preajma ușii înfierbîntate. Fetița gestionarului, în pericol să fie călcată în picioare, izbucni în plîns, speriată, și maică-sa o luă în brațe strigînd ceva Rozei care era gata să le copleșească pe amîndouă cu toate cele optzeci de kilograme.

Cîțiva vecini, alarmați de cele ce se întîmplau în „ce-tățuia lui Rugină“, intrară în curte, discutînd între ei. Cu toate că întunecimea nopții avea să se facă îndată simțită, un elev de liceu sesiză cum firicele de fum se strecoară printre obloanele uneia dintre cele două ferestre de la apartamentul lui Beroniade.

Milițianul care dirija circulația la intersecția din apropiere, după ce ascultă, cu ochii la mașini, spusele bărbatului ce-i ciocănea în geam, stinse stopurile și coborî în stradă.

— Departe ? întrebă omul în uniformă.

— Nici o sută de metri. La douăzeci și cinci.

— În casă e cineva ?

— Nu știu. S-ar putea să fie.

— Telefon există la îndemînă ?

— Am și eu, are și-un vecin. L-am și rugat să anunțe miliția și pompierii.

— Și Salvarea. Dacă o fi careva înăuntru ?

— Astăzi nu l-am văzut pe cel care locuiește acolo. Nu-i vorbă, abia de o oră — o oră și jumătate mi-am terminat lecțiile.

— Sînteți profesor ?

— De educație fizică. Volei și baschet.

— Aha !

Plutonierul de la circulație intră în curte și, îndrumat de Mircea Pop, se îndreptă spre intrarea de serviciu. Nici cînd urca scările, treaptă cu treaptă, nu părea grăbit. Cînd puse însă mîna pe clanța în formă de labă de leu, fluieră a pagubă.

— E ceva. Nu miroase a bine !

Roza Mărgărit fierbea :

— Cam greu ți-ai dat seama, don' plutonier, că „e ceva“ și „nu miroase-a bine“ !

Coborînd, milițianul privi intrigat la femeie, de la înălțimea scărilor :

— Du-mă la un telefon, mai bine, decît să vorbești atîta.

— Vorbesc... Vino-ncoa ! și Roza doar că nu îl luă de mîină, să-l tragă după ea prin coridorul înțesat de boarfe, îndrumîndu-l către apartamentul inginerului. Haide, că nu te mănînc. Și nici orbul găinilor n-ai ! De ce calci așa ?

— Ați îngrămădit aici tot talciocul.

— Poftim ! îi arată femeia ușa, fără să se învrednicească să-i răspundă. Domnu inginer, dumnealui vrea să dea un telefon !

În clipele care urmară, sosiră pe rînd membrii unei echipe de intervenție a miliției, pompierii și, îndată ce încetară clopotele autopompelor, mai să-i asurzească pe cei din jur, se auzi în noapte și sirena Salvării.

— Un dric ne mai trebuie și sîntem complet asortați ! scăpă tot Roza, cea mai activă printre cei ce se încăpățîneau a nu da curs invitației de a se retrage la casele lor.

Lăcătușul, care însoțea echipa de intervenție, îngeneunche în fața ușii cu pricina și începu să meșterească la broasca principală, o broască veche, demodată și cu atît mai complicată. Ridicîndu-se în picioare, își șterse cu mîneca salopetei transpirația de pe frunte și privi la unul dintre superiori :

— Hîrb ruginit. „Căteii“ nici nu se clintesc.

— Deci, nu-i încuiată ?

— De ani de zile. Să încerc să deschid yala.

Comandantul formației de pompieri, un căpitan mustăcios, îl rugă să nu se grăbească cu deschiderea ușii, pînă nu sînt subalternii săi gata cu desfășurarea furtunurilor și a scărilor de incendiu.

— Arde mocnit, nu-i oxigen, dar dacă deschizi ușa...

— Eu descui yala, nu deschid ușa. Ușa-i treaba dumneavoastră, nu a mea.

Sectoristul, făcîndu-și și el apariția, întrebă pe cîtiva dacă l-au văzut pe Beroniade intrînd sau ieșind, în acea după-amiază. Cei întrebați se priviră unii pe alții și ridicară din umeri, doar Roza găsi ceva de spus :

— Mai devreme, pe la... unu, unu fără ceva poate, l-am zărit trecînd pe dinaintea ferestrelor. În stînga ? În dreapta ? Parcă-n dreapta, răspunse tot ea.

— Nu ești sigură pe ce-ai văzut cu propriii dumitale ochi ? se cam încruntă sectoristul privind-o, cu pleoapele pe jumătate lăsate și cu buzele răsfripte, toată fizionomia sa fiind un amestec de silă și ironie.

— Nu, nu sînt, găsi cu cale Roza să îi răspundă, cam pe același ton, ca să adauge apoi imediat : Dacă mai țin bine minte, tocmai atunci mă repezisem să-mi învelesc podoaba, să nu răcească. Și măcar de-ar fi meritat atîta grijă, dar după ce m-am pomenit cu el că vine acasă afumat și pe trei cărări, îl mai apucase... așa, pe nepusă masă, și gelozia. Hodoronc-tronc !

— Chiar așa să fie, cum zici, hodoronc-tronc ?

— Chiar, domnule milițian, chiar ! Parol. Că cică, vezi Doamne, dacă mi-am cumpărat ieri un furou și alte cîteva mărunțișuri d-astea de nailon, pentru altul le-am cumpărat, nu pentru el, că și merită dumnealui așa ceva ! nu-și mai putea struni gura Roza, cea mai vorbăreață dintre femeile din curte.

O chema Roza, Rozalia în acte. Femeia se născuse în urmă cu patruzeci de ani pe malul Borcei, la Fetești, dintr-o mamă româncă și un tată țigan. De la mamă moștenise carnea pietroasă a trupului și culoarea alb-roză a pielii. De la tată, o doză de cutezanță care îi da ghes să țină piept cu succes exceselor de violență ale bărbatului cînd acesta avea privirea tulbure și mersul împleticit.

Sectoristul, un om mai în etate, continuă să privească la vorbăreața femeie cu aceeași ironie nedisimulată, dar nu zise nimic. I-ar fi fost lesne să combată afirmațiile Rozei, amintindu-i șoptit unde și cum o găsisese în urmă cu doi ani, într-o noapte de iarnă, cînd Petre Mărgărit, încă angajatul întreprinderii de stat, era la serviciu. Căuta altceva și dăduse peste o pereche de îndrăgostiți ocazionali, una din părți fiind ea, Roza Mărgărit. Omul legii își văzuse însă de treabă.

Gurile rele, cele din curte dar și altele, susțineau că, mai la început, cînd se mutase familia Mărgărit în fosta casă a lui Tache Rugină, Roza ținuse de cald lui Beroniade vreme de cîțiva ani, pînă s-a deșteptat bărbatul. Lăcătușul, om cu brațe vînjoase, obișnuite cu munca, i-a interzis cu desăvîrșire să mai calce prin „împărăția lui Beroniade“.

Nu mai avea Roza voie nici măcar să se urce, iarna, cu rufele ude la pod, să le usuce pe sforile și sîrmele întinse din colț în colț.

4

— Tovarășe locotenent, pot să jur că ușa asta e zăvorîtă pe dinăuntru ! se pronunță lăcătușul, adresîndu-se celui mai mare în grad, din cîți foiau în preajma sa.

Locotenentul încercă și el ușa, apăsînd pe clanță și împingînd cu umărul în lemnul înfierbîntat, socotind că poate e o ușă care se deschide și mai anevoie. Ușa însă nu voia să cedeze.

Locatarii, care priveau activitatea celor de sus, de jos, din ușa bucătăriei și a culoarului, începură să discute între ei, cu glas șoptit, să nu-i deranjeze pe lucrătorii inspectoratului și, cumva, să fie poftiți încă o dată să se îndepărteze.

— Să știi că domnul Beroniade este încuiat înăuntru ! tresări Ana Mărăcineanu, soția gestionarului.

Pentru Roza Mărgărit, înțepenită alături, cele cîteva cuvinte ieșite din gura vecinei cu care nu schimba într-o săptămînă mai mult de trei-patru fraze, și astea scurte, avură o rezonanță oarecum stranie. La fel, întrucîtva, i se păruse și profesorului de educație fizică. Se simțise, în intonația lor, o urmă de bucurie, de satisfacție prost ascunsă.

— Ce facem ? întrebă careva din cei de sus.

— Forțăm ușa ! hotărî locotenentul.

Doi dintre pompieri, cu securile în mîini, zeloși după cum le este felul, încercară să-și facă loc mai în față. Îi opri însă lăcătușul :

— Stați așa, răbdare. Pe cît de solidă e ușa, pe atît de șubrede par a fi șuruburile balamalelor.

— Durează, nene Pavel, pierdem timp, se lamentă același ofițer. Înăuntru este un om. Unul, dacă nu doi sau mai mulți.

— Într-o clipă sînt gata. Și-așa, slabă speranță să mai fie careva în viață. Cine știe de cîtă vreme se coace acolo !

Meseriașul vorbea, dar făcea și treabă, tăind, cu un clește anume, bulon după bulon. Balamalele, ca de ușă de biserică, erau masive și grosolan întocmite, însă șuruburile erau subdimensionate, lesne de secționat de tăișul cleștelui.

În următoarele cîteva minute operația părea încheiată și pompierii se grăbiră să intervină. Locotenentul făcu un semn și ușa, zgîlțită de cîteva ori, cedă ieșind din rosturile ei. Din dreptunghiul negru căscat în locul ușii răbufni în afară un val de aer cald, fierbinte, și fum, mult fum, negru și înecăcios. În interior nu se putea distinge nimic, dar în următoarele secunde, ici și colo, îndeosebi undeva în partea din dreapta a încăperii de formă neregulată, unde aveau să constate îndată că se găsea patul Samsarului, izbucniră flăcări. Lipsite, pînă atunci, de oxigen, focarele de incendiu mocriseră ca jarul sub spuză și nu luaseră amploare, dar de îndată ce ușa fusese îndepărtată, focul prinse viață obligîndu-i pe pompieri să intervină cu promptitudine.

— Vă rog ordonați-le să nu distrugă nimic și să deranjeze cît mai puțin ! se precipită locotenentul, adresîndu-se căpitanului de pompieri.

Acesta făcu un gest liniștitor cu mîna și, călcînd cu grijă, își urmă subalternii în întunecimea din fața sa.

Locatarii de jos, cărora li se mai adăugaseră nelipsiții curioși strecurați pe lîngă subofițerul de miliție care încerca să mențină ordinea, începură să înainteze, pe scară în sus, curioși. În fruntea lor, gestionarul și inginerul pensionar. Nu lipseau, dar nu se îmbulzeau, nici lăcătușul și nici profesorul de sport. Dintre femei, cea mai curioasă și mai grăbită să afle ce s-a întîmplat cu chiriașul de sus era Roza Mărgărit. Bărbatul acesteia îi mai retează însă din elan, luîndu-se după ea și trăgîndu-i cîtiva ghionți, scurți dar indesați.

— Jos ! Nu urcă nimeni, vă rog ! le aținea calea unul dintre oamenii în uniformă.

Focul, localizat cu repeziciune, fu stins fără prea mare greutate. Fiindcă rețeaua electrică nu mai funcționa — mai târziu avea să se constate că, printre alte defecțiuni, se scurtcircuitaseră siguranțele tabloului montat afară, sus, în dreapta ușii principale — s-au folosit de lanterne de mînă.

— Deschideți ferestrele ! ordonă locotenentul.

Cele două rînduri de ferestre se deschideau în interior, obloanele în afară. Erau atît de bine închise, aproape ermetic, încît nu era deloc de mirare de ce focul arsesese atît de mocnit. Fumul și mirosul de ars — de cîrpă arsă, de hîrtie arsă, de lînă și bumbac ars, dar, mai mult decît orice, de carne arsă — un miros de nesuportat, grețos, irupseră în afară, în aerul curat al serii de început de primăvară.

Nea Pavel — calificat într-o mulțime de meserii, așa după cum cerea funcția sa — înlocuise siguranțele arse. O parte dintre becurile din interior — Samsarul avea mania luminilor ascunse prin cele mai neașteptate unghere — se spărseseră din pricina căldurii excesive sau aveau conductorii și întrerupătoarele distruse, însă cîteva tot mai funcționau. La lumina acestora, tabloul care se desfășură în fața ochilor celor cîțiva lucrători ai miliției era nu hidos, ci înfricoșător. O momîie neagră, carbonizată, greu de precizat de-i om sau altceva, de nu și-ar fi păstrat conturul, zăcea — medicul avea să constate ulterior — cu fața în jos, goală. Pijamaua îi arsesese odată cu așternutul de pe pat.

Cea mai importantă constatare făcută de locotenentul Iulian Popovici se rezuma, atunci, în primele clipe, la cauza care părea să fi declanșat incendiul. Lîngă pat, alipită acestuia, se afla o noptieră joasă, de asemenea parțial arsă și innegrită de fum. Pe ea, la mijloc, un reșou electric, obișnuit, conectat la priza cea mai apropiată. Pe reșou un ibric, gol, dar în care era posibil să fi fost apă pentru prepararea unei cafele. Ușița noptierei era deschisă, iar în cele două compartimente din interior se aflau cele necesare : zahăr, cafea, lingurițe, cești, farfurioare. Altceva, dealtfel, nici nu se mai găsea acolo. Pe pat, lîngă noptieră, un pled ușor, ars aproape în întregime, atîrna pe covor și părea să fi cauzat nenorocirea. Poate că un colț al pledului a căzut peste grătarul de sîrmă, încins la roșu, al reșoului.

„De ce oare n-a simțit cel ce dormea sau se odihnea în pat arsura flăcărilor?“ se întreba Iulian Popovici continuând cu investigațiile. Răspunsul părea să i-l dea masa alăturată ferestrei din fund, neatinsă de flăcări. Sau, mai degrabă, ceea ce se găsea pe masă : patru sticle a o jumătate de litru de votcă — „Wodka Wyborowa“, de 45 de grade — dintre care doar două pline. A treia era goală, iar a patra mai avea pe fund două degete de lichid incolor, desigur aceeași votcă poloneză. Jos, alături de masă, pe o tavă de plastic, trei sifoane aproape goale demonstrau că Iosif Beroniade obișnuia să bea nu whisky and soda, ci votca and soda. Aflînd apoi că Samsarul — dacă pe el îl reprezenta „momîia“ din pat — fusese pensionat din cauza unei boli de inimă, și cum unei astfel de maladii nu îi este indicat alcoolul, își zise că atacul de cord — presupunînd că a intervenit un astfel de atac — a fost favorizat de ingurgitarea unei cantități apreciabile din băutura de pe masă. Că băuse destul de recent o dovedeau cele cîteva picături cu miros de votcă ce licăreau pe fundul unui pahar aflat alături de sticla aproape goală. Într-un dulap-bar alăturat descoperiră alte cîteva pahare de același fel și o mulțime de sticle, pline sau înjumătățite : coniac de diferite mărci, whisky, gin, mai multe sorturi de lichioruri, găsiră pînă și un *shaker*. Felul cum erau aranjate — ca soldații la paradă — dovedea că proprietarul tuturor acestor „bunuri“ era un om meticulos, chiar un pedant, cel puțin cu acea parte a existenței sale care părea să-i fie tare dragă. Și sticlele, și diferitele mărimi și modele de pahare erau așezate la locul lor, într-o geometrie riguroasă. Locotenentul socoti, și poate că avea dreptate, că un astfel de om, presupunînd că băuse cu o zi în urmă, n-ar fi lăsat paharul pe masă pînă a doua zi după-amiază.

— Ce zici, doctore, se adresa el medicului — un bărbat tînăr, înalt de aproape doi metri, fost pivot într-o echipă militară de handbal — la autopsie o să se mai poată descoperi cauza exactă a morții ?

— În halul ăsta... și medicul privi circumspect la cadavru, parcă n-aș crede.

— Poate că... poate că „interiorul“ e întreg.

— Nu-i imposibil, dar mă cam îndoiesc. Nu-l luăm de aici ?

— Să vină șeful. Am trimis să-i dea un telefon.

— În mașină, dacă nu mă înșel, vorbeai ceva despre niște împușcături. Sau au visat cei de jos ?

— Asta mă întreb și eu, ce pocnea aici ? Becurile ? Mahonul pianului ? Locatarii susțin că păreau a fi focuri de armă, pușcă sau pistol, părerile sînt împărțite.

— Asta ce-o mai fi ? se întrebă medicul aplecîndu-se și culegînd din arsura de lîngă cadavru un tub metalic, înnegrit de foc, asemeni acelora în care se păstrează unele medicamente.

— Amprente !

— Ce amprente, ofițerașule ! chicoti medicul, bun prieten cu Iulian Popovici. Dă-l la analiză, asta da, poate se descoperă ce a conținut : otravă sau doar un banal somnifer.

— Crezi că poate fi vorba de sinucidere ?

— Un om, cînd intenționează să se sinucidă, nu-și mai face cafea. Altceva cred mai degrabă că s-a întîmplat...

— Vorbește, doctorașule, vorbește ! îl încurajă locotenentul, folosind același ton ușor zeflemist.

— Beat fiind, poate chiar criță, a adormit cu reșoul în priză. Așa a luat foc... poate întîi covorul, poate așternutul, flăcările au consumat oxigenul și, încet dar sigur, a murit asfixiat. Pînă să ajungă flăcările la el să-l trezească, dăduse ortul popii. N-ați mai avut voi cazuri d-astea ? Ați mai avut.

— Destule. Chiar și de la o țigară, răspunse scurt Iulian Popovici. La ce oră să fi avut loc decesul ?

— La autopsie s-ar putea afla. Măcar cu aproximație.

— Nu văd ceasul nicăieri. N-o fi la mîna ? S-au n-avea...

Cadavrul, cum înțepenise cu fața în jos, avea o mîna ascunsă sub corp, mîna stîngă. O clipă locotenentul avu intenția să cerceteze el însuși ipoteza că eventualul ceas aflat la mîna ascunsă le-ar putea dezvălui, dacă nu ora exactă a morții, cel puțin ora cînd flăcările au cuprins omul din pat. Reținerea lui Popovici fu sesizată de medic și acesta, luîndu-și inima în dinți, deschise o trusă de unde luă o pereche de mănuși de cauciuc.

— Să așteptăm sosirea șefului. Mai bine.

— La o adică... dacă nu pare să fie vorba de crimă, nu văd la ce ți-ar folosi să știi ora exactă a decesului? Poate doar ca să ai ce trece în procesul-verbal.

— Așa sînt eu, Toma necredinciosul.

Medicul privi întrucîtva nedumerit la prietenul său, apoi, cu grijă să nu-și murdărească prea rău pantofii, se îndreptă spre ușa scoasă din balamale și se aplecă să examineze zăvorul.

— Nu te mai obosi, doctorașule! M-am uitat și eu. Așa zăvor nu mai găsești în ziua de azi decît la închisori și la mănăstirile de maici. Îți trebuie un tanc să treci de el.

— Și-atunci, pe unde a ieșit... criminalul?

— Știi ce spune șefu-ăl mare? În orice accident trebuie să vezi mai întîi crima. În orice sinucidere, tot crima. Cea mai plauzibilă sinucidere poate fi „aranjată“. Iar crima, adevărata crimă, cea fără nici un fel de dubii, nu-i treaba noastră, a criminaliștilor de profesie, ci a începătorilor, a ageamiilor.

— Adică a ta! veni sec remarca medicului.

— Mă rog, fie și așa, cum zici, dar nu uita te rog că zilele astea împlinesc patru ani de cînd altceva nu fac: prind sau ajut la prinderea celor mai rare specimene, a asasinilor.

— Groaznic cuvînt: asasin! Brrr! Se-nfioară pielea doar cînd îl pronunți.

— Poate că tocmai din cauza asta, în noul Cod penal, n-ai să-l mai găsești. Crimă, tilhărie da, asasin sau asasinat nu.

— Am progresat... făcu medicul pe un ton doar în parte ironic, privind cu o lupă tubul metalic găsit pe pat.

— Să știi că da, veni replica celuiilalt. Ca număr, crimele sau asasinatele — numește-le cum vrei — au scăzut simțitor, iar posibilitatea să-ți scape făptașul aproape că nu mai există. Îndeosebi cînd „își bagă nasul“ șeful cel mare.

— Parcă a ieșit la pensie șeful ăsta de care vorbești și pentru care, pare-mi-se, ai un adevărat cult.

— N-a ieșit încă. Mai are... două zile. Azi și mîine. Mîine seară intenționăm să-l sărbătorim, să bem și noi

o dată împreună cu el. Iar de admirat, îl admir, să știi. Merită.

— Cam încuiat, bătrînul. Să merite, însă. N-am nimic împotriva.

— Bătrînul crapă de sănătate. Și nu-i încuiat deloc, pare doar.

— Pe el îl așteptăm ?

— A, nu ! Un maior, șeful meu direct, Titus Axente.

— Îl știu. Se zice că-i un ofițer capabil.

În timp ce locotenentul și medicul cercetau conținutul bibliotecii care, în principal, conținea volume traduse în limba română, dar și ediții franceze — Edgar Wallace, Conan Doyle, Agatha Christie, Simenon, Dekobra, Pitigrilli, dar și Cronin, Maugham, Bromfield, Barclay, Buck — unul dintre ceilalți doi membri ai echipei scoase un strigăt de surprindere. Căutînd amprente și corpuri delictive, ajunsese la pian. Acesta avusese cel mai mult de pătimit de pe urma focului, așezat fiind în imediata apropiere a patului.

— Un întreg arsenal, tovarășe locotenent ! anunță specialistul miliției ingenuncheat, cu salopeta de lucru neagră de funingine și scrum, pe alocuri alb-gălbuie, de la spuma folosită de pompieri.

În „pîntecele“ pianului, într-o tainiță ticluită cu ingeniozitate, fusese ascuns un revolver de buzunar — Browning 6,35 — și, ca o încununare a nebuniei lui Bero-niade — deși era posibil, greu de acceptat însă să fi cumpărat pianul „gata înarmat“ și să nu fi știut nimic — mai dădură și de un pistol de Very, din cele folosite de aliați în cursul ultimului război la lansarea rachetelor luminoase. Acestea, și de asemenea muniția, în majoritate, căzuseră pradă focului, explodînd, printre care se aflau și cinci rachete, de la acestea pornind ultimele bubuituri auzite de locatari.

Spre norocul celor ce stătuseră în fața ușii, așteptînd deschiderea ei, cartușele îndreptate cu glonțul către intrarea apartamentului nu fuseseră ajunse de foc. Celelalte, cele care explodaseră, fuseseră așezate în cutii de carton, cu glonțul către peretele din fund, pe care îl ciuruiseră în nenumărate locuri, molozul căzînd în spatele pianului.

— Ne mai apăra patul ăsta înalt cît un catafalc ! zise careva, gîndind că dacă lăcătuşul mai întîrzia deschiderea uşii cîteva minute...

— Mai departe ! Trebuie să dăm noi şi de alte surprize, nu se poate, hotărî locotenentul.

Mai departe însă, în pian, nimic. Şi loc gol se mai găsea. Mai mult succes avură cercetînd cu minuţiozitate biblioteca. Aceasta, o piesă veche, recondiţionată, avea, în afară de cele şase rafturi pline cu cărţi şi bibelouri, şi două sertare în care erau aruncate, în cea mai sălbatică neorînduială, tot felul de obiecte vechi sau noi, de oarecare valoare sau tocmai bune de dat la gunoi, printre acestea din urmă şi cîteva perechi de ciorapi găuriţi şi o mănuşă de lînă roasă de molii. Fundul ambelor sertare era însă dublu, partea de deasupra trăgîndu-se în sens invers, dezvăluindu-şi astfel secretul doar după ce sertarul era scos cu totul din locaşul său.

— Bani ! zise careva.

— Sau aur !

— Sau, poate, bijuterii !

Decepţie, parţială doar. Nici urmă de bani. Ceva bijuterii, da. Aur, de asemenea : treizeci şi trei de cocoşei. Bijuteriile însă nu păreau să aibă o valoare prea ridicată. Mai de preţ erau, prin lucrătura şi mulţimea lor, cei cîţiva pumni de pietre semipreţioase : opal, japs, ametist, agat, calcedonia. Al doilea sertar, însă, avea cu totul alt conţinut : două agende uzate, pline de notări şi adrese, chitanţe felurite şi... poze. Acestea nu înfăţişau rude de-ale lui Beroniade, nici prieteni sau prietene şi nici vederi de la munte sau de la mare, ci fotografii pornografice : femei, bărbaţi şi din nou femei, într-o prezentare grafică impecabilă. Cei de faţă, cu toţii tineri, făcură ochii mari, unul ridică privirea, altul se înroşi, iar un al treilea scoase un „ptiu !“

— Scuipe pe jos, tovarăşe ! glumi medicul, făcînd pe autoritarul. În casă de om, în prezenţa unui mort. Bravo !

— Aici un scuiat curăţă, nu murdăreşte, domnule doctor ! răspunse cel cu „ptiu“.

— După colţurile astea uzate şi îndoite s-ar zice că erau destul de des... folosite, remarcă locotenentul adresîndu-se medicului.

— Poate că omul avea nevoie de stimulente.

— El, alții, sau mai degrabă „altele“.

— Aha ! Cam pricep eu la ce te referi. Voi știți, criminaliști, pînă nu complicați lucrurile, nu sînteți în pielea voastră.

Să-i mai răspundă medicului, nu mai avu cînd. Pe ușa intră cel așteptat : maiorul Titus Axente. În urma lui, la o distanță apreciabilă, urca domol scările, cu privirile cercetînd în jur, colonelul care mai avea două zile pînă la pensie : Marius Vlad. „Vlad Dracu“ ! cum îl numeau unii, îndeosebi cei care se refereau la priceperea sa profesională, socotindu-l „dat dracului“.

„Vlad Dracu“, în ciuda acestei denumiri colorate, era însă iubit și respectat de colaboratori, cei mai mulți dorind să ajungă ei înșiși un „Vlad-Dracu“. Dar, tot așa de adevărat, era temut și urît de cei ce aveau de-a face cu el, clienții tribunalelor.

Marius Vlad îl urmăse pe Titus Axente, fiindcă nu avea altceva mai bun de făcut atunci, cînd sunase telefonul. Putea să se ducă acasă, orele de serviciu trecuseră, cazuri deosebite nu avea de rezolvat, dar decît acasă, acasă la el, prefera casele altora. Cele trei încăperi ale apartamentului său erau reci, lipsite de viață, nu-l mai atrăgeau cu nimic. Soția îi murise în urmă cu patru ani, iar cele două fiice aveau casele lor, „măritate bine“. Din partea asta nu-și făcea griji. Alt necaz avea : nu s-a nimerit să aibă un băiat. Sînt bune și fetele, zicea, sînt mai cumînți, mai statornice, surprizele din partea lor sînt cel mai adesea plăcute, însă... băiatul e băiat. Ar fi scos din el un criminalist și mai priceput decît fusese el însuși socotit de-atîta lume, vreme de peste douăzeci de ani.

Se mai liniștise, ajunsese să se considere chiar fericit, cînd cu un an în urmă fata cea mare îi făcuse un nepoțel. Apoi, după patru luni, și cea mică, altul. În locul băiatului dorit ani și ani, avea acum doi nepoți. Tot era bine. Abia aștepta să se facă mai măricei, să-i ia la el, pe amîndoi sau cîte unul, pe rînd, să nu mai fie casa goală. Nu putea să suporte liniștea de-acasă. S-ar fi putut muta la vreuna dintre fiice, invitațiile erau întruna reînnoite, însă nu voia să deranjeze pe nimeni cu prezența sa. Un an, doi,

o să mai aștepte, singur. Până atunci, dacă o să se poată și n-o să fie refuzat, o să-i mai ajute pe foștii săi colegi.

La începutul carierei, tânărul absolvent al Facultății de Drept, intrat în vechea poliție în 1946, anchetase și alte cazuri, unele lipsite de importanță, minore, dar de aproape douăzeci de ani nu se preocupa decît cu cercetarea acelor infracțiuni care aveau ca rezultat pierderea de vieți omenești. Ziua sau noaptea, era pe drumuri. În Capitală, în marile orașe ale țării, oriunde autoritățile judiciare locale nu izbuteau să dea de urma cine știe cărui fir încîlcit.

Marius Vlad, fără să fie înalt, impunător prin înfățișarea sa fizică, era, dimpotrivă, sub media celor din jur, ceea ce nu îl împiedica să fie deosebit de viguros, puternic chiar, genul de om care crapă de sănătate. Zilnic făcea tot felul de exerciții fizice, dușuri reci, era un dușman declarat al atmosferei de birou, nu bea, nu fuma. Pasiuni însă avea : să citească, să vizioneze filme și piese de teatru, să se ducă la fotbal, să colecționeze timbre. Și mai avea o pasiune : prinderea criminalilor. Acestei pasiuni nu-i făcea nici cel mai mic rabat. Oricărei infracțiuni îi putea găsi o circumstanță atenuantă, numai omorului nu. Nici celor înfăptuite la beție, din ură, la mînie, din gelozie, nici unuia. Celor care mai erau urmate și de jaf, dacă ar fi fost după el, nu le-ar fi aplicat decît o singură pedeapsă : cea capitală.

— Rău ești, nene Marius ! îi mai zicea cîte unul, mai în glumă, mai în serios. Cînd se uită omul la tine, zice că are în fața ochilor bunătatea întruchipată !

Și avea. Cu această singulară excepție : a criminalilor. Nu fiindcă era orbit de ură, dar de pasiune și sete de adevăr, da. Nu înainta procuraturii dosarul unui caz decît atunci cînd avea certitudinea că i-a elucidat toate ascunzișurile. Lumea interlopă, atîta cît mai există ca atare, îi știa de frică, însă îl și stima pentru integritatea și corectitudinea sa profesională. Nimeni nu-și amintea să fi dat vreo palmă cuiva. Nici măcar celui ce a omorît ca să jefuiască și apoi se jură pe ce nu are că nici n-a trecut vreodată pe strada unde fusese înfăptuită crima.

— D-aia am cap, să judec și să găsesc argumente, nu să bat și să înjur, îi răspunsese odată cuiva, unuia ce se

minuna de cîtă răbdare și meticulozitate putuse să dea dovadă în cazul unui asasin care își omorîse fratele ca să-i moștenească nevasta și bruma de avere, și care se încapățîna să nege întruna, deși probele adunate împotriva sa erau mai mult decît elocvente.

Cei care, întîmplător și fără să-l cunoască, ar fi stat lîngă el la un meci de fotbal sau ar fi călătorit în același compartiment de tren și ar fi pariat că îi vor ghici meseria, ar fi pierdut cu siguranță. Poate și fiindcă întotdeauna umbla îmbrăcat civil, în haine croite cu grijă și lucrate din cea mai bună stofă, rareori fără servietă, dar nu o servietă obișnuită, ci una mai altfel decît cele din jur. O servietă confecționată dintr-o piele moale, neagră, înzorzonată de fermoare, adusă dintr-o țară apuseană unde fusese trimis în urmă cu cîțiva ani să achiziționeze aparatură necesară expertizelor chimice și roentghenoscopice. Primise servieta cadou, altfel n-ar fi dat un ban pe ea, deși, fără să fie voluminoasă, conținea în multiplele despărțituri un întreg laborator criminalistic în miniatură. El, care era adeptul analizelor logice — și abia apoi al celor științifice — la înapoierea în țară o aruncase într-un sertar. Mai apoi, încet-încet, a început să o folosească, să se obișnuiască cu ea și să o considere de neînlocuit.

Fața sa rotundă, măslinie și cu ochii verzi era întotdeauna limpede, lipsită de orice urmă de contractare, dar și de semne ale bătrîneții care se apropia. Fusese cîndva, în ciuda înălțimii care nu îl avantaja, un bărbat frumos, și nici acum, în pragul pensionării, nu se putea spune că ființa sa nu emana mult farmec, că nu avea o anume atracție. Vioiciunea și sănătatea lui molipsitoare țineau parcă anii în loc și nu era nepotrivit să fie considerat în depline puteri, atît fizice cît și intelectuale. Superiorii săi insistaseră, pe cît le permiteau situația și posibilitățile, să-l determine să-și amîne pensionarea. O dată au izbutit, a doua oară la fel, dar a treia oară Marius Vlad le răspunse printr-un „nu“ care făceau inutile insistențele. O colaborare în limita momentului și a împrejurărilor da, era de acord, dar nu mai mult. În ciuda aparențelor se simțea obosit, îndeosebi de cînd rămăsese singur. Și, fără să o recunoască deschis, se cam săturase să tot hăituiască în lung și în lat după cei care nu voiau să se încadreze muncii și

normelor generale de conviețuire în societatea noastră, mai ales că numărul lor se împuținase văzînd cu ochii. „Mie mi-ajunge!“ își spunea, cînd anumite îndoieli îi dădeau tîrcoale. Atunci răsăreau în fața ochilor săi cei doi nepoți. Prichindeii alungau orice tentație de a mai continua cu meseria de criminalist.

5

Maiorul Titus Axente se opri instinctiv în pragul ușii smulse din țîțini, scoțînd un fluierat de surprindere.

— Foc, potop, explozie, ce s-a întîmplat aici?! exclamă ofițerul trecîndu-și o mîină prin părul tuns scurt, perie.

— Din toate cîte ceva, îi răspunse locotenentul.

Poate că în mai mare măsură decît focul, la impresia de dezastru contribuise și activitatea pompierilor. Deși hărnicia acestora fusese în parte diminuată de indicațiile lucrătorilor miliției, spuma extintoarelor și jeturile de apă, îndreptate pînă și spre firicelul de fum ce ieșea dintr-un ciucure de covor, transformase comodul și plăcutul bîrlog al Samsarului într-o baltă neagră, soioasă și puturoasă, ici și colo plutind o zdreanță de pled, un prosop, o revistă pe jumătate arsă.

Locuința lui Iosif Beroniade putea fi socotită apartament, cu toate că nu avea decît o ușă și două ferestre. Printre altele, și fiindcă exista un zid interior care, în parte, împărțea camera în două. De la peretele din dreapta, la două treimi distanță de la ușă, un perete prevăzut cu o nișă în care intra jumătate din pian secționat camera, pe o distanță de trei metri, continuînd cu o sobă de teracotă încălzită cu gaze. De la sobă și pînă la peretele din stînga, cel dinspre stradă, era loc liber. După galeria de metal galben, încă la locul ei, se părea că acolo

trebuie să fi fost cîndva o draperie ce ținea loc de ușă. Tot înspre stradă, „priveau“ cele două ferestre. Peretele din fund măsura doi metri mai puțin decît peretele ușii pe unde se intra și, ca urmare, „camera din fund“ avea o suprafață care nu măsura decît jumătate din întinderea „camerei din față“. Aceasta — aici aflîndu-se patul — avusese cel mai mult de suferit de pe urma focului și a pompierilor.

În partea din stînga a „primei camere“, lipit de perețele care despărțea camera de bucătărie, își avea locul un dulap pentru hainé, cu trei uși, pe cît de masiv pe atît de vechi și demodat, împodobit cu oglinzi spălăcite de vreme, sculpturi rudimentare și ornamente alămuite, vineții de cocleală. Lîngă șifonier, dar cu spatele la stradă, se găsea biblioteca unde, în cele două sertare cu fund dublu, se afla o parte din preocupările lăturalnice ale Samsarului.

În dreapta, după ușă, un scaun tapisat, desperecheat, părea așezat acolo fiindcă alt loc mai bun nu merita. După scaun, tot pe partea dreaptă, trona patul, pereche cu șifonierul, cele două tăblii fiind de asemenea împodobite cu sculpturi și alămuri. Cele patru picioare, masive, ca de elefant, începeau și se terminau cu rotunzimi metalice, același galben-vinețiu. Patul, pe care dormise Beroniade, nu avea arcuri, ci scînduri, o saltea umplută cu paie, iar deasupra o a doua saltea, mai subțire, de lînă. Și din una și din cealaltă doar marginile dinspre ușă rămăseseră întregi, restul fiind aproape în întregime carbonizat.

— Pat de spartan, hotărî medicul, amintindu-și că taică-său pe un astfel de pat, tare, fără arcuri, dormea, considerînd moliciunea trupului vinovată în parte de moliciunea patului.

Alipită patului, în stînga, se găsea noptiera pe care obișnuia Samsarul a-și prepara cafeaua, să nu se mai deranjeze ducîndu-se la bucătărie. Priza de curent era îngropată în perete, lîngă tăblia cea mai înaltă a patului, și tot de acolo pleca firul veiozei fixat pe același perete. După poziția acesteia se părea că veioza ilumina atît ziarul sau cartea celui culcat pe pat, cît și notele de pe pianul alipit cu partea din dreapta de pat. Și pentru că noptiera împiedica așezarea taburetului pianistului pe locul

cel mai potrivit, era necesar ca „profesorul“, cînd își exercita această ultimă și vagă profesiune, să mute noptiera cîțiva zeci de centimetri mai înspre ușă. Ceea ce, era evident, se întîmpla foarte rar, telefonul avîndu-și locul pe capacul care acoperea claviatura, și nu pe noptieră. În afară de reșou, Samsarul ținea aici ustensilele obișnuite fumătorilor : scrumieră, brichetă, țigări.

În dreapta bibliotecii se afla o a doua noptieră, de un alt format, puțin mai mare, pe ea aflîndu-se un aparat de radio demodat, Telefunken, iar jos, în spatele ușitei, magnetofonul.

La jumătatea distanței dintre cele două ferestre se găsea dulapul-bar, iar în continuare — de acum în „camera mică“ — masa, două scaune, o canapea îmbrăcată în piele, o măsuță rotundă și un fotoliu, al doilea, primul avîndu-și locul în colțul dintre șifonier și bibliotecă. În colțul cel mai retras, trei persane făcute sul și așezate „în picioare“ arătau, cui nu știa, că Iosif Beroniade cumpăra, azi, ieftin și vindea, mîine, scump, nemulțumindu-se întotdeauna cu rolul de intermediar. Prețiosul covor de Sileh, acum ars în parte, acoperea aproape în întregime „prima cameră“, în cealaltă găsindu-se un covor de lînă, obișnuit, uzat pînă la urzeală.

Partea de locuință care definea în modul cel mai limpede preocuparea Samsarului pentru achiziționarea de obiecte de preț o constituiau însă pereții — jur-împrejur, de jos și pînă sus — acoperiți de tablouri, gravuri și icoane vechi. Tablourile pictorilor români — cîte un Tonitza, Andreescu, Rosenthal, Pallady, Iser, Steriade și Ressu, și două de Vermont — erau originale, dar nu dintre cele mai reprezentative. O marină de Petrașcu și un portret de Aman erau însă două dintre cele mai de valoare lucrări. Tablourile străinilor — cu excepția unui miniatural peisaj de Corot — erau numai reproduceri, izbutite, cîteva de oarecare valoare. Însă pe pereții apartamentului Samsarului — cît și sub pat și, sus, pe șifonier — mai era prezent și cubismul lui Picasso, și fovismul lui Matisse, și constructivismul lui Braque, și neoclasicismul bourdellian. Nu era cu totul absentă nici arta optică și naivă, și nici neoprimitivismul și expresionismul abstract. O pinacotecă sinonimă cu un talmeș-balmeș de valori, dar și de nonvalori — Be-

roniade fiind amator și de opere de-ale începătorilor — sperînd într-o apreciere și valorificare în timp. Din păcate, însă, o parte a tablourilor avusese de suferit de pe urma incendiului.

Pentru acest neobișnuit amator de artă — artă de dragul unui prezumtiv cîștig — era de cea mai mare importanță prețul de achiziție. Cele mai multe dintre lucrări fuseseră cerșite mai degrabă decît solicitate, și doar rareori cumpărate cu bani peșin. Majoritatea fuseseră „achiziționate“ pînă la data pensionării, cînd încă mai era „inspector de teren“. Cu ochi de expert — un expert dubios, însă — le ochea prin apartamente, lansa un apropo, apoi o promisiune legată de prezența sa în casa omului : extindere de spațiu, schimb de locuință, predarea casei ca urmare a plecării definitive din țară, sau doar niscaiva transformări și reparații. Dacă ieșea pe ușă cu tabloul — sau cu gravura, icoana, bijuteria, covorul, serviciul de Sèvres, bibeloul de Meissen — pe care dăduse un preț de nimic, era bine. Dacă îl obținuse gratuit, cadou în contul viitoarelor servicii, era și mai bine. Iar dacă solicitatorul se dovedea „tare de cap“, îl tot ducea cu vorba pînă cînd acesta ori ceda, ori se lipsea de serviciile respectivei întreprinderi.

O parte din aceste achiziții fuseseră valorificate, iar banii schimbați pe aur, bijuterii și obligații C.E.C. Pentru celelalte trăgea nădejde, îndeosebi după ce începuse un aflux din ce în ce mai intens de turiști străini, să dea de cumpărători serioși, amatori de rarități și să obțină astfel valută, cît să-i ajungă pentru restul vieții, pe care și-l dorea cît mai înspre anul 2000.

Incendiul din acea după-amiază de primăvară distrusese o parte din tablouri, îndeosebi pe cele de sub pat și de pe peretele alăturat, însă cele mai de preț, nimerindu-se în „camera din fund“, scăpaseră cu bine, doar ușor afumate.

— Cine-i mortul ? întrebă maiorul Titus Axente.

— Aș zice... proprietarul acestor bunuri, răspunse locotenentul rotindu-și privirea.

— Spune repede tot ce știi, ce-ai aflat și ce-ai descoperit pînă acuma.

Maiorul, fără să se clinească din prag, asculta la cele relatate de subalternul său, urmărind cu privirea subiectele atinse de locotenent. Colonelul Vlad, o treaptă sau două mai jos, asculta și el aceleași relatări privind cu atenție la cei ce nu se îndurau să se ducă la casele lor. Aceștia se liniștiseră odată cu venirea noului grup de anchetatori și, de teamă să nu fie îndepărtați, se retrăseseră pe culoar, fără să scoată o vorbă.

— Cocoșeii, bijuteriile și... astea le-am găsit în sertarele bibliotecii de colo, sertare cu fund dublu.

— Și ce sînt *astea*? întrebă maiorul, luînd la întîmplare din grămada de fotografii și pliante.

Dintr-o ochire, pricepu despre ce este vorba și, fără să spună ceva, le aruncă pe fotoliul aflat alături de șifonier. Vru să întrebe dacă au cercetat mai de aproape cadavrul, pricepu însă și singur că nimeni nu se atinsese de arătarea aceea hidoasă. Dar pentru că identificarea trebuia oricum făcută, se adresă medicului pe un ton care voia să spună că l-ar scuti de această treabă neplăcută, însă...

— N-am ce-ți face. Medic ești, mănuși de autopsier văd că ai, fă-ți datoria !

Maiorul spera ca măcar o parte din fața cufundată în pernă să fi scăpat cît de cît de acțiunea necruțătoare a flăcărilor. Dar nu. Nimic, nici un indiciu nu permitea reconstituirea trăsăturilor victimei. Pe degetul mijlociu de la mîna stîngă găsiră însă un inel masiv, probabil de preț, iar la mînă un ceas care, mai tîrziu, avea să se dovedească a fi un Schaffhausen de aur. Minutarele înțepeniseră la ora trei și douăzeci și două de minute.

— Ceea ce poate însemna că individul a murit ceva mai devreme, presupuse maiorul. Poate trei, poate trei fără cîteva minute. Să chemăm pe cineva din cei de jos, din vecini, să vedem dacă recunoaște inelul sau ceasul.

— Fugi și vezi care a fost mai apropiat ăstuia și adu-l aici. Galop ! se precipită Iulian Popovici adresîndu-se unui subaltern.

— Stai ! îl opri maiorul. Să nu vii cu vreo femeie !

Între timp, alături de silueta masivă a lui Titus Axente, își făcuse loc și cea a lui Marius Vlad. Apatic, dar nu indiferent, răspunse printr-un gest al mîinii stîngi la salutul

plin de respect al celorlalți, după care, cu buzele strînse, măsură în lung și în lat tot ce putea să vadă. Pășind pe vârful pantofilor, călcă peste bucățile de covor ars spre cea de-a doua parte a încăperii. La jumătatea drumului alunecă pe ceva și își pierdu o clipă echilibrul, dar nu căzu. Se stropi, doar, pe pantaloni. Se aplecă și ridică dintr-o zdreanță arsă un tub. O clipă avu impresia că ține în mână cămașa unui cartuș provenit de la o armă de vânătoare, ca să priceapă în clipa următoare că era vorba de partea metalică a unui ruj.

— Îi cam plăceau femeile, se pare ! interveni Axente, întrucîtva înciudat că subalternii săi nu dăduseră de acel obiect de folosință strict feminină.

Marius Vlad nu dădu însă nici un fel de importanță acestui amănunt și înmînă rujul locotenentului, cu grijă să nu șteargă eventualele amprente, ceea ce constituia o precauție aproape inutilă socotind starea și împrejurările în care fusese găsit. De acum, și el murdar pe pantofi, merse mai departe fără să le mai ducă grija. Cercetă cu privirea și „camera din fund“, cîteva clipe doar, și reveni în „prima cameră“ odată cu apariția în cadrul ușii a lui Ștefan Mărăcineanu. Acesta schimbase între timp pijama cu un costum de haine ieftine, avea și cravată, cămașă în carouri, părînd a fi exact ceea ce de fapt și era : gestionar al unei Alimentare de cartier. Cu ochii holbați, dădu un bună ziua abia auzit, fără să cuteze să mai înainteze. Zărind mogildeața neagră din pat, fu gata să cadă jos, și atunci simți nevoia să se sprijine de tocul ușii. Mirosul de fum, de fulgi carbonizați și, îndeosebi, de carne arsă, îi dădeau o acută senzație de vomă, regretînd că a dat ascultare invitației plutonierului de a-l urma „să recunoască mortul“. Făcea mai bine dacă îl lăsa pe inginer, să urce el.

— Nu te reținem decît două-trei clipe, atît ! îi dădu curaj Titus Axente, cînd sesiză starea de care fusese cuprins omul. Țasta-i inelul. E al lui Iosif Beroniade ?

— Da, da, cred că da, se cam bilbii Ștefan Mărăcineanu.

— Ești sigur ?

— Da... Sînt... L-am mai văzut, l-am văzut...

— Cînd ? Cînd l-ai văzut ultima dată ?

— Acum... Acum cîteva zile, duminică pe la prînz.

— Cu ce prilej ? se dovedi maiorul curios, deformare profesională, desigur.

— L-am... mi-a... l-am văzut cînd se spăla pe mîini, la baie. Fusesse în pivniță...

— Unde-i pivnița ?

— Jos, sub bucătăria de la parter. Se intră pe sub scara care urcă aici. Și, așa cum v-am spus, a intrat peste mine, în baie, să se spele pe mîini.

— Baia-i comună ?

— Da.

— Bine, dar dumneata nu încui ușa cînd intri în baie ? întrebă anchetatorul intrigat de poticnelile „negustorului“.

— Ba da, de obicei da. Atunci... am uitat. Intrasem doar ca să schimb prosopul, să pun unul curat în locul celui murdar. Și să mă spăl... să mă spăl pe mîini.

— Mda ! zise Axente cu o indiferență căutată.

Pînă să continue convorbirea, făcu un semn discret către Iulian Popovici, ceea ce însemna : dă fuga și verifică cele spuse de dumnealui !

— Deci, ești sigur, inelul e al lui Beroniade ?

— Da, al lui este.

— Dar ceasul ? Uită-te bine la el, e pîrjolit, îndeosebi cadranul, dar nu e de nerecunoscut.

— Știu și eu ? ! N-aș putea să jur...

Și, deodată, ca străfulgerat de o idee salvatoare, se luminează la față venind cu o propunere.

— Vecina mea, cea care stă dincolo de mine, ea ar putea să știe. Nu se poate să nu știe.

— Cum o cheamă ?

— Roza, Roza Mărgărit. Gurile rele... mă-nțelegeți dumneavoastră...

— Ce zic „gurile rele“ ? Trăia cu... și maiorul arătă spre cadavru.

— Văd că știți ! se miră sincer Mărăcineanu.

— Nu știu nimic, dar dacă-i vorba de un bărbat și o femeie, și pe deasupra și de „gurile rele“...

— Da, așa se vorbește, că ar fi ceva între ei.

— Să „fie ceva“, nu mai e posibil. Poate vrei să spui că „a fost ceva“, preciză celălalt.

— Da, așa. Așa am vrut să zic. Știți, n-am prea multă carte, n-am...

— Unde lucrezi ?

— Gestionar, gestionar la o Alimentară, în Ferentari.

— Și cum, acolo, în meseria asta, nu se cere carte ?

— Ba da, cum nu ? Socoteli, adunări, scăderi, destule.

Se cere, dar nu prea multă ! se tot încurca gestionarul, vădit preocupat de ceva care îl interesa, făcînd eforturi evidente să mimeze indiferența, în sinea sa întrebîndu-se de ce oare nu-i dau drumul să plece, odată ce a recunoscut inelul.

Prin capul său pleșuv, rotund și albicios, un alb de subalimentat — ceea ce era greu de admis, considerînd profesiunea sa — se învîrteau și alte întrebări, unele chiar îl intrigau. Cine-o fi domnul mai în etate, tăcut și vădit preocupat de ceea ce observa, și care urmărea cu deosebită atenție nu numai pe civilul care îi executa ordinele, ci și pe el ? Făcea ce făcea și mai arunca o privire spre colțul unde aștepta el să fie poftit să plece, să se ducă la casa lui ! Marius Vlad nu îl privea însă ca pe o curiozitate a naturii, ci ca pe un individ *el însuși curios*. Vorbea, se bîlbîia sau, dimpotrivă, da drumul la o frază curgătoare, însă privirile, cei doi ochi mici, ca de viezure, scrutau, nu se uitau. Părea tare interesat de amploarea dezastrului, de *rezultatele* incendiului. Paloarea și lipsa de vioiciune de la început fuseseră înlocuite cu un interes deosebit de a investiga el însuși ceva. Cum gestionarul nu strălucea de inteligență, nu se pricepea să își mascheze interesul și nici stările sufletești.

Următoarea întrebare a lui Axente îl determină să-l părăsească pe Marius Vlad și să se concentreze mai mult asupra maiorului. Acesta pusese întrebarea — ce valoare au mărfurile din magazinul gestionat de Mărăcineanu — ca să spună ceva, să treacă timpul, pînă la sosirea lui Iulian Popovici, fără să bănuiască măcar furtuna stîrnită în sufletul „negustorului“ de acele cîteva cuvinte.

— Ce valoare ? ! Variază. Cam trei-patru sute de mii.

— O sumă măricică.

— Da, măricică. Uneori atinge jumătatea de milion. În preajma sărbătorilor, mai ales : 1 Mai, 23 August, de Crăciun, de Anul nou...

— Și ești singur ? Adică, vreau să zic, răspunzi singur de gestiune ?

— Da, singur ! abia șopti cel întrebat, pătruns de negre presimțiri. Am doi vânzători, dar eu răspund, mai adăugă.

— Spune-mi altceva : Roza — parcă așa ai zis mai adineauri — Roza se rujează ?

— Oho, și încă cum ! exclamă el mai liniștit, bucuros că poate vorbi despre altul. Se rujează, se parfumează, e... știți... e una d-alea, poamă bună, cum se mai zice.

— De unde știi ? zîmbi Titus Axente auzindu-l asociind rujul și parfumul cu „poama bună“.

— V-am spus : vorbește lumea.

— Dar dumneata ai văzut-o vreodată intrînd aici ?
Gestionarul Alimentarei, cu doi vânzători în subordine, rămase o clipă tăcut. Apoi dădu din cap, a negație, șoptind un „nu“ abia auzit.

— Păi vezi ? ! îl mustră maiorul. Vezi cum acuzi femeia degeaba ?

— Ar fi și greu s-o vezi că intră *precis* aici. Poate că... se duce la pod, cu niscaiva treburi.

— La pod ? ! În care pod ? Și ce să caute ?

— Podu-i colea, prin bucătăria lui... lui, și Ștefan Mă-răcineanu gesticulă dînd din mîini, cînd în direcția bucătăriei, cînd înspre hidoșenia de pe pat, adăugînd : N-avem altă intrare la pod, decît asta, prin bucătărie. În pod uscăm rufe, iarna mai ales, mai ținem acolo cîte o boarfă sau cine știe ce vechitură, lighean sau stropitoare, așa că, vedeți dumneavoastră, doar dacă stai cu tot dinadinsul la pîndă poți ochi unde intră sau de unde iese cel care urcă sau coboară scările. Dar nevastă-mea n-are timp de așa ceva, și nici nu-i stă în caracter, iar eu nici atît. Cînd vin de la prăvălie, pic de oboseală.

— Dar astăzi cum de s-a întîmplat să fii acasă ?

— Este miercuri, avem program doar dimineața, pînă la douăsprezece.

— Aha ! doar zise Axente, privind în ochii lui Iulian Popovici care, înapoindu-se, rămăsese în prag.

Minte ! mimară buzele acestuia, dînd totodată din cap : Nu, nu ne-a spus adevărul, ne-a mințit !

Axente rămase o clipă tăcut, căutîndu-l din ochi pe Marius Vlad, dar acesta se uita pe pereți, la tablouri, părăind a fi total absent. Absența aceasta „totală“ era însă înșelătoare, și Titus Axente știa bine acest lucru. De aceea nici nu se gîdea să-i ceară sfatul. I-l va da oricum, dacă va considera el însuși că e necesar. Pentru el, cert era următorul lucru : Iosif Beroniade nu-și curmase singur zilele vieții. Și, după toate probabilitățile, nici nu fusese ucis, de vreme ce singura intrare în locuința sa, ușa ca de cetățuie, fusese găsită zăvorîtă zdravăn pe dinăuntru. Pe fereastră, nici atît nu se putea intra sau ieși, se interesase în mod deosebit de această cale. Cei care deschiseseră cele două rînduri de ferestre, și apoi obloanele, aveau certitudinea că și acestea fuseseră bine asigurate pe dinăuntru.

De ce atunci, se întreba maiorul Titus Axente, de ce îl mințise gestionarul ? Ce ascundeau poticnelile sale și apoi minciuna care a urmat, cea cu schimbarea popoului ?

S-ar fi putut deduce — judecînd logic — că relațiile dintre Iosif Beroniade și Ștefan Mărăcineanu nu se rezumaseră doar la întîlniri întîmplătoare, cum fusese așa-zisa întîlnire din baie. Era cert că Mărăcineanu văzuse cu alt prilej inelul găsit asupra cadavrului. De ce a inventat atunci povestea aceea ? Ce îl împiedica să recunoască cîstit realitatea ?

Dar cum această întîmplare nu părea să aibă o legătură directă cu moartea Samsarului, amîna rezolvarea „ecuației“ pe mai tîrziu, presupunînd că există totuși o ecuație și o rezolvare.

Investigațiile făcute printre ceilalți locatari ai imobilului confirmară identitatea cadavrului, unii recunoscînd inelul, alții ceasul. Necropsia făcută a doua zi rămășițelor celui ce fusese Iosif Beroniade nu era în totul concludentă, dar confirma presupunerile primului medic, fostul pivot al echipei militare de handbal : Samsarul murise asfixiat. Inima încetase să-i mai bată înainte de a fi cuprins de flăcări. Faptul cel mai surprinzător îl constituia „calitatea“ inimii, bună. În nici un caz nu părea a fi o inimă care să justifice pensionarea.

— De-ale comisiilor medicale ! veni ca o replică in-sinuarea lui Titus Axente. A „uns“ pe careva, pe-acolo, și iată-l... lăsat la vatră.

Alcoolemia atesta ingerarea unei cantități apreciable de alcool, dar prezența acestuia în sînge și creier era mai redusă decît în stomac. De aici se putea deduce că încetarea activității sanguine avusese loc la puțin timp după ce Samsarul dăduse votca pe gît, iar băutura nu fusese savurată pe îndelete, cum fac unii bețivi, cei care plimbă „otrava“ prin gură, abia îndurîndu-se să-i dea drumul pe gît, ci o sorbise ca pe apă, cum procedează cealaltă categorie de amatori de „tării“, cei care duc paharul la gură, plin, și într-o clipă îl lasă gol, plescăind mulțumiți din limbă. Ca apoi, cu o mișcare scurtă, să-l umple din nou și să repete „figura“, o dată, de două ori, de trei, pînă simt că „și-au făcut plinul“.

Roza Mărgărit, întrebată, interogată, „o scâlda“ : că nu știe, că nu-i sigură, că i se pare. Luată cu binișorul de Axente, devenise îndată mai limbută, recunoscînd lucruri și întîmplări care, dacă ar fi ajuns la urechea lui Petre Mărgărit, ar fi dus ori la destrămarea familiei, ori, mai degrabă, femeia ar fi avut parte de o bătaie zdravă, sancțiune aflată mai la îndemîna lăcătușului. Printre altele, Roza Mărgărit afirmase că ori de cîte ori l-a văzut bînd, niciodată „domnu Iosif“ nu degusta băutura. Sorbea pahar după pahar, cîte credea de cuviință, dar odată sticla pusă pe masă, pe masă rămînea.

— Mă întrebam cum de poate să dea pe gît, așa, dintr-o dată, atîta votcă. Că votcă bea mai totdeauna. Eu, pînă beam un păhăruț, că-mi da și mie și nu mă slăbea pînă nu-i făceam pe plac, mă strîmbam ca o maimuță. Pe cînd el... Dar nu bea întotdeauna, doar așa, cînd l-apuca. Avea el, poate, ceva care atîrna greu la inimă, și-așa mai uita. De vreo două ori, mai demult, acum... cincisprezece-șaisprezece sau șaptesprezece ani, nu mai știu exact cînd, a izbucnit în plîns. Așa, hodoronc-tronc ! Plîngea ca un copil. „Ce-ai ?“ l-am întrebat. În loc de răspuns, mă lua la goană. „Pleacă ! Du-te ! Cară-te ! Să nu te mai prind pe-aici !“ Plecam, ce era să fac ? Te pui cu nebunu ? Mă obișnuisem și știam că o să-i treacă. Poate că avea gîndă-

cei la cap, știu și eu, că nici complet zdravăn nu era domnu Iosif...

Necropsia — deși făcută pe un cadavru grav „deteriorat“ — mai dăduse la iveală și altceva : urme ale unui somnifer puternic, ceea ce putea însemna că Iosif Bero-niade era și din punct de vedere fiziologic o epavă — confirmînd într-un fel spusele Rozei — dacă pentru a dormi o oră-două într-o după-amiază era nevoit să se îndoape cu barbiturice. Prezența aceluia tub metalic ars, găsit pe pat, era astfel justificată. Cercetarea amănun-țită a acestuia nu aduse însă clarificările dorite, denu-mirea medicamentului fiind doar bănuită. Abia se distin-geau cîteva fragmente de litere. Cu aproximație și cu destulă imaginație se părea că tubul conținuse pastile de Nozinan. Cert părea a fi doar felul cum terminase Sam-sarul cu viața. Mai întii a băut o cantitate apreciabilă de votcă — singur sau împreună cu careva, bărbat sau fe-meie, dar prezența unui singur pahar pe masă pleda pen-tru prima alternativă — apoi a înghițit somniferul, poate ceva mai tîrziu, după ce a văzut că nu se lipește som-nul de el.

De ce — intervenea încă o întrebare logică — de ce a mai pus apă pentru cafea, dacă a pus, cînd știut este că această băutură alungă somnul ?

Iulian Popovici emise o altă ipoteză : că focul n-a por-nit de la reșoul supraîncălzit, ci de la țigară. Doar, ală-turi, pe noptieră, fusese găsită urma unui pachet de țî-țări — făcut scrum — și alte urme de tutun în scrumiera metalică.

— Așa să fie, cum zici. De ce atunci ștecărul reșoului a fost găsit băgat în priză ? întrebă Titus Axente.

— Fiindcă pe fir era intercalat un întrerupător de plastic, din acelea cumpănă, „țac-țac !“ și locotenentul își susținu punctul de vedere alipind de mai multe ori de-getul mare de cel arătător. Păcat doar că din cauza ac-țiunii focului nu se mai poate determina exact poziția întrerupătorului : deschis sau închis ?

— Și totuși, specialiștii noștri sînt de părere că țac-țac-ul tău era la poziția deschis ! continuă Titus Axente, întrucîtva plictisit „de toată povestea asta“, care se pre-lungea mai mult decît merita.

După părerea sa, cazul era unul dintre acelea care urmau a fi clasate, întrucît era evidentă lipsa culpabilității cuiva. Numai că neastîmpăratul colonel Marius Vlad dăduse un ordin care nu-i era deloc pe plac, fiindcă îl com-bătea pe al său : să se cerceteze cu minuțiozitate și cel mai mic indiciu, să se pornească de la ipoteza că la mijloc este vorba de crimă, nu de accident și nici de sinucidere.

Ultimul său ordin ! A doua zi avea să-și ia adio de la subalterni, funcția sa fiind preluată de actualul adjunct, colonelul Simion Stoicescu.

— Crimă ? se încruntă Axente. Cu zăvorul tras, cu yala încuiată, cu !...

— Yala o încui și pe-o parte și pe alta, îl opri Marius Vlad să se dezlănțuie. Maiorul, altfel un specialist de prima mîină în criminalogie, era recunoscut pentru impulsivitatea și multitudinea argumentelor sale. Avea siguranța pusă ? mai adăugă colonelul.

— Nu.

— Păi vezi ? Așa că nu mai pune la socoteală yala. Las-o. Altceva, dacă ai.

— Zăvorul ! jubilă Axente. Fier de șapte milimetri, lat de patruzeci. Neforțat, neclintit, nici o amprentă străină, nimic, totul în cea mai perfectă ordine. N-a fost folosit decît de răposatul Iosif Beroniade.

— N-ai mai văzut zăvoare deschise sau închise și... „pe dincolo“ ?

— Ba da, dar nu de felul ăstuia : masiv, solid, greu. Vă referiți cumva la folosirea unui magnet puternic, din afară ?

— Nu. Asta s-a întîmplat odată, demult, și atunci situația era cu totul alta. Un zăvoraș, care funcționa ca uns, ori ăsta...

— Nu mai înțeleg nimic ! ridică Axente din umeri.

— Și ar mai fi ceva, continuă Marius Vlad fără să dea importanță nedumeririi subalternului. Ghiveciul, ghiveciul cu cactusul acela frumos, de pe etajera de lîngă cea de-a doua fereastră, avea pămîntul ud, ud bine, în ciuda căldurii înăbușitoare ce domnise în încăpere timp de trei ore.

— Poate că l-a udat atunci, înainte de a se culca.

— Se poate și asta, dar știi cu ce fusese... udat ?

Axente privi intrigat la celălalt, dar nu zise nimic.

— Cu votcă, veni răspunsul lui Vlad. Același fel de votcă cu cea găsită pe fundul uneia dintre sticle, votcă poloneză. Analiza e fără nici un fel de dubii, pricepi ?

— Și ce înseamnă asta ? O fi aruncat acolo, în ghi-veci, un rest de pahar. De ce ? ! Poate vreun gunoi, poate că la mijloc a fost un simplu gest reflex cauzat de scîrba ce i-a provocat-o băutura la un moment dat, așa cum se întîmplă uneori și la cei mai învedați bețivi !

— „Un rest de pahar“ ai spus, însă eu am precizat : „avea pămîntul ud, ud bine, în ciuda căldurii înăbuși-toare“. Iar paharul de pe masă avea o capacitate doar de o sută de grame. Or, un rest, fie și un pahar plin, ar fi fost supt îndată de pămînt, iar eu n-aș mai fi sesizat... mica asta anomalie, *domnule maior* !

Marius Vlad, ca întotdeauna cînd un subaltern îl decepționa, devenea ușor ironic, uneori vorbea „de sus“, ca unui neofit ce își dă aere de expert.

— Și vă gîndiți cumva...

— Continuă, te rog.

— Că o altă persoană a turnat băutura acolo ?

— Așa e logic. Beroniade, de ce ? Să-și usuce ghim-pele ? Ce l-ar fi determinat ? Era singura lui „floare“, probabil o primise cadou, de puțină vreme. Dar asta n-are importanță. Important e că *cineva*, în loc să dea pe gît paharele cu băutură oferite de Beroniade, le vărsa în ghi-veci, să fie treaz, *să nu se îmbete și el*.

— Adică să se îmbete doar Beroniade ?

— Exact.

— Și acest „cineva“, după dumneavoastră, e asasinul ?

— Probabil.

— Hm !

— Dar e posibilă și o altă alternativă : cel ce voia să rămînă treaz *nu urmărea moartea Samsarului*, ci doar voia să-l vadă cît mai repede adormit — cît mai profund, menționez ! — ca să sustrăgă ceva anume. Ce ? Rămîne de aflat. Poate bani, poate bijuterii sau aur, vreun tablou estimat la o sumă cu multe zerouri, sau... sau poate vreo chitanță. Samsarul se mai ocupa și de cămătărie, doar.

Și se ocupa intens, se pare. Împrumuta și sume mici — cîteva sute, o mie, două — dar, poate, și sume mai mari. Dacă nu ardea hîrțogăria dintre saltele am fi aflat mai multe, dar și așa, din carnețelele lui, din agende, din diferite notițe găsite unde nu gîndești, știm, sau mai degrabă știi, destule. Oricum, ipoteza crimei nu trebuie eliminată cu desăvîrșire. Știu, ai o mulțime de probleme pe cap, dar și asta-i o chestiune care merită atenție.

Titus Axente își aprinse o țigară — discuția avea loc în biroul său — trase cîteva fumuri, aparent indiferent, în sinea sa însă clocotea. „Fantasmagorii, aberații, aiureli scornite de oboseală și tracasare, de reflexul creat de ani și ani de anchete și cercetări!“ scrișnea maiorul mușcînd filtrul țigării și regretînd că nu avea două stele mai mult pe epoleți — epoleți imaginari ; nu îmbrăca uniforma decît la zile solemne — să discute cu superiorul său de la egal la egal, să-i spună în față tot ce gîndea despre imaginația sa. Că el, Titus Axente, nu dă doi bani pe probabilități și presupuneri. Faptul concret, acțiunea reală, dovada pipăibilă, astea duc la rezolvarea unui caz, nu...

— Te văd cam îngîndurat, bănuiește colonelul frămîntarea de care era cuprins celălalt.

— Sînt, nu sînt...

— Ce importanță mai are ? De mîine... Vlad-Dracul își ia halatul și papucii în primire, iar eu, — îți zici — am să colaborez cu un alt șef. Dumnealui și-a trăit traiul, și-a mîncat mîlaiul...

Titus Axente făcu ochii mari, o clipă fu gata să protesteze vehement, înghiți însă în sec. Tăcut și posomorît, trase un fum și sfîrși prin a privi la celălalt dînd din cap și șoptind un abia auzit :

— Nu !

Apoi mai trase un fum și, privind din nou la superiorul său, sfîrși prin a-i răspunde :

— Cum de vă puteți imagina așa ceva ? Cînd am terminat Dreptul, dumneavoastră înșivă m-ați luat aici. Și nu-mi amintesc să-mi fi părut vreodată rău că pe mine m-ați ales dintr-o sută și ceva de absolvenți, nu pe altul. Apoi sper că nici dumneavoastră n-ați regretat alegerea făcută acum unsprezece ani. Dar mai adineauri, ca să fiu sincer, eram necăjit — nu pe dumneavoastră ! — pe

mine. Pentru cîteva clipe am uitat de zecile de cazuri „fără rezolvare“, rezolvate totuși. Și nu de mine sau de ceilalți colaboratori, ci de dumneavoastră.

— Nu încerca să mă fletezi. Nu-s cu o iotă mai altfel decît voi. Singurul meu atu e experiența. Și, poate, dacă totuși am ceva în plus, încăpățînarea. Atît. Printre noi sînt unii care au terminat două facultăți, ba și trei. Implicit, e și normal, sînt mai... ca să folosesc un termen comun, mai deștepți. Nu contest. Dar... există un „dar“, uită uneori că nu întotdeauna unu și cu unu fac doi. În aritmetică da, în viața de toate zilele nu. Se poate, deseori, să facă doi și ceva, doi fără ceva...

— Nu înțeleg ! își exprimă Axente nedumerirea.

— Un om și cu un alt om fac întotdeauna doi oameni ? Ideal așa ar fi, în realitate se mai întîmplă și altfel. Dumneata și cu mine e posibil să facem împreună cît trei oameni sau, dimpotrivă, nici cît doi. Exact, însă, nu știm nici unul cît valorăm. Ar trebui să avem la îndemină un om-etalon, ori, cum un astfel de om-etalon nu există, sîntem nevoiți, deseori chiar obligați, să ne așezăm singuri pe o scară a valorilor. Cît mai sus. Iar pe cei cu care avem de-a face, pe infractorii noștri cei de toate zilele, pe o treaptă mai de jos. Nu obligatoriu pe cea mai de jos — am fi atunci niște încrezuți, niște înfumurați buni de împăiat — ci pe undeva pe la mijloc, uneori în imediata noastră apropiere. Și dacă sîntem convinși de asta, n-au cum să ne scape.

— De acord cu dumneavoastră, numai că în cazul nostru nu știu dacă e necesară... scara de care ați vorbit.

— Adică excluși posibilitatea crimei ? A crimei sau a unei acțiuni colaterale, a sustragerii unor bunuri de valoare, a unor chitanțe ?

— Eu... da. Zăvorul, împrejurările legate de viața și de obiceiurile lui Beroniade...

— După mine, știi ce înseamnă asta ? Convingerea asta a dumitale ?

— Că eu nu pot sta pe treapta cea mai de sus ?

— Exact.

— Mulțumesc. Îmi permiteți să mai aprind o țigară ?

— Ești la dumneata în birou. Dealtfel eu plec, mă duc la general.

— Dar nu sînteți supărat pe mine ? întrebă Titus Axente, ridicîndu-se.

— Deloc. De ce ?

— Eu, să știți, voi continua ancheta...

— Cred că n-o să mai fie nevoie. O să-mi asum eu sarcina asta.

— Nu vă mai pensionați ? tresări celălalt, fără să încerce să-și ascundă satisfacția.

— Ba da ! Ce-am hotărît odată e bun hotărît. Miine seară, așa cum am stabilit, masa de adio.

— Atunci ? ! Pînă mîine seară credeți că descoperiți criminalul ? ! și părul perie al lui Axente păru a se transforma în țepi de arici.

— N-ar fi imposibil, dar nu cred. Poate doar să-l dibuiesc. Și asta, se înțelege, doar dacă e vorba de crimă.

— Deci, nici dumneavoastră nu sînteți cu totul convinși ? tresări maiorul.

— Bineînțeles că nu ! Ce, am fost alături, am privit sau măcar am ascultat gîfiielile precipitate ale celui — sau ale celor ! — ce dădeau lovitura ? Eu, la ora aia, cred că... dormeam. Sau nu : citeam un volum apărut în „Enigma“ : *Șeriful din Medicine Bend*.

— Sînteți... formidabil.

— Ba nu. Nu. Sînt un om ca toți oamenii, numai că stau pe o treaptă situată puțin mai sus decît treapta pe care stă criminalul. Presupunînd că există un criminal.

— Nu cred că...

— Eu cred că da. A, apropo : cuișorul acela micuț și nou-nouț, repet : mic-mititel, poate cel mai mic dintre cuiele găsite în comerț, bătut în pervazul ușii, în dreptul zăvorului, nu ți-a spus nimic ? întrebă colonelul bîgînd mîna într-un buzunar de unde luă o pastilă de Mentosan. Fiecare cu țigara lui ! mormăi privind la Axente.

Acesta, cu ochii într-un perete unde nu avea ce vedea, reconstitua mintal amănuntul interiorului mistuit sau doar afumat de foc.

— Dacă te mai duci pe-acolo, te rog să nu-l scoți. O să folosească la reconstituire, probabil. Și... eventual, am să te mai rog ceva : cînd crezi că ai mai mult timp, să-mi explici de ce unul dintre cele cinci pahare identice cu cel găsit pe masă *nu are amprente*. Și, de asemenea, nici

gîtul uneia dintre sticle, al sticlei cu un rest de votcă pe fund. Doar gîtul, repet. Pe corpul sticlei sînt destule de-ale lui Beroniade.

Și Marius Vlad ieși fluturînd o mînă, a salut, cu un zîmbet șters pe buze.

— Așa să fie : deschis. Deci, focul a izbucnit de la reșoul supraîncălzit, se hotărî Iulian Popovici să fie de acord cu superiorul său, cu Titus Axente. „Țac-țac“-ul era deschis. Bun. Individul a adormit. Beat sau pe jumătate beat, dar mai degrabă beat tun. Urmînd prescripția obișnuinței, a mai înghițit și o pastilă sau două de Noziman, să nu aibă probleme cu somnul, să fie sigur că n-o să stea cu ochii zgîiți pe pereții tapetați cu tablouri. Poate că obișnuia să doarmă mai mult ca de obicei, să fie odihnit și lucid seara — sau noaptea ! — cînd cine știe ce avea de gînd să facă, fiindcă de făcut, e limpede, făcea destule.

— De acord, dar cafeaua ? Cafeaua alungă somnul.

— Efectul nu-i același pentru toți băutorii de cafea. Eu, de exemplu, după masa de seară beau întotdeauna o ceașcă. Și nu dorm ? Buștean ! Pe urmă... tabietul. Avea omul obiceiuri care țineau de rutină, vechi poate de ani de zile, cu mult înainte de a fi obligat să apeleze la barbiturice. Și atunci a pus apa la fiert. Obosit, sau doar amețit de băutură, și cu somniferul în cap, a adormit. Acesta a fost începutul. Restul se cunoaște sau măcar se deduce. De la pled a luat foc covorul, noptiera, pianul, apoi așternutul, iar cînd au ajuns flăcările la el, să-l trezească durerea arsurii, nu mai avea pe cine trezi. Sam-sarul intrase în lumea dreptilor. Mai departe focul și-a continuat nestingherit — sau mai degrabă stingherit de lipsa de aer — opera, doar în parte nimicitoare — tot lipsa de aer strunindu-i efectul — pînă a dat de arme și de muniții. Continuarea se cunoaște.

— Și dacă e vorba de crimă, așa cum susține Vlad-Dracul ?

— Dumneavoastră însă ce credeți ? răspunse locotenentul tot printr-o întrebare.

— Sincer să fiu... opiniez pentru accident. Cunoșcându-l însă așa cum îl cunoaștem cu toții pe colonelul nostru...

— Îndoieli am început să am și eu. Îndeosebi din pricina celui cuișor. Care-i rostul lui acolo ? Cine l-a bătut și de ce ?

— Să mai stăm de vorbă și cu ceilalți locatari. Să mai ascultăm o dată și părerea lor.

— Părerea lor ? ! și tinărul locotenent zîmbi, enumerînd pe degete : afemeiat — asta o spun bărbații ; bețiv — cîțiva ; escroc — profesorul, inginerul și Ana Mă-răcineanu ; cămătar odios — mai toți ; și alte epitețe, nici unul onorabil. Dar asta acum, cînd nu mai e. Cînd trăia, apelau la el și pentru doi-trei poli. Ați văzut chitanțele și carnețelele. Doar numele inginerului lipsește. Ceilalți... A ! există o excepție : Roza Mărgărit. Bălana asta voinică, pare-se, e singura care regretă moartea lui Bero-niade.

Investigațiile în legătură cu muniția și armele descoperite în locuința incendiată nu duseseră decît la pre-zumția că Iosif Beroniade, ofițer în timpul războiului fiind, și le procurase într-un fel oarecare — existau atîtea posibilități — iar apoi, din motive doar de el știute, le păstrase riscînd grave sancțiuni, în loc să le predea sau, eventual, să scape de ele aruncîndu-le într-un fund de lac. Mai era însă posibil și altceva : să fi cumpărat pianul fără să fi cunoscut ceva despre existența armelor. Ascunză-toarea era ingenios ticluită.

Tablourile, bijuteriile, aurul, obligațiile C.E.C. și restul agoniseliilor celui ce pierise asfixiat, fără să lase în urma sa moștenitori, nu necesitau o cercetare amănunțită a provenienței, cu cîteva excepții ; obiectele date în custodie aveau să fie solicitate probabil de diverși terți : clienți, furnizori sau colaboratori de-ai răposatului.

Lăcătușul echipei de intervenție, dînd curs solicitării superiorilor, se îngriji să pună ușa la loc, încuie și yala, iar careva aplică și sigiliile de rigoare. Cu asta începea sfîrșitul : inventarierea, în zilele ce urmau, a tuturor bu-nurilor salvate de la foc și încredințarea acestora mu-zeelor, Consignației, Monetăriei naționale. Iar apoi, în loc

de punct, predarea apartamentului, pîrjolit de foc, întreprinderii care avea sarcina să facă reparațiile necesare, un alt chiriaș trebuind să se mute în casa în care se sfîrșise viața netrebnicului samsar.

6

Simion Stoicescu, fără să fie un criminalist mai puțin bine pregătit decît „cel care plecă“, era totuși un altfel de om. Mai rigid, mai „milităros“, nu știa să se apropie și să se facă iubit de colaboratori. Subalternii săi, cîtiva fiindu-i egali în grad, alții abia la începutul carierei, îi urmau îndrumările, apreciau siguranța și rapiditatea cu care se descurca pînă și în cele mai absurde și încîlcite probleme criminalistice, dar nu mai mult. Lipsea acea afinitate sufletească care are darul, de multe ori, să înlocuiască disciplina și ordinul. Poate, odată cu trecerea implacabilă a timpului, lucrurile aveau să se schimbe și să intre pe un alt făgaș, dar asta mai încolo, cînd prin birouri n-avea să mai fie prezent numele de Marius Vlad.

Numai că, pînă o fi să i se uite numele, n-aveau cum să-l uite pe Vlad-Dracul nici ca persoană fizică, fiindcă pensionarul, în depline puteri, nu intenționa să înceapă să cultive ciuperci sau să crească iepuri de casă. Nepoții, prea mititei, nu îi răpeau mult din timp, filatelia — pasiune veche — nu îi crea zilnic preocupări, iar orele de somn, în ciuda tuturor încercărilor, nu puteau fi „împinse“ dincolo de limita celor șase ore cu care se obișnuise. Seara, deseori viziona un spectacol sau un film, după-amiezile le petrecea citind, alteori făcînd vizite, îndeosebi fiicelor, numai diminețelor — dimineți de opt ore — nu le găsea vreun rost.

Rezolvarea cazului „Samsarul“ — pentru el cele întîmplate pe strada Mănăstirilor constituia un „caz“ — avea să-i dea de lucru cîteva zile, poate săptămîni. Dar apoi ?

Să-și caute o slujbă — ca atîția alți colegi — nu concepea. Să inventarieze sau să inspecteze magazine de încălțăminte, sau chioșcuri de răcoritoare, după ce zeci de ani anchetase și rezolvase „cazuri“ ce ar fi constituit mîndria oricărei poliții din lume ? Să linieze frumos hirtii și să adune cu exactitate coloane de cifre caligrafiate asemeni unei opere de artă ? Sau să se înghesuie într-o încăpere înțesată de hîrtoage prăfuite, pe ușa căreia o plăcuță indică pentru salariații cutărei întreprinderi că acolo lucrează jurisconsultul, după ce el refuzase cu încăpățînare să continue să lucreze în elegantul și confortabilul său birou, printre butoane, telefoane și dictafoane care îl legau și îl țineau în contact cu mulțimea subalternilor săi ? Nu. Nu-i el omul care să se mulțumească cu o activitate care n-are, pentru el, decît un rol de paliativ. Se putea lipsi de asemenea preocupări. Pînă vor mai crește cei doi nepoți — că doar el, Marius Vlad, se va ocupa de educarea și de îndrumarea lor în viață ! — o să-și mai ajute prietenii, și cum colonelul nu avea alți prieteni decît pe foștii lui colegi...

Simion Stoicescu, aparent, se arată încîntat cînd „șeful cel mare“ îl informă că Marius Vlad urma să continue anchetarea „începutului de incendiu din strada Mănăstirilor“, nefiind de acord cu propunerea de clasare a dosarului. Revenind în biroul „ocupat“ chiar în acea zi, prima sa zi de „șef“, îi chemă la el pe toți cei ce se ocupaseră de moartea Samsarului. Era ușor indispus, dar nu voia să fie sesizat acest lucru de foștii, pînă ieri, subalterni și colaboratori ai lui Marius Vlad.

În consecință, discuția care a urmat a fost dusă într-o atmosferă destinsă, ușor glumeată și presărată cu zîmbete, doar rareori ironice, deși un observator mai atent și imparțial ar fi observat și urme de efortare și de nefiresc. Era într-o vineri, a doua zi după „masa de adio“ dată de cel ce isprăvisese cu „slujba la stat“. Se băuse cu măsură, vinul fusese bun și, ceea ce era mai de apreciat, *curat*, așa că pe nici unul dintre cei de față nu îl durea capul. Și cum la ora unu cu toții erau în pat, nici nu se puteau plînge că ar fi somnoroși sau obosiți.

O atmosferă potrivită pentru lucru, dar nu la fel era și ambianța generală în care se desfășura consfătuirea. Umbra celui abia plecat dintre ei plana asupra întregii dis-

cuții. Lui Titus Axente i se părea anormal, aproape absurd, ca de la o zi la alta să se rupă de tot ceea ce pentru el constituise o părticică din viața sa. Nefiind căsătorit și nemai-avînd tată și mamă de mulți ani, Marius Vlad ajunsese pe o cale dintre cele mai firești să ocupe un loc important în inima sa, poate de frate mai mare. Și așa, deodată, l-a pierdut, a rămas fără jovialul, dar și intransigentul Marius Vlad. Tot sperase, și el dar și alții, că pensionarea asta de care se vorbea din ce în ce mai insistent va fi amînată pînă departe, poate la calendele grecești, dacă era posibil. I se părea de neconceput ca un om în plină putere, sănătos și viguros și, pe deasupra, avînd o experiență a „meseriei“ pe care nu ți-o dau decît ani mulți și grei de practică, să nu mai fie, să ajungă pensionar. Însuși cuvîntul — pensionar — i se părea impropriu. *Pensionar!* Vrînd-nevrînd gîndul îl ducea la un om bătrîn, gîrbov, nu tocmai sănătos, ce își tirăște pașii, după ce se scoală spre prînz, să-și facă plimbarea, apoi partida de vorbă cu nevasta, dacă mai trăiește, ca după somnul de după-amiază să ia la puricat „Mica publicitate“ din *România liberă*, iar apoi să se culcească în cel mai comod fotoliu, să vizioneze la televizor spectacolul de varietăți, aceleași glume cu mereu aceiași interpreți.

Părăsind biroul după două ore de discuții nu dintre cele mai fructuoase — Vlad-Dracul ar fi spus: „Am bătut apa în piuă, bine, dar măcar treaba să fie treabă“ —, Titus Axente și Iulian Popovici se suiră într-o Dacie mică, îndreptîndu-se spre strada Mănăstirilor.

Z

După toate probabilitățile, concluziile inițiale nu puteau fi zdruncinate de cîteva amănunte puțin semnificative, rod al întîmplării, poate. Unul din cele șase pahare de ace-

lași fel nu avea amprenteale Samsarului și nici ale altcuiva. Existau însă alături, frumos împăturite, două șervete de în și, un al treilea, folosit în mod curent, aruncat peste celelalte. De unde se putea deduce fără teamă de a greși că Beroniade, după ce spăla paharele, le ștergea — pe fiecare în parte, firesc — și astfel eventualele impresiuni digitale erau îndepărtate. Din cele șase pahare, cinci fuseseră folosite cu diverse prilejuri, unul însă nu. Nimic anormal.

Ușa, masiva ușă, era înconjurată, pe din afară, de un șnur prins în cuie, gros cât degetul mare, șnur ce se găsește de vânzare cu metrul la mercerii, rostul acestuia fiind acela de a împiedica frigul să răzbească în interior. Samsarul însă îl fixase acolo cu un scop : să împiedice zgomoarele să treacă dintr-o parte în alta, îndeosebi din interior către afară. Cuișoarele cu care fusese ținut șnurul erau de două feluri : cele mai multe, cuie folosite în mod curent de tapițeri, iar celelalte, câteva, erau identice cu cel observat de colonelul Marius Vlad bătut în pervazul interior al ușii. Acest cui, socotit a nu-și avea cât de cât un rost acolo, constituia argumentul cel mai de seamă pentru ipoteza, ce se baza pe crimă, a fostului colonel.

Simion Stoicescu, și întrucîtva și Titus Axente, susțineau însă altceva : că în acel cui agăța Beroniade cheia — yale — cînd intra în casă, să n-o rățăcească.

— De ce n-o punea în buzunar, cum procedează majoritatea oamenilor ? riscă să întrebe Iulian Popovici.

— Pentru ca să nu plece de acasă fără cheie, în eventualitatea schimbării hainelor, preciză noul șef.

— Tot cam așa procedez și eu, îl completă Titus Axente. După ce intru în casă, pun cheia pe o etajeră, de unde, aproape în mod instinctiv, o iau cînd ies pe ușă. Dacă aș fi însurat sau dacă aș mai sta cu altcineva în casă, n-aș duce grija cheii. Mi-ar deschide careva, dacă s-ar întîmpla s-o uit acasă.

— Și cum Samsarul locuia, de asemenea, singur...

Dacă la aceasta servea cheia, atunci de ce cînd au intrat în apartamentul pîrjolit de foc n-au găsit cheia „la locul ei“, ci în buzunarul halatului în care umbla îmbrăcat Samsarul în mod obișnuit prin casă ? Și nici zgîrieturi pe lemn, și nici amprente...

— Fiindcă, răspunse careva, în acest halat „circula“ și atunci cînd cobora la baie, cînd se ducea în bucătărie, la pod.

— Și cum e probabil că intenționa să facă un duș, după ce se trezea din somn, ca să nu zicem din beție...

— Hainele, toate, erau în șifonier, pe umerase. Se poate deduce de aici că nu intenționa să mai iasă în oraș în acea seară. Și-atunci a pus cheia în buzunarul halatului.

— Hm ! făcu Titus Axente. Hm ! Așa să fie, cum zici.

Ajungînd cu discuțiile și la ghiveciul cactusului „udat cu votcă“, părerile erau în cea mai mare parte unanime : Beroniade, doar el știa de ce, a turnat un pahar cu votcă peste pămîntul din ghiveci udă în prealabil cu apă, apă chioară, de la chiuvetă. Analiza nu indica exact cantitatea de alcool — atîta votcă — ci doar menționa existența acestuia în pămîntul din jurul cactusului. Era posibil, de asemenea, ca Samsarul să fi turnat și altă dată resturi din pahare acolo. Logic era să arunce aceste resturi în chiuveta din bucătărie sau, tot așa, putea să deschidă una din ferestre, să cerceteze rapid dacă e sau nu văzut de careva, și să arunce lichidul incolor jos, în curte. Modalitatea cea mai simplă și mai la îndemînă rămînea însă tot ghiveciul. Mai ales socotind prezența ghimpelui în casa lui Beroniade întîmplătoare, acesta neintenționînd să îl păstreze pentru prea multă vreme, Samsarul nefiind un admirator al naturii, și cu atît mai puțin al floriculturii, după cum afirmase Roza Mărgărit în convorbirea pe care o avusese cu unul dintre ofițeri. Iar cercetările întreprinse în apartament și printre vecini duceau la o concluzie limpede ca lumina zilei : Iosif Beroniade murise asfixiat în timpul somnului, într-o încăpere aproape blindată, închisă etanș, datorită, printre altele, și pasiunii sale pentru băutură.

— Bea rar dar apăsător ! fusese expresia Anei Măărăcineanu.

De o atenție deosebită s-a bucurat ușa de stejar, cu blănuri îmbinate în *nut* și *feder*, ce se lipea ca o ventuză de canaturile tocului și, îndeosebi, broasca acesteia. În eventualitatea că la mijloc era vorba de crimă, prezumtivul vinovat nu avea altă cale de a ieși din apartament decît pe ușă, s-o închidă pe dinafară cu acel zăvor de mănăstire și, apoi, să părăsească locul unde-și desăvîrșise

opera, ca o fantomă. Dar dacă ușa nu prezenta nici o posibilitate de comunicație directă cu exteriorul — vreo crăpătură, vreo fereastră, ceva — vechea și demodată broască avea o gaură, a cheii, pe unde un copil își putea trece degetul arătător dintr-o parte în alta. Posibilitatea aceasta era însă și ea teoretică. Practic, era mai greu, broasca fiind prevăzută inițial, pe o parte și pe alta, cu cîte o clapetă de tablă prinsă într-un nit, ce pendula în dreptul găurii. Roza Mărgărit le spusese oftînd, și cei ce o ascultau se priviră cu subînțeles, schițînd un zîmbet de circumstanță :

— Domnu Beroniade, cînd era în casă, *chiar și singur*, și nu avea dînsu chef să vadă sau să primească pe careva, se lăsa într-un genunchi, da oblonășul încetișor la o parte și se chiora afară, să-și dea seama cine e. Iar pe urmă deschidea sau nu.

De remarcat era faptul că poziția firească a acestui oblon era „în jos“, căzînd și rămînînd așa de la sine. Poate dintr-o prea frecventă folosire, poate, mai degrabă, fiindcă așa fusese proiectat de constructor

Și totuși...

Totuși cîteva nepotriviri îl puseră pe gînduri pe Titus Axente, derutîndu-l. De ce cadavrul lui Beroniade fusese atît de bine „prăjit“, ars mai rău decît un pui uitat de gospodină într-un cuptor încins ? În raport cu toate cîte îl înconjurau — tăbliile de lemn ale patului, noptiera, pianul de alături, covorul — se putea susține că Samsarul fusese „mai deteriorat“. Vorbea în sprijinul acestei deteriorări așternutul, salteaua de paie îndeosebi, cea care favorizase extinderea incendiului la obiectele din jur, însă în eventualitatea că Beroniade murise asfixiat *din cauza lipsei de aer*, deci mai înainte de a fi cuprins de flăcări, de unde atîta oxigen încît să ardă așa de bine așternutul și, totodată, și Beroniade ? Se putea deduce de aici că mai întîi arsese patul și abia apoi pledul, covorul, noptiera, pianul și alte cîteva lucruri mai mărunte, printre care note de pian, ziare și cîteva cărți. Dar atunci cum de nu a simțit Samsarul arsurile primelor vîlvătăi ? Să fi fost atît de beat ? Poate. Lipsa a aproape un litru de votcă — votcă de 45 de grade — era în sprijinul acestei probabilități. După cum, în alte cazuri cunoscute mi-

liției, o simplă țigară declanșase moartea prin asfixie a unei întregi familii, fără ca membrii ei să fi consumat alcool.

Un alt factor care ajutase la arderea corpului găsit în patul-catafalc îl constituia propria „rotunjime“ a acestuia. Beroniade, fără a fi diform, avea oasele bine învăluite în grăsime. Măsura un metru și optzeci în înălțime, dar cîntărea aproape o sută de kilograme. Or, o bună parte din acestea constituise o „materie primă“ tocmai potrivită în procesul arderii, dezvoltînd calorii nebănuite.

Iulian Popovici emise ipoteza că Beroniade era mort cînd izbucnise incendiul. Această posibilitate combătea însă concluziile medicilor legiști, nu tocmai de neclintit, datorită stării cadavrului. Din aceeași cauză tot eroare putea fi apreciată și o altă afirmație a medicilor : că leziuni cauzatoare de moarte nu existau pe corpul celui decedat.

Dar dacă asupra acestor multiple posibilități nu se puteau face tot felul de supoziții, exista o altă nepotrivire care da de gîndit, și anume cea care se referea tot la o observație făcută de Marius Vlad : lipsa amprentelor pe gîtul uneia dintre sticlele de „Wodka Wyborowa“. Ampretele de pe unele obiecte pîrjolate de foc — tubul metalic care conținuse barbiturice și, de asemenea, tubul de ruj — erau greu de identificat. Impresiunile erau ori extrem de fragmentate, ori atît de șterse încît un verdict părea imposibil de dat. Nici cele de pe reșou, de pe ibric, linguriță, de pe cutiile cu zahăr și cafea nu mai prezentau o certitudine. Cele de pe vasele și restul obiectelor din bucătărie erau toate, sau aproape toate, provenite de la desene papilare identice : ale lui Iosif Beroniade.

De ce, însă, de ce aceleași amprente n-au fost găsite și pe gîtul sticlei de votcă ? Pe corpul ei, pe etichetă și în jurul acesteia, fuseseră găsite două feluri de impresiuni : cele mai multe ale Șamsarului, cîteva ale vînzătorului de la magazinul de „Cafea și dulciuri“, din apropiere. Aceleași amprente existau și pe celelalte sticle, însă *nu doar pe corp*, pe partea mai voluminoasă, ci și pe gîtul ce prezenta o ușoară proeminență la jumătate, o „umflătură“.

Se putea presupune că, dintr-o întîmplare, gîtul uneia dintre cele patru sticle — cumpărate toate odată de la

același magazin — nu fusese atins de mîna nici unuia : nici de a vînzătorului, nici de a lui Beroniade. Orice întîmplare are rolul ei bine determinat. Dar — același inevitabil dar — pe umerii sticlei, partea dintre „gît“ și „burtă“, existau impresiuni „înjumătățite, de unde se putea deduce că odată cu înlăturarea amprentelor de pe „gît“ au fost atinse, și șterse în parte, și cele de pe „umăr“. Inevitabila greșeală a eventualului asasin. Sau hoț, ajuns fără voia sa în postura nedorită de asasin.

De ce — se întreba Titus Axente — dacă „teoria“ fostului său șef corespundea realității, și deci prezumti-vul făptaș reușise să iasă și să închidă ușa pe dinăuntru, de ce pe zăvor, pe butonul de la yală, pe clanță, existau doar amprente cunoscute ? Cel ce izbutise „să dea lovi-tura“ purta mănuși ? Dacă purta cînd „meșterise“ la ușă, n-a purtat și cînd a pus mîna pe gîtul sticlei cu votcă ? Sau, cînd a umblat la ușă, Samsarul *nu-l mai putea vedea* ?

Simion Stoicescu asculta, mai puneă cîte o întrebare, aproba sau nu ipotezele lui Axente, în sinea sa însă era de părere că fantezia și întîmplarea au un rol mai mare decît merită cazul în sine, luat ca atare, și decît credea Vlad-Dracul. Dar, dracu știe de nu cumva are dreptate ?! N-ar fi prima dată cînd teoriile colonelului, încîlcite și răsucite în atîtea feluri, că înnebuneai ascultîndu-le, s-ar dovedi pînă la urmă cele mai potrivite !

Exasperat, plictisit, dar nevoind să se dea bătut, aruncă o privire inciudată maldărului de hîrtoage „moștenite“ de la cel răposat. Caiete și caiețele, notesuri, hîrtii și hîr-țoage, liste și pomelnice, agende mai vechi sau mai noi și, însăilate în grabă, un număr imens de bilețele : nume, inițiale, diminutive, adrese și numere de telefon. Majori-tatea mîzgălite într-o caligrafie abia descifrabilă, pe șer-vețele de masă, pe programe de teatru, de curse de cai, de dirt-track, pe bonuri de casă sau cărți de vizită, nelipsind nici hîrtia igienică.

Spre amuzamentul amatorilor de umor — cam negru, uneori — mulți dintre cei imortalizați de creionul Sam-sarului erau și succint caracterizați, poate pentru o mai exactă apreciere a posibilităților și disponibilităților bă-nești de care beneficia vasta sa clientelă, în raport cu o

seamă de circumstanțe : obiceiuri, vicii, pasiuni. Deseori găsisese timp să scrie șapte-opt-zece cuvinte, alteleori doar unu sau două : *serios, zgîrie-brînză, lacom, hahaleră, prost, vorbăreț, fricos, face pe naivul, escroc, bețiv, cartofor, încrezut, discret, bube-n cap...*

Cînd afacerea cerea probabil o mai aprofundată cîntărire a șanselor de cîștig, și mîna lui Beroniade era mai darnică : *are relații sus-puse, păzea ! Suspect, foarte suspect ! Are ceva pe suflet, dar cade-n gropi ! Plin de bani, afaceri necurate ? Serios, grav, dar n-are parale ! Pozează, altfel prost ca noaptea ! E ahtiat după brunete (tigănci ?) ! Intellectual rasat ? A învățat carte după afișe ! Cumnat în miliție, atenție !*

Pe femei, dar nu pe toate, le masacra. Rareori era indulgent. Se pare că Samsarul nu putea să dea uitării acea epocă din viața sa cînd, frumos nefiind, bani neavînd și, pe deasupra, avînd nevastă urîță, proastă și geloasă, fusese nevoit să întoarcă priviri hămesite după femeile înțilnite cotidian pe străzile și prin restaurantele orașului. *Grasă și nespălată, dar parfumată ! Piele și os, îmbrăcată, însă merge ! Tîrfă arătoasă, caută doar banul ! Arțăgoasă, certăreață, din două palme mieluşel ! Curățică, frumușică dar naivă, de prelucrat ! Bine făcută și prostuță !*

Pe unele le gratula și cu detalii anatomice, cînd Samsarul nu se dovedea deloc discret și nici indulgent, deși nu lipseau nici superlativale.

— Ați verificat ceva din... din adresele astea ?

— Cîteva zeci, mai precis douăzeci și patru.

— Din cîte ?

— Adrese descifrabile, în jur de peste nouăzeci. Indescifrabile, sau scrise „cifrat“, alte cîteva zeci.

— Nu s-ar zice că excelezi prin precizie, vorbe rar Simion Stoicescu, amintindu-și de Marius Vlad care doar rareori da vreo importanță cifrelor seci.

— Nici n-ar fi posibil, nu fu de acord Titus Axente cu observația ușor ironică a superiorului său. Ar trebui să am la dispoziție o armată de colaboratori, cititori în stele sau măcar grafologi.

— Mă rog ! Și din cele douăzeci și patru de verificări, ce concluzii ai tras ?

— Oameni, mai toți, de o anumită categorie. Sau, mai bine zis, de două, deși fondul lor sufletesc e cam același : primii vînd, ceilalți cumpără. Unora le trebuie bani, altora... valoare. Sau, cumpărînd obiecte mai deosebite și de preț, vor să pară ceea ce nu sînt. Au bani, dar n-au și „nas“ să doarmă într-un dormitor de șaptezeci de mii. Pe unul dintr-ăștia l-am deranjat tocmai la masă, masa Chipendale, sus lustră de Murano, dar el înfuleca o tocană de oaie cu o furculiță de trei lei. Ca la mama-acasă.

— Ce-nvrîtea ? Vreun...

— Ceva pe la un „teapele“, un fel de dispecer, zicea. De toate și nimic.

— Un nimic din care... pică, probabil ! și Simion Stoicescu își frecă degetul arătător de degetul mare.

— Pică, și încă bine. Are omul și-un Fiat 1300. Pe numele soacră-si, însă. Iar mama-soacră, după ce că are șaptezeci de ani, mai e și beteagă de-un picior.

— Pînă la urmă... văd că hîrtoagele astea ale lui Beroniade sînt o adevărată mină de aur ! zîmbi Stoicescu, mai uitînd din ciuda ce o simțea față de siguranța cu care pledase pentru ipoteza crimei fostul colonel, cu două zile în urmă, în fața superiorilor săi.

— Aur de douăzeci și patru de carate. Numai că... aurul ăsta nu prea are nici o legătură cu sfîrșitul Samsarului.

— Bine, bine ! Mai departe ?

— Ăștia, de care v-am spus, sînt în majoritate. Dar, pe lîngă ei, mai sînt trecuți în pomelnicele răposatului și o mulțime de trepăduși, amatori de comisioane, de o masă bună sau de o femeie tînă și frumoasă. Ciurucuri.

— Dușmani ?

— Dacă avea Samsarul ?

— El, nu eu.

Titus Axente privi pe sub ochi la cel cu care vorbea, înghiți în sec, și dădu un răspuns vag, să fie, asemănător cu precizarea celui alt :

— Destui.

— Adică ? Fii, te rog, ceva mai precis.

— Avea, și era și firesc să aibă. Beroniade nu era avid doar de bani, de cîștig. Deseori se lipsea de o parte din

încasări, cînd întîlnea o femeie frumoasă și cu principii de viață nu tocmai ortodoxe. După împrejurări. Ori lua un comision mai mic, ori nu mai lua deloc, ba uneori mai da și de la el, numai să-și satisfacă patima. Nu întotdeauna avea succes, se înțelege, însă de dușmani făcea rost. Se pare că avea o anumită predilecție, dacă se poate spune așa, să se înconjoare de oameni care nu-i doreau binele.

— Te referi la bărbați, sau și la femei?

— Și la unii și la alții, dar esențialul în viața lui se pare că îl constituia femeia. Individul era un refulat, un maniac obsedat pînă și în somn de ceea ce dusesese lipsă în tinerețe, cînd vegetase ani destui alături de nevastă-sa. Iar el, din cele ce mi-au spus medicii care îl aveau în evidență, fusese cîndva un hipersexual. De cînd bătrînețea îi da tîrcoale, starea aceasta de satiriază se mai diminuase, însă, cînd era sub influența alcoolului, a „pozelor“, poate și a închipuirii, surveneau stări puternice cărora nu le putea face față decît printr-o încordare atroce, aproape imposibilă pentru un om ca el, cînd voința are rolul preponderent. Mi-a spus unul dintre medici — un bătrîn care îl cunoștea de aproape treizeci de ani — că nu era doar un maniac obișnuit, ci suferea și de o encefalită cronică, din cînd în cînd avînd, mai în tinerețe îndeosebi, și accese de epilepsie. Era pîndit de asemenea de o paralizie progresivă și de o demență senilă, și el cunoștea o parte din adevăr, dar brava, ignora realitatea. Voinicia trupească, aparenta sa sănătate înșelau nu numai pe cei cu care avea de-a face, ci și pe el însuși.

— Nu cumva era obsedat și de ideea sinuciderii? Bolnavii cu astfel de stare sfîrșesc deseori prin a-și pune singuri capăt zilelor.

— Puțin probabil. Era prototipul omului care iubește viața, bună sau rea. Și pentru Iosif Beroniade nu se punea o astfel de alternativă, mai ales în ultima vreme. Știa cum să se descurce. S-o facă bună și plăcută pentru el, cât mai rea și mai grea pentru alții.

— Dar dacă, după niscaiva excese care l-au scîrbit pînă și pe unul ca el, a fost apucat de o criză depresivă căreia altă rezolvare nu i-a găsit?

— Adică să-și dea singur foc ? ! întrebă Titus Axente, privind-și superiorul nedumerit.

— A, nu, nu ! Focul poate să fie rod al întîmplării, atît. M-am referit, ca să zic așa, la un anume soi de sinucidere, la un fel de... sinucidere parțială. A băut votcă și a înghițit Nozinan fără să-și pună problema cantității și a consecințelor, fie ce-o fi ! Și poate că votcă a băut o cantitate mai mare decît lipsea din cele două sticle. Poate la vreun restaurant, poate și din alte sticle, că doar sticle goale, în bucătărie, ați găsit destule.

— Vînzătorul afirmă că...

— Lasă-l pe vînzător. A cumpărat patru jumătăți, atunci, în ziua aceea și de la acel magazin, dar Beroniade putea să cumpere și de la alte magazine, și nu neapărat în aceeași zi.

— Oricum, eu sînt împotriva ipotezei sinuciderii, fie ea și... parțială, cum ziceți dumneavoastră.

— Și atunci ?

Titus Axente, cu privirile pironite pe notițele împrăștiate pe birou, rămase cîteva clipe tăcut, absent, însă evident îngîndurat.

— Poate că... pronia cerească l-a pedepsit !

— Punct ?

— Punct, dacă considerați că asta-i cea mai firească dintre soluții. Punct, în ceea ce-l privește pe Beroniade, direct, rămînînd ca de aspectele mai lăaturalnice să se ocupe cei de la economic, găsi cu cale să precizeze Titus Axente.

În fața ochilor, avea permanent pe Vlad-Dracul și zîmbetul acestuia, un cocteil de ironie și neîncredere, care nu-i da pace.

— Și-ai isprăvit ?

— În limita timpului avut la dispoziție, consider că da.

— Acesta nu-i un răspuns, se burzului Simion Stoicescu. Doar nu sîntem doi arhitecți care discută proiectul unui bloc, cu patru sau cu cinci etaje.

— Știu, vă înțeleg, dar altul mai bun... Dacă rezultatul autopsiei ar fi fost mai precis, mai concret, și răspunsul meu ar fi fost altul. Dar, așa, mi se pare cam nebulos, prea

sînt multe presupunerile și prezumțiile insuficient reliefate.

— Ești puțin cam neprecis în afirmații, nu crezi ? și Simion Stoicescu se întunecă privindu-l.

— Dați-mi timp și o să fiu mai precis, veni îndată răspunsul celuiilalt.

— Mai avem și alte probleme importante de rezolvat, știi bine.

— Știu.

1

Pentru Marius Vlad, ideea crimei, în cazul Beroniade, era adînc înrădăcinată, și nu putea fi combătută doar cu trăinicia și masivitatea zăvorului. În definitiv, spunea el, mic sau mare, solid sau fragil, atîta vreme cît nu sînt forțate, zăvoarele nu se deosebesc unele de altele. Ce importantă are grosimea materialului din care a fost fabricat? Nici una. Absolut nici una. Mai important e altceva : ușurința cu care funcționează dintr-o parte în alta, cu care intră sau iese din locașul său, fie acesta „săpat“ în tocul ușii, cum se întîmplă în multe din cazuri, fie format dintr-un colier, o ureche — metalică — prinsă de toc sau de pervaz prin șuruburi sau cuie, cum era în situația de care se interesa el. În ciuda masivității și greutateii lui, zăvorul intra și ieșea din colier, funcționa ca uns, scoțînd, cînd era manevrat, un ușor și abia auzit fișîit : stînga-dreapta, stînga-dreapta, închis-deschis, închis-deschis.

— Buuun ! Asta-am demonstrat-o ! își zise criminalistul lungind nespus pe „u“. Merge ușor. Așa ! Ia, acum să căutăm o sforică. Uite, întîmplător, am una în buzunar. Tocmai potrivită. Deși subțire, e trainică. Atît de trainică, încît ar putea trage, deodată, șapte-opt zăvoare de felul ăstuia, ceea ce, evident, nu este cazul. Să vedem însă cum...

Domol, fără grabă, Vlad-Dracul se lăsă pe vine și trecu un capăt al sforii prin gaura cheii, apoi prin gaura cu care era prevăzut „mînerul“ zăvorului, încă o dată, să aibă mai mult sprijin, „petrecu“ apoi sfoara pe după cuișorul care iscase atîtea discuții, același cap al sforii îl trecu din nou prin gaura cheii — în sens invers — și cu asta isprăvi

ceea ce părea a fi mai important. Prin ușa întredeschisă, atît cît să permită trecerea unui om, se aplecă și ieși afară, pe „platforma“ scării, tot cu grijă să nu slăbească sfoara din mîini, să nu cadă de pe cuișor și să fie astfel obligat să repete „operația“. Cu amîndouă capetele în mînă, trase încetișor ușa spre el, pînă cînd aceasta se închise. Îngenunche din nou, de data aceasta afară, ținînd cu mîna dreaptă de unul dintre capetele sforii, iar cu mîna stîngă începu să tragă încetișor, cu grijă, de sfoara „petrecută“ pe după cuișor. Încet, dar evident, zăvorul începu „să umble“ pe dincolo, de cealaltă parte a ușii. Îl simțea, îl auzea cum se freacă în locașul său.

— Așa ! Încă puțin ! Așa ! șoptea Marius Vlad, încălzit, transpirat, cu urechea la pîndă, gata să perceapă și cel mai neînsemnat zgomot.

Deodată un „țac“, scurt și abia auzit, „îl informă“ că zăvorul s-a lovit de cealaltă parte componentă, de asemenea prevăzută cu o gaură, perfect rotundă, pe unde, atunci cînd zăvorul e montat pe dinafară și urmează a fi încuiat, se trece toarta lacătului.

— S-a făcut ! exclamă satisfăcut colonelul. Asta aveam de demonstrat. Mai simplu, nici că se putea. Să poftească acum Stoicescu s-o deschidă, dacă poate. Dacă nu, tot nea Pavel lăcătușul o să-i vină de hac. Noi să ne luăm sfoara, să nu lăsăm urme, corpuri delictе...

Trăgînd de unul dintre capetele sforii, aceasta fu scoasă afară, pe aceeași gaură a cheii, după care o înfășură pe după un deget. Apoi minusculul ghem dispăru într-un buzunar. Vlad își trecu palmele de cîteva ori peste pantaloni, peste haină, peste inexistente urme de praf, mai aruncă o privire ușii care își dezvăluisese taina și, fără grabă, se întoarse în loc și începu să coboare scara. Se uită la ceas : zece și douăzeci de minute.

Ajungînd jos, pe ultima treaptă, își mai aruncă o ultimă privire spre culoarul cufundat în penumbră, unde zărise pe careva, aproape de ușa de comunicație cu holul principal. Era Roza Mărgărit care, cu o cîrpă în mînă, se făcea că șterge praful de pe o vechitură de mobilă.

— Glume de felul ăsteia nu prea savurez, să știți ! se plinse mai-marelui său în grad colonelul Simion Stoicescu.

— Dar poate că omul n-a glumit, veni răspunsul celui-lalt. A urmărit să demonstreze, „pe viu“, că dreptatea e de partea sa.

— Chiar de-ar fi așa, deși am destule îndoieli, nu considerați că era normal să fiu și eu înștiințat de... de experiența asta a lui ? Subalternii or să înceapă să-și dea coate, să ridă.

— Ei, ei, ei ! N-o lua chiar așa. Cine nu-l cunoaște pe tovarășul Vlad ? Și apoi, sinceri să fim, cine l-a autorizat să continue cercetările ? Întrebă superiorul zîmbind cu un colț de gură.

— Eu, dar la ordinul cui ? Nu al dumneavoastră ?

— Ordin ? ! Am dat eu un astfel de ordin ? Nu-mi amintesc, și ridică din umeri, zîmbind din nou.

— Poate că e prea mult spus „ordin“. Ordin n-o fi fost, aveți dreptate, dar uneori și sugestiile, recomandările, cînd vin din partea unui superior, pot fi considerate ordin. Depinde de intonația, de personalitatea celui în cauză, de...

— Stai, stai. Ai pus punctul pe i. De „personalitatea celui în cauză“, ai zis bine. Vlad-Dracul, cum i se mai spune, a fost și e încă o personalitate. O personalitate de primul ordin.

— Nu la el m-am referit, ci la dumneavoastră, replică Simion Stoicescu.

— La mine ? De ce la mine ? Discutam de Marius Vlad, nu de mine.

— Da, dar...

— Ascultă, dragul meu, mie spune-mi limpede, deschis : vrei să-i interzic să continue ancheta ? Asta vrei ?

— Dacă o luați așa, nu mai zic nimic. Hotăriți dumneavoastră.

— Te-ai supărat ! Și pe cuvînt că n-ai nici un motiv. Este adevărat că nu-i deloc plăcut să ți se telefoneze cum că ușa, ușa aia cu bucluc, a fost încuiată *pe dinăuntru*. Însă...

— Însă ?

— Un om sigur de el, de convingerile sale, n-are de ce să se supere. Ori susține că Samsarul a murit în urma

unui accident, ori, dacă nu, continuă el însuși cercetările — ignorînd ce face și ce descoperă celălalt — pînă scoate la lumină realitatea : accident, crimă, sinucidere.

Nu tocmai încîntat de întorsătura luată de discuție, Simion Stoicescu replică ferm :

— Bine ! Dacă-i așa, să vedem cine are și cine nu are dreptate. Iar dacă e vorba de crimă, cine-l descoperă pe făptaș : cu, sau el ?

Superiorul zîmbi și Simion Stoicescu sesiză încă o dată urma de ironie de pe buzele celui alt. Se întrebă, curios, ce o să mai spună, dacă din nou o să fie de partea fostului colonel.

— Noi, sau el. Evident că noi. Sau, cel puțin, așa e logic, așa ar trebui să se desfășoare lucrurile.

— Mda ! Da, dar remarca asta a dumneavoastră e valabilă doar în cazul în care Beroniade n-a murit într-un mod firesc.

— Într-un mod firesc ! repetă celălalt. Ce fel de „firesc“ poate fi la mijloc, cînd ești copt și pîrjolit, și pe față și pe dos ?!

— M-ați înțeles greșit. Sau, mai degrabă eu, eu nu m-am exprimat limpede. Voiam...

— Știu, știu, te refereai la crimă, la eventualitatea crimei. În sfîrșit, procedați cum credeți de cuviință, cum considerați că e mai bine. E crimă ? Prindeți criminalul. Nu este ? Clasăm dosarul. Pe Vlad-Dracul lăsați-l să-și continue însă cercetările. În felul său ne-a demonstrat că *tot la fel* putea proceda și criminalul. Nu ? Ar trebui să-i fiți recunoscători, și superiorul zîmbi ; ușor, de tot ironic.

— Tot noi ?! sări în sus colonelul.

— Dar cine, eu ? Adică, da, și eu. Mulțumită demonstrației lui Vlad, am și eu acum anumite îndoieli. Nu mi-aș mai pune cu aceeași ușurință semnătura pe hotărîrea de clasare a cazului.

Cu o privire destinsă, Marius Vlad săltă pălăria cîțiva centimetri și zise un „bună ziua“ abia auzit. Renunțase la intenția inițială de a discuta „problema zăvorului“ cu Simion Stoicescu și superiorul acestuia.

— Bună ziua, îi răspunse Roza Mărgărit, cu cîrpa de șters praful în mînă. Mi se pare că sînteți de la... și fe-

meia rămase cu gura întredeschisă, cîntărindu-l cu minuțiozitate, de la cravată la pantofi.

— De la... ? o încurajă criminalistul.

— ...Miliție.

— Cam așa, cam așa. Ați ghicit.

— V-am mai văzut și altă dată. Chiar în ziua... aia, mai alaltăieri, mi se pare. Cu ce vă pot fi de folos ?

— Cu cîteva lămuriri.

— Informații, poate vreți să ziceți, se dovedi femeia mai perspicace decît părea la prima vedere.

— Lămuriri, informații, mă rog.

— Păi... poftiți în casă, că doar n-o să stăm aici, printre coșurile și valizele astea prăfuite. Poftiți ! și Roza deschise o ușă, ușa camerei sale. Noroc că am făcut un pui de curățenie. Adineauri am terminat. Poftiți !

Marius Vlad intră, urmat de Roza, dar aceasta se scuza pentru cîteva clipe, „cît să dea o fugă pînă la baie, să se spele pe mîini“, lăsîndu-l singur.

— Luați loc. Vin îndată.

Rotindu-și privirile, colonelul rămase uimit de ordinea și curățenia din jur. Îl văzuse — și îl cîntărise îndelung cu cîteva zile în urmă — pe bărbatul femeii, și impresia nu fusese dintre cele mai favorabile. Roza era însă altfel. Și „atunci“ și acum — acum cînd, după propriile ei spuse, abia isprăvisese curățenia — trușea femeie era îmbrăcată în rochii ieftine, croite însă cu destul gust și, îndeosebi, curate și călcate cu pricepere. Și fiindcă Roza își cunoștea părțile anatomice ce mai puteau încă desfăta ochiul, se îngrijise să-și lase brațele dezgolite pînă aproape de umeri, decolteul croit ceva mai adînc decît se admite, iar lungimea rochiilor mai aproape de adolescență. În ansamblu însă nu trezea zîmbete jenante, și cu atît mai puțin condamnabile, și abia dacă mirosul persistent de zambile ducea la o abia insesizabilă strîmbare din nas. Cum însă lui Marius Vlad mirosul de zambile nu-i provoca reacții alergice, sfidă constatările simțului olfactiv, acordîndu-i mai multă importanță celui vizual.

Camera, în suprafață de aproape treizeci de metri, era din belșug mobilată, nici un perete nefiind liber în toată lungimea sa. De jur-împrejur își etalau luciul felurite mobile, nu toate provenind din aceeași garnitură, în mijloc

tronînd o masă solidă, zdravă, cu picioare curbate, piesă unică printre celelalte. Parchetul, curat, era în parte acoperit de un covor de iută, pe pereți își împrăștiu coloritul viu și cam de bîlci cîteva carpete și covoare încărcate de desene reprezentînd scene din povești orientale sau păsări și animale, iar la ferestre atîrnau perdele grele, croșetate din ață pescărească. Fotoliul și scaunul mașinii de cusut erau astfel dispuse în dreptul ferestrelor încît era ușor de dedus că Roza Mărgărit cu un ochi privea la ceea ce făcea, iar cu celălalt supraveghea curtea imobilului.

Dar toate observațiile acestea sumare nu-i spuneau mare lucru intempestivului musafir. Altceva îi atrase însă atenția : un tub de Nozinan așezat pe marginea de lemn a mașinii de cusut. Pînă să intre femeia — care, totuși, ar fi avut timp să-și spele mîinile, dacă la atîta se rezuma ceea ce avea de făcut dincolo de ușa băii — găsi timp să-l ia pentru o clipă în mînă. Constată îndată, fără prea mult entuziasm, că tubul, fără doar și poate, avea o întrebuințare dintre cele mai prozaice : păstra acele de cusut ale femeii. O a doua constatare se referea la „vîrsta tubului“ : cîteva ani, destui probabil, o bună parte dintre literele și cifrele imprimate pe etichetă fiind aproape șterse. Ceea ce ducea firesc la concluzia că tubul nu se găsea de ieri-alaltăieri în casa lăcătușului. Îl puse la loc, unde îl găsisese, în clipa cînd auzi pe culoar pașii apăsați și fermi ai Rozei.

— V-am făcut să mă așteptați cam mult, își ceru ea un fel de scuze. A trebuit să dau o fugă și pînă la bucătărie, să las focul mai mic.

— A, deloc, nu m-am plictisit. Ba dimpotrivă : am admirat ordinea și curățenia din jur, și Vlad-Dracul își roti privirile, spre încîntarea femeii.

— Mă flatați, domnule. Nu vă zic „tovarășe“, deși sînteți de unde sînteți. Mi-e mai la îndemînă așa : domnule...

— Ziceți-mi cum doriți, vă rog, zîmbi bărbatul privind-o și reținînd amuzat cele două cuvinte, „mă flatați“, nu tocmai în concordanță cu impresia ce și-o făcuse despre femeie în ziua incendiului, cînd Roza Mărgărit se războia ca o amazoană cu cei din jur.

— Și să știți că nu întotdeauna e așa. Cînd este nepri-copsitul meu acasă, împărțim munca pe din două : el aruncă, eu strîng ; el murdărește, eu spăl ; el închide fe-

reștele, eu le deschid. Ne potrivim, ca nuca-n perete ! și zîmbi, haz de necaz, poate.

— Vă referiți la...

— La bărbatu-meu, îi luă ea vorba din gură. La el, la cine altul ?

— În cazul acesta, cu atît mai mult am de ce să fiu încîntat, și Marius Vlad privi, vrînd-nevrînd, la buzele femeii proaspăt și cu destul meșteșug rujate, înțelegînd totodată de ce întîrziase Roza atîta la baie.

— Fiindcă dumneavoastră sînteți de unde sînteți, n-am să vă ascund că aștia din curte — și femeia făcu un gest disprețuitor spre apartamentele dinspre stradă — îmi spun, în spate, „Roza-unguroaica“. Sau, mai pe scurt, „unguroaica“, „unguroaica aia“. De-ar ști dîșii că eu sînt pe jumătate țigancă, ce s-ar mai bucura și ce mai coate și-ar da ! Dar așa, fiindcă mă cheamă Roza și-s albă la piele, zic că-s unguroaică. Dacă mă boteza Antoanetta, ca p-aia de-a rămas fără cap, poate că ziceau că-s franțuzoaică.

Amuzat, dar nu și tocmai încîntat de discuție, Marius Vlad pîndea cu grijă momentul cînd să intervină și să readucă discuția pe făgașul dorit de el.

— Semăn cu mama. Ea era albă, din Călărași. Tata, țigan din Fetești. Soră-mea-n schimb era tuciurie rău, se trăgea din tata, pesemne.

— De ce „era“ ? găsi nimerit să întrebe Vlad.

Pe fața netedă și fără nici un fel de urme ale celor patruzeci de ani, cîți trecuseră de cînd se născuse femeia pe malul Borcei, se ivi un rictus, ce avu darul să-i schimbe fizionomia. Trecător însă, o clipă-două, după care fu ea însăși, cea de toate zilele, mereu optimistă și întruna zîmbitoare.

— A murit. Și ea, și tata, și mama. Toți cîți erau în barcă. Au trecut Borcea pe la prînz, în baltă, și nu s-au mai înapoiat seara nici unul. S-a iscat o furtună, din senin, de-o clipă, un vîrtej afurisit și-al dracului, destul cît să-i zăpăcească și să le umple burțile cu apă tulbure. I-au descoperit pescarii, mai tîrziu, după cîteva zile.

— O adevărată tragedie ! fu sincer Marius Vlad.

— Așa a fost să fie ! Am rămas cu asta, cu Petre-al meu, pe-atunci băiat frumos și de treabă, nu bea decît

bere, cu socoteală și asta. Dacă mergeam și noi în baltă, poate că muream alături de ceilalți.

— Păcat ! E dureros ! nu găsi altceva să zică Vlad.

Deși privise cu coada ochiului în câteva rînduri spre ceasul-pendulă agățat pe perete, între cele două ferestre, nu avea prea multe motive să se grăbească. Ceea ce voia el să întreprindă nu necesita grabă. Doar răbdare. Criminalul, dacă exista, n-avea să fugă. Unde ? Urmele și indicațiile, cîte se putuseră culege, le știa și le studiase cu minuțiozitate și-i spusese ceea ce îi spusese, iar ca să mai afle și altceva, era puțin probabil.

— Regretele, acum, nu mai folosesc la nimic. Nici mie și nici lor. Și cu atît mai puțin dumneavoastră.

— Oricum ! îngîină bărbatul, să zică ceva.

— Și să știți : nu v-aș fi spus nimic, poate că nici nu v-aș fi poftit în casă fără mandat de percheziție, așa se cheamă, nu ?

— Nu, altfel. Autorizație de percheziție. Însă...

— Vax-albina. Tot aia e. Ce mi-e Tanda, ce mi-e Manda. Dar chestiunea asta n-are nici un fel de importanță.

— N-are. Aveți dreptate.

— Altceva voiam să vă spun : că nici la bună ziua nu v-aș fi răspuns — nu prea înghit eu... sticleții — dacă încă de atunci, din prima zi, atunci cu focul, nu v-aș fi ghicit, nu mi-aș fi dat seama de felul dumneavoastră de a fi.

— Și adică... cum sînt ? zîmbi fostul colonel.

— Cumsecade. Om de treabă și la locul lui, deși soarta, soarta sau poate întîmplarea, v-a făcut să vă alegeți meseria asta : să priponiți oamenii.

— Trebuie să se preocupe careva și de treburile astea, nu ?

— Trebuie, ce, eu zic că nu ? Sigur că trebuie. Altfel unde am ajunge ? Dar omul nu trebuie niciodată să uite că, mai înainte de a fi... de a fi nu știu ce bulibașă pe-acolo, pe la dumneavoastră, trebuie să fie în primul rînd om. Că și hoțul e tot om. E om, om ca noi toți, ca mine, ca dumneavoastră.

Zărind privirea gravă și serioasă a celuilalt, Roza avu o clipă de reținere și tăcu, privind la Marius Vlad cu o urmă de teamă.

— Mai departe ? o întrebă și, totodată, o încurajă să vorbească Vlad-Dracul. Că doar n-o să susțineți că pe hoț trebuie să-l lași liber, să fure în continuare.

— Ferească sfântul ! Ce, eu asta am vrut să spun ? Altceva : că omul trebuie să fie om cu oricare alt om. Și dumneavoastră așa păreți a fi : om. Nu ca fostul nostru sectorist, care acu repară mașini, ca bărbatu-meu. Din „mă“ și din „alo, măi asta !“, nu te slăbea. Dar asta numai cu oamenii mai simpli, cu ălalți vorbea cu „vă salut“ și cu „să trăiți“. La el funcția și țoala contau...

„O să mă apuce seara ! se îngrijoră Marius Vlad. Iar de aflat, n-am aflat mai nimic. Nici măcar de rostul tu-
bului de Nozinan. Să sufere durdulia asta, cu buze impor-
tate din Zanzibar, de insomnie, greu de crezut ! Poate ne-
pricopsitul ei de bărbat, totuși puțin probabil : Mărgărit
și Nozinan...”

Roza, însă, se pare că ghicise de mult zbuciumul vizi-
tatorului, dar pînă nu-și deșertase o părticică din sac, nu
putuse să-și strunească limba. Așa că se hotărî să curme
cu vorbăria și să caute să afle ce dorea să știe bărbatul
„care e de unde e“ și, mai ales, ce urmărește. Dacă are
gînduri curate, îi spune și ce nu știe. Dar dacă umblă
cumva după potcoave de cai morți...

— Mă întrebați dacă-mi pare rău ! Calcă mașina un
cățel pe stradă, și-ți pare rău, dar de-un om ?! Pe urmă...

— Pe urmă ?

— Domnu Beroniade era, cum să vă spun ? Și bun
și rău. Cam sucit, mai bine zis. Cînd îți părea piinea lui
Dumnezeu, cînd cel mai al dracului dintre oameni. Îmi
amintesc că odată, mai demult, acum șapte-opt ani, i-am
cerut cu împrumut zece lei. Atît : zece. Credeți că
mi-a dat ?

— Știu și eu ?!

— Aiurea, nu mi-a dat. „N-am, mi-a răspuns, n-am !“
Pe un ton că, atunci, în clipa aia, puteam să jur pe ce-am
mai sfînt că altă dată n-am să-i mai cer nici de mi-ar
muri mama și n-aș avea bani pentru tămîie și lumînări.

Și ce, parcă nu i-am mai cerut și altă dată? Ba bine că nu! Și mi-a dat. Așa era însă domnu Iosif: avea toane. Era tare schimbăcios. După moment și după cum îi cădeau lui bobii. Acu vesel, acu trist, acu drăguț și plin de atenții și de giugiuleli, acu: „Hai, întinde-o, tîrfă de doi poli, ieși!”. Curat nebun era cîteodată domnu Iosif! exclamă cu patos femeia.

— Dar cum, exprimă Vlad-Dracul un fel de pseudo-surprindere, cum de își permitea să vă spună... tîrfă? Tîrfă de doi poli?!

— Uite, bine! Nu știți dumneavoastră? Dacă-i dai nas lui Stan, se suie pe divan.

— Singur? întrebă bărbatul, cu o ușoară ironie în glas, nesesizată însă de femeie.

— Cum singur? se miră Roza Mărgărit, încruntîndu-se ușor. Vreți cumva să spuneți că...

— Eu? Eu nu spun nimic. Ascult și, eventual, întreb. Cum mi-aș permite?

— Că eu și cu el, cu Samsarul, cum îi zic ăștia din curte, am avut niscaiva legături lăturalnice? continuă femeia privindu-l în ochi, senină, poate și indiferentă.

— Legături lăturalnice? Cum adică? Nu pricep.

— Ei, nu pricepeți! Vă faceți doar că nu pricepeți. Adică dumneavoastră înțelegeți că m-aș fi culcat cu el.

Marius Vlad zîmbi, deschise gura să spună ceva, se abținu însă, și schimbă firul discuției.

— Altceva aș vrea eu să aflu de la dumneavoastră, nu „asta”: dacă avea dușmani, dușmani care să-i dorească moartea.

Roza Mărgărit, care pînă atunci stătuse pe un scaun de cealaltă parte a mesei, tot trăgîndu-și rochia spre genunchii rotunzi, de un alb de nordică, deși bărbatul din fața ei nu avea cum să-i vadă nici măcar papucii roșii din picioare, se ridică, privindu-l:

— Și dumneavoastră credeți că moartea lui domnu Iosif este cu cîntec? întrebă pe un ton nedeslușit, poate indiferent, poate subtil.

— Cu cîntec?!

— Că n-a murit de moarte bună, adică?

— Bineînțeles. Cînd pleci de pe lumea asta făcut scrum,

numai de „moarte bună“ nu se poate spune că ai avut parte, răspunse bărbatul, așteptînd reacția Rozei, care nu se lăsă așteptată.

— Eu altceva voiam să spun, la altceva m-am referit. Nu cred că domnul Beroniade s-a culcat și a murit cu fumu-n nas. Ce scurtcircuit, ce atac de inimă, ce... basme de-astea de-adormit copiii ? Un om ca domnu Iosif nu dă ortul popii în doi timpi și trei mișcări. Părerea mea e că aici și-a băgat dracu coada, că i-a făcut de ducă vreunul din ăia jecmăniții, vreun pungășit de parale sau de cine știe ce vechitură de preț.

Roza, în așteptarea răspunsului, se lăsă să cadă în fotoliul în care își petrecea cea mai mare parte a zilei, un fotoliu comod ca un cuibar, moale și adîncit spre spătar. Cînd sesiză însă privirile lui Vlad, deși doar fugitiv ațintite spre picioarele dezvelite pînă spre coapse, se ridică și-și reluă locul pe scaun.

— Dar ușa, ușa cine a încuiat-o pe dinăuntru ?

— Ucigașul ! veni prompt răspunsul Rozei.

— Și pe unde a ieșit ? o privi întrebător Marius Vlad. Zăvorul tras, ferestrele închise !

— De unde să știu eu ?!

Și Roza ridică din umeri, mirată de o astfel de întrebare.

— Asta nu-i treaba mea. La fel i-am spus și domnului ăla cu păr de neamț pe cap, maior, că parcă așa mi-a ajuns un zvon la ureche c-ar fi, maior. Am fost eu acolo, martor ? N-am fost. Și totuși e ceva la mijloc, altfel nu se poate. Nu murea domnu Iosif din cauza fumului !

— Au mai murit și alții, mai tineri și mai sănătoși, „din cauza fumului“.

— Se poate, nu zic nu, dar ăia n-aveau atîția dușmani cîți avea domnu Beroniade.

Marius Vlad începu să devină mai atent și mai interesat. Destul a bîjbîit pînă acum, discutînd de toate și nimic !

— De ce spuneți asta ? Era un om chiar așa de rău ?

— Rău, poate că nu era. Sucit însă da, v-am mai spus. Și prea încrezător în steaua lui, iar pe toți ăilalți, pe ăi cu care avea de-a face, prea îi socotea proști. Nu-i vorbă, că se și pricepea să-i ducă de nas !

— Să-i înșele, vreți să spuneți.

— Cam așa. Pe unii îi înșela, le vindea vechituri fără valoare, de la alții cumpăra lucruri de preț mai pe nimic. Pînă nu făcea el o coțcărie, nu se simțea bine.

— Și totuși, țineți la el.

— Acu, ce să mai țin ? După ce l-ați ars ? Chiar așa : de ce oare n-a avut parte de-o înmormîntare creștinească și a trebuit să fie ars la crematoriu ? se supără Roza Mărgărit, deodată, din senin.

— Fiindcă n-avea rude, n-avea cine să se ocupe de o altfel de înmormîntare.

— Asta așa o fi !

— Totuși, nu mi-ați spus de ce îl regretați atîta, îi luă el vorba din gură. Pe de o parte nu-l prea lăudați, pe de alta vă pare rău că a murit.

— Eu l-am cunoscut și pe vremea cînd nu era așa de lacom și de cîinos, ca să vă spun adevărul adevărat. Acum aproape douăzeci de ani, cînd s-a mutat aici și cînd eu eram tînără și proastă, iar el prezentabil și dat dracului. Așa că... înțelegeți dumneavoastră.

Marius Vlad, într-o atitudine destinsă, zîmbitoare, doorea să-i dea de înțeles femeii că nu o condamnă. Roza Mărgărit se referea însă la o epocă de mult apusă, iar pe el îl interesa trecutul apropiat. De aceea își luă inima în dinți și o întrebă dacă ceea ce s-a întîmplat „atunci“, nu s-a repetat și „mai recent“, avînd grijă să nu lezeze amorul propriu al femeii care, în ciuda simplității și sincerității ei dezarmante, îi părea în același timp deosebit de susceptibilă.

— Nu, răspunse ea.

Un „nu“ atît de evident departe de realitate, încît, după ce îl pronunță, privi la musafir cu acea sfială proprie omului care e conștient că nu poate fi crezut.

— Nu, repetă Vlad-Dracul privind-o în ochi, așa cum privise în decursul îndelungatei sale cariere criminalistice pe nenumărați infractori care, fără nici un dubiu, mințeau.

— Doar...

— În ziua morții ?

— Da, abia pronunță ea făcînd ochii mari. De unde știți asta ?!

— Nu știu, am bănuir doar...

În dimineața acelei *ultime zile*, Iosif Beroniade, cu borul pălăriei lăsat pe ochi, se plimba de unul singur pe bulevardul Ana Ipătescu, aruncînd priviri semnificative femeilor mai tinere cu care se încrucișa. Deodată tresări; zărise înaintea sa o pereche de picioare care i se păreau cunoscute. Grăbi pasul și sesiză îndată că sînt ale Rozei Mărgărit. Își aminti, și-i veni să zîmbească, cum în urmă cu destui ani — vreo optsprezece — fusese o vreme îndrăgostit de ea. De ea sau de corpul tînăr și sănătos al femeii, nu-și mai amintea exact. Cert era doar că pe atunci Roza nu-i era indiferentă. Grăbind pasul, o ajunsese:

— Sărut mîna, doamnă Mărgărit! se linguși fostul avocat, alăturîndu-i-se.

— A! făcu femeia, deschizînd o gură în care parcă se răsturnase o căruță, cu dinți, dinți simetrici, albi, zdraveni. Bonjur, domnule profesor. Ce plăcere!

— Plăcerea e de partea mea, stimată doamnă.

— Oare? și Roza își întoarse privirea spre cel ce o gratula cu expresii nu tocmai uzitate cu ani în urmă. Ce mai faceți?

— Ce să fac? Admir, sau mai degrabă admiram pînă mai acum cîteva clipe o splendidă pereche de picioare, asta făceam! continuă Samsarul pe același ton vesel-dulceag.

— Care picioare? Unde? Ale cui? ploua femeia cu întrebări, buneii dispoziții de pînă atunci adăugîndu-i și o tentă de ironie.

— Cum... ale cui? Ale mătăluță, conită dragă!

— Vai, ce să spun, mă simt încîntată!

— Tot femeie bine ai rămas. Bine și drăguță. Drăguță și apetisantă.

— Nu zău?! îi aruncă ea o otheadă, de data asta batjocoritoare.

— Parol! Poate că la concluziile mele contribuie și moda asta a fustițelor, știu și eu, însă...

— Moda asta, domnule profesor, am pus-o pe mine încă de acum cîțiva ani, ciripi femeia înlocuind batjocura cu o ușoară mustrare.

— Se poate, Roza dragă, dar întruna ocupat, mereu pe drumuri... încercă un fel de scuze bărbatul, isprăvind repede cu „doamnă“ și cu „sărut mîna“.

— Da pentru pițipoance d-alea cu caș la gură găsești timp, nu-i așa ? îi răspunse, și îl privi cu coada ochiului zîbindu-i complice, lăsînd și ea la o parte pluralul în favoarea singularului și al unui ton mai degajat. D-alea pe care cică le înveți să cînte la pian. La pian sau... ia spune drept ?

— Vai, doamnă Mărgărit, ce gînduri odioase îți pot trece prin cap ! bravă Samsarul.

— Mai lasă-mă, musiu, cu „doamnă Mărgărit“. Mai adineauri m-ai luat cu „Roza dragă“, dacă mai țin bine minte. Și-ți stătea mai bine. În definitiv ce, crezi că-ți fac vreo imputație ? Distrează-te, dragă, cu cine vrei și cît poți. Că de, nu se știe niciodată. Ca mîine dai ortul popii, și-atunci aliluia bамbine ! Și chiar de-ai fi mătă-luță vreun Matusalem, de bătrînețe și de hodorogeală tot nu scapi. O viață are omul.

Iosif Beroniade pierdu pentru moment din exuberanța juvenilă de pînă atunci, auzind-o pe fosta sa metresă vorbind cu atîta degajare despre una dintre preocupările, dar și pasiunile sale majore, femeile tinere. Cum însă de fel era o fire optimistă, socoti că, probabil, femeia a aruncat și ea, așa, niște vorbe în vînt, să-și dea importanță sau să pretindă cine știe ce avantaj material : vreo pereche de ciorapi, vreun ruj. Sau vrea să-l încerce, să-l tragă de limbă ? Și-a și găsit cu cine ! Dar stai, stai, Beroniade dragă, stai, afli tu îndată în ce ape se scaldă și cam pînă unde-o duce capul ! Te pomenești că toată curtea vorbește pe seama ta, că faci și dregi, că așa și pe dincolo. Și dacă vorbesc ăi din curte...

— Ai dreptate, Roza dragă. Viața-i scurtă și trecătoare.

— Ei vezi ? Așa ! Așa mai merge, îi luă vorba din gură femeia de alături. „Roza dragă“ sună mai frumos decît „doamnă Mărgărit“. Cel puțin pe stradă. Că acasă ne facem că nu ne cunoaștem, asta-i altă poveste. Sărut mîna și bonjur, atîta tot. Mai ales că și pe moliul ăsta al meu de bărbat l-a apucat gelozia de la o vreme. Nici cînd

aveam un pol de ani nu mă gelozea atîta, ca în ultimul timp. Parcă a dat strechea-n el, nu știu unde-o să ajungem. De cînd a plecat de la fabrică și s-a angajat la frații ăia doi, să repare rable, una-două cu gura pe mine : că unde-am fost, că de ce mă rujez, că de ce mă dau cu parfum, numai d-astea. Cred că dacă aș fi nițeluș mai pirpirie m-ar snopi în bătaie. Așa... dă cu gura pînă obosește. Ce pot să-i fac ? Îl las în plata Domnului. Cu zisu se alege. Și cu amenințările. Cînd vine beat, o ține-ntruna cu... că de mă prinde, mă strînge de gît. Să mă prindă ! Da pe cuvînt, domnu Iosif, zău de nu sînt cuminte ! M-am potolit. M-am liniștit. Încep și eu să-mbătrînesc...

Ultimele cuvinte Roza Mărgărit le spuse cu o anume intenție ; să sesizeze reacția bărbatului. Este și el de părere că, într-adevăr, a început să îmbătrînească ? Sau, dimpotrivă, o combate aducîndu-i elogiul și complimente.

Beroniade însă, care abia aștepta să întrerupă vorbăria femeii, avea alte intenții. Nu fiindcă ea i-ar fi total indiferentă, ci pentru că Samsarul nu putea să ignore aluziile Rozei de la începutul convorbirii lor. Cum o știa limbută, îndeosebi după ce bea un pahar-două de vin, o invită la o bodegă, prin dreptul căreia tocmai treceau.

— Luăm o gustărică, bem un păhărel de vin și mai stăm și noi de vorbă, că doar sîntem vecini, ce naiba ! De acord ?

— De fel nu-mi place să refuz, dar dacă intră Petre și dă de noi ? Atelierul lui e pe-aici pe-aproape, și... de, ceasul rău, mai știi ? ! Îl știu plecat din București, dar dacă s-o fi înapoiat ?

— Atunci... hai mai în centru, hai la o braserie, la Ambasador, conveni Samsarul, după ce, rapid, o inventarie pe femeie, de sus pînă jos, să nu se facă de rîs alături de ea, de-o fi să întîlnească vreun cunoscut.

Ca niciodată, femeia i se păru îmbrăcată cu gust. Nici rochia nu era exagerat de scurtă, nici nu era fardată cu culori de sorcovă. Parfumată, da, părea a fi, dar nu într-atît cît să duhnească asemenea unui dihor, cum obișnuia.

Mergînd alături, spre braserie, Beroniade zîmbi discret, sieși, amintindu-și cum în urmă cu ani mulți — cînd femeia plecată din Feteștiul ei natal era o fetișcană naivă

și ignorantă — o ruga să facă mai întâi o baie. Și, de asemenea, să nu se rujeze și să nu se mai parfumeze. Altfel nu-i mai ieșea mirosul din casă, decît după ce dădea cu flit.

La acea oră, relativ matinală — unsprezece — localul era aproape pustiu. Doi tinerei la o masă, un singuratic la o altă și o pereche de străini la a treia, constituiau toată clientela. Nici un cunoscut. Luară loc, ca doi provinciali rătăciți în Capitală, la cea mai retrasă dintre mese, în colțul cu penumbră densă. Samsarul, prudența personificată, avu totuși grijă să-și plaseze interlocutoarea cu spatele la celelalte mese din apropiere.

Ospătarul, om între două vîrste, îl salută pe Beroniade ca pe un cunoscut al casei, adresîndu-i-se cu „domnule avocat“.

— Domnule profesor, îl corectă Samsarul zîmbindu-i cu condescendență.

Îl cunoștea pe ospătar încă de pe vremea cînd acesta, un neajutorat de picol, lucra la „Dragomir“, pe Victoriei.

— Profesor de pian, mai adăugă. Avocat am fost odată, de mult, de mult...

— Scuzați, cu voia dumneavoastră, de acum încolo, așa am să vă spun : domnule profesor.

Și ospătarul făcu o reverență zîmbindu-i abia perceptibil, fără să știe, sau măcar să bănuiască, atunci, că îl vedea pentru ultima dată pe primul său client din acea zi.

Isprăviseră cașcavalul, măslinele și salamul de Sibiu, și așteptau cotletele, cînd Roza Mărgărit aduse discuția pe făgașul dorit de Beroniade :

— Chiar ești profesor ? Profesor de pian ? Te pricepi la... la zdrăngăneală d-asta ? întrebă femeia cu o întonație doar înșelător năîngă, apăsînd pe fața de masă ca pe niște clape imaginare.

— Dar tu ce crezi ? Am dat o mulțime de parale pe pian doar așa, să-mi ia din spațiu ?

— Ce știi eu ? ! Mătăluță, cîteodată, pari așa, cum să-ți spun, cam scrîntit, cam fără o doagă. Sau cum ziceți voi ăștia, cu carte mai multă, original.

— Și-atunci, dacă nu m-aș pricepe, de ce mă rog

mi-aş bate atîta capul cu nebunele alea ce-şi închipuie fiecare în parte că sînt mai ceva decît Mariana Kapdebo ? încercă Samsarul să afle mai multe, neplăcut impresionat de „mătăluţă“ — prefera pe „tu“ — şi, mai ales, de „scrînteala“ de care era bănuît.

Roza, însă, răspunse tot printr-o întrebare :

— Şi-asta, Mariana asta, cine mai e ? Numele de fată al Marianeî Pop ?

Beroniade făcu ochii mari. O privi intrigat, vru să zică ceva, dar renunţă. Aştepta să continue femeia. O cunoştea doar bine : cînd se pornea, toţi ceilalţi trebuiau să asculte.

— Ce taci ? Am nimerit la ţanc ?

— Ce „ţanc“ ? fu din nou dezorientat Samsarul.

— Te faci că nu ştii, hai ? Că ţi-a cam căzut cu tronc şi fiîiita asta ? Oţule-oţule, cine-mi eşti ! se ambală pe-rechea lui Petre Mărgărit, după ce dăduse pe gît o sticlă de „trei sferturi“, partea ei. Vezi că dacă te simte bărbatu-său, ăsta nu se mulţumeşte s-o bată pe ea, cum încearcă tontul meu să mă caftească, ăsta te cotonogeste pe tine. L-am văzut la baie, odată, într-o zi, era doar în pantaloni scurţi. Avea nişte muşchi... mamă-mamă ! şi femeia îşi încordă o mină, pipăindu-şi cu cealaltă bicepşii proprii.

„Dracu m-a pus să intru în vorbă cu nebuna asta ? Şi-am mai adus-o şi-aici, unde mă cunoaşte atîta lume !“ deveni dintr-o dată îngrijorat Samsarul de cîte puteau trece prin capul femeii. „Printr-al ei, dar nu cumva şi printr-al altora ? !“

— Ei, ce te-ai bosumflat aşa, că doar nu eşti copil ! dovedi femeia a nu fi tocmai proastă, cum o credeau des-tui, ghicindu-i zbuciumul interior.

— Uite, ştii ce, Roza ? Nu-mi place să te aud scor-nind atîtea despre persoana mea, se hotări fostul avocat să ia o atitudine de bravadă. Tu crezi că dacă între noi a fost ce-a fost, gata, de-acum m-am încurcat cu toate fe-meile din curte ? Că altă treabă n-am !

— Ce spui, musiu ? Aşa să fie oare ? veni ca o re-plică mirarea femeii, pe un ton voit vesel şi uşor ironic. Cît e ziulica de mare, ce altă treabă are Roza ? Să vadă

și să bage la cap ce fac și ce dreg scumpii ei vecini, ăia care n-o mai slăbesc din... din gură-rea, din curvă și din cătea.

— Și ce are asta cu...

— Stai, nu la tine mă refer. Tu ești singurul om de treabă din cîți stau în casa lui Tache Rugină. Tu și inginerul. Și profesorul. Ceilalți... toți o apă și-un pămînt. Să-i văd cu sufletul la gură, și nu le-aș ține lumînarea.

— Atunci de ce scornești atîtea despre mine? o întrebă Beroniade, mai liniștit, aruncînd încă o privire în jur.

— Ei, scornesc! Asta-i altă poveste. Vrei să-ți spun ceva?

— Spune. Să văd ce-ți mai trece prin minte.

Luînd o atitudine de vulpe șireată, Roza se aplecă spre cel ce aștepta încruntat și mai degrabă îi șopti decît îi vorbi:

— Într-una din zile, acum cîteva luni, pe toamnă, pe la zece, zece jumătate...

— Zi, zi!

— Zic, și zic bine, că așa e. Stăteam în scaunul meu preferat, la fereastră, îngîndurată. Aveam și eu o încurcătură de inimă și îmi era teamă să nu mi-o ghicească Petre. Și, cum stăteam ca o curcă plouată, cu o carte în poală, numai ce aud: Scîrț! poarta. Salt ochii. O mamzelă de vreo optșpe ani, poate douăzeci. Piș-piș! ca pisica. Nici nu i se auzeau pașii, parcă era o nălucă. A trecut vedenia pe sub nasul meu — ne despărțea perdeaua — a trecut și de fereastra Mărăcinencei, a zbughit-o la dreapta, apoi hop, pe scări în sus, la domnul profesor, ha-ha-ha!

— Ei, și? Cîți nu vin la mine? Și bărbați, și femei, și de douăzeci, și de șaizeci de ani. Ce-i cu asta?

— Stai, stai, dragoste, stai! Răbdare și tutun. După vreo jumătate de oră, eu după ea. Tot piș-piș. Cu un lighean cu două rufe ude în el. Chipurile, vezi-Doamne, le duceam în pod, la uscat. Ce dacă zice Petre așa și pe dincolo? Să zică. Și-așa, cînd am ajuns în fața ușii mătăle, încet, încetișor, mă las pe vine și dau să mă uit pe gaura cheii. Nimic. Are pe dincolo lăsată în jos clapeta

aia de tablă, mi-am zis. Atunci am lipit urechea de uşă, s-ascult, dacă n-aveam ce vedea, şi-am auzit !

— Ai auzit pe dracu ! Aiureli născocite de tine, minte bolnavă !

— Ba nu. Şi nu mă insulta. Am auzit limpede ce-am auzit, bătrîn stricat ce-mi eşti ! şi Roza Mărgărit îl pocni cu palma peste umăr, schimonosindu-şi faţa într-un rînjetoare care se voia zîmbet drăguţ şi complice.

„La Obor, acolo trebuia s-o duc pe muierea asta, nu aici !“ şi Samsarul privi cu coada ochiului în jur. Se mai linişti cînd nu zări nici un cunoscut. Pînă şi ospătarul era plecat.

— Şi-altă dată, mai demult, cu alta, nu tot cu asta, continuă Roza povestea începută. Da atunci a fost cu complicaţii. După o vreme a mai venit unu, unu tot cam de anii tăi, şi tu te-ai cărăbănit în oraş şi ai lăsat porumbeii singuri. Pe naiba, porumbei ! făcu ea mai aparte. O porumbiţă şi-un clapon năpîrlit. Şi-atunci, tot aşa : am pus ceva rufe într-un lighean, şi haide, scumpo, în sus. Acolo... nimic. Linişte. Mormînt. Dar cum stăteam eu, cu un picior pe prima treaptă a scăriţei de la bucătărie, deodată aud înăuntru vorbă, şi-atunci m-am tras sus, în bucătărie, cu ochii pe geam, la uşa ta. Am eu spre optzeci de kile, dar dacă-i musai, pot face şi pe pisica, pricepi mata ?

— Hai mai bine să mergem. E tîrziu.

— Stai ! Aşteaptă să termin. Mai comandă o sticlă, nu fi zgîrcit. M-a cam dispus vinu ăsta şi mi-a venit chef de vorbă. Poate-ţi fac o vizită mai înspre seară, să ne mai amintim de tinereţe, ce zici ? şi din nou Roza îi zîmbi, aşa cum bănuia ea că trebuie să-i zîmbească unui bărbat ca „să-l dea gata“. Bărbatu-meu s-ar putea să nu vină nici în noaptea asta acasă, că nici azi noapte n-a venit. Nu ştiu pe unde tot umblă şi ce învîrteşte. D-aia am luat-o şi eu razna, aşa, hai-hui pe bulevarde. Mîncare am, copii nu-mi plîng, vezi mata...

— Bine, îmi spui restul acasă, dacă-i aşa, încercă Beroniade să scape de încurcătura în care singur intrase.

Între timp îşi amintise că la ora unu trebuia să se ducă să vadă două covoare — tocmai în Vatra Lumi-

noasă — și mai blestemă o dată clipa cînd n-avusese de lucru și intrase în vorbă cu „gură-rea“.

— Stai ! Să vină kilu și mergem. Uite ospătaru. Cheamă-l. Fă-i semn. Așa... Și-acum să continui. Unde-am rămas ? Aha, la... mi-am amintit. Și cum îți spusei, m-am tras în bucătărie, la pîndă, după perdea. Cu ligheanul cu rufe în mîină, să nu-i vină chef bagaboandei să intre peste mine. Da nu. Au ieșit împreună pe ușă, ruginitura a mai pupat-o o dată în bot pe maimuța. Fac aicea o paranteză : maimuța s-a strîmbat, parc-o văd — și Roza își adună gura asemeni ăleia — și-o cred, săraca !

— Zi, zi.

— Zic. După aceea tipul — altfel bărbat bine, înțolit, mă rog — a luat-o singur la vale, pe scări în jos, după ce i-a șoptit și-un „sărut mîna, scumpo“. Iar nefericita, după ce i-a făcut un semn cu mîna — așa... un fel de bai-bai ! — a intrat și s-a încuiat în casă. În casa ta, adică. Am auzit yala cum a țacănit, țac ! Iar eu, ce să-mi mai pierd vremea ? Am coborît. Numai că nici n-am apucat bine să intru în casă, că hop matale, don' profesor în persoană. Ori ți-a dat ea telefon că s-a finit comedia, ori ai stat la pîndă pe la vreun colț de stradă și-ai văzut coșciugul plecînd. Dar asta n-are importanță. Așa e ? Am dreptate ? Am mințit vreo lecuță ?

— Dacă zici tu... răspunse Iosif Beroniade năucit de vorbăria femeii și negăsind altceva mai nimerit de spus.

Toate măsurile de precauție se dovediseră simple paliative în fața curiozității femeii din fața sa. Pianul, magnetofonul, pantofii cu talpă de crep, toate păreau să fi fost zadarnice. Se mai liniști în parte la gîndul că Roza, certată cu celelalte femei din curte, nu s-a apucat, poate, să le împărtășească și lor. Vrînd-nevrînd trebuia să se dea bine pe lîngă analfabeta asta cretină. Și-o să mai rărească o vreme cu... Dacă miroase ceva sectoristul ? Numai de proxenetism n-a fost acuzat !

Roza Mărgărit, după ce mai sorbi un pahar, îi puse o mîină pe braț și, după ce scoase din gît un hîciit sonor, se aplecă spre el :

— De mine n-ai de ce să te temi. Știu să fiu mormînt cînd trebuie, pricepi ? Mucles ! Să mă pice cu ceară, și nu

scot o vorbă. De ce ți-am spus despre profesorul din față, ăla de sport, e adevărat. Să te ferești. Are niște mușchi... mamă-mamă ! Dacă vă prinde cu mîța-n sac, pe amîndoi vă aruncă pe fereastră, de la etaj, ascultă ce-ți spun. Că nu-ți vreau răul. O iubește, e amorezat lulea de Mariana lui. Și nu-i de mirare : are aproape dublu anilor ei.

— Am impresia că te-ai cam îmbătat și nu mai știi ce vorbești. Hai mai bine să mergem, își ieși din fire Sam-sarul.

— Uite, să nu mă insulti, că mă supăr. Pînă-aici ! Te rog. Eu sînt beată, ai ? Dacă-ți deschide omu capu în-seamnă că-i beat ? Și ce, vrei să zici cumva că între mata și Fideluța nu-i nimic ? Atunci de ce-i dai bani ? Așa, din filotimie ? Mie, pe vremuri, îmi dădeai, ca la chiori, cîte-un pol-doi, și asta din an în paște. Iar mamzelei, cum întinde mîna, îi și pui sutaru-n palmă ! Ehei, dacă aveam și eu baftă să mă intelectualizez, cine știe unde eram astăzi !

Iosif Beroniade înghițea în sec, se înroșea, tremura de enervare, dar nu scotea o vorbă. Își aruncă privirile în jur : mesele, mai toate, se ocupaseră între timp. Nu știa ce să facă. Trecuse de ora unu, afacerea cu covoarele pă-reă compromisă sau, în orice caz, trebuia amînată, iar el își pierdea prețiosul său timp ascultînd destăinuirile femeii din stînga sa.

— Cred că de fel mătăluță ești nițeluș ghinionist, re-începu Roza, gata să se destăinuie în continuare. Nici prin cap nu-mi trecea că o femeiușcă nostimă și dată dracului, ce-i drept e drept, s-ar putea uita la dumneata. Ea trasă ca prin inel, dumneata ca o buturugă, ea cu un năsuc cît cireașa, dumneata cu ditai năsoiul ăsta roșu și borcănat, parcă-i un cartof săpunar, ea de vreo cincizeci de kile, dumneata gata să atingi suta, ea cu pielea albă și la pipăit ca marmura, dumneata colorat ca un morcov și păros ca un viezure. Ptiu, că baftos te-a mai făcut bă-trînă-ta !

— Hai să mergem ! Ospătar !

— Stai, stai să-ți spun cum de v-am prins clenciu, stai. Stai mai întii să beau și păhăruțu ăsta... Așa. Bun vin ! Uite cum, musiu : roboteam ceva la bucătărie, să am ce-i da nepricopsitului meu să mănînce, într-o dimi-

neață pe la unsprezece. Ușa era întredeschisă, ca de obicei. După ușă, știi, sau poate că nu știi, că nu prea intrai mata pe-acolo, după ușă, cum zic, e cuierul. În cuier, boarfe și șorțurile de bucătărie. Ale mele și-ale cucoanelor celelalte. Halal cucoane, ce să zic ! Și-un ciob de oglindă afumată. Fiindcă aveam și niscaiva vase de spălat, zic, să-mi pun șorțul. Șorțul și-o basma pe cap, să nu intre în păr miros de prăjeală, fiindcă aveam de gând să aprind aragazul și să arunc o ciosvîrtă de porc în tigaie. După ce mi-am agățat șorțul de gît și mă pregăteam să-l înnod la spate, cu ochii în oglindă, să văd dacă mai fac vreun ban, aud niște pași venind pe culoar, spre bucătărie. Zic : asta-i fițiita de Mariana, că ea calcă așa : țoc-țoc, țoc-țoc ! de parcă merge-n papainoage. Tocmai bine, socotesc eu, că tot aveam ceva de discutat cu ea, că lăsase masa murdară cu o zi înainte, că, vezi Doamne, eu sînt servitoarea ei ! Tot cam atunci aud și ușa de sus, a duminale, că se deschide și se închide și... țac, yala. Pleacă Samsa..., pleacă domn' profesor, mi-am zis. Fițiita însă la mata avea de gând să urce, nu să intre în bucătărie, fiindcă de jos, din capul scării, te-a întrebat : „Plecî ?“. Vezi : „plecî“, nu „plecați“, erați „pertu“, hoțule ! „Plec, i-ai răspuns, am ceva treburi în oraș.“ Ea, zgaiba, prudența în persoană, dă un brînci ușii după care eram ascunsă — gata să-mi cocoșeze nasul — și-și aruncă ochii în bucătărie. Nimeni ! „Dă-mi o sută !“ a poruncit. Nici te rog, nici n-ai să-mi dai o sută de lei, domnule Bero-niade ? nimic ! Dă-mi ! Dă-mi o sută ! Scurt pe doi. Ba, să nu mint și să nu fac păcat, a zis și : „Cînd iau leafa, ți-o dau înapoi“. Paște, murgule, iarbă verde, adică ! Mătăluță ai băgat mîna în teșcherea, cu ochii în lungul coridorului, apoi te-ai tras mai înspre ușa de la intrare, la adăpostul peretelui de la baie. Ea, lîngă mata, cu nasu-n caraiman, bițiia dintr-un picior. Eu, cu ochii pe voi. După ce v-ați tras mai la adăpost de priviri indiscrete, ați venit exact în ochii mei. De unde era să bănuiți că mandea era acolo, la doi pași, că vă vedea ca-n palmă pe lîngă balamalele ușii ?

— Ei, și ? ! I-am dat o sută, împrumut ! răbufni Samsarul. Pe tine nu te-am împrumutat niciodată ? Pe tine sau pe Petre ?

— He-he-he ! chicoti femeia. Da pupicu ăla care a urmat ?

— Ți s-a părut. Nu-i adevărat !

— Zău ? ! Nici n-ai prins-o, cu laba asta de urs — și Roza Mărgărit lipi o mână albă, îngrijită, peste mîna stîngă a Samsarului, îmblănită cu păr negru-roșcat — n-ai prins-o de piept ? Iar ea nu ți-a dat peste mână, chicotind ? Și asta mi s-a părut ?

— Ospătar ! Plata, te rog.

— Nu mai bem o sticlută ?

— Nu.

— Bine. Ce-i mult, nu-i bun. Bine. Și să nu fii supărat pe mine. Ori știu eu ce știu, ori știe sticla asta goală, e același lucru. Ți-am spus ce ți-am spus, ca să știi să te păzești.

Consumația celor doi se ridica la aproape două sute de lei, pe care Beroniade îi achită cu o nonșalanță de nabab, aruncînd pe masă două hîrtii a o sută de lei, nou-nouțe.

— Oprește restul, îi zîmbi omului în alb, socotind că cei vreo treizeci de lei sînt suficienți să acopere măcar în parte impresia, de-acum detestabilă, lăsată de prezența Rozei la masa sa.

— Mulțumesc, domnule avo... domnule profesor, să trăiți !

„Trăiesc eu și fără să-mi urezi tu, mai du-te dracului. Vă cunosc eu și pe voi ăștia, care una vorbiți și alta gîndiți“, mormăi în sinea sa Beroniade, supărat pe toată lumea. Și avea să se supere și mai mult după ce Roza nu se putuse abține să nu-i ceară o sută de lei, cînd zărise teancul de bancnote ce burdușea portofelul Samsarului.

— Poftim !

— Dacă mi-o arunci așa, cum arunci oase la ciini, mersi, n-am nevoie ! și Roza împinse hîrtia în fața bărbatului.

— Nu face circ aici ! Ia-o și taci din gură.

— O iau, fiindcă-mi trebuie să-mi cumpăr o pereche de sandale.

— Nu mă interesează ce faci cu banii. Haide !

— Stai ! Cînd îți fac o vizită ?

— Niciodată.

— De ce ești rău ? se linguși femeia, privindu-l în ochi cu umilință.

Iosif Beroniade o privi tăcut, cîntărind-o, apoi scoase din buzunarul interior al sacoului o agendă jerpelită. O consultă rapid, pronunțînd cîteva cuvinte asemeni unei sentințe :

— Mîine dimineată la ora opt, opt și zece.

— Bine. Se poate.

Bărbatul se ridică primul, văzînd că femeia continuă să rămînă ca țintuită în scaunul capitonat. Cînd, cu coada ochiului, sesiză că Roza e gata să-l prindă de braț, grăbi spre ușă și, după cîteva clipe, se despărțiră în stradă.

— Ați bănuir, abia se auzi glasul Rozei, ca să continue îndată, pe un ton ceva mai obișnuit. Ați bănuir că m-am întîlnit cu... cu domn' profesor tocmai în dimineata zilei cînd a intrat în lumea dreptilor. Dacă o fi intrat acolo, mai zise, de asemenea, abia auzit.

— Meseria ne obligă să fim bănuitori, și tot ea, meseria, ne mai ajută cîteodată să dăm de adevăr.

— Și-ați nimerit-o și de data asta ! Aveți perfectă dreptate. Atunci, în acea zi, ne-am întîlnit din nou. După ani și ani... de bună ziua, sărut mîna și cam atît. Ne-am întîlnit în ajun, pe stradă, cu totul și cu totul întîmplător. După cîteva vorbe aruncate în vînt, am intrat la Ambasador, la braserie, și-am mîncat cîte-o friptură și-am băut un vin bun. Mă ametișem un piculeț, de ce să nu recunosc. Eram bine dispusă. Și-am apucat de i-am promis. I-am promis că a doua zi, dimineata, o să..., o să ne întîlnim.

— Aici, sau sus la el ?

— Sus, nu aici. Nu-s eu chiar așa de imprudentă. Și, ca să revin la bietul domnu Iosif, cred că era mai bine dacă în ziua aia ne-am fi văzut fiecare de treabă. A mai sunat și telefonul de cîteva ori, și cred că de la ce a dis-

cutat cu nu știu cine m-a poftit să plec. Mi se pare că trebuia să primească o vizită. După felul nu tocmai politicos cum vorbea, cred că nu era vorba de-o femeie.

— Nu v-a spus nimic mai mult decît ceea ce ați auzit dumneavoastră ?

— Mie să-mi spună ? ! Înseamnă că nu-l cunoașteți pe domnu Iosif.

— Ce vă face însă să credeți că aștepta pe cineva ?

— După convorbire s-a cam întunecat, s-a burzuluiit, mai bine zis. Pe cine, nu știu. Dar și pe mine, pe mine, care nu aveam nici o vină. Asta ar însemna că vizita nu îi făcea prea mare plăcere.

— Vă puteți aminti cît mai exact convorbirea ?

Roza Mărgărit rămase cîteva clipe pe gînduri, tăcută. Își făcea anumite socoteli. Ceea ce știa, ceea ce își mai amintea, nu părea să aibă nici un fel de importanță și, desigur, nu prezenta un prea mare interes pentru musafirul ei. Atunci de ce să-i spună ? Pe de altă parte, manierele acestuia și respectul cu care îi vorbea, o impresionaseră în mod deosebit. Om serios și la locul lui, fu prima ei impresie. Simpatice și cu „vino-ncoace“, cea de-a doua. Dat dracului ! cea de-a treia, după care se hotărî să deschidă gura, să-i spună *cîte ceva din ceea ce știa*, cu grijă să nu-i cauzeze vreun necaz singurei ființe la care ținea cu adevărat.

„Decît să afle singur cine știe ce, poate că mai bine ar fi să-l zăpăcesc eu olecuță, să-l fac să se creadă cel mai grozav detectiv“ se hotărî, după o oarecare chibzuință, impunîndu-și totodată să fie cît mai prudentă, să nu scape vorbe prea alături de adevăr, să nimerească în vreo încurcătură. „Asta mai mi-ar lipsi ; să urc scările poliției, piș-pîș, cu frica-n sîn !“

— Da, cred că-mi amintesc, deschise ea gura, după ce pusese destul la încercare răbdarea lui Marius Vlad. De fel sînt o persoană discretă, nu-mi place să scotocesc în intimitățile celor cu care am de-a face. De data asta, însă, nici eu nu știu de ce, am fost mai atentă. Poate într-un fel, eram... de ce să mint ? Eram un piculeț geloasă ; credeam că e vorba de-o femeie, de-o altă femeie...

Roza rămase din nou tăcută, privind pe fereastră. Evident, nu la zidul clădirii din fața „cetățuiei“ lui Tache Rugină.

— Dar nu, continuă ea. Nu. Aș putea să jur că vor-bea cu un bărbat. Cu un bărbat, așa cred...

Dar acest „așa cred“ fusese spus pe un astfel de ton, încît nimeni n-ar fi putut fi sigur că Roza Mărgărit era ea însăși convinsă de ceea ce spune.

— Și ce anume și-au spus ? îndrăzni Vlad s-o întrebe, tulburînd-o din acel fel de visare.

— Cîteva cuvinte. El, domnu Iosif, la început se răs-tise, poate fiindcă fusese deranjat tocmai cînd nu trebuia. Apoi îndată, mai altfel, mai amabil, pe un alt ton : „Ne întîlnim aproape zilnic, și tocmai acum v-ați găsit să mă deranjați ?“. Asta a fost cel mai răstit răspuns al lui, la ceea ce i-o fi spus celălalt, celălalt sau cealaltă.

— Și apoi ?

— Apoi ăla, sau poate aia, a zis ceva, iar el a conti-nuat : „Bine, și ? !“. Și-atunci domnu Iosif a ascultat. N-a scos o vorbă destul de mult timp, doar a ascultat cu atenție.

— Cam cît timp ? Cîteva secunde, cîteva minute ? Cît a durat tăcerea asta ?

— Știu și eu ? ! Cam, ca să zic așa, cam cît m-aș duce eu pînă la bucătărie și înapoi.

— Să zicem... un minut, sau poate două ?

— Cam așa : un minut, poate două minute, nu știu exact. Eram nețăjită și blestemam pe ăla care-a inventat telefonul. Este ceva tare neplăcut.

Vlad-Dracul, de voie sau de nevoie, luă o atitudine de complezență și o rugă să continue.

— „Și vreți neapărat astăzi ? !“ se cam răs-tise domnu Iosif în aparat. Ce i-o fi răspuns celălalt nu știu, dar dîn-sul i-a zis cam așa : „Bine, dacă e atîta zor, bine. Vă aștept“.

— Iertați-mă, o întrerupse Marius Vlad, vă amintiți cumva care era ora, atunci ?

— Zece, zece și cîteva minute.

„Ceasul Samsarului s-a oprit la trei și douăzeci și două de minute. Deci, după cinci ore de la convorbirea asta telefonică...”

— Dar după câte am priceput eu, veni îndată Roza cu precizări, ora întâlnirii a propus-o cealaltă persoană. Și cred că întâlnirea a fost fixată ceva mai încolo, fiindcă altfel nu mai pleca domnu Iosif de acasă.

— A plecat? întrebă bărbatul. L-ați văzut dumneavoastră plecând?

— Nu, nu l-am văzut, de ce să mint?! Și mă mir cum de nu l-am văzut: am fost cât se poate de atentă, curioasă să văd cu cine își dăduse „randevu”. E drept însă că, după ce am coborât de la el, am trecut pe la baie. Poate că atunci a ieșit domnu Iosif, altfel nu pot să-mi explic! și Roza ridică din umeri, vădit intrigată.

— Atunci de unde știți că a fost plecat? L-ați văzut înapoiindu-se?

— L-am zărit pentru o clipă doar. Tocmai în momentul ăla s-a brodit să nu fiu la fereastră. Ce-am apucat să văd era că domnu Iosif nu părea însoțit de nimeni și că ducea într-o mînă o sacoșă, sacoșa lui obișnuită de piață.

— Ora cînd s-a înapoiat Beroniade v-o amintiți cumva?

— Să fi fost... douăsprezece, douăsprezece fără un sfert.

— Asta ar însemna că, dacă a ieșit cînd dumneavoastră erați la baie, a lipsit aproape două ore.

— Tot ce se poate. S-o fi dus să mănînce.

— Fiindcă știa că o să... o să vă duceți dumneavoastră sus la dînsul, nu pregătise și el, acolo, niscaiva gustări, ceva?

— Domnu Iosif?! făcu Roza ochii mari. Nu obișnuia. Băutură, atît. Și-aici era cam găinar: servea coniac „trei stele” în sticle de coniac franțuzesc, cu etichete d-alea care iau ochii. Nu v-am zis? Omul banului!

— Spuneți-mi însă altceva: persoana care eventual l-a vizitat, cu care și-a dat telefonică întâlnire, nu era posibil să fi intrat pe dincolo, prin intrarea principală? Și atunci dumneavoastră nu aveți cum s-o mai vedeți...

— În cazul ăsta, vizitatorul nu era un străin, ci unul

dintre-ai noștri, din cei care își au locuința aici, în casa lui Rugină.

— Credeți ?

— Altfel nu se poate, fiindcă, dacă vizitatorul intră pentru prima dată în curte și nu știe că domnu Bero-niade are intrarea lui, asta de colea, dintre baie și bucătărie, atunci deschide mai întâi ușa principală, grea și hurducăită, că te doare mîna trăgînd de ea, apoi cea de-a doua ușă, după care trebuie să ciocănească și să întrebe pe careva pe unde s-o ia și cum să nimerească la el. Ori așa ceva nu s-a întîmplat, aș fi aflat eu, nu putea să-mi scape un asemenea eveniment. Iar dacă musafirul mai fusese și alteori sus, la răposatu, atunci intra pe-acolo pe unde intră toți cei ce urcă la etaj. Chiar și eu, de cele mai multe ori, ies și intru tot pe la bucătărie. Ușa aia nici nu se mai închide bine, așa că stă mai tot timpul deschisă. E mult mai comod pe-acolo, decît pe dincolo, prin ușa mare. Pricepeți ?

— Pricep, dar asta ar însemna că vizitatorul, sau vizitatoarea, era, cum ați presupus și dumneavoastră, unul dintre cei ce locuiesc aici, în clădirea asta, și nu un străin !

Roza Mărgărit deschise larg ochii ei negri, deosebit de mari și de frumoși și, ridicîndu-se, îi spuse că „dă o fugă pînă la bucătărie“ :

— Să pun de-o cafea !

— V-aș ruga și un pahar cu apă, adăugă musafirul privind-o cum se strecoară prin ușa doar întredeschisă.

În lipsa femeii, își mai roti o dată privirile prin încă-pere sesizînd, într-un colț, agățate pe pereți, patru tablouri futuristice, lucrări de începător. Un zîmbet îi flutură pe buze cînd, vrînd-nevrînd, le compară cu celelalte trei tablouri de pe ceilalți pereți, unul reprezentînd fructe — inclusiv nelipsita felie de pepene verde — al doilea un buchet de liliac, iar ultimul un peisaj de iarnă. „Lipsește țiganca cu sîinii goi !“ se amuză el, cu gîndul la „stass“-ul picturilor de gang, întrebîndu-se totodată cum de au ajuns tablourile în locuința lui Petre Mărgărit.

Înapoindu-se Roza, o întrebă. Femeia rămase o clipă tăcută, doar ea știind unde îi erau gîndurile, apoi răs-punse scurt :

— De la *el* ! și-și săltă capul și privirile spre apartamentul înnegrit de fum.

— Beroniade ?

— Dinsul. Mi le-a dat acum vreo... cincisprezece ani. „Ia-le, mi-a zis, ia-le și păstrează-le, că mai încolo o să aibă valoare.“ Aiurea, valoare ! Mîzgăleli. Dacă ar fi fost așa, nu făcea domnu Iosif pe filotimul cu mine. Eu, în sinea mea, am zis exact pe dos : că tocmai d-aia mi le-a dat, să scape de ele. Și-acu mă scuzați : cred că a dat în fierț apa pentru cafea.

Roza ieși. Cafeaua avea să fie servită într-o ceașcă frumoasă, pe o tavă argintată, peste care fusese pus un șervețel de un alb imaculat.

— Nu știu dacă nu cumva am făcut-o prea dulce.

— Nu. E tocmai bună. Exact pe gustul meu, sărut mîna.

— Sînt încîntată, dacă-i așa ! se bucură sincer Roza reluîndu-și locul pe scaun.

Marius Vlad, sorbind din cafeaua fierbinte, socotea că, fără îndoială, *cineva* l-a vizitat pe Iosif Beroniade în ultimele ore ale vieții. Femeia nu mințea și nici nu părea „să înflorească“ lucrurile. Deodată, însă, fu cuprins de o anumită îndoială. Se grăbi să o îndepărteze :

— Spuneți-mi, vă rog, nu era posibil ca întîlnirea dată prin telefon să fi avut loc în altă parte ? În acele aproape două ore, cît a lipsit de acasă, între zece și douăsprezece ? La vreun restaurant, la...

— Nu, veni îndată răspunsul femeii, nu era posibil așa ceva, fiindcă domnul Iosif a pronunțat clar : „vă aștept“ — asta o dată. Și apoi, în continuare, după ce a ascultat ce a mai ascultat, a mai zis : „o să fiu acasă, da, bine“, sau cam așa ceva. Și vă repet : se vedea clar că vizita nu îi făcea plăcere. Era nemulțumit că e obligat să-l primească.

— Sau, poate, *să o primească*, insistă din nou Marius Vlad.

— N-aș crede. N-a folosit niciodată pe „sărut mîna“.

Schițînd o urmă de zîmbet, Vlad-Dracul rămase întrucîtva surprins de perspicacitatea dovedită de femeia din fața sa, de amalgamul de agramatisme și cuvinte sau expresii ce nu-și găseau cu ușurință locul în vocabularul

ei obișnuit, și se grăbi să continue „s-o descoasă“, avînd însă grijă să nu lase impresia că îi e prea mult îndatorat, dar nici că nu apreciază îndeostul amabilitatea cu care gazda răspundea întrebărilor sale. Lunga sa experiență îi spunea că oamenii de felul Rozei Mărgărit au un orgoliu al lor, propriu celor inteligenți dar lipsiți de cultură, nevoiți să se mărginească în discuțiile pe care le poartă cu alții, superiori lor, la cele ce au apucat „să fure“ vieții, cotidian, pic cu pic. Pentru început însă, voia să știe, să fie cît mai sigur, că „interlocutorul de la telefon“ nu era, în nici un caz, femeie.

— V-am spus. Cred că vorbea cu un bărbat. Prea era categoric, aproape răstit. Nu vorbea el așa cu o femeie. Doar cu mine, cîteodată, mai făcea pe neamul prost.

— De ce tocmai cu dumneavoastră? se miră sincer fostul criminalist.

— Fiindcă pe mine mă considera mai de mîna a doua. Așa cred. Sau poate pentru că ne cunoșteam de mult, de pe vremea cînd vedeam în domnu Iosif pe cel mai domn dintre toți domnii cunoscuți pînă atunci.

Marius Vlad lăsă fără comentarii sau aprecieri ultimele ei fraze.

— Dacă, începu el făcînd o pauză, dacă femeia, presupunînd că totuși vorbea cu o femeie, dacă femeia era vreo puștoaică din acelea care, poate, după domnul Bero-niade, nu merită un „sărut mîna“? Fie din cauza anilor, și deci a diferenței de etate dintre ei, fie, mai degrabă, pentru că o considera „prea ieftină“, nu știu dacă mă înțelegeți, una d-aia, poamă bună.

— Vreo curviștină, adică, vreți să ziceți, nu?

— Să-i zicem și așa.

Roza, cu buzele strînse, a un anume fel de decepție, privi lung la bărbat, ca să izbucnească îndată:

— Cînd v-am spus eu că nu-l cunoașteți pe domnul Iosif! Păi dînsul, cînd vorbea cu mamzele d-astea, era tot numai lapte și miere. „Sărut mînușițele, duduiță scumpă!“, „îți pup mînuțele, domniță dragă!“, „sărut ochisorii ăia frumoși!“ și asta era în stare s-o spună chiar dacă tipa era sașie!

— În concluzie, conchise bărbatul, excludeți posibilitatea unui interlocutor feminin.

— Aproape sigur.

— Aproape.

— Și apoi, treburi d-astea, delicate, ca să le zic așa, nici nu prea-mi vine a crede că sînt de nasul unei femei. Să-i faci de petrecanie unui om ca domnu Iosif și să nu lași nici o urmă? Prea ar fi... nu știu cum să zic! Și pe urmă, care? Eu, una, nu l-am dat gata pe domnu Iosif. De asta sînt sigură. Și nici n-aveam motive. Asta de co-lea — și Roza Mărgărit întoarse capul spre camera care o despărțea de baie — e-o toantă, nu e în stare.

— Actrița? încercă Vlad-Dracul.

— Asta?! Fideluța? Asteia îi sticlesc ochii în cap doar cînd vede un bărbat drăguț. Sau o hîrtie de-o sută. Altceva n-o interesează.

— Hîrtii de-o sută avea și Beroniade și încă destule.

— Avea o mulțime, nimic de zis, dar nu-i Fideluța femeia care să ia viața unui om pentru niște prăpădiți de bani. Se pricepe dumneaei să-i facă să alunece în poșetă și pe alte căi, nici o grijă...

Marius Vlad sesiză îndată că vorbăreata femeie nu se referea la generalități, și nici nu făcea presupuneri, știa ceva, dar ce? Să afle, nu-i fu deloc greu. Încurajată să vorbească, Roza își dădu îndată drumul la gură, relatînd cu lux de amănunte ceea ce îi spusese cu cîteva zile în urmă lui Beroniade, la Ambasador. Informația, banală în aparență, putea totuși să-și aibă importanța ei, dacă ceea ce știa Roza aflase și bărbatul Marianeii Pop. În acest caz era de bănuir că profesorul de educație fizică nu avea motive să regrete prea mult dispariția Samsarului. Să meargă mai departe cu presupunerile i se părea nepotrivit, cel puțin în acea fază a investigațiilor. Poate mai încolo, mai tîrziu, după ce o să afle și alte amănunte, o să tragă anumite concluzii, unele definitorii. Însă, pînă acolo, drumul pe care îl mai avea de parcurs nu părea deloc ușor. Era convins, nu avea nici o îndoială, că dacă presupunerile referitoare la crimă se adevereau, autorul nu putea fi dovedit decît cu prețul unor migăloase cercetări. Se acționase „cu cap“, cu inteligență, ceea ce presupunea o minte ascuțită care studiasse și analizase îndelung viața și obiceiurile lui Iosif Beroniade, trecînd la acțiune abia după ce considerase că și-a luat toate mă-

surile de precauție. Știa că e greu, dacă nu imposibil, să iei viața cuiva și să nu fii descoperit. Mizase însă, probabil, pe două șanse : prima se referea direct la el, la inteligența sa, dar poate și la norocul său, iar a doua la incapacitatea, sau mai degrabă la superficialitatea celor ce vor ancheta incendiul declanșat în spatele unei uși zdravăn zăvorâtă *pe dinăuntru*.

— Să vă mai fac o cafea ? se auzi deodată glasul Rozei.

— Nu, mulțumesc. Sînteți foarte drăguță, însă nu beau niciodată mai mult de două-trei cafele pe zi. Și pînă deseară... O rugăminte însă tot am la dumneavoastră : să-mi spuneți dacă obișnuiți să luați seara, la culcare, somnifere.

— Somnifere ? ! Eu ? ! Cînd pun capul pe pernă, nu mă mai cheamă Roza. Dorm ca un tun ruginit.

— Nici... Nozinan ?

— Ce mai e și Nozinan ăsta ?

— Mă refeream la tubul de colo, de pe mașină.

— Aha ! se luminează femeia. Așa spuneți. Acu am venit de-acasă. Nu-i nici o pastilă în el. Ace, ace de cusut.

— Acuma. Cîndva însă...

— Tot ce se poate. Pastile d-astea înghit mai mulți : domnu Iosif, domnu Deheleanu, amîndoi se-ndoapă cu somnifere.

— Cu somnifere d-astea, cu Nozinan ?

— D-astea. Le vinde Fideluța, ea-i aprovizionează cu otrăvuri.

— Mariana Pop ? își arată Marius Vlad surprinderea și decepția totodată.

Dacă Roza Mărgărit nu mințea — și de ce ar fi mințit ? — tubul găsit alături de cel care fusese Iosif Bero-niade putea fi pierdut, sau poate *lăsat intenționat*, de unul dintre cei din curte.

— Da, ea, Mariana, veni îndată răspunsul. Are o mătușă, sora maică-si, în Franța.

— Deci, continuă colonelul, tubul în care păstrați dumneavoastră acele de cusut poate proveni de la mai mulți : de la Bero-niade, de la Deheleanu, poate și de la careva dintre cei doi membri ai familiei Pop.

— N-aș crede. N-o văd eu pe Fideluța avînd insom-

nie ! Și nici pe malacul ei de bărbat. Asta, cînd doarme — și cînd nu doarme ? — sforăie de se cutremură giurgiuvelele ferestrelor.

— Dacă-i așa, spuneți-mi, vă rog, altceva : atunci cînd ați fost pentru ultima dată la Beroniade, miercuri dimineața, ați uitat ceva la dînsul ?

Roza făcu ochii mari — ochi care erau mari și fără să exprime uimire — și dădu din cap a negație, șoptind și un „nu“ abia auzit.

— Ce-aș fi putut uita ? ! Nici n-aveam ce. Poșeta n-am luat-o cu mine, desculță nu era să cobor...

— Să zicem... rujul.

— Rujul ? ! Da ce, mă duceam la fotograf ? Apoi lui nici nu-i plăcea să vadă femeia prea sorcovită.

„Atunci, își zise Vlad, cum de a ajuns tubul de ruj pe covorul acela inundat de apă ? Să fi fost scăpat *de alta*, cu alt prilej, adică cel puțin cu o zi în urmă ? Parcă n-ar fi de crezut. Nu-l vedea Samsarul ? Nu-l ridica el de jos, să-l pună undeva, pe fereastră sau pe vreo mobilă ? !“

Tot Roza avea însă să-l „lămurească“, dacă ceea ce avea să afle nu-l deruta cumva mai rău.

— De pierdut am pierdut eu un ruj, dar nu la domnu Iosif în casă. Mai degrabă cred că mi l-a șterpelit careva, și alta n-avea cine decît „băcăneasa“, asta de colea, și Roza își înclină capul spre peretele care o despărțea de familia Mărăcineanu. Îi cam place „să împrumute“, și Roza mimă din degetele albe și lungi, de mină nemuncită, gestul furatului. Și asta o face de zgîrcită ce este. Strînge ban cu ban să-și cumpere mașină, dar mi se pare că nu le-a ajutat Dumnezeu. Băcanul a cam pățit-o. Acum vreo șapte-opt zile, am dat de ea plîngînd cu lacrimi cît măргеaua.

Marius Vlad deveni deodată mai atent, privind-o întrebător.

— „Ce s-a-ntîmplat, madam Mărăcineanu ?“ dau eu să aflu, ca s-o consolez. Dealtfel nu-i femeie rea, e mai degrabă proastă. N-a vrut să-mi spună. O sucea și-o învîrtea, dar se vedea de la o poștă că minte. N-a vrut să-mi spună. Muream însă de curiozitate să aflu motivul. Și știți ce-am aflat ? Că herr Ștefan — așa-i mai zic eu cîteodată,

fiindcă face pe neamtu — ar fi dat de dracu : ceva care aduce a lipsă de gestiune.

— Sînteți sigură ?

— Dacă doriți și nu sînteți prea grăbit, pot să vă dau și amănunte.

— Dați-mi, stimată doamnă ! o încurajă Vlad să vorbească, presimțind că o să afle lucruri importante.

— Eu cred că s-a întîmplat cam așa. Din două, una : ori a ciordit herr Ștefan, chiar el în persoană, pentru mașină sau mai știu și eu pentru ce, poate pentru dulci-nea lui, că, știți dumneavoastră, amanta costă, nu ca nevasta.

— La cine anume vă referiți ? Are și el...

— Are, o văduvă. Una de vreo treizeci și ceva de ani.

— Și-a doua alternativă ?

— Am fost la el în prăvălie, de cîteva ori. Întîmplător. Și i-am văzut ajutoarele. Unul dintre ei pare de treabă, dar celălalt... Curat ocnaș, nu altceva. Eu nu l-aș ține nici să măture prin fața magazinului.

— Bine, bine, o întrerupse colonelul, dar lipsa asta, dacă există...

— Nu cred că mai există ! interveni sec femeia.

— La cît se ridică ? Sau, dacă „nu mai există“, la cît s-a ridicat ?

— Știu și eu ? ! și femeia ridică din umeri. A ! exclamă ea deodată, de parcă o lovise careva drept în creștetul capului. Să vă mai spun ceva : în două rînduri l-am văzut pe herr Ștefan urcînd sus, la domnu Iosif.

— Cînd a fost asta ? întrebă scurt Marius Vlad.

— Cînd, cînd, cînd ! Miercuri a răposat domnu Iosif ! Prima dată, sîmbătă. Fusesem în pivniță după niște castrevociori murați, cînd aud deasupra mea niște pași. Cam furișați, nu de-ai lui domnu Iosif, că dînsul cînd călca și nu se ferea, trosneau lemnele scării. Curioasă, privesc în sus : domnu Mărăcineanu ! Hm, mi-am zis, unde se duce herr Ștefan ? La pod ? ar fi de mirare. Nu l-am văzut de ani de zile printre păianjenii de-acolo. Atunci ? ! Stau nemîșcată și ascult. Simt că s-a oprit în fața ușii Samsarului. Un minut, poate. Apoi s-a deschis ușa și am auzit vocea profesorului. Profesor de dresat pisici : „Poftim !“. Atît : „Poftim“.

— Și-a stat mult acolo sus ? început să devină tot mai interesat Marius Vlad, aproape sigur că femeia „cronometrare” cu exactitate timpul.

— Nu, n-a stat prea mult, vreo douăzeci de minute doar. Apoi a coborât la fel de încet și de atent să nu facă zgomot.

— Și a doua oară ?

— Luni dis-de-dimineată. Eram la baie, tocmai puneam pastă de dinți pe periută, când am simțit că se deschide încet-încet ușa de alături, a Mărăcinenilor. Vedeți dumneavoastră — găsi Roza cu cale să dea o explicație — dacă deschidea ușa ca tot omul cinstit și cu sufletul curat, nici nu mi-aș fi clintit papucii din loc, pe când așa... Piș-piș ! și eu, trag încet ușa zăvorașul ușii, o crap de-un deget, și-mi arunc ochii pe culoar, în holul din fața bucătăriei, pe scări în sus. Am apucat de i-am zărit pantalonii : largi, burlane, cum doar el poartă în casa asta.

— Și-a stat mult acolo ? Vă mai amintiți ?

— Să zicem... zece minute, atât. Mi-am întrerupt toaleta și m-am furișat în bucătărie. Am aprins un ochi la aragaz și-am pus niște apă la fiert. Prin ușa nițeluscărată l-am zărit coborînd, cu servieta în mînă. Părea tare îngîndurat.

— A reintrat în casă sau s-a dus direct la magazin ? o întrebă Vlad.

— În casă. Pentru două-trei minute, doar. Probabil ca să-i spună ceva soției. Ce să-i spună ? Nu cumva că Samsarul i-a dat, adică mai bine zis i-a împrumutat, părălutele care-i lipseau din gestiune ?! Și să vă mai spun un lucru : Băcanul a avut inventar exact în zilele din ajunul văicărelilor și plîșetelor. Așa că dacă n-a avut Mărăcineanu lipsă și nu s-a dus la Samsar după bani, să acopere paguba, să nu-mi spuneți mie Roza Mărgărit. Dealtfel, în dimineața de miercuri, atunci cînd l-am vizitat pe domnu Iosif, l-am întrebat.

— Și ce v-a răspuns ?

— Că nu-i treaba mea. Vedeți ! nu a negat și nici n-a făcut pe miratul : doar că „nu-i treaba mea”. Va să zică...

Cu o zi în urmă, după ce ore în șir se consacrase cercetării și analizării minuțioase a tuturor hîrtiilor salvate

de la foc, Marius Vlad dăduse peste o chitanță arsă aproape cu totul, găsită, împreună cu altele, între cele două saltele. Depunînd multă silință, specialiștii inspectoratului reușiseră să descifreze aproape jumătate din conținutul ei inițial. Atunci însă acele litere și cifre dispartate nu puteau să-i spună prea mult, deși întrucîtva pricepuse el cam despre ce poate fi vorba : o chitanță, contrasemnata de doi martori, pentru o sumă frumușică, patruzeci de mii. Numele celui care împrumutase banii rămăsese necunoscut. Fusesse scris pe partea de hîrtie nu doar complet arsă, ci și fărîmitată și împrăștiată încă din clipa cînd teancul de hîrtoage fusese luat dintre saltele. Din numele celuiilalt, al celui ce primise banii, se mai distingea doar sfîrșitul : „neanu“, și doar, cu multă aproximație, „ineanu“.

Deci, socoti Vlad-Dracul, dar asta abia după analiza-rea celor aflate de la Roza Mărgărit, „neanu“ sau „ineanu“ ar putea fi sfîrșitul numelui „Mărăcineanu“. Se putea deduce că Ștefan Mărăcineanu împrumutase acești bani de la cel care fusese Iosif Beroniade. Și pentru că nu rezulta din reconstituirea chitanței că s-ar fi perceput vreo dobîndă — să fi împrumutat banii fără un substanțial folos pentru el, nici nu era de conceput — se părea că acest cîștig al Samsarului se reținuse anticipat, din suma globală.

Numele și adresa martorilor erau perfect lizibile : Marin Marcian, bulevardul Bălcescu, numărul 3 bis, și Aram Agopian, strada Vulturilor, numărul 223. Marius Vlad putea însă paria că aceștia nici habar nu aveau cum arată la față cel care primise banii. Semnaseră, cum mai semnaseră și în alte cazuri similare — numele lor mai fusese descoperit și pe alte chitanțe — în schimbul unui comision, modalitate des uzitată în lumea samsarilor și a acoliților lor. „Să-i căutăm și să-i întrebăm, conchise Marius Vlad. Dar, mai întii, să încercăm să lămurim to-țuși problema rujului“.

— Dacă vă mai rețin din treburi încă zece-cincispre-zece minute, vă supărați ?

— Deloc, veni prompt răspunsul Rozei.

— Spuneați că v-a dispărut un ruj.

— Un rest de ruj, preciză femeia. Îl cumpărasem în urmă cu doi ani, de la o străină venită în vizită la noi.

— L-ați recunoaște ?

— Cum să nu ?! Părea de aur, dar nu era, bineînțeles. Tinichea galben-aurie.

— Vreun defect, ceva ?

— Defect ?! se miră Roza.

— Nu era cumva lovit la unul dintre capete ?

— A ! deschise femeia gura, știu la ce vă referiți. S-a-nfuriat odată Petre și-a dat cu el, de nu s-a văzut, de un perete. De atunci, ca să-l scap de furiile lui, îl țineam în baie, în dulăpiorul nostru.

— Dulăpioarele astea au uși, sînt încuiate ?

— Ușițe, și-au și încuietori, însă numai dumnealor — și Roza arată spre locuința familiei Mărăcineanu — una-două, hîț, încuie-descuie, de parcă ar ține acolo niscaiva comori. Ceilalți nu.

Marius Vlad rămase cîteva clipe tăcut, vădit preocupat de ceva. Prin fața sa se perindau cu o iuțală vertiginoasă o mulțime de ipoteze, dar dintre toate una singură ieșea întruna deasupra : posibilitatea ca *autorul* — începuse să nu mai aibă nici o îndoială că exista o crimă și un autor — să nu se fi mulțumit doar cu anumite măsuri de siguranță, ci și cu derutarea organelor de anchetă în eventualitatea că acestea totuși nu s-ar fi lăsat păcălite de circumstanțele în speță : incendiul, alcoolul dat pe gît de Beroniade și, îndeosebi, acel zăvor medieval închis pe dinăuntru.

— Vă mai rog ceva, continuă el privind la femeia ce se ridicase de pe scaun și, în picioare, sta ca o statuie încremenită între cele două ferestre. Vă mai amintiți, cumva, cînd ați observat lipsa rujului ?

Roza rămase cîteva clipe tăcută, ca să răspundă cu destulă siguranță :

— A doua zi după foc, dimineața, cînd să-mi rujez buzele, ia-l de unde nu-i. Se topise ! conchise femeia ridicînd din umeri.

— Cînd v-ați folosit ultima oară de ruj, vă amintiți ?

— În dimineața acelei zile blestemate. Dar nu m-am folosit, cum ziceți dumneavoastră. L-am luat doar în mînă, am stat o clipă pe gînduri — să-mi dau un pic, să

nu-mi dau... — apoi l-am pus la loc, alături de celelalte mărunțișuri. Urma să urc sus, știți, la dînsul, și cum știam că nu-i place să fie femeia rujată, m-am răzgîndit. Am pus capotul pe mine, am intrat în casă, m-am îmbrăcat și... și pe urmă știți ce s-a întîmplat.

— V-a văzut careva urcînd? Urcînd sau coborînd?

— Nimeni. Cel puțin, așa cred. Mi-am luat toate măsurile, să nu mă vadă careva.

— Mda! zise Marius Vlad, rămîinînd pe gînduri.

Își aminti de răspunsul lui Ștefan Mărăcineanu referitor la inelul celui decedat, de privirile sale aruncate prin încăperea pîrjolită de foc, de poticnelile și bilbuielile lui, și rămase cu convingerea că ceva nu-i tocmai limpede.

Fără grabă, după cum îi era felul, luă de pe un scaun nelipsita sa servietă neagră, o deschise și scoase la iveală rujul găsit pe covorul din locuința Samsarului:

— Acesta-i rujul dumneavoastră?

Roza îl luă, apucîndu-l cu două degete, cu un anume fel de teamă, de parcă frigea, și dădu din cap:

— Da, e rujul care mi-a dispărut. Uitați, v-am spus că are o lovitură, de la nervii și aiurelile lui Petrică. Vedeți?...

În seara aceleiași zile Vlad-Dracul primi confirmarea bănuielilor sale: urmele inițiale ale impresiunilor digitale găsite pe ruj erau identice cu cele lăsate de Roza, cu cîteva ore în urmă. Și cum alte urme nu mai fuseseră găsite, și dacă Roza nu mințea, ipoteza crimei primea astfel o confirmare în plus.

2

Aram Agopian, îmbrăcat într-un halat soios, ros de ani și de moli, cum ros de ani și de bătrînețe, poate și de vicii, părea a fi însuși proprietarul camerei înțesate de vechituri fără valoare, toate cufundate într-un aer urît mirositor, privi la musafir cu un aer total nedumerit:

— Nu știu, n-am auzit de nici un Mărăcineanu ! veni răspunsul bătrînului.

— Ștefan Mărăcineanu, repetă Vlad, calm.

— Ștefan, Ghiță sau Vasile, pentru mine este același lucru.

— Nici de Iosif Beroniade ?

— Iosif Beroniade... repetă bătrînul armean, lungind vocalele, vădit ca să cîștige timp. Parcă ! mai adăugă, după care veni cu o explicație prin care urmărea, fără nici un dubiu, să se autoabsolve pentru amnezia sa : De la o vreme, nu știu, nu știu ce-i cu mine. Uit, uit într-un mod îngrozitor. De la medicamente. Sufăr de arterioscleroză. Poate că am cam abuzat, înghit prea multe.

— Și totuși, de Beroniade ați auzit. Nu-i așa că vă amintiți de numele ăsta ?

— Beroniade... O clipă, să stau jos. Obosesc repede, uf ! și Agopian se lăsă să cadă într-un fotoliu șubred, stîrnind nori de praf.

Un picior descărnat ieși dintre pulpanele halatului, încît Marius Vlad întoarse privirea. Ochii săi însă, vrînd-nevrînd, dădură de un alt picior, gol, pînă sus, pînă la confluența cu celălalt, perfect proporționat, sculptural. Întinse mîna și ridică ziarul care acoperea setul de fotografii de un gen în totul asemănător cu cele descoperite în biblioteca din casa de unde abia plecase.

— Vă plac fotografiile picante, se pare, făcu el o remarcă, așteptînd reacția bătrînului.

— Un fecior, am un fecior în Apus. El mi le-a adus. Îmi mai amintesc de tinerețe, hi-hi-hi ! și Agopian, cu un rînjat schimonosit, dădu la iveală cîțiva dinți împrăștiati asimetric.

— Beroniade spunea că o parte i le-ați vîndut lui, încercă Vlad o diversiune.

— Minte ! veni îndată răspunsul gazdei. Mi le-a șterpelit, le-a furat, nu i-am vîndut nici măcar o singură poză !

— Deci, v-ați amintit. Nu vă e cu totul necunoscut numele de Iosif Beroniade.

— Acum da, mi-am amintit. A fost pe la mine, mai zilele trecute. I-am semnat ceva, nu știu ce. Mi se pare... o chitanță pentru niște bani, așa cred. Am uitat.

Privindu-l atent, Marius Vlad îl întreabă, în clipa următoare, când a avut loc vizita Samsarului.

— Când ? Nu ştiu !

— Nu cumva duminică ?

— Duminică ?! Mi se pare că da, duminică.

— Prin urmare, Beroniade v-a vizitat duminică. Spuneţi-mi acum numele celui ce a primit banii.

— Nu-l ştiu. Habar n-am despre cine-i vorba.

— Nici ce sumă era trecută în chitanţă ?

— Nu, nici asta nu-mi amintesc. V-am spus, uit, uit îngrozitor.

— Suma de patruzeci de mii de lei nu vă spune nimic ?

— Nimic, absolut nimic. Doamne-Doamne, ce uituc pot să fiu !

— O să încerc să vă amintesc eu numele celui ce a împrumutat patruzeci de mii de lei şi dumneavoastră aţi semnat chitanţa, ca martor, comiţînd astfel o ilegalitate.

— De ce „ilegalitate“ ? tresări Agopian, întrerupîndu-l.

— Fiindcă aţi semnat în absenţa celui ce a primit banii şi fiindcă aţi fost plătit pentru asta, preciză Marius Vlad.

— Nu-i adevărat. Nimeni n-o poate dovedi, n-am primit nici un leu.

— Însuşi Beroniade a dat o declaraţie în acest sens, încercă Vlad să vadă cum va reacţiona celălalt.

— Nu cred. Nu e posibil, scînci bătrînul. Şi apoi, spuneţi-mi, când a dat o asemenea declaraţie ?

— Ieri.

Chicotind asemeni unui copil ce prinde pe un altul cu şoalda, Agopian se linişti îndată, şi teama de care începuse să fie cuprins odată cu vizita „copoiului“ luă sfîrşit, făcînd loc unei siguranţe depline.

— Vă vine să rîdeţi ? curmă Marius Vlad tăcerea interlocutorului.

— Cum să nu rîd, dacă e de rîs ? Beroniade a crăpat şi dumneavoastră vă faceţi că nu ştiţi. Vreţi să tulburaţi liniştea unui biet bătrîn ce îşi aşteaptă obştescul sfîrşit, cu lucruri neserioase.

— Cine v-a spus ? Cine v-a informat atît de prompt ?

— Ce importanţă are ?

— Domnul... Marcian ? Muky Marcian ?

Tresărirea lui Agopian nu scăpă experimentatului criminalist care continuă îndată, făcînd astfel ca teama să se cuibărească din nou în inima armeanului :

— Și cred că știți că dumnealui... ăsta... Marcian, e pe cale să ia din nou drumul Văcăreștilor, unde, dealtfel, a mai „locuit“ de cîteva ori ? Și că, pentru a scăpa „mai ieftin“, o să ne spună tot, absolut tot, eventual „trăgînd“ și pe alții după el ? Știți, nu ? Și sper că mai știți un lucru : că vîrsta nu vă absolvă de pedeapsă. Știți, nu-i așa ?! ridică el glasul.

— De ce căutați să mă speriați pe mine, om bătrîn ? Începu să se văicărească Agopian. Nici o lege nu vă dă acest drept ! Am să mă plîng, am să fac un memoriu în acest sens. Pentru ce ? De ce ? Ce-am făcut ?

— Știți mai bine decît mine. Și mai știți, de asemenea, că Beroniade, fiind mort, e destul de greu să vi se mai pună în cîrcă anumite matrapazlicuri. Însă, probabil, s-ar putea întîmpla și altceva : cauți una și dai de alta. Așa că, pare-mi-se, cel mai convenabil pentru dumneavoastră ar fi să faceți în așa fel încît să scăpați cît mai grabnic de unul ca mine. Privind la... la delicatesurile astea — și Marius Vlad se apucă să răsfoiască albumul cu fotografii — s-ar putea să-mi treacă prin cap cine știe ce asociații de idei, deloc favorabile proprietarului. N-am dreptate ? și-i zîmbi ironic, privindu-l în ochi.

— Atîta vreme cît nu le vînd, nu le împrumut și nici nu le dau și altora să le privească, nu există lege care să mă condamne ! dovedi armeanul oarecari cunoștințe în materie de cod penal.

— S-ar putea să fie și cum ziceți, dar s-ar mai putea să fie și altfel. Le văd destul de uzate, de des folosite. Și probabil că mai aveți dumneavoastră și altele, pe-aici pe undeva ! și Vlad își roti privirile ațîntindu-și-le îndeosebi spre ușa de comunicație cu cealaltă cameră, ceea ce nu scăpă ochilor încercănați ai bătrînului armean.

— În fond, ce vreți dumneavoastră de la mine ? Își pierdu Agopian răbdarea sau, mai degrabă, încerca astfel să scape de curiozitatea vizitatorului.

— Ce v-am mai spus și pînă acum : să-mi confirmați — sau nu ! — că Iosif Beroniade l-a împrumutat. si cu ce sumă, pe cine anume.

— Pe ăla de care ați pomenit mai adineauri ! aproape că strigă Agopian. Poftim, v-am spus ! Mai vreți și altceva ?

— Ștefan Mărăcineanu ?

— Așa. Da. Parcă.

— Cu patruzeci de mii ?

— Da, așa ceva.

Marius Vlad luă din servietă o hîrtie și, cu ajutorul unui pix, scrise caligrafic, fără o ordine anume, numele tuturor celor ce locuiau în cetățuia lui Tache Rugină, mai puțin numele familiei Mărăcineanu.

— Uitați-vă cu atenție la numele acestor persoane și spuneți-mi dacă pentru careva dintre ele ați mai semnat cumva vreo chitanță.

— Ochelarii, nu văd fără ochelari.

Aram Agopian, fără să se salte din fotoliu, întinse o mînă și îi luă de pe etajera de lingă pat.

— Mărgărit... silabisi armeanul. Nu. N-am auzit niciodată de numele ăsta. Și, în orice caz, nu de la Beroniade. Și să știți, deveni Agopian deodată mai receptiv la ceea ce făcea, foarte rar a apelat Iosif la serviciile mele. Mă socotea prea bătrîn pentru a-i putea susține interesele.

Atunci sună de trei ori, scurt, soneria instalată în holșorul din care se intra în apartament. Vlad privi o clipă, întrebător, spre gazdă și avu intenția să se ducă să deschidă, pentru a-l absolvi de efort pe bătrînul prăbușit în fotoliu. Acesta însă, cu o vioiciune care nu scăpă ochilor colonelului, făcu un gest liniștitor și se ridică îndreptîndu-se spre hol. Trase ușa după el, ca s-o deschidă apoi pe cea principală. Marius Vlad își încordă auzul, dar nu putu pricepe decît frînturi de șoapte. Nimic concludent. Convorbirea nu dură mai mult de cîteva secunde, poate o jumătate de minut, apoi Agopian reveni, fără grabă, și se reazează în fotoliu :

— Pentru o clipă am crezut că primesc vreo veste de la fecior, găsi el cu cale să dea o explicație, după care luă din nou în mînă lista cu numele chiriașilor ce locuiau în imobilul de pe strada Mănăstirilor.

Mai apoi, încet, ca pentru sine — și Vlad rămase cu impresia că Agopian urmărea să se folosească de o diversiune, începu să mormăie abia auzit numele de Deheleanu.

— Deheleanu, Deheleanu... Nu, numele ăsta mi-e complet necunoscut.

— Poate l-ați auzit vreodată pronunțat de Beroniade, insistă Marius Vlad.

— Poate, s-ar putea. Deheleanu, Deheleanu...

— Dar de Anda Deheleanu? E trecut și numele ei, ceva mai jos.

— Anda Deheleanu... Nu, nu cred. Capul ăsta al meu nu mă mai ajută deloc. Oh, Doamne, Doamne, urită-i bătrînețea!

Ascultînd văicărerile armeanului, Vlad rămase cu impresia că acesta ori știa ceva în legătură cu numele de Deheleanu, ori, nefiind tocmai categoric în a nega, urmărea să prelungească discuția pentru a înlătura astfel eventualele suspiciuni create musafirului de cele trei scurte semnale, fiindcă mai degrabă erau semnale, decît un apel obișnuit. Ceva se ascunde aici. Dar ce?

Întîmplarea însă — aceeași și aceeași întîmplare care face și desface, și fără de care viața s-ar desfășura într-un ritm de metronom — veni întrucîtva în ajutorul lui Marius Vlad. I se făcu sete. Aerul acela călduț-leșinat, îmbîcsit cu miasme, îi uscaseră gîtul. Și cum sesizase, cînd intrase în hol, că dincolo de ușa din stînga curge de undeva apă — de la vreun robinet defect, probabil — se hotărî să ceară permisiunea să se ducă acolo și să bea apă.

Aram Agopian, auzind dorința musafirului, avu o clipă de nehotărîre, vădit nemulțumit. Îndată însă își reveni și îi dădu indicațiile necesare să nimerească ușa, adăugînd precipitat :

— Din fericire, chiar azi-dimineață a venit femeia și a făcut curățenie.

Cînd pătrunsese în hol prima dată, nu fusese frapat de goliciunea lui. Acum însă, după talmeș-balmeșul din dormitorul armeanului, sobrietatea holului — dacă sobrietate se poate numi lipsa totală de mobilier, de haine, de orice — îl determină, în acele două sau trei secunde, cîte aveau să treacă pînă să apese pe clanța ușii de la baie, să se întrebe, vrînd-nevrînd, de ce atîta „sărăcie“ aici, cînd dincolo, în dormitor, nu aveai unde pune o mapă. Mirarea colonelului avea să se transforme însă în uimire, intrînd în baie. Totul sclipea de curățenie.

La plecare, ca o măsură de justificare a timpului, trase de mînerul care declanșa torentul de apă al bazinului de fontă fixat undeva sus, pe perete, apoi reintră în hol, și din hol în dormitor.

În cele cîteva clipe de „respiro“, Marius Vlad legă între ele cîteva elemente care deodată nu i se mai păreau dispartate: albumul cu fotografii, țîrîiturile „semnal“ ale soneriei, sobrietatea holului și îndeosebi sclipitoarea curățenie de la baie. Nu trebuia, de asemenea, trecută cu vederea nici nemulțumirea, stinghereala armeanului cînd auzise de dorința musafirului de a apela la baie. Și nici acele cîteva cuvinte aruncate, chipurile, într-o doară :

— Din fericire, chiar azi-dimineață a venit femeia și a făcut curățenie.

Ceva se ascundea aici. Se părea că domnul Aram Agopian avea mai multe „surse de existență“.

— Domnule Agopian, dacă nu sînt prea indiscret, v-aș pune o întrebare, una singură... începu Vlad Marius rar, cu o voce abia auzită, privindu-și interlocutorul pe sub ochii străjuți de sprîncene deosebit de abundente, stufoase, unite între ele.

— Vă rog.

— Ce pensie aveți dumneavoastră ? Vă întreb așa, din pură curiozitate.

— Pensie ?! și Agopian făcu ochii mari, ca în clipa următoare să izbucnească în rîs, un rîs amar, forțat, în bună parte și batjocoritor. Nici o pensie, domnul meu, nimic. Nici n-am cerut, dealtfel, de ce să mint ?!

— Înseamnă că, practic, nu aveți nevoie de bani !

— Există cineva pe lumea asta care să nu aibă nevoie de bani, de cît mai mulți bani ? Cunoașteți dumneavoastră pe careva ? Eu nu cunosc.

— Și atunci ?

— Vînd ce-mi aduce sau ce-mi trimite prin poștă feciorul : stofă, pulovere, cămăși, pardesie, aparate de radio, magnetofone, medicamente, de toate. Iar pensie, de ce nu primesc, poate că știți, dumneavoastră să nu știți ? și armeanul îl privi cu o undă de șiretenie abia ascunsă.

— Fiindcă, practic, dumneavoastră n-ați lucrat nici odată nicăieri ! veni, scurt, răspunsul celuilalt.

— Mai mult ca dumneavoastră am lucrat. O viață întreagă.

— Ca patron, poate.

— Ei, vedeți că știți ? Ce nu știți dumneavoastră !

— Asta ne e meseria. Dacă n-am ști tot ceea ce e legat cît de cît de... să zicem, „de un eventual sau doar prezumtiv infractor“, am fi obligați să ne lăsăm de meserie.

— Sper că nu la mine v-ați referit cînd ați pronunțat cuvîntul „infractor“. Ar fi... nu știu cum, să mă considerați pe mine infractor, om ce se apropie de șaptezeci de ani.

— V-am mai spus, pare-mi-se, că etatea nu absolvă pe nimeni de răspundere. Doar minorii au un regim preferențial, ca să zic așa. Or, dumneavoastră numai a minor nu semănați.

— Vă rîdeți de bătrînețea mea.

— Nici vorbă. Nu mi-aș permite nici în eventualitatea că legea mi-ar permite. S-ar putea însă întîmpla altceva : dumneavoastră, om bătrîn, să vă rîdeți de tinerețea unora.

Agopian se întunecă. Pînă atunci își zisese că discută de dragul de a discuta, că „sticletele“ n-are altceva mai bun de făcut decît să-și piardă timpul cu el în speranța că așa descoperă cine știe ce ascunzișuri din viața celui ce fusese pînă mai ieri Iosif Beroniade. Or, acele ultime cuvinte — „vă rîdeți de tinerețea unora“ — nu-i plăceau deloc. Începuse să capete certitudinea că în aceste cîteva cuvinte se ascunde ceva, și bănuia ce.

— Aș dori... începu Vlad, mușcîndu-și o unghie — semn, pentru cei care îl cunoșteau, că plănuiește ceva și că dintre două-trei alternative trebuia să aleagă una — aș dori să vă întreb ce preferați : să-mi arunc eu ochii pe ici-pe colo, sau să chem o echipă de băieți înarmați cu toate cele necesare efectuării unei percheziții minuțioase. Puteți alege dumneavoastră.

Aram Agopian, pocit de o grimasă, își aruncă privirea spre fața destinsă a lui Marius Vlad, tot părăindu-i-se că acesta glumește, că nu vorbește serios. Următoarele cuvinte avură însă darul de a-i îndepărta orice dubii :

— Dacă vă faceți cumva iluzia că pînă la sosirea echipei am să dispar de aici fie și pentru o secundă sau două, vă pot spune că vă înșelați profund.

— Glumiți, poate ! nu găsi armeanul altceva să spună în acele clipe de derută și spaimă.

— Deloc. Sînt o fire deosebit de prozaică. Nu-mi plac glumele. Cei care mă cunosc mă consideră om serios și la locul lui.

— Totuși..

— Totuși ?

— Sînt om bătrîn, bolnav.

— Și uituc, știu.

— Sufăr și de o boală de inimă, cronică, v-aș ruga să mă scutiți de emoții, de...

— Emoții ? De ce emoții ? Aveți ceva de ascuns ?

— Nu, dar... oricum, e neplăcut. Pe urmă, nu aveți nici mandat de percheziție, nu...

— Să nu vă faceți griji în privința asta. Dacă chem echipa — și Vlad puse demonstrativ mîna pe receptorul telefonului — vine cu tot ce trebuie. Dacă nu, dumneavoastră înșivă o să-mi dați în scris că sînteți de acord cu... știu și eu cum să zic ? Cu satisfacerea curiozității mele. Iar dacă bănuielele se vor dovedi neîntemeiate, nu-mi rămîne decît să-mi cer scuze.

— Să dau eu în scris ?! făcu armeanul ochii mari.

— Cam așa prevede legea : articolul o sută unu din Codul de procedură penală, paragraful doi. De acord ?

Se așternu o tăcere stînjenoare. Agopian gîndea cu înfrigurare. Creierul său lucra cu febrilitate. Marius Vlad, pe de altă parte, căpăta tot mai pregnant convingerea că cel puțin o parte din bănuielele sale au acoperire. Că rezultatul percheziției n-avea să fie nul, era sigur. Dar ca să ceară colonelului Stoicescu aprobarea efectuării ei, nu simțea nici o plăcere. Și totuși...

— Aș vrea să vă previn asupra unui lucru, găsi el cu cale să întrerupă tăcerea armeanului, sperînd totodată că prin cele ce o să-i spună o să-și ușureze propria sarcină. Dacă percheziția asta, de care tot vorbim fără s-o ducem la un sfîrșit, va avea rezultate nu tocmai plăcute pentru dumneavoastră, eu... În definitiv pe mine mă interesează Beroniade, și nu Agopian. Dar dacă se va întîmpla să-și mai arunce și alții ochii pe ici-pe colo, atunci eu voi deveni neputincios în a vă mai ajuta în vreun fel, și legea cu implacabila ei severitate... Alegeți !

— În fond, ce urmăriți, ce căutați dumneavoastră ?
— Nimic. Sau, ca să fiu mai precis, vreau să-mi satisfac curiozitatea.

— Și... și n-o să-mi luați nimic ?

— Să vă iau ?! Nu ! Nu vă iau nimic. Cel mult, poate, o să vă confisc.

— Să-mi confiscați ?! N-aveți ce ! Sînt sărac. Dacă n-ar fi feciorul...

— Deci, putem începe. De acord ?

— Pot să zic nu ? Dumneavoastră sînteți tari și mari, mai tari și mai mari decît poliția de pe vremuri. Alora le mai făceai cu ochiul, îi mai ungeai cu niscaiva gologănași, puteai ajunge la o înțelegere, pe cînd cu dumneavoastră...

Bătrînul armean, cu privirile în pămînt, făcu cu mîna un gest de lehamite.

— Aici sînt întru totul de acord cu dumneavoastră. Vreți să mă însoțiți în cealaltă cameră ? intră deodată Marius Vlad „în subiect“, lăsîndu-l pe celălalt perplex.

— Dincolo ?! abia îngîină armeanul.

— Da, dincolo.

— Duceți-vă singur ! replică Agopian pe un ton care putea fi interpretat în mai multe feluri.

Dintre toate, Marius Vlad îl alese pe cel mai puțin convenabil armeanului, considerînd că acesta urmărea să ascundă ceva, să rupă, să distrugă. Așa că...

— Nu, nu vă supărați, trebuie să mă însoțiți, să asistați personal. Nu vreau să fiu acuzat cumva de dispariția cine știe cărui obiect de valoare, folosi colonelul un ton mai ironic.

Prima impresie a lui Marius Vlad, intrînd „dincolo“, fusese aceea că greșise ușa. Dacă alături de el, tîrîndu-și papucii, nu s-ar fi aflat Agopian, poate că s-ar fi tras înapoi căutînd din ochi o altă ușă. Dar așa, intră. Ordinea și curățenia din cea de-a doua cameră a armeanului contrasta vizibil cu mizeria din prima încăpere.

Pășind pe mocheta de culoarea vișinei putrede, Vlad se roti în loc, cu mîinile ascunse în buzunarele sacoului, nelipsindu-i mult să fluiera a surprindere.

— Camera asta o mai și închiriez cîteodată, socoti cu cale să dea o explicație Agopian, privind pe sub sprînce-

nele brumării la intrusul de care, vădit, începuse să se teamă tot mai mult.

— Și... închiriatul ăsta, cum se face? Cu ziua, cu noaptea, sau cum? întrebă Vlad, adăugînd îndată: Sau mai degrabă cu ora?!

— Cum... cum găsesc și eu. Cum... se-ntîmplă de-mi aduce chiriași cîte cineva.

— „Cîte cineva“! Cine anume?

— Femeia care face curățenie, cunoscuții, cînd nu, mai dau și la ziar. Trebuie să trăiesc și eu, ce să fac, nu-i așa?

— Textul anunțului dat la ziar cum sună? Cam așa, probabil: „Închiriez cu ora cameră frumos mobilată, doar la perechi, discreție desăvîrșită“.

Cîteva clipe Agopian strînse din buze, neștiind tocmai bine ce să răspundă, ca să ia pînă la urmă o atitudine căutat indiferentă, de om care nu are de ce să se teamă.

— Asta era odată, ehei, acum nu se mai poate! Acum „discreția desăvîrșită“ e înlocuită cu „intrare separată“, și „ora“ cu „temporar“. Parcă nu știți dumneavoastră...

— În șifonier ce țineți? întrerupse Marius Vlad vorbăria celuiilalt.

— Nimic. E gol. N-am nici un chiriaș acum.

Deschizînd cele două uși, Marius Vlad dădu cu ochii de cîteva umerase, de o pereche de papuci de damă, turcești și, pe o etajeră, două prosoape frumos împăturate.

— Prosoape, zise el, ca să zică ceva.

— Da. Le-a uitat un cetățean din Brăila. Pot să mă așez coala pe un scaun? și armeanul se lăsă să cadă pe unul din acele scaune obișnuite, de care sînt pline depozitele de mobilă.

— Sînteți în casa dumneavoastră! Nu aveți de ce să-mi cereți voie.

Vlad, după ce închise ușile șifonierului, ridică, întîmplător poate, singura pernă de pe pat. Sub pernă, un album. Pe coperta lăcuită își dezvăluia o parte din farmece, pînă la amănunt, o femeie blondă, cu forme pline.

Agopian, cu privirile ațintite neutru în vișiniul covorului, respira spasmodic.

— Tot brăileanul a uitat și... treburile astea?

Văzînd că Aram Agopian, în loc să-i răspundă, duce o mîna la inimă, aplecîndu-se și începînd să geamă înceti-

șor, îl lăasă în plata Domnului și se apucă de o sumară percheziție. Ridică așternutul de pe pat, salteaua, nimic. Pe și-fonier, praf. Încercă ușițele celor două noptiere, încuiate.

— Cheile, jupîne ! schimbă Vlad intonația și felul de a vorbi, considerînd că nu întotdeauna este obligatoriu să acorzi circumstanțe bătrîneți.

În noptiera din stînga, Marius Vlad nu dădu de nimic compromițător. Un binoclu, cîțiva bani de argint, o pereche de butoni „de pe vremuri“, o pereche de cărți de joc, fotografii „de familie“ îngălbenite de vreme, o iconiță aurită, o trusă de manichiură, un stilou Kaweco, cîteva creioane și, în partea de jos, patru sticle cu tot atîtea feluri de băuturi : coniac, gin, lichior de cafea și whisky, whisky românesc. În dreapta însă, situația era radical schimbată : sute de fotografii pornografice — așezate în seturi de cîte douăzeci — alte cîteva albume, șase perechi noi de ciorapi de damă, cîteva sticlute cu apă de colonie, o cutie Nivea, trei rujuri de nuanțe diferite și două creioane dermatograf, ultimele patru „articole“ fiind începute și în parte folosite.

Să continue să caute mai departe, consideră că e inutil! Nu se îndoia însă că „dincolo“, în camera principală, în așa-zisul dormitor, e posibil să descopere și alte lucruri compromițătoare, de altă natură, „activitatea“ armeanului fiind fără îndoială mai complexă și cu posibile ramificații și în alte articole ale Codului penal. Dar toate astea pe el îl preocupau mai puțin, alții fiind cei care vor cerceta și vor lua hotărîrile impuse de situație. Pe el îl interesa detaliile legate de chitanța ce se referea la Ștefan Mărăcineanu.

Lăsîndu-se să cadă pe o margine a patului, privi cu indiferență căutată la armean :

— Domnule Agopian, s-ar putea ca toate aceste... dovezi ale unor preocupări care nu-s tocmai potrivite cu etatea dumneavoastră, să vă aducă oarecare neplăceri.

— De ce, domnule, de ce ? Începu să se văicărească bătrînul. N-am făcut nici un rău, nimănui, sînt doar un biet om bolnav și ramolit. Încerc și eu din cînd în cînd să-mi mai amintesc de tinerețe, și ăsta e un rău așa de mare ?

— Depinde ! răspunse diplomatic Vlad.

— De ce depinde, domnule, de ce și de cine depinde ?

— De multe și de mulți, nu numai de mine. Pe urmă, dumneavoastră știți : păcatul mărturisit e pe jumătate iertat. Așa că v-aș ruga să fiți sincer și să-mi spuneți limpede tot ce știți despre împrumutul acordat lui Mă-răcineanu.

— V-am mai spus : i-a împrumutat patruzeci de mii. Patruzeci de mii, din care și-a reținut, bineînțeles, dobînda.

— Cît la sută ? Ce sumă i-a reținut ?

— Nu știu. Asta pe mine nu mă interesa.

— Dar termenul ? Cînd trebuiau înapoiati banii ?

— Asta parcă știam. Scrie în chitanță. Stați să mă gîndesc...

Agopian, cu palmele adunate între genunchi și cu privirile lăsate în pămînt, părea că e gata să adoarmă. Se gîndea, dar nu la termenul pe care îl știa pe de rost, ci la cu totul altceva. La ce anume, doar el știa, însă pe față i se citea îngrijorarea.

Vlad, după ce îl privise cîteva clipe cu milă, dar și cu o nesfîrșită silă, își zise că, totuși, mila și compasiunea, în cazul unuia care, aproape sigur, pervertea cu bună știință suflete nevinovate, nu-și are rostul. Apoi ochii se desprinseră de la momîia ce părea pietrificată în scaun, și se ațintiră către ușa de comunicație dintre cele două camere și care nu arăta să fi fost folosită în ultima vreme. Și totuși părea să aibă un rost bine definit în existența armeanului. Partea de sus, prevăzută cu geam, era acoperită de o perdeluță confecționată dintr-un material asemănător tifonului. Își aminti că, „pe dincolo“, aceeași parte a ușii era „camuflată“ de o draperie în toată regula, în sau cînepă. Pricepu ceea ce era de priceput, dar aceasta nu avu darul să-l facă să fie mai indulgent cu cel care părea că mimează boala și bătrînețea.

— V-ați amintit ? curmă el picoteala armeanului.

— Treizeci de zile ! veni, scurt, răspunsul celui întrebat.

— Mulțumesc. Și-acum, dacă sînteți așa de drăguț, haideți să trecem în cealaltă cameră. Aici, dacă mai e ceva de găsit, or să găsească alții, nu-i treaba noastră.

Ultimele cuvinte avură darul să-l facă pe armean să tresară. Încruntat, cu pași moi, se ridică și îl urmă pe fostul colonel.

— Unde țineți dumneavoastră actele, chitanțele, scrisorile, într-un cuvânt hîrtille? veni prima întrebare a lui Vlad-Dracul.

— Să vedeți, începu să se bîlbîie din nou armeanul, nu am prea multe acte. Mai nimic. Buletinul și... și cam atît. Pofțiți! și Agopian îi întinse un buletin, luat din buzunarul halatului de casă.

— Născut în... nouă sute zece. Nu sînteți tocmai bătrîn.

— Sînt bolnav, d-aia par așa cum par.

— În lădița de sub pat ce aveți?

Aceste cîteva cuvinte fură suficiente pentru a-l face pe Agopian să simtă că nu mai are picioare. Se lăsă, încet, să cadă în fotoliul lui obișnuit, gîfiind spasmodic.

Lădița, o piesă veche și solid construită, era compartimentată în șase despărțituri, fiecare cu un rol bine determinat: chitanțe, agende cu adrese și numere de telefon, bijuterii, librete C.E.C., bani lichizi și... poze. Din nou poze dar, de data aceasta, în alb-negru. La unele, de-a dreptul cenușii, abia se puteau distinge detaliile și trăsăturile celor fotografiati. Avea să se constate mai tîrziu că fuseseră „făcute“ prin geamul ușii de comunicație. Aparatul, un Zeiss cu teleobiectiv, era păstrat, în tocul său de piele neagră, în șifonier, agățat de o curelușă printre hainele „de gală“ ale lui Agopian. Fotografiile „scoase“ de armean nu erau însă hărăzite să satisfacă niscaiva pasiuni bolnăvicioase, ci șantajului. „Feciorul din Occident“ exista, într-adevăr, însă avea un rol diametral opus celui reclamat de Agopian; venea sărac și pleca bogat, aducea aur brut și scotea din țară bijuterii lucrate cu migală și pricepere.

— Domnule Agopian, i se adresă Vlad-Dracul în timp ce răsfoia „pozele“, îmi pare rău, însă sînt nevoit să dau un telefon, să cer să fiu înlocuit. Eu altceva caut. Nu păduchi și ploșnițe. Am oroare de așa ceva.

Acestea fură ultimele cuvinte adresate de Marius Vlad lui Aram Agopian, în acea zi. A doua zi însă, mai pe îndelete, avea să-i ceară cîteva informații doar aparent fără însemnătate pentru cazul ce, față de sine însuși, se obligase să îl rezolve.

Marin Marcian — Muky, pentru intimi — era, ca înfățișare, un tip diametral opus celui reprezentat de Aram Agopian. Înalt — un metru și optzeci și doi — întotdeauna îmbrăcat elegant, cu un mers de sportiv blazat, își plimba cele nouăzeci de kilograme cu o nonșalanță dezarmantă. Cu un ten măsliniu, de meridional rătăcit pe meleaguri cu climă temperată, trecea, în ochii celor care nu îl cunoșteau îndeajuns, drept descendent al unei familii de sculptori italieni sosiți în țară pe la începutul veacului al XIX-lea, când au cioplit în marmură și piatră statui și ornamente pentru palate domnești. Doar cine îl privea mai cu atenție observa o fixitate anormală a ochiului stîng. Îi fusese scos într-o bătaie cu cuțitele și înlocuit cu unul de sticlă.

Garsoniera dublă, cumpărată „pe vremea milioanelor” — situată la etajul șase al unui bloc de pe bulevardul Bălescescu — era mobilată cu un oarecare gust și, evident, fără a se face economie de bani. Covoarele erau persane veritabile, tablourile aveau oarecare valoare, iar cîteva din bibelouri reprezentau, de asemenea, o investiție de preț.

În acea după-amiază înnourată, era ușor indispus. Cu cîteva zile în urmă fusese gata-gata să fie, din nou, arestat. Pentru o afacere cu fier vechi. Din cauza indiscreției unui ziarist păgubise, partea lui, aproape două sute de mii. Dar nu pierderea banilor îl îngrijora, ci consecințele dezvăluirii matrapazlicurilor. Fierul nu era fier, ci plumb, zinc și aluminu, nu era nici tocmai vechi și nici adunat de prin șanțuri sau din curțile oamenilor, ci luat cu toptanul din unele întreprinderi unde el, Muky Marcian — asta era în afacere „treaba” lui — dăduse peste cei care, în schimbul unui comision, închideau un ochi, conform principiului : mă vezi cu-n ochi, te văd cu doi. Avocatul său fusese obligat să depună eforturi serioase în susținerea punctului de vedere care se referea la „lipsa de pericol social” a clientului său și la „seriozitatea” acestuia. Procesul se tot amîna, însă Marcian era la fel de îngrijorat ca în prima zi.

Blestemînd clipa cînd se lăsase atras în această afacere — în loc să se fi mulțumit cu „ciupelile“ sale cotidiene — tresări auzind soneria. Aștepta avocatul. Urma să discute — în schimbul unui onorariu gras — posibilitatea scoaterii sale din cauză pe considerentul că doi din martori își vor retracta în fața instanței declarațiile făcute inițial în fața organelor de anchetă.

Se ridică din fotoliu, fără grabă, își adună halatul în față, înnodă cordonul, își trecu palmele de cîteva ori peste părul de lingă tîmple și intră în hol. Prin vizorul montat în ușă zări dincolo un necunoscut. Trase o înjurătură, că nu de musafiri necunoscuți ducea el lipsă, apoi, într-o fracțiune de secundă, își aminti că tot în acea după-amiază urma să îl viziteze „un om serios“, slujbaş într-o importantă instituție, care, îndrumat de un amic, nimerise într-o după-amiază în „camera de închiriat“ a armeanului. Din informațiile culese între timp, aflase că acesta avea o situație materială bună, peste cîteva zile urmînd să-și înlocuiască vechea sa Skodiță cu o Dacie nouă, 1300.

Cu un zîmbet șters pe buze, deschise ușa.

— Bună ziua. Domnul Muky ?

— Da. Bună ziua. Pofțiți. Vă așteptam.

Marius Vlad îl urmă, cu ochii ațintiți la întortocheala brandenburgurilor galbene aplicate pe gulerul halatului de casă, de culoarea purperei.

— Luați loc, domnule Papadopol, și Muky Marcian îi indică un fotoliu. Doriți să serviți ceva, un coniac, poate un whisky ?

Într-o singură clipă, Marius Vlad pricepu că e luat drept altul. Pe loc se hotărî să intre în pielea celui așteptat. Nu avea ce pierde. Ba, poate, dimpotrivă.

De aceea, cu un glas neutru, aruncă mai multe vorbe ce nu spuneau nimic concret :

— Vă mulțumesc, domnule, să știți însă că sînt nițeluş grăbit.

— Graba, în cazul nostru, nu-și prea are rostul, filozofă gazda rezemîndu-se de colțul unei măsuțe, căutînd într-unul din buzunarele halatului pachetul de țigări.

— Aveți și dumneavoastră dreptate, îi răspunse Vlad, hotărîndu-se, spontan, să lase celuiilalt inițiativa discuțiilor.

— Oricum, să știți, mie-mi pare rău de cele ce s-au întîmplat. Și dacă scîrbosul ăsta de armean n-ar fi atît de înrăit — nici nu pot să-mi închipui ce are cu dumneavoastră ! — acum n-ați fi aici. Nu-mi plac deloc treburile astea, le consider nedemne și murdare. Cu toți avem pasiuni și, cîteodată, slăbiciuni sau... știți ce vreau să spun, nu ?

— Da, da, asta e situația.

— Atunci de ce să nu ne vedem fiecare de treburile noastre ? Parcă el, la vremea lui, a fost vreun sfînt ?

— Așa sîntem cu toții : egoiști, cîteodată geloși, zise Marius Vlad, din ce în ce mai amuzat și mai mulțumit de confuzie și de întorsătura pe care o luase discuția.

— Să fie gelos, cam are de ce, interveni Marcian zîmbindu-i cu zeci de subînțeleșuri. Fata nu-i de lepădat. Ce-i al ei, e-al ei. Face banii. Apropo de bani : la ce sumă v-ați gîndit dumneavoastră ? schimbă deodată tonul șantagistul, fixîndu-și musafirul cu singurul său ochi.

— Știu și eu ce să zic ? ! Dumneavoastră la ce sumă vă gîndiți ?

— Eu ? ! făcu pe revoltatul gazda cu un singur ochi. Armeanul, nu eu. Dacă ar fi după mine, în doi timpi și trei mișcări aș face praf și poze, și clișee, și tot. V-am spus : nu-mi plac deloc treburile astea.

— Spuneți-mi suma ! se hotărî Vlad să curme discuția.

— Eu nu spun nimic. Agopian și dumneavoastră sînteți direct interesați.

Vlad luă o mină de om pierdut :

— Cît ? abia i se auzi vocea.

— Repet, armeanul a fixat suma : douăzeci de mii. Marius Vlad izbucni în rîs, un rîs amar.

— Și de-aș vrea, mai mult de șapte-opt mii nu pot oferi. Și pe ăștia trebuie să-i împrumut, cecurile sînt la nevastă-mea. Trebuie să mă înțelegeți și dumneavoastră...

— Opt mii, hîm ! Ştiţi ce propunere am eu, domnule Papadopol ? Să vedeţi mai întîi o parte din fotografii.

Fără grabă, gazda se ridică şi se duse pentru o clipă în cea de-a doua încăpere, în garsoniera propriu-zisă, de unde veni cu un plic, din care luă cîteva fotografii de mărimea cărţilor poştale, întinzîndu-i-le :

— Pofţiţi. Nu-s tocmai reuşite, însă-s foarte concludente. Şi vă previn : să nu încercaţi să le distrugeţi. Mai există şi altele, iar clişeele sînt depuse la loc sigur.

Marius Vlad luă fotografiile din mîna şantagistului, le privi cu destulă atenţie şi pricepu îndată de ce fusese confundat cu „celălalt“ : aceeaşi rotunjime a feţei, vîrsta aproximativ egală, fizionomia destul de ştearsă.

— La drept vorbind, e destul de greu de dovedit că pozele mă reprezintă pe mine. Nu-s tocmai izbutite ! îndrăzni Vlad.

Muky Marcian zîmbi cu superioritate, ca să adauge pe un ton uşor zeflemist :

— Mai are domnu Agopian şi altele. În ele se vede bine cum o sărutaţi pe domnişoara Rita, cum... amănunte d-astea compromiţătoare. Mie mi-a dat doar cîteva, din cele mai nevinovate, ca să zic aşa.

— Şi dacă nu vă dau nici un ban ? se hotărî Vlad să termine cu rînjetele şi aerele de superioritate ale individului.

O clipă se gîndise „să încheie tîrgul“, să plece şi să se înapoieze cu suma de bani convenită, în bancnote înseriate, însă îşi zise că între timp putea să sosească ade-văratul Papadopol.

Marin Marcian, auzind nemaipomenita frază „şi dacă nu vă dau nici un ban ?“, fu gata să răbufnească şi să dea drumul unui torent de ameninţări, însă experienţa sa îndelungată în ale şantajului îl sfătui să procedeze cu tact şi cu răbdare :

— Domnule Papadopol, în eventualitatea asta, Agopian o să fie nevoit să mai cheltuiască nişte bănişori cu reproducerea fotografiilor în vreo şapte-opt exemplare : pentru soţia dumneavoastră, pentru virtuosele dumneavoastră fiice, pentru şeful dumneavoastră direct, poate şi pentru cei din minister, aşa că...

O clipă, și unul și celălalt, rămaseră tăcuți și nemișcați. Apoi se auzi soneria și Marcian se ridică, adresându-se din mers musafirului :

— Un amic, domnule Papadopol, un avocat. Pînă termin ce-am de discutat cu dumnealui, dumneavoastră mai gîndiți-vă. Nu-î nici o supărare dacă...

— O să mă mai gîndesc, făcu Marius Vlad pe supăratul și îngrijoratul, cu urechile ciulite spre ușă.

— Pe cine căutați ? ! desluși Vlad întrebarea pusă de Marcian.

— Pe... pe domnul Marcian, se auzi răspunsul celuiilalt, un răspuns tremurat, timid. Am primit aseară, știți, un telefon. Sint... Papadopol, Aristide Papadopol...

— Dumneata ? ! Dumneata ești Papadopol ? !

— Marcian, într-o fracțiune de secundă, învălmăși și asocie o mulțime de întrebări, răspunsuri și probabilități, nici una nefiindu-i tocmai limpede. Nespuse de îngrijorat, îl părăsi pe noul venit în pragul ușii de la intrare și reveni în încăperea unde aștepta numai ochi și urechi Marius Vlad, strigînd la acesta cu voce gîtuită de emoție și teamă :

— Cine ești dumneata, domnule ? !

— Colonelul de miliție Marius Vlad ! zîmbi ironic cel întrebat, ca să adauge pe un alt ton : Domnule Papadopol, intră, domnule, nu sta în ușă, poftim !

Imediat se îndreptă spre hol, de teamă ca nu cumva, unul sau altul, Marcian sau Papadopol, s-o zbughească pe scări în jos, și îl trase mai mult fără voia lui pe noul venit în casă, după care i se adresă :

— Domnule Papadopol, situația e următoarea : ori dai domnului Marcian douăzeci de mii de lei și vei căpăta pe loc toate fotografiile și toate clișeele, ori o copie de pe fiecare poză va ajunge în mîna tuturor celor ce aparțin familiei dumitale și, bineînțeles, superiorilor din întreprindere și minister. Alege !

— Dau, vă dau, ce să fac ? ! Dar n-am la mine atîția bani. În două-trei zile...

— Auzi, domnule Marcian ? Dă fuga și adu-ncoa toate pozele și toate clișeele !

Deloc grăbit, Muky Marcian se îndreptă urmat de Vlad spre cealaltă încăpere, rămînînd o clipă în pragul uşii, ca apoi să se îndrepte spre un frumos şi preţios *secrétaire*, să-l deschidă şi să ia de acolo cu mîini tremurînde un vraf de fotografii, clişee şi două rolfilme.

— P-astea de ce nu le iei ? se răsti la el Marius Vlad.

— Sînt... nu sînt... se fistîci Marcian.

— Sînt ale altora, nu-i aşa ? Bănuî Vlad de ce ezita Marcian să vorbească, rotindu-şi privirile în interiorul mobilat cu gust şi rafinament. Văd că stai bine, domnule Marcian ! fluieră el admirativ. Cu atît mai greu o să-ţi vină să schimbi interiorul ăsta cu un pat tare, de puşcărie.

— Dar ce-am făcut ? Fotografiile nu sînt ale mele.

— Ştiu, ale armeanului, ştiu. Ale lui Agopian. El „le lua“, dumneata te ocupai de dezvoltarea şi de reproducerea lor, apoi tot dumneata le... le valorificai, ca să folosim un termen mai puţin juridic.

— Nu ştiu dacă o să mă înţelegeţi... încercă Muky Marcian să îndruga ceva în apărarea sa, dar Vlad i-o retează scurt :

— Nu înţeleg şi nu vreau să înţeleg nimic. Asta-i treaba justiţiei.

Trecînd în încăperea unde aştepta Papadopol, Vlad îi făcu un semn gazdei să-şi reia locul în fotoliul său obişnuit, după care se adresează celuiilalt, care se făcuse mic, înghesuit, şi îşi freca palmele asudate, neştiind ce o să urmeze :

— Domnule Papadopol, scrie, te rog, pe o hîrtie, numele, adresa şi seria buletinului de populaţie. O să fii chemat la procuratură, să depui mărturie împotriva dumnealui.

— Dar eu... eu... se tot poticnea să vorbească cel care apelase la „serviciile“ lui Aram Agopian, eu ce-o să pătesc ?

— Ce-o să păţeşti ? ! Ştiu eu ce-ai merita şi dumneata, tovarăşe director !

Fără să mai continue cu răspunsul, Vlad se îndreptă spre telefon şi formă numărul miliţiei, cerînd să fie trimisă de urgenţă o echipă operativă la domiciliul lui Ma-

rin Marcian. Dădu adresa exactă și nu uită să adauge pe un ton flegmatic, indiferent :

— Nu uitați să aduceți cu voi și o autorizație de percheziție. Eventual și un mandat de arestare.

— De ce, domnule colonel ? ! irupse Marcian săltându-se din fotoliu.

— Lasă-mă să termin ! și continuă, la fel de calm, să vorbească în receptor : V-aș ruga să-i comunicați și tovarășului colonel despre problema asta. La revedere !

— De ce să mă arestați, tovarășe...

— Tovarășe ? ! Eu tovarăș cu dumneata ? !

Negru, mai negru decît era oricum, Marin Marcian simțea că e gata să crape de ciudă, la gîndul că o să se afle toate ascunzătorile lui, poate chiar și de cea din cămară : un borcan închis ermetic și cufundat, printre murături, într-alt borcan ; toamna, iarna, primăvara, printre „murături asortate“, vara printre „tăiței de varză murată“. El însuși toca varza, mărunt, mărunt.

— Eu pot pleca ? se auzi pe neașteptate și abia auzit, într-un moment de liniște deplină, vocea celui ce fusese gata să se lase șantajat.

— Da, răspunse scurt Marius Vlad.

— Vă mulțumesc din suflet.

— Și să mai știi ceva : specimenele astea care se ocupă cu șantajul nu se mulțumesc niciodată cu suma cerută inițial. Ar fi pretins și alți bani, mai târziu, folosindu-se de dubluri ale pozelor, să fii sigur.

— Nu-i adevărat ! ripostă pe neașteptate Marcian. Niciodată n-am făcut așa ceva.

— Se poate, deși m-aș mira. Am însă o scuză, dacă dumneata ai dreptate ; specialitatea mea e crima, nu găinăriile indivizilor de teapa dumitale sau de-a lui Bero-niade și Agopian. Constat însă, cu destulă părere de rău, că și aici, în ramura asta a delincvenței, se întîmplă... evenimente care merită toată atenția. Așa că am să-mi permit să-ți pun cîteva întrebări. Preferi aici, în interiorul ăsta simpatic, sau în răcoarea „apartamentelor“ noastre ?

— Mi-e indiferent.

— Perfect. Văd că ne înțelegem de minune. Dar, mai întâi, să scăpăm de dumnealui. Văd că abia așteaptă să se vadă plecat.

Și privindu-l pe cel ce, în picioare și cu servieta în mână, se tot trăgea către ușă, adăugă :

— Ești liber, poți pleca, deocamdată.

— Deocamdată ? !... Oricum... vă mulțumesc, și Papadopol se grăbi să iasă pe ușă, lăsându-i pe cei doi singuri, fericit că pleacă, îngrijorat de eventualele consecințe cărora poate o să trebuiască să le facă față.

— Ia spune-mi, domnule Marcian, ce sumă, drept dobândă, și-a oprit Beroniade din cei patruzeci de mii de lei împrumutați lui Ștefan Mărăcineanu ?

Marin Marcian, care în ultimele clipe privise pierdut undeva departe, întoarse capul. Se vedea că altfel de întrebări aștepta să i se pună. Asta îl lăsa rece. Făcuse el destule afaceri cu Beroniade, însă Samsarul, odată mort, știa — sau credea — că nu are de ce să se teamă.

O clipă fu gata să-i răspundă, pe un ton batjocoritor : „secret“, dar tot atât de repede își zise că nu-i bine să te pui rău cu ăștia, chiar de n-o fi dumnealui tare și mare peste cei care or să ancheteze „ciubucăriile“ lui. Sînt, cu toții, dați dracului. Și dacă o fi și-o fi să se descopere toate dedesubturile afacerii cu fierul vechi, m-am asigurat de cîtiva coți buni. Poate cu cheltuială și cu alergătură — dar cine să cheltuiască și cine să alerge, dacă „mă umflă“ ? — o să scap doar cu doi-trei, cel mult patru ani, din care aş face jumătate. Dar dacă nu... Sau dacă se află și de chestia cu... nu scap fără zece. „Ies“ bătrîn și ca vai de mine ! Se duce pe apa sîmbetei și cuibușorul ăsta, și paralele, și pietricelele, și gălbiorii din murături, tot. Sînt un om pierdut !

— Știi sau nu știi ? îl trezi Vlad-Dracul din îngîndurarea sa sumbră.

— Zece ! veni răspunsul celui întrebant. Zece mii.

— Un sfert ! ? Lacom al naibii, samsarul ăsta !...

— Era, dar de ce-i ziceți samsar ? Credeți că numai de samsarmalícuri se ocupa Beroniade ? schimbă Marcian tonul, înmuiat, gata să acuze pe alții, socotind, se vede, că astfel o să scape el mai ușor.

Vlad însă îi ghici îndată intențiile :

— Știu eu că se mai ținea și de alte afaceri, că nu era Beroniade omul care să se mulțumească doar cu camăta luată pe banii împrumutați, știu. Totuși, o serie de amănunte îmi scapă.

— Era ca o lipitoare. Când apuca o afacere, n-o mai lăsa din mână pînă nu scotea maximum de profit.

— Spune-mi, te rog, altceva. Pe ceilalți locatari din curte îi cunoști ?

— În parte da. Mă duceam destul de des pe la Beroniade.

— De familia Mărgărit, ce știi ?

— Mărgărit...

— Petre și Roza Mărgărit.

— A ! Am venit de-acasă. Așa spuneți : Roza. Ce să știu. Nu știu mare lucru. Mai nimic. Mi-a arătat-o odată pe fereastră. Întindea rufele în curte, pe o fringhie. M-a întrebat dacă-mi place și mi-a spus că o duce greu cu bărbat-su, mare bețivan. I-am spus că da, că-mi place, și-a chemat-o sus, la el, să facem cunoștință. Însă... n-a vrut. Mi-a spus Beroniade, mai încolo, că m-a făcut chior. Și-a mai zis — tot Beroniade mi-a spus — că ea se culcă cu cine vrea, că nu-i... una d-aia de bordel.

— Dar despre cei doi Deheleanu ? Unchi și nepoată ? schimbă Marius Vlad discuția.

— Nu știu nimic. Nu-i cunosc decît din vedere, vag, aproape deloc. Pe el, pe inginer, l-am zărit de cîteva ori, pe fată nici atît. Ba, ca să nu mint, acum vreun an de zile, pe cînd mergeam împreună cu Beroniade pe Mintuleasa, l-a salutat ea, puștoaica, și l-am întrebat cine-i.

„Stă în aceeași curte cu mine, mi-a zis. Nepoata unui inginer. O să ajungă o frumusețe rară. De-acum are niște picioare !“ și-a plescăit din buze, pofticios, c-așa era el cînd rîvnea după o femeie cu vino-ncoace. Și, ca să fiu sincer cu dumneavoastră, fiindcă îl cunoșteam bine și știam ce-i poate pielea, i-am zis cam așa, după cîte-mi amintesc : „N-o să-ți scape, așa-i ? Stați în aceeași curte.“ Mi-a răspuns scurt, după cum avea obiceiul : „Sper.“ Atît, nimic altceva. Dar dacă nu se întîmpla să moară... Era nemaipomenit, cînd punea ochii pe careva. N-avea nici un

fel de scrupule. Și nici milă. Cred că nici nu era întreg la minte. Avea probabil niscaiva cruciulițe-n sînge, și Marin Marcian se bătu cu degetul în timpă.

— Cînd a avut loc... întîmplarea asta ?

— Cred că era primăvară. Anul trecut. Oricum, vara nu venise. Fata avea pe ea un fulgarin, nu era în rochie.

— Familia Pop ?

Marcian, de data aceasta, se schimbă la față. Un rînjit i se răspîndi pe fața ușor ciupită de vărsat, gata probabil să vină cu cine știe ce amănunte picante.

— Vă referiți, desigur, la ea, la Mariana ? Că așa mi se pare că o cheamă, Mariana Pop.

— Nu, de ce ? La ea, dar și la el, la profesor.

— Pe el nu-l prea cunosc. Un fel de „mălai mare“. Și gelos ca un turc. Asta mi-a spus-o Beroniade. Cu ea însă e o poveste întreagă. Cred că e singura femeie care i-a rezistat.

— Beroniade a afirmat asta ?

Marin Marcian avu o clipă de ezitare ; să vorbească sau nu ? Pînă la urmă se hotărî să continue :

— E cu schepsis povestea. Mai degrabă Agopian, decît Beroniade. Cînd călca alături, nu-i plăcea să se afle. Tăcea dacă îl întrebai, sau schimba firul discuției. Individida, continuă Marcian, îl cam păpa de parale, fără să dea ceva în schimb. Doar promisiuni. Motive găsea. Cel mai adesea da vina pe vecini, că o văd aceștia. Azi așa, mîine la fel, pînă cînd a convins-o să-l însoțească în altă parte. La Agopian. Dar asta după ce au poposit într-un restaurant și fata se cam cherschelise. Toate bune și la locul lor, numai că armeanul, zăpăcit și emoționat, a uitat să facă întuneric la el, să lase jaluzelele, că era încă zi. Ce a urmat, vă închipuiți : actrița l-a zărit, s-a speriat, a țipat și a zbughit-o pe scări în jos. Prinde orbul, scoate-i ochii. Foc și pară Beroniade, milogeală și scuze din partea lui Agopian. Și cu asta, basta. Speranțe pentru altă dată. Numai că „altă dată“ ăsta, pentru Beroniade, n-o să mai vină nici odată.

— Dumneata, însă, cum îți explici moartea samsarului ?

— În nici un fel. N-am fost acolo, nu l-am văzut. Dacă la mijloc a fost un accident, accident să fie. Deși mie îmi vine mai degrabă a crede că i-a făcut careva de petrecanie.

— De ce atîția dușmani ?

— Fiindcă era lăcom și nu-i păsa de alții. Avea doar o grijă : să nu încalce legea. Să se strecoare ca o umbră printre porțile ei. Iar Beroniade știa să se strecoare pînă și printr-o gaură de șoarece, cînd nu avea încotro. Cunoștea bine omul și slăbiciunile lui și profita ca nimeni altul de aceste slăbiciuni.

— Se pare că dumneata i-ai fost un foarte bun și sîrguincios elev, și Marius Vlad îl privi glacial, ușor ironic, așteptînd clipa cînd vor sosi cei chemați prin telefon.

Marin Marcian, care se aștepta, poate, la o anchetă îndelungată, cu cercetări, tergiversări și chițibușerii avocațești, avu deodată revelația unei catastrofe, intuind faptul că, în ciuda aparentei cumsecădenii, omul din fața sa, o să-l aresteze.

Avocatul, care nu mai sosea, și nu putea să-și închipuie de ce, îl asigurase că va fi scos din cauză, numai că nici acesta n-ar fi putut face mare lucru în eventualitatea că ar ajunge după gratii, fără bani, cu locuința percheziționată și apoi sigilată.

— Și totuși, dumneata ai făcut ce-ai făcut și-ai mai rămas și corijent, continuă Vlad trezindu-l și aducîndu-l la realitate. N-ai urmat întocmai exemplul Samsarului care, așa după cum singur ai afirmat, știa să-și limiteze activitatea la acele infracțiuni pentru care legea prevede mai degrabă luni, decît ani.

— Nici... nici pentru ciubucelul ăsta cu Papadopol legea nu prevede mai mult de doi ani : de la trei luni la doi ani, articolul numărul...

— Ciubucelul nu era tocmai ciubucel. Dar nu ăsta-i esențialul, îl întrerupse Marius Vlad. Altul : cei doi martori ai dumatiale nu s-au lăsat cumpărați, pînă la urmă. S-au temut. Iar avocatului i s-a spus să-și vadă de treabă, să nu-i mai îndemne la sperjur. Nu de alta, dar legea prevede sancțiuni și pentru astfel de delictе. Și chiar dacă cei doi martori urmau îndemnul inițial al avocatului, truda tot zadarnică ar fi fost. Ai auzit de Chificeac ?

Marcian ridică ca ars privirea, ațintind-o spre Vlad, care vorbea rar, trăgănat, mimînd o indiferență de stație bătută de vînt și ploaie.

— Pavel Chificeac, falsificatorul, veni colonelul cu amănunte. A fost prins, recent, la aeroportul Otopeni cu un pașaport fals în buzunar. Au urmat, se înțelege, reținerea și percheziția domiciliară. Printre buletine, librete C.E.C. și alte mărunțișuri d-astea, și cîteva adrese plecate ca din partea unor unități administrative superioare, către diferite întreprinderi mai mari sau mai mici, primării, cooperative, ateliere. Beneficiarul trecut pe cîteva dintre adrese, ghici, cine era ?

„Asta știe tot ! Iar dacă Chificeac își dă drumul la gură, s-a zis cu mine ; am dat de dracu !“

— Dumneata ! exclamă Marius Vlad batjocoritor. Marin Marcian, colector de fier vechi ! Să nu mori de rîs ? Cu manichiura asta a dumatăle, de crupier de Monte-Carlo, să scurmi prin gunoaie după burlane ruginite, sobe în trei picioare, cercuri de butoaie, ceaune sparte, mașini de tocat carne uzate și... potcoave de cai morți. Nu-ți ajungeau miile, poate zecile de mii, încasate de pe urma coțcăriilor ? Te-ai lansat în afaceri pe picior — de sute de mii — pagubă adusă statului, avutului obștesc.

— În fond, eu...

— N-ai lucrat singur, probabil că vrei să zici. Știu. Știu alții, adică. Pe mine mă interesa cazierul, să văd cu cine voi avea de-a face, după vizita făcută lui Agopian, cînd am avut surpriza să mi se spună că, oricum, azi sau mâine urmează să fii arestat. Curios din fire m-am interesat și-am aflat ceea ce ți-am spus și dumatăle, în bună parte. Mai sînt cîteva amănunte, dar despre astea n-am voie să vorbesc. Știi, în interesul cercetărilor ! și Vlad ridică din umeri dezarmat.

Marcian, după ce își înfundă miinile în buzunarele pantalonilor, se ridică în picioare.

Mare și voinic ! îl admiră Marius Vlad. O să facă „acolo“ cîte două norme pe zi. Și nu l-o pune naiba să încerce s-o zbughească pe scări în jos ? ! După uitătura asta a lui de lup turbat...

O toropeală copleșitoare pusese însă stăpînire pe Marcian. Ori de cîte ori mai fusese arestat, considerase „evenimentul“ ca o inevitabilitate a meseriei de infractor, un risc previzibil. Știa „cît o să ia“ — două-trei luni în plus sau în minus nu constituiau o catastrofă — pachetele cu alimente îi soseau cu regularitate, și n-avea nici o îndoială că, în ziua eliberării, o să-și găsească locuința și agoni-seala întocmai ca în clipa cînd a ieșit pentru ultima dată pe ușă. De data aceasta însă nu-l înspăimîntau anii de închisoare ci partea complementară a pedepsei : confiscarea averii.

După ce „îl dăduse în primire“ pe Marcian, Marius Vlad chemă liftul și coborî în stradă. Un soare blind, de amurg, continua încă să învăluie clădirile de pe bulevard, și un du-te-vino continuu, de tineri îndeosebi, îl aduse la realitate. Viața nu se rezuma doar la anchete și la oameni certați cu legea. În acel moment, pentru el nu exista o satisfacție mai deplină decît o friptură în sînge și o halbă cu bere. Rece. La urmă, poate, și o cafea neagră, amăruie. Atît.

Se opri locului, nehotărît : în față Boema, în stînga Pensiunea Bulevard și Restaurantul Dunărea, în dreapta Braseria Ambasador și restaurantele Ambasador și Lido. Se decise pentru braserie. Cuvîntul în sine — braserie — îi repugna, localul însă nu.

Care o fi masa la care au mîncat și au băut „cei doi“, Beroniade și Roza Mărgărit ? Poate cea de colo, din colț, parcă așa ceva afirmase Roza.

Înfulecînd din antricotul uriaș care îi fusese adus cu o promptitudine care-l uimi, își făcea „planul de bătaie“ pentru orele rămase din acea zi care, orice s-ar spune, nu fusese lipsită de inedit. Îndelungata sa experiență îl determina să considere ziua ca deosebit de fructuoasă pentru anchetă. Celelalte „mărunțișuri“, legate de activitatea infrațională a celor doi, Agopian și Marcian, își aveau și ele importanța lor, dar nu pentru el. Concludentă și folo-sitoare părea să fie o anumită parte din ceea ce aflate de la Marcian. Ceva mai stăpîn pe situație avea să fie abia după ce o să stea de vorbă și cu actrița Mariana Pop. Cu

ea, dar și cu familia Mărăcineanu și, de asemenea, cu Andrei Deheleanu și cu nepoata acestuia, Anda.

Simțindu-se obosit, avu o clipă intenția să se lase păgubaș în acea seară. Și fiindcă în imediata vecinătate, la Scala, rula un western — printre protagoniști numărându-se și John Wayne, unul dintre actorii săi preferați — fu gata să se instaleze comod într-un fotoliu. Dar, după ce sorbi două halbe, căpătă puteri noi. Cel puțin așa i se părea, așa avea impresia.

Se hotărî pînă la urmă să se ducă la Ștefan Mărăcineanu.

Masiva poartă de fier era întredeschisă, ca mai întotdeauna. Ca să se strecoare în curte fu nevoit să o mai împingă cîțiva centimetri.

În curte, un moment, rămase țintuit locului. Vru să între prin ușa principală, dar își aminti de cele spuse de Roza. Și cum locuința Mărăcinenilor era situată la extremitatea parterului, se îndreptă spre intrarea de serviciu. Cînd trecu pe dinaintea celor două ferestre ale Mărgăriților, cu coada ochiului căută să deslușească cumva prezența Rozei. Nu sesiză nimic — deși începuse să se însereze, femeia nu aprinsese încă lumina — și continuă să-și vadă de drum. Trecu și de fereastra de la baie și, privind pentru o clipă în sus, spre apartamentul fostului samsar, pustiu și cufundat în întuneric, coti la dreapta, urcă patru sau cinci trepte, trecu de ușa mai niciodată închisă, cu clanța dealtfel defectă de ani de zile — și nimeri în casa scării care urca sus, la etaj și, în același timp, avea și rolul de hol.

Ciocăni ușor. Nimic. Repetă gestul, ceva mai cu insistență.

— Cine bate ? se auzi, sonor, o voce de femeie, și îndată ușa se deschise larg.

— Bună seara.

— Bună... bună seara, abia se auzi răspunsul Anei Mărăcineanu, care încă din prima clipă îl recunoscuse pe musafir.

Prin picioarele scurte și îndesate ale femeii, niciodată frumoase sau măcar atrăgătoare, trecu o undă de căldură urmată de moleșală.

— Aș dori, dacă e posibil, să stăm puțin de vorbă referitor la... la incendiul de sus, de la Beroniade.

— Pof... poftiți. Dar nu doriți să discutați cu bărbatul meu ? Acu trebuie să pice și dînsul.

— Ba da, sigur, cu dînsul în primul rînd. Dar pînă o fi să vină...

— Atunci... poftiți ! și femeia se dădu la o parte, făcîndu-i loc să intre. Este cam deranj la noi, adăugă. Cînd ai copil mic... încercă ea un fel de scuze, deși copilul nu era tocmai mic și, dealtfel, nici nu se zărea prin vreun ungher. E la joacă, afară, acum, în părculeț. Avem mare noroc cu parcul ăsta. Altfel ar trebui s-o ținem numai în casă. Sau în curte, mai adăugă, în timp ce, rapid, aduna cîte ceva de pe masă, îndepărtînd apoi o cîrpă de pe un scaun și invitîndu-l să ia loc. Și să știți, deschise ea discuția, neîntrebată, noi nu prea am avut de-a face cu domnu Beroniade. Era un om așa... cum să vă spun ? !

— Cum adică ? Țicnit ? găsi cu cale Vlad s-o întrebe, cînd sesiză că femeia filfiie cîteva degete în vînt.

— Țicnit poate că nu, dar nici zdravăn nu era. Avea chichițe.

— Ce-avea ? !

— Chichițe. Toane. Așa zicem noi, chichițe, despre un om care acu rîde, acu plînge.

— L-ați văzut vreodată plîngînd ?

— A, nu, nu, de ce să mint. Vorba vine. Însă voiam să spun că era schimbăcios ca o zi de toamnă : cînd senină, cînd înnorată. Avea toane, cum spusei adineauri. Și cu oameni d-ăștia e mai bine să nu intri în cîrdășie.

— Dumneavoastră n-ați intrat niciodată cu el în cîrdășie ? întrebă Marius Vlad pe un ton voit indiferent.

— De ce să intrăm ? Ce-aveam noi cu el ? Nimic. El avocat, pe urmă nu știu ce mare mahăr pe la I.A.L., om de afaceri pe picior, treaba lui. Noi...

— Dumneavoastră ?

— Niște amăriți de salariați, ca vai de noi. Căci, după

ce-i leafa mică, se poate întîmpla să mai ai și lipsuri. Răspunderea-i răspundere, cînd lucrezi cu banul altuia.

— Vă referiți la soț, desigur.

— Da, la el. Eu sînt casnică.

— Dar de ce vă văitați ? S-a întîmplat să aibă vreo odată și lipsuri ? întrebă Marius Vlad, dînd cuvintelor o intonație cît mai neutră.

— Ne-a ferit sfîntul ! și Ana Mărăcineanu făcu o cruce peste pieptul gata să erupă din rochia de o curățenie îndoielnică. Atîta ne mai lipsea, să aibă Fănică lipsă. Cu legile astea de astăzi...

— Nu-s bune, nu-s drepte ?

— Ba da, nu zic nu. Ce-ar fi dacă fiecare ar ciupi de pe acolo unde-i pus să facă treabă ? Praful și pulberea s-ar alege de noi toți !

— Ca să nu pierdem timpul, cum v-ați petrecut după-amiaza acelei zile de miercuri ? N-ați uitat, sper.

— Nu.

— Ce ați făcut, dar cît mai amănunțit, vă rog, între orele unu și cinci.

— Ce să facem ? ! Nimic. Am mîncat, am vorbit, pe urmă ne-am culcat și ne-am trezit în bubuitul împușcăturilor alea de sus.

— Nici dumneavoastră, nici soțul n-ați părăsit camera asta ?

— Așa, pentru cîteva minute, am mai ieșit. La baie, la bucătărie. Dar de ce întrebați ? tresări femeia întunecîndu-se la față.

— Din curiozitate.

— Nu vă închipuiți cumva... — și Ana Mărăcineanu duse o mîna la gură, privindu-l înfricoșată — că avem vreun amestec în moartea Samsarului !

— Ce vă determină să vă închipuiți că mi-aș putea imagina așa ceva ?

— Păi dacă... dacă mă descoaseți așa ? Era și Kati cu noi. Învăță dimineața.

— Fetița nu doarme după-amiaza ?

— Ba da. Întotdeauna, după ce mănîncă, se culcă. Pe urmă-și face lecțiile.

— Dar dumneavoastră ce fel de somn aveți ? De iepure sau dormiți tun ?

— Tun ! veni prompt răspunsul femeii.

— Deci, fără a ne gândi neapărat la... la lucruri rele, soțul se putea scula binișor de lângă dumneavoastră, ca să revină după un timp ! și Marius Vlad o privi cu subînțeles, deși nu vedea în Ștefan Mărăcineanu un criminal, în ciuda chitanței descoperite între cele două saltele.

— Ba nu, asta nu ! sări femeia din scaun. Ce vă închipuiți ? ! Dorm eu tun, însă pe el îl simt și când se-ntoarce pe partea cealaltă, că el doarme la perete, colo ! și Ana Mărăcineanu întinse un deget, bandajat cu o fișie de stambă colorată, spre patul înghesuit între o latură a șifonierului și peretele dinspre baie. Bărbatul meu nu-i un criminal, cum tot bateți dumneavoastră șaua ! Ușa ăluia nu era zăvorâtă pe dinăuntru ?

Marius Vlad rămase câteva clipe tăcut, întrucîtva surprins de „trecerea la ofensivă“ a femeii. Îl mira faptul că, destul de repede, Ana Mărăcineanu ajunsese la concluzia crimei și a eventualei implicări a soțului ei. Nu știa că limbușia Rozei Mărgărit constituia o parte a explicației. Doar o parte. Pentru că, altfel, știind ceea ce prea bine știa despre banii împrumutați de Fănică de la Iosif Bero-niade, Ana Mărăcineanu avea îndoielile ei. Și ea și bărbatul se tot întrebau, cu destulă îngrijorare, de nu care cumva tocmai chitanța lor n-a ars, ajungînd astfel pe mîini străine. Ale cui mîini, nu era greu de presupus. Când Roza Mărgărit, ca să nu tacă din gură și să-i arate cît e de bine informată, îi dădu Anei de înțeles că moartea Samsarului „e cu cîntec“, că focul nu s-a iscat „din întîmplare“ și că „domnul acela drăguț și amabil“ n-o să se lase pînă nu descoperă „adevărul-adevărat“, îngrijorarea lor se transformă în teamă și, pe îndelete, dar tot mai pregnant, oră de oră, zi și noapte, gîndurile nu le erau decît la ceea ce s-ar putea întîmpla, dacă...

— Ziceți dumneavoastră că „bat șaua“, continuă Vlad. Dacă-i așa, o fac cu intenția de a face pe careva să prieapă ceva. Nu știu încă, dar o să știu.

— Noi, oricum, sîntem oameni cinstiți și la locul lor. Vă pierdeți timpul degeaba dacă credeți că soțul meu s-ar fi furișat afară, de lângă mine, ca să urce sus și să-l

omoare pe ăla. Și că, pe urmă, ar fi făcut nu știu ce șmecherie la ușă, să vă prostească pe dumneavoastră, anchetatorii !

— Dacă-i așa, de ce nu a recunoscut cinstit că inelul Samsarului îi era bine cunoscut ?

— Știți ce cred eu ? și femeia privi la musafir cu acea șiretenie proprie omului care se crede mai inteligent decât este.

— Vă ascult.

— Fănică, poate, mai văzuse inelul pe degetul ăluia, însă cum e el om fricos, de ce să spună că da, că îl recunoaște ? A preferat să spună că l-a văzut cu o zi-două în urmă. Unde ? La baie. Așa i-a trecut atunci lui prin cap. A mințit, dar n-a făcut o crimă cu asta.

— Dar la Beroniade în casă n-a intrat niciodată ?

— Ce să caute ? Ce potriveală avea el cu unul ca domnu Iosif ? Nici una. Absolut nici una.

— Poate că totuși avea. Poate.

— Ce să aibă ? abia șopti într-un tîrziu femeia, privindu-l cu teamă.

— Samsarul, cum îl numeați dumneavoastră, cei din curte, obișnuia să dea bani cu împrumut, cu camătă, pare-mi-se. Poate că și domnul Mărăcineanu o fi avut nevoie de o sumă oarecare de bani. Nu credeți ?

Într-o fracțiune de secundă femeia, care, fără să strălucească de inteligență, era totuși destul de șireată, se gândi la toate neajunsurile legate de răspunsul pe care urma să îl dea ea „polițaiului“. Și socoti că cel mai bine ar fi dacă ar îndruma discuția pe un alt făgaș, care să nu privească pe Fănică al ei, ci pe alții :

— Dumneavoastră, dacă socotiți că domnu Beroniade n-a murit din întâmplare, ci „ajutat“ de alții, aș pune mîna în foc că numai domnu Pop putea s-o facă. El, și numai el. Din gelozie, dacă n-o fi fost și alte motive la mijloc.

În fond, asta căuta și el : pe cel care a bătut „cuișorul“ în pervazul ușii. Or, pînă acum, nu putea afirma cu certitudine că îl cunoștea. Nici nu-și putea imagina că Mircea Pop a bătut cuișorul, cum încearcă să-l facă să creadă gospodina asta șireată.

Și Marius Vlad privi la femeie, ca după cîteva clipe s-o întrebe :

- Cum adică ? Şi de ce domnu Pop ?
- V-am spus, din gelozie.
- Îşi iubeşte soţia atît de mult, încît să...
- S-ar putea ! bătu întrucîtva în retragere femeia.

Artistă, de, ştiţi dumneavoastră !

Şi Ana Mărăcineanu, încîntată că abătuse discuţia pe un alt făgaş, îi făcu lui Marius Vlad cu ochiul. Acesta însă nu era dispus s-o mai asculte. Pînă să-i sosească bărbatul acasă, altceva urmărea el să afle din gura ei :

— Ştiţi ce propunere aş avea eu ? Să revenim la oile noastre. S-o lăsăm pe Mariana Pop să-şi rezolve singură problemele legate de gelozia bărbatului.

Femeia se întunecă. Nu-i plăcea, îndeosebi, „oile noastre“. Nu ştia ce ascund aceste două cuvinte. O îngrijora, mai mult decît orice, teama de a nu fi nevoită să răspundă altfel decît bărbatul. Să se contrazică unul pe altul.

— Aşa, de exemplu, continuă Marius Vlad, v-aş ruga să-mi spuneţi dacă dumneavoastră sau soţul dumneavoastră aţi avut în ultima vreme niscaiva încurcături băneşti.

Marius Vlad, în aşteptarea răspunsului, se făcea că se uită la desenul covoraşului ţintuit în perete, deasupra patului. Femeia privea la el tot mai neliniştită.

— Aţi aflat, cumva, că acum două săptămîni mi-am pierdut portofelul cu bani în piaţă, la Obor ? încercă Ana Mărăcineanu marea cu degetul.

— Dacă... dacă în el aţi avut cîteva zeci de mii, da, la acest portofel m-am referit.

— Vă place să glumiţi. Cum, cu atîţia bani la piaţă ? ! Cîteva sute, atîta tot.

— Şi adică pentru „cîteva sute“ mă aflu eu aici ? ridică Marius Vlad tonul, privind-o.

— Eu mai mult n-am pierdut, să ştiţi ! deveni pe neaşteptate mai categorică femeia, gata să nu mai vorbească nimic, să lase totul pe seama bărbatului, să se descurce el, cum o şti.

— Nici soţul ?

— Soţul ? !

— V-am întrebat, repetă Vlad întrebarea, nici soţul n-a pierdut vreo sumă mai importantă de bani ?

— Fănică-al meu, se hotărî pînă la urmă Ana Mărăcineanu să-i răspundă, e un om tare grijuliu. O singură dată, pe cînd ne plimbam la Șosea, a pierdut o monedă de trei lei și nu s-a lăsat pînă n-a găsit-o. Așa că, vedeți dumneavoastră...

Marius Vlad își înfipse mîinile în buzunarele pantalonilor, cu picioarele ușor depărtate și, destins, privea la peretele de dincolo de femeie, fără ca, bineînțeles, să vadă ceva. Se gîndea. Își făcea anumite socoteli legate de ceea ce știa despre familia Mărăcineanu.

— Spuneți-mi, curmă el tăcerea care se lăsase cîteva clipe, v-ați cumpărat sau ați depus bani pentru mașină ?

— Pentru mașină ? ! tresări Ana Mărăcineanu.

— Da, pentru mașină.

Strîngîndu-și degetul oblojit în cîrpa colorată cu care se legase, femeia aruncă o uitătură care putea să înșele pe un altul, însă nu și pe Vlad.

— Avem noi nas să fim proprietari de mașină ? îl vedeți dumneavoastră pe Fănică-al meu gonind pe Calea Victoriei cu mîinile țepene pe volan ?

— Așa cum îl văd mînuind mărfuri în valoare de o jumătate de milion de lei, de ce nu l-aș vedea și la volanul unei mașini de valoare de-abia cîteva zeci de mii ?

— Nu-i tot una.

— Nu-i. Șoferi sînt sute de mii, responsabili de magazine mult mai puțini. Poate nici zece la sută din numărul primilor.

— Nu știu. Noi n-am făcut socoteli d-astea.

Vlad gîndi că-și pierde timpul. Dacă aveau mașină, o vindeau și acopereau lipsa din gestiune. Dacă aveau bani depuși la C.E.C., de asemenea. Nu-i lăsa Ștefan Mărăcineanu lui Beroniade o dobîndă de zece mii, la un împrumut de treizeci de mii, pentru o lună, o singură lună !

— Sîntem oameni săraci, continuă femeia. Dacă ne-am scălda în bani, s-ar cunoaște, am trăi altfel. Sîntem oameni săraci, repetă. Săraci dar curați, să știți dumneavoastră. Omul meu nu s-ar atinge nici de-un capăt de ață, dacă nu-i al lui. Și eu la fel !

Acest „și eu la fel“, femeia îl spusese pe un ton din care Marius Vlad trebuia să înțeleagă că a pus un fel de

punct discuției, că altceva nu mai avea ce discuta despre chestiuni care nu o priveau pe ea direct.

Chiar atunci se auziră pași pe coridor. După o clipă se deschise ușa și în încăpere intră cel așteptat, urmat de fata care ținea de-o sforică un carton cu prăjituri ambalat într-o hîrtie acoperită cu reclame multicolore.

— Am fost cu tata la cofetărie ! exclamă fetița, fără a sesiza că maică-sa nu era singură.

— Și... și nu spui nimic, nu spui bună seara ? o mustră Ana Mărăcineanu, apoi își îndreaptă privirea spre bărbatul său.

Acesta, după ce îngînase un bună seara abia auzit, privea țintă la cel care îi răspunse printr-o mișcare a buzelor și o aplecare a capului, întrebîndu-se de unde oare îl cunoștea și unde l-a mai văzut.

— Te așteaptă... domnu. Cam de mult. Unde-ai stat pînă acum ?

— La... am mai întîrziat la magazin. Pe urmă m-am întîlnit cu Kati.

— Ți-am cumpărat mascote, mamă, veni cu precizări fetița.

— Lasă, lasă acum prăjiturile, întîi să mănînci, se grăbi Ana Mărăcineanu.

Vlad, deloc impresionat de grija mamei de a nu strica pofta de mîncare a fetiței, socotea că, după cît se pare, o să urmeze o expunere rapidă a situației : femeia o să-și pună în temă — și în gardă, totodată — bărbatul. Să afle acesta cam despre ce este vorba și ce apucase ea să-i spună celui ce încercase „s-o descoasă“. Or tocmai așa ceva nu dorea Marius Vlad. Era de preferat, pentru o mai exactă apreciere a situației, să discute doar cu el, fără martori.

— Luați loc, socoti Marius Vlad nimerit să facă el pe gazda, în bucătăria celui care fusese Iosif Beroniade.

Ștefan Mărăcineanu se așeză pe o jumătate de taburet, cu palmele adunate între genunchi, întrebîndu-se neliniștit „ce i-o fi spus Ana“ celui ce, în nici un caz, nu avea să le aducă liniștea în casă. Îndată ce Vlad deschise gura, să îl invite la o discuție „ca între bărbați“, își și amintise de unde îi era cunoscută fizionomia acestuia : de atunci, de

cînd în urmă cu cîteva zile fusese chemat să recunoască inelul celui ce sfîrşise cu viaţa într-un mod puţin obişnuit. Ce putea el să-i spună ? ! Adevărul ? Dacă-l spune, s-a ars. Şi-l mai bagă în bucluc şi pe domnul Ivancea, revizorul, deşi nu de pielea lui îi arde acum. Cum de a aflat că are lipsă la inventar ? Să-i fi spus Ana ? N-ar crede ! Ea nici nu ştie exact de ce sumă-i vorba. Ea ştie doar de 35.000, atît. Ori asta, naiba ştie ce ştie ! Îşi dădea bine seama că de ceea ce va spune în acele clipe depindea, fără îndoială, toată viaţa sa viitoare, a sa şi a familiei, poate şi a altora. Iar dacă tace...

— Cincizeci şi ceva de mii, abia şopti el cu privirile aplecate.

— Mai precis ?

— Cincizeci şi trei, şi cîteva sute, adăugă.

— Samsarul v-a dat treizeci. Restul ?

— Cinci mii aveam în casă, bani despre care ştie şi Ana. Restul... tot în casă, puşi bine, însă de aştia soţia nu ştia nimic.

— Optsprezece mii ? întrebă Vlad neîncrezător.

— Da.

— Dar dacă mîine, să zicem, vi se face un nou inventar, o să ieşiţi bine ? N-o să fiţi găsit totuşi cu un minus important ? bănuî Marius Vlad cauza poticnelilor lui Mă-răcineanu.

— Cred că nu.

— Nu mă interesează ce credeţi dumneavoastră. Şi vă atrag atenţia că dacă veţi continua să-mi ascundeţi adevărul, mîine dimineaţă o să începă inventarierea minuţioasă a magazinului.

Se făcu din nou linişte. Cîte-o uşă trîntită, cîte-un scrişnet de frîne tulbura pentru o clipă tăcerea care domnea în sordida bucătărie.

— Mai... a mai rămas o lipsă. De zece mii, veni în sfîrşit răspunsul băcanului.

— Asta înseamnă că aţi depus, în afară de suma cunoscută de soţia dumneavoastră, încă opt mii.

— Opt mii, da, opt.

— Nu înţeleg însă un lucru : în urmă cu cîteva luni, intenţionaţi să vă cumpăraţi maşină, ba, după cîte ştiu, aţi depus şi banii la C.E.C. De ce... aţi renunţat ?

— Sînt scumpe, sînt încă prea scumpe, nu-s de nasul nostru ! zise Mărăcineanu.

— De acord cu dumneavoastră, așa să fie cum ziceți. De ce însă, dacă-i așa, i-ați dat lui Beroniade zece mii ? De ce n-ați acoperit „gaura“ din gestiune cu banii de mașină ? veni întrebarea de care se temea Mărăcineanu cel mai mult.

Dacă-l minte, îl prinde, și atunci e rău ! Dacă-i spune adevărul, e de asemenea rău. Totuși, trebuie să spună ceva, că doar nu-i mut. Și-așa e de mirare că tipul nu se grăbește, că are răbdare să aștepte răspunsurile lui. Un altul l-ar repezi și ar striga la el, l-ar amenința cu cine știe cîți ani de pușcărie !

— Să știți, mîine am de rezolvat o problemă mai importantă decît asta a dumneavoastră, îl trezi Marius Vlad din toropeală. Așa că v-aș ruga să vă grăbiți cu răspunsurile. Mai ales că, în fond, răspunsurile astea sînt toate de un singur fel, dacă sînt adevărate. Dacă sînt minciuni, atunci le puteți întortochea și suci în fel și chip, degeaba însă, fiindcă eu sînt obligat să procedez asemeni dumneavoastră : să le disec și să le întorc pe toate fețele, pînă voi da de adevăr. Dar de dat, voi da ! accentuă Marius Vlad pe ultimele cuvinte.

Încet-încet, Ștefan Mărăcineanu dezvălui care este realitatea : cumpărase o casă, o vilă mai bine zis, în comuna sa natală, lîngă Sibiu, vila unui doctor transferat la București, pentru care achitase integral suma de o sută patruzeci de mii de lei.

— Și nu v-ați gîndit că o să se întrebze lumea de unde atîția bani ? ! Sau n-ați făcut actele pe numele dumneavoastră ?

— Pe numele mamei le-am făcut ! abia se auzi glasul lui Mărăcineanu care, în afară de soție și copil, colegii lui Vlad aveau să afle ulterior, mai avea și grija unei Petruțe Petrovici, femeie frumușică pusă pe căpătuială, deloc modestă, contribuția ei la dezechilibrarea financiară a magazinului dovedindu-se hotărîtoare.

Ca s-o întîlnească pentru o oră-două, Mărăcineanu lăsa Alimentara pe mîna celor doi vînzători, însă nu cel care

aducea a „curat ocnaș“ îl fura, ci celălalt, cel care „părea mai de treabă“.

— Ne-am rupt de la gură să economisim, să adunăm ban cu ban ! încerca să găsească o justificare Mărăcineanu. Și toate aceste sacrificii le-am făcut pentru Kati, pentru copil am făcut tot ce-am făcut. Eu am crescut greu, în lipsuri, nevestă-mea la fel, măcar ea să crească și să trăiască altfel, ne-am zis ! exclamă patetic negustorul.

Se așternură câteva clipe de tăcere. Marius Vlad socoti că bărbatul din fața sa, privit cu o oarecare doză de superficialitate, era de compătimit. Incapabil să facă cuiva un rău. Tip de mijlociu inofensiv, din cei care sînt scoși din banalitate doar de întîmplare, aceasta chemîndu-se în cazul său „moartea lui Iosif Beroniade“.

Pentru a acoperi cu repeziciunea cerută de revizor lipsa din gestiune, Ștefan Mărăcineanu fusese nevoit să recurgă la serviciile celui mai la îndemînă cămătar : vecinul de la etaj. Și poate că, își zise Vlad, poate că Samsarul păstra în casă și alți bani, nu doar treizeci de mii, și Mărăcineanu, primind suma solicitată, sesizase locul unde păstra Beroniade banii. Și-atunci...

Dar nu, nu-i posibil ! Cînd ești destul de prost, și lași pe deasupra, nu ucizi decît din întîmplare, cînd te dezlanțui mînat de factori de moment, cum sînt mînia sau alcoolul. Pe cînd cel care „a lucrat“ aici, alături, a acționat cu calm, pe îndelete, fără grabă și fără să lase vreun indiciu din care să se poată deduce că a scotocit după bani sau bijuterii. Așa că nu jaful a fost mobilul crimei. Or negustorașul ăsta din fața lui, pus pe căpătuială, dacă s-ar fi văzut alături de un Beroniade incapabil să reacționeze, nu ar fi scotocit imediat după chitanță ? Nu încerca măcar să-i dea de urmă, să nu mai aibă grija ei, a ei dar și a suspiciunilor celor care ar fi descoperit-o ulterior ? Prost-prost, dar chiar atît de nătîntol nu pare a fi ! Apoi înseși privirile sale speriate, dar și cercetătoare, din ziua cînd a fost chemat să recunoască inelul din degetul lui Beroniade, pledau în favoarea supoziției că nu Mărăcineanu este autorul acelor inadvertențe : cuișorul bătut în pervazul ușii, lipsa amprentelor de pe gîtul sticlei, cactusul „udat“ cu votcă...

Cu o ceașcă de cafea în față, Marius Vlad răsfoia ziarele strecurate pe sub ușa holului de femeia de serviciu a vecinului de apartament. Socotea că de s-ar duce în primele ore ale dimineții să discute cu Mariana Pop, era foarte posibil s-o găsească în pat. Se interesase, și revista în care juca soția profesorului de educație fizică avusese spectacol cu o seară în urmă, adică la orele când el se trudea să smulgă cu cleștele răspunsurile din gura lui Măărăcineanu.

Noaptea, poate din cauza surmenajului de peste zi, dormise prost. Îl visase pe Ștefan Măărăcineanu, în halat și papuci, instalat într-un șezlong, în balconul unei vile situate pe o colină împădurită, apoi pe Roza Mărgărit. Amintindu-și, lăasă *Sportul* deoparte și zîmbi amuzat.

Cînd ieși pe ușa, era trecut de nouă și jumătate. Pîină pe strada Mănăstirilor, dacă merge pe jos, se face zece. Tocmai bine. Mai mult nu crede să doarmă Mariana Pop.

Cînd să dea colțul din bulevard în strada Mănăstirilor, Marius Vlad fu aproape gata să se ciocnească de Roza Mărgărit. Soția lăcătușului, cu un coș de răchită în mîină, se grăbea spre stația tramvaiului. Dîind cu ochii de Marius Vlad, femeia uită de toate și, după ce îi răspunse la bună ziua cu un zîmbet, îi vorbi în șoaptă, semn a mare taină :

— Jale, jale mare la Măărăcineni ! Ea, mai ales, e fiartă rău. Și mai e ceva : duduia Anda s-a înapoiat de la spital. Iar dacă o să treceți pe la mine, n-o să vă pară rău. Am să vă arăt ceva, ce cred că vă interesează.

— Poate că o să trec. Dar dumneavoastră acum unde ați plecat ?

— La Obor. Să cumpăr cîte ceva de-ale gurii.

— Stați mult pe-acolo ?

— O oră jumătate, cel mult două, dus-întors. Dar de ce mă întrebați ? Vreți să... și femeia, gata să renunțe a mai merge la Obor, își aruncă privirile spre casa de unde abia plecase, adăugînd îndată : Dacă doriți, eu pot să...

Nu se face gaură-n cer dacă bărbatu-meu n-are astăzi salată verde la masă. Găsesc și coala ! și femeia arată din priviri spre piațeta de peste drum, amenajată între două blocuri cu mai multe etaje.

— Nu, nu, nu ! protestă Marius Vlad. Sinteți foarte drăguță, însă tot cam o oră-două sînt și eu ocupat. Nu știți dacă la această oră Mariana Pop mai doarme sau nu ?

— Să doarmă, n-aș crede. Ora ei de sculare e nouă jumătate-zece. Chiar dacă se culcă în zori. Nu-i din alea somnoroase. Somnul îngrășe, zice dînsa. Așa că, dacă vreți să discutați cu dumneaei în persoană, nimeriți la țanc. Astăzi nici repetiții n-are, dar azi-noapte pe la unu-unu și jumătate s-au certat zdravăn, ea cu dumnealui. Din gelozie, pare-mi-se.

— Care pe care-i gelos ?

— Ambii doi, veni prompt răspunsul Rozei. El cu motive, aș zice, ea de sanchi, probabil. Nici chestiunea cu acul de păr nu mi s-a părut tocmai limpede.

— Care ac ?

— Cică Fideluța ar fi găsit un ac de păr pe covor. Scandal, de-aici. Și-n plus, a mai încurcat-o și cu-n film.

— Cine a... încurcat-o ? Mircea Pop ?

— El, Mălai-mare. I-a spus nevaste-si că atunci, în după-amiaza aia de miercuri, atunci cînd cu focul și cu moartea răposatului, ar fi fost la un film, la *Balada lui...*, la *Balada lui...*

— *Balada lui Cable Hogue*, îi veni Marius Vlad în ajutor, surîzînd, cu gîndul la înfățișarea eroinei filmului, ale cărei rotunjimi concureau cu cele ale femeii din fața sa.

— Cam așa ceva. *Balada lui...* nu știu care Hoge, așa ceva ! L-am văzut și eu. Un film cu un bărbos și-o tîrfă cam țicnită. Una care se spală goală pușcă într-un butoi și care, mai apoi, pleacă după un pricopsit.

— Așa, și ? deveni mai atent bărbatul grăbind-o să vorbească și să lase amănuntele filmului.

— Și Fideluța l-a prins cu minciuna ! exclamă Roza.

— Adică ?

— Adică dînsa, făcînd pe curioasa, l-a întrebat dacă i-a plăcut filmul. Cel puțin asta am dedus din ciorovăiala lor. Se auzea bine, ușa e subțirică, mașini pe stradă, la ora

aia, nu, nimeni nu sforăia prin apropiere, așa că nu m-a înșelat auzul.

— Și ce-ați auzit ? își pierdu Vlad-Dracul răbdarea.

— Am auzit cum nătăfleață de domnu Pop, care știa așa cum știm cu toții că Fideluța nu-i amatoare de filme, mai ales de filme cu morți și cu poc-poace, a îndrugat acolo cîteva cuvinte, ce i-a venit mai la îndemînă : „Da, mi-a plăcut. Împușcături, morți, cai, pustiiuri, o femeie bine.“ Adică ce văzuse în pozele de-afară, alea de reclamă. Invenții care ar fi ținut, dacă nu-și băga aghiută coada. Fideluța, cu o zi sau două în urmă, a intrat împreună cu alte cîteva fițiite de la teatru la cinematograful de alături unde rula tocmai... Balada asta a lui Hogeia. Și-a văzut scena cu scăldatul în butoi, cînd blonda, goală, să nu dea peste ea popa ăla zbanghiul, a...

— În concluzie ? încercă Vlad-Dracul să o apropie de final.

— În concluzie, l-a prins cu minciuna, dar și domnu Pop a sucit-o, a întors-o ca la Ploiești. Cică a făcut o confuzie cu un alt film, un film pe care într-adevăr îl văzuse, *Ferma din Arizona*, și care film este de asemenea cu un bărbos, cu pistoale, cu morți și cu pustiiuri. Și cu-o femeie blondă, dar mai altfel, mai finuță. Așa că pentru mine toată chestiunea asta e cu ochi și cu sprîncene : doar el, Mălai-mare ăsta de Mircea Pop, doar el putea să-i facă de petrecanie Samsarului. Negustorașul nu, nu-i în stare. Este prea prost pentru așa ceva. Să fure da, dar să omoare nu, nu-i în stare. Nici el și nici inginerul, Deheleanu. Ăsta-i suflet călător : ca azi-miine o s-o lase pe Anda orfană pentru a doua oară, n-are zile multe. Așa-i zic eu — suflet călător — de cînd a avut infarctul ăla. Era gata-gata s-o mierlească, a avut însă noroc : l-a lovit atacul la Si-retul, în grădină, astă toamnă. Intrase să bea o stacană cu must, altfel nu-i calcă picioarele prin cîrciumi. Și cum la doi pași e „urgența“, n-a mai fost nevoie de salvare. L-au înșfăcat și l-au cărat la spital cițiva bețivi din cartier. Unul, o haimana, i-a șterpelit pălăria cu ocazia asta. Dar și așa s-a făcut bine. Și fără borsalină. I-au spus însă medicii că a doua oară s-ar putea să se termine cu tămîie și cu dangăt de clopot, așa că vedeți dumneavoastră, bietul

domnu Deheleanu are grijile lui, mari cît roata carului, pe cînd perechea Fideluței... unde, să mă ierte Cel-de-sus dacă vorbesc cu păcat, prea își iubește jumătatea. Dar, ce mă amestec eu în treburile dumneavoastră?! izbucni Roza deodată, cam pe nepusă masă. D-așa sînt eu, adăugă tot ea îndată. Vorbăreață. Și nici nu-mi place să umblu cu ocolișuri. Ce-am în mînă am și-n gură. D-aia-i și zic lui Mircea Pop, Mălai-mare. Fiindcă-i mare, dar cap nu are. Altfel, om cumsecade și la locul lui. Și-acum am plecat. Bună ziua ! V-am reținut destul...

Fără să se ducă prea departe cu presupunerile, Marius Vlad nu excludea cu totul posibilitatea ca Mircea Pop să fi fost omul căutat de el. Dar acestei probabilități nu îi acorda prea multe șanse. Nu pentru că gelozia n-ar constitui un motiv suficient de puternic pentru a îndemna pe careva la crimă, ba dimpotrivă. În lunga sa carieră avusese suficiente cazuri care îl obligau să nu lase necercetată nici această pistă. Altceva îl făcea însă să aibă îndoieli : inconsistența prezumtivului alibi. Prea fragil și „nefinisat“, pentru un anchetator cît de cît dibaci. Nu era posibil să afirmi în fața soției — și deci, posibil, mai tîrziu și în fața unui organ de anchetă — *că ai fost în timpul cînd ai comis o crimă* la un film pe care nu l-ai văzut niciodată, nici măcar ulterior comiterii crimei !

Analizînd o altă posibilitate — bazată pe acul de păr — și considerînd că Mircea Pop era atît de inteligent — contrazicînd total cele afirmate de Roza Mărgărit — încît, cu complicitatea indirectă a soției, să-și susțină alibiul, era necesar să existe un complice, respectiv femeia care a pierdut acul, și care să afirme că în intervalul de timp cuprins între înapoierea lui Iosif Beroniade acasă — douăsprezece fără zece, după afirmația Rozei Mărgărit — și oprirea orelor ceasornicului — trei și douăzeci și două de minute — a fost prezentă alături de Mircea Pop în dormitorul acestuia, și că profesorul, în acest interval de timp, nu a părăsit camera.

În clipa următoare Vlad se gîndi imediat la milițianul care dirija circulația și care declarase maiorului Axente

că persoana care l-a anunțat în după-amiaza zilei de... pe la orele... i-a spus, atunci cînd l-a întrebat dacă e careva înăuntru, că nu știe, fiindcă abia de o oră-o oră și jumătate sosise acasă, întrucît, „după terminarea lecțiilor fusese la un film“.

Din nou film ! De ce, atunci, Mircea Pop nu s-a dus măcar a doua zi să-l vadă ? Ce l-a împiedicat ?

Reflecțiile colonelului poate că ar mai fi continuat, dacă sirena unei mașini de la Circulație nu l-ar fi readus la realitate.

Intrucîtva nemulțumit la gîndul că Mariana Pop o fi plecat de acasă, Vlad se strecură ca o umbră prin poarta întredeschisă a imobilului. Două sau trei clipe rămase nemișcat, nehotărit, ascultînd. Casa părea nelocuită. Apoi se hotărî să se folosească de intrarea principală a casei. Puse piciorul pe prima treaptă a scării, dar își aminti de cele spuse de Roza despre cele două monumentale dar și zgomotoase rînduri de uși, pe unde cîndva intra doar Tache Rugină. Cum nu urmărea să-și anunțe tuturor sosirea, se îndreptă spre intrarea de serviciu. Nu după multă vreme avea să se căiască : Ana Mărăcineanu, cu brațele încrucișate peste sinii lăsați, acoperiți cu o bluză cîrpită și soioasă, stătea în picioare în fața ferestrei și privea cu ochi absenți la zidul clădirii vecine.

În holul dintre bucătărie și scara care urca la etaj, Marius Vlad se opri, auzind limpede șuroind apa unui duș. Cineva făcea baie, în apropiere, și gîndul îi zbură la Anda Deheleanu, nepoata inginerului, abia înapoiată de la spital.

Cu pași înceți, trecu de ușa băii unde continua să se audă apa dușului, apoi de apartamentul familiei Mărăcineanu, și ajunse în dreptul apartamentului Rozei Mărgărit, cînd sesiză deschiderea unei uși în spatele său.

— Domnu, domnu, alo, domnu ! se auzi strigat de vocea precipitată și sonoră a Anei Mărăcineanu.

Vlad, necăjit, se întoarse.

— Doar o clipă ! continuă femeia, aranjîndu-și în grabă cutele capotului luat pe ea abia după ce zărise silueta lui Marius Vlad trecînd prin dreptul ferestrelor.

— Bună ziua ! zise bărbatul cu o voce care nu îndemna deloc la discuții.

— Am... am cu dumneavoastră o vorbă, încep femeia pe un ton care nu prevestea nimic bun, ca apoi să continue : Sau, ca să fiu mai exactă, vreau să vă întreb ceva : ce-aveți cu...

— Întrebați-mă !

— Ce-aveți cu noi, de ne-ați făcut să nu putem așipi azi-noapte ? Ce rău v-am făcut de v-ați pus pe capul nostru ? Măcar de v-ați fi gândit că avem un copil, un copil pe care trebuie să-l creștem și să-l educăm ! Ce-am făcut ? continuă femeia. Ce coțcării am făcut ? Ce murdării ? Dacă sîntem economi și nu facem chefuri, și nu ne distrăm, și strîngem, și cumpărăm, e rău ? Era mai bine dacă...

— Cînd isprăviți, să-mi spuneți, o întrerupse Vlad.

— Cu ce nu-i drept și cîstit, n-am să isprăvesc nici-odată !

— Ca să nu spuneți că sînt un om rău, mi-aș permite să vă dau un sfat. Sau mai degrabă două : economisiți-vă energia pentru a discuta nu cu mine, ci cu alții.

— Cu cine „alții“ ? ! întrebă ea repede.

— Cu cei care se ocupă de probleme d-astea, mai mărunte : furt, delapidare, falsuri, înșelăciune, d-astea.

— Ce furt și ce înșelăciune ? Cine-a furat și cine...

— O clipă ! o întrerupse Vlad. N-am apucat încă să vă dau și cel de-al doilea sfat : cînd o să discutați cu colegii mei, ar fi indicat să adoptați un alt ton, ceva mai realist și mai urban, ca să zic așa.

Ana Mărăcineanu simțea că nu se mai poate stăpîni, că e gata să alerge pe străzi și să-și strige în gura mare indignarea și revolta de care era cuprinsă. Ștefan Mărăcineanu, mai cu capul pe umeri, o sfătuisese să-și vadă de treburile ei obișnuite, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic, și să-l lase pe el să se descurce cum o putea.

— Păi sigur. Tu, mototolul mototolilor, că mototoi ai fost o viață întreagă, ești în stare să dai cu piciorul agoniseli noastre de-o viață ! sărise ea cu gura la bărbat, în zorii acelei dimineți. Dacă nu te zbați și nu alergi să ți se facă dreptate, sărăcia ne paște, s-o știi ! Și ce, vrei s-ajungi din nou vînzător, s-o iei de la cap ? Și de ce, adică, să înapoiem ăia treizeci de mii, dacă Samsarul a murit ? !

Să-i pretindă el, dacă mai poate, nu afurisitul ăla de co-poi ! Că nu el ți i-a dat !

— Chitanța, au găsit chitanța, femeie, înțelege odată ! căuta bărbatul să se disculpe.

— Și ce dacă au găsit-o ? Puteai să spui foarte bine că ai uitat să-i ceri chitanța când i-ai înapoiat banii, asta trebuia să-i spui !

— M-a împrumutat duminică și el a murit miercuri. Și în astea trei zile...

— Da, în astea trei zile, fi luă femeia vorba din gură, i-ai dat banii înapoi ! Miercuri dimineața. Sau marți. Ce, scrie în chitanța aia afurisită că n-ai voie să-i plătești când vrei ? Spune, scrie undeva așa ceva ?

— Nu, nu scrie.

— Păi vezi, tontule !

— Dacă ai fi fost tu în locul meu, la fel spuneai.

— Asta s-o crezi tu ! Și dacă stau și mă gândesc bine, nici acum nu-i timpul trecut. O-ntorci !

— Ce vrei să spui ?

— O-ntorci ! ți-am spus. Cine te-mpiedică ? Adică nu recunoști nimic din ce-ai pălăvrăgit aseară. Ne-am înțeles ?

— E greu.

— Cred și eu că-i greu. Punem și-un avocat bun, te mai învață și ăsta ce să spui, și, mai ales, ce să scrii. Și-ai să vezi c-o să scăpăm de buclucul ăsta de treizeci de mii. Măcar de ăsta, dacă de celelalte o fi mai greu.

— Și totuși, de unde, de unde să spun că am făcut rost de bani în numai două zile ?

— Te-ai împrumutat.

— De unde ?

— Găsim noi de unde să spunem, nu se lăsă ea.

— Și chiar de-am găsi pe careva să zică „da, i-am împrumutat“, tot degeaba. Cine-i ăla să te creadă că ai dat zece mii dobîndă, pentru două zile ? !

Femeia nu mai zise nimic. Simțea că înnebunește, că nu mai poate. Dacă o fi și-o fi să piardă vila, nu știe, nu știe ce-ar fi în stare să facă ! Doar gîndindu-se, și o cuprindea o sfîrșeală și o ameteală, cum nu simțise nici în noaptea nunții, când se temea să nu-și dea seama Ștefan că... Doamne-Doamne, rea e lumea asta ! Rea și invidioasă ! Și toate se trag numai și numai de la... de la parfumatul

ăla de-aseară. Apoi a mai pus paie pe foc și nemernica de unguroaică, talerul ăsta cu două fețe ! Dacă-i spunea tot ce-a șușotit mai alaltăieri cu „hingheru“, alta era situația. Știa la ce să se-aștepte, ce să ticluiască și ce să-i răspundă...

— Ce-ai amuțit ? o aduse bărbatul la realitate. Așa-i că nu mai ai ce spune ?

— Ba am, dar n-am cui să-i spun. Ție pe-o ureche-ți intră, pe alta-ți iese.

— Pînă la urmă tot ai să izbutești tu să mă faci să-mi ies din pepeni, o amenință Ștefan Mărăcineanu care, și el, la rîndul său, nu stătuse degeaba : gîndise profund.

Și, după o matură chibzuință, ajunsese la concluzia că toată nenorocirea care sta să se abată asupra lor, de la Ana pornise. Ea fusese cu ideea să cumpere vila doctorului, și tot ea a zis să se împrumute de la Beroniade. Și tot din cauza ei — fiindcă era așa cum era — s-a încurcat cu Petruța Petrovici. A căutat și el să aibă alături o femeie mai curată și mai frumos mirositoare, și-atunci ce era să facă ? Să încerce s-o schimbe pe Ana ? Trudă zadarnică ! Încercase, dar nu obținuse nimic în locul stăruințelor sale, uneori directe, alteori doar apropouri. Tot numai simbăta făcea baie și tot numai a rîntaș îi mirosea părul. Doar cînd se înapoia de la coafor, după ce o spălau fetele de-acolo, mirosul de șampon și de apă de colonie lua locul celui de bucătărie. Dar nici atunci nu era pe deplin mulțumit. Deseori valuri de miresme de frizerie răbufneau înspre nările sale. Pe cînd Petruța era altfel, avea un fel de a fi care atrăgea bărbatul, așa cum atrage lumina fluturii. Așa cum dealtfel l-a atras și pe el, nu tocmai priceput în materie de femei.

Ceea ce îl contraria cel mai mult, era amploarea golului descoperit în teigheaua sa. Nu se așteptase la atît. Și dacă n-ar fi existat această lipsă, n-ar fi fost nevoit să se împrumute de la Iosif Beroniade, ca să-l ia apoi miliția la ochi.

— Nu cu nervi și cu ceartă o s-o scoatem noi la liman. Cu bani, spuse răsplat Ana.

— Cu bani ? ! o privi bărbatul cu altfel de ochi.

— Da, cu bani : pentru avocat, poate și pentru alții. Banu-i ochiul dracului.

— Un avocat deștept trebuie să ne angajăm. Aici ai dreptate.

— Unde n-am ? îi luă vorba din gură femeia.

— Măcar să ne învețe ce să facem mai departe, continuă băcanul.

— Avocatul cunoaște dedesubturile și toate chichițele astea legate de acte făcute pe numele altuia, de bani datorăți la morți, și de ce ne-o mai pune în cămăruță individul ăla de-aseară.

— Pentru avocat ne trebuie însă bani. Bani, care tocmai acum ne lipsesc ! răbufni Ștefan Mărăcineanu. Tu n-ai de unde să faci rost ? o întrebă deodată, răstit, pe Ana.

— Ceva-ceva am eu. Pentru avocat.

— Cîți ? tresări oarecum surprins bărbatul, care o întrebase numai așa, într-o doară.

— Am pus și eu deoparte. Și uite că acum ne prind bine. Vreo... cîteva mii. Opt.

— Și-atunci, dacă aveai banii ăștia, de ce nu mi-ai dat, să nu mai fiu nevoit să mă rog de ăla de sus, de Bero-niade ?

— Tot nu ți-ar fi ajuns.

— Of ! și Ștefan Mărăcineanu oftă de-a binelea. S-ar fi schimbat multe, dacă-mi spuneai că ai banii ăștia !

— Ba nu se schimba nimic. Samsarul, dacă nu murea, atunci se schimba situația.

— Dacă !

— Și ăsta, ăla de-aseară adică, dacă nu se amesteca el ! Să prindă criminalul, dacă are ce prinde și dacă este în stare, nu să cadă ca o pacoste pe capul unor oameni cinstiți !

Proastă-ai fost, proastă ești, proastă-ai să mori ! filozofă negustorul tocmai în clipa cînd sună ceasul, să-i trezească din somn. Femeia se repezi să-l oprească, să n-o scoale pe Kati, apoi îl întrebă pe bărbat ce să-i pregătească, ouă sau ceai cu gem.

— Nimic. Nu-mi arde de mîncare.

— Chiar nu vrei să-mbuci nimic ? insistă ea.

— Nimic. Vreau cele opt mii, asta vreau.

— Acum, pe loc ? făcu femeia ochii mari, simțind o strîngere de inimă la gîndul că o să trebuiască să se despartă de banii economisiți pe ascuns...

„Bine că nu s-a luat după mine“ se bucură Marius Vlad, ciocănind ușor în ușa de la apartamentul familiei Pop. Așteptă câteva clipe, apoi repetă apelul. Degeaba. Auzi însă mai întâi o ușă îndepărtată deschizându-se și apoi închizându-se, un „toc-toc“ strident și grăbit, ca după câteva clipe silueta celei căutate să apară în cadrul ușii care separa holul principal de culoarul care ducea la baie.

Tînăra femeie avu o clipă de reținere zărind un necunoscut în fața ușii. Poate și fiindcă avea pe ea o rochie de casă, scurtă și un prosop uriaș. Sau pentru că nu se aștepta la acea oră — unsprezece fără câteva minute — la nici un fel de vizită.

— Bună ziua ! zise Marius Vlad aplecînd ușor capul, cînd Mariana Pop se apropiase la un metru-doi de el. Doamna Pop ?

— Da, răspunse ea scurt. Pe mine mă căutați ? întrebă apoi ușor intrigată. Se vedea că fizionomia bărbatului îi amintise de cineva cunoscut. Cunoscut sau doar zărit undeva, cu alt prilej. Dar unde ? Cînd ?

— Pe dumneavoastră. Nu știu însă dacă n-am nimerit o clipă nepotrivită, dacă nu deranjez.

— Să deranjați ? și Mariana îl privi cu ochi ușor nedumeriți. Deloc. De ce să mă deranjați ? Pofțiți ! și actrița deschise larg ușa.

Oameni curați, dar dezordonăți, fu prima remarcă a lui Vlad. Îmbrăcămintea actriței, împrăștiată pe o canapea, îl obligă să-și arunce ochii pe fereastră, la circulația străzii, pînă cînd femeia o făcu să dispară.

— Vă rog să mă scuzați că ați găsit casa în halul acesta. Ora mea de sculare e, de obicei, unsprezece.

— Știu, doamnă, așa că nu-i nevoie de nici un fel de scuze.

Mariana privi ușor contrariată la musafir.

— Știi ce profesiiune aveți. Restul mi-am închipuit, preciză el îndată. Și cum aseară ați avut spectacol...

— Și asta știți ! exclamă Mariana Pop, ca să adauge îndată : Luați însă, vă rog, loc ! Pe canapeaua de colo, dacă vreți, sau poate pe un scaun, vă rog !

„De unde-l cunosc oare ? se întrebă actrița, făcînd patul. O fi de la Buftea ? ! Vreun regizor secund în căutare de interprete ?“

Marius Vlad, departe de gîndurile care alergau prin capul îndemînaticei sale gazde, era preocupat de discuția ce urma s-o aibă cu ea. Planul său inițial se destrămasese și-și pierduse din eficacitate ca urmare a celor aflate de la Roza Mărgărit. Relatările și fantezia ei debordantă i-l dăduseră peste cap. Îi trebuia altceva, altfel trebuiau ordonate întrebările. După cum avea însă obiceiul, sfîrși prin a da și întîmplării partea care i se cuvenea.

Mariana Pop, pe de altă parte, avea și ea o seamă de incertitudini, cărora nu știa cum să le facă față, într-un mod cît mai convenabil ei. Pe prim-plan, deocamdată, era felul cum să se îmbrace, ce mină să ia față de presupusul regizor.

După ce terminase cu aranjatul patului, cu aceeași rezezițiune Mariana Pop făcuse ordine pe toaletă, pe o comodă, mută și un scaun dintr-un loc în altul, apoi ceru voie „să se aranjeze un pic“, și dispăru după un soi de paravan pliant, gen armonică, tras de la șifonier înspre pat.

— Într-un minut sînt a dumneavoastră ! se scuzase femeia.

Trecuse minutul, și femeia continua să rămînă dincolo de paravan, nemișcată, cu spatele la el. Vlad bănuia că se examinează în oglinda toaletei, locul acesteia fiind, cu bună socoteală, dincolo de paravan. Dar nu, Mariana privea fix, halucinant de fix, la ceea ce avea prins de pijamaua de casă : un șarpe în miniatură confecționat din onix, verde închis, lucrat de un meșteșugar iscusit. Sam-sarul, cînd îi oferise șarpele, îi spusese că mica bijuterie o procurase de la un diplomat care lucrase o vreme la o ambasadă. Mințea, bineînțeles. Printr-o asociație de idei dintre cele mai banale, șarpele agățat de pijamaua care

i se mula perfect pe corp, scoțându-i cum nu se poate mai bine în evidență sînii lăsați liberi, talia de viespe și șoldurile care contrastau cu talia — îi amintise de cel care murise ars : Iosif Beroniade. Și astfel se duse cu gîndul la zarva acelei zile, cu atîția oameni necunoscuți, și civili, și în uniformă. Și deodată, printre ei, pentru o secundă sau două, și chipul celui care acum sta cuminte pe canapea, picior peste picior, așteptînd-o să iasă la lumină. E polițai, precis !

— Vă rog să mă scuzați, dacă v-am făcut să așteptați, însă... și Mariana Pop, afișînd cel mai fermecător surîs găsit în arsenalul ei bine înzestrat cu toate cîte trebuie unei actrițe cu preocupări diverse, se îndreptă cu un mers de felină spre unul din colțurile patului, pe care se așeză cu un gest degajat.

— Ați făcut atîtea treburi în numai trei-patru minute, încît nici nu se pune problema scuzelor. M-ați uluit! fu sincer Marius Vlad.

— Oh, sînteți prea drăguț ! Eu și așa mă simt vinovată. Mă mai consolez însă cu gîndul că, neavînd decît o singură cameră...

Și Mariana Pop ridică din umeri, a neputință, rotîndu-și privirea prin vasta încăpere, cea mai mare din toată casa, după cum putu aprecia Marius Vlad. Și totuși, nu părea să măsoare atîta, poate și fiindcă era din belșug mobilată. Un pat dublu, o canapea, un șifonier cu cinci uși, o bibliotecă și o masă pentru opt persoane constituiau numai o parte din piese.

Marius Vlad înțelese însă altceva. Femeia încerca să se scuze nu atît pentru că îl făcuse să aștepte cîteva minute, cît pentru că se schimbase în prezența sa, despărțită doar de cretonul paravanului.

— Dacă există un vinovat, acela sînt eu, zise el zîmbînd. Trebuia să caut o altă oră pentru a vă inoportuna cu prezența mea. Dar pentru că și în meseria mea, ca și în a dumneavoastră dealtfel, timpul este limitat, mă consider vinovat doar pe jumătate ! Și pentru că a venit vorba de timp și de limitarea acestuia, o să fiu obligat să vă deranjez punîndu-vă cîteva întrebări, continuă el pe un ton neutru.

— Vă rog. Întrebați-mă și-am să vă răspund. Bineînțeles, dacă am ce răspunde.

— N-o să-mi permit întrebări care vă depășesc, începui Marius Vlad, sau, adăugă el îndată, întrebări care nu vă depășesc dintr-un anumit punct de vedere, al cunoștințelor dumneavoastră legate, cât de cât, de cercetările mele. Dar, mai întâi v-aș ruga să-mi spuneți dacă știți cine sînt — sau, mai degrabă, de unde sînt — și dacă bănuți care este rostul prezenței mele aici, în casa dumneavoastră, preciză el dînd înfățișării sale o bonomie de comis-voiajor care depune silințe pentru a-și putea plasa marfa.

— V-am zărit... atunci, miercuri seara, cînd a murit domnul Beroniade, și am dedus că sînteți de la miliție. M-am înșelat ? Întrebă actrița lăsîndu-se pe-o parte, rezemată în mîna stîngă.

— Nu, nu v-ați înșelat.

— Cînd v-am zărit adineauri în fața ușii, nu știam de unde vă cunosc. Îmi păreați cunoscut, dar nu puteam să-mi amintesc de unde. Pe urmă mi-am amintit. Cît privește rostul prezenței dumneavoastră aici, știu și eu ce să zic ? Probabil că zvonurile care circulă pe-aici, prin casa asta, nu-s doar simple zvonuri, probabil că au un oarecare temei.

— Vă referiți la...

— La moartea lui Beroniade. Cum că nu s-ar fi datorat *întîmplării*.

— V-ar veni greu să dați un răspuns, dacă v-aș întreba la ce anume vă referiți ?

— V-am spus : la moartea lui Beroniade ! păru femeia ușor contrariată.

— Nu m-ați înțeles. De zvonuri e vorba : cine le-a lansat, pe cine ați auzit discutînd ?

— Pe...

Mariana Pop făcu o pauză destul de îndelungată și continuă puțin agasată :

— Dar la întrebarea asta am mai răspuns o dată, aseară !

— Aseară ? ! doar zise Marius Vlad, fără să-și ascundă surprinderea.

— Un coleg de-al dumneavoastră, continuă actrița.

Mi-a arătat o legitimație, dar nu i-am reținut numele. Abia mi-am aruncat ochii pe ea. Putea foarte bine să fie și legitimația altuia. Sau... și Mariana Pop tăcu, luînd o atitudine care exprima ceva între indiferență și plictiseală.

— Sau ? o îndemnă bărbatul să continue.

— Sau o legitimație oarecare : de fotbalist, de avocat, sau de paznic de noapte. I-am spus că n-am nici un amestec în cele întîmplate, dumnealui a insistat să-i spun de unde știu că Samsarul ar fi murit în condițiuni suspecte, eu i-am dat un răspuns cam în doi peri, dumnealui s-a enervat, eu am continuat spunîndu-i că sînt grăbită, că trebuie să mă machiez pentru scenă, tipul... adică domnul acela, m-a amenințat că o să mă convoace „în altă parte” — și astea trei cuvinte le-a pronunțat mai apăsător — eu i-am replicat că abia aștept o astfel de onoare, el, cînd a văzut că nu-i merge cu răul, s-a mai împlînzit și, uite așa, el una, eu alta, am conversat vreun sfert de oră, ca să ne despărțim prieten. Vorba vine ! Adică, vreau să spun, în condițiuni onorabile. Mare lucru n-a avut ce afla de la mine, fiindcă nici eu nu știu mai nimic. „Atunci” m-am înapoiat acasă destul de tîrziu, după ce se terminase prima fază a anchetei, așa se zice, nu ?

— Așa ! zîmbi el.

— De ce zîmbiți ? se încruntă ușor femeia, apropiindu-și ochii.

— Mi-am amintit de ceva, recunoscui Vlad.

— În legătură cu mine ? se dovedi Mariana curioasă.

— Nu, de ce cu dumneavoastră ? Nu. Altceva. Și tot altceva v-aș ruga acum și eu, încercă Marius Vlad să readucă discuția pe făgașul dorit. Să-mi dați un răspuns la prima mea întrebare, indiferent dacă la fel sau altfel i-ați răspuns aseară... colegului.

— N-am nimic împotriva, doar atît că v-aș ruga să repetați întrebarea.

— Pe cine ați auzit discutînd, sau cine v-a spus că Iosif Beroniade n-a murit întîmplător, ca urmare a unui accident, adică ?

— Pe coana Roza, veni scurt răspunsul femeii. Unguroaica, cum îi mai spunem noi, cei din curte.

— Cînd ? Vă amintiți cînd v-a spus ? Și ce anume ?

— Când... ca să fiu sinceră, precis nu-mi mai amintesc. Poate a doua zi, poate a treia zi după... accident, eu tot accident îi zic, fiindcă nu-mi vine a crede că la mijloc e vorba de nu știu ce altceva.

— Și ce anume v-a spus ?

— De-ale ei. Părerii și presupuneri. Că nu era posibil ca un om ca Beroniade să moară ca o cloșcă pe ouă, chiar așa s-a exprimat, „cloșcă pe ouă“. Că, musai, careva l-a dat gata, de asemenea expresia ei, nu a mea ! preciză actrița.

— Deci, dumneavoastră excludeți din capul locului ipoteza crimei ? încercă Vlad să-și facă o imagine mai exactă a situației.

— Da, da.

— Ați spus un „da“ care, în ciuda faptului că l-ați repetat, nu-i deloc convingător, remarcă Marius Vlad.

— Fiindcă... privindu-vă, îmi dau seama că, dacă ar fi așa, adică așa cum am eu impresia, n-ați fi dumneavoastră aici, în această clipă.

— Dar cine ? riscă el o întrebare, când sesiză că Mariana Pop accentua vădit pe „dumneavoastră“.

— Nimeni, sau un altul, mai tânăr, cum era domnul de aseară. Or dumneavoastră nu păreți a fi un ofițeraș trimis de șefii săi să cerceteze o „eventuală“ crimă. Trebuie să aveți un grad înalt, cel puțin maior.

— Ipoteza dumneavoastră e valabilă doar în cazul când ați cunoscut modalitățile și principiile după care ne călăuzim noi,ăștia, cei cițiva care nu lăsăm pe alți cițiva să doarmă fără vise ! și bărbatul surise privind la tinăra femeie cu o oarecare plăcere.

Mariana Pop, din ce în ce mai acomodată cu prezența bărbatului în casa ei, devenise mai liberă în mișcări și gesturi, pierzînd progresiv din rigiditatea de la început, încît, căutînd poate și o poziție mai comodă, așa cum sta, picior peste picior, se lăsase ușor pe spate, rezemată, cei mai expuși privirilor fiind sîinii ce contrastau prin amplexare cu silueta ei delicată, de balerină.

— Nu știu dacă aveți dreptate. Consider că nu este obligatoriu să cunoști prea în amănunțime principiile de care vorbiți dumneavoastră, pentru a judeca just. Dar, tot așa e posibil să mă înșel, și dumneavoastră să nu fiți, din

cauze care pe mine mă depășesc, decît un grad mai mic. Mă îndoiesc însă, găsi Mariana Pop nimerit să adauge, zîmbind cu subînțeles.

— În fond, chestiunea asta a gradului n-are nici o importanță. Nici procurorii și nici judecătorii nu se lasă înrîuriți în hotărîrile lor de gradul celui care descoperă o infracțiune. Hoțu-i hoț și nevinovatul nevinovat. Lege. Deci, dacă-i așa — și așa este — am să vă rog să-mi răspundeți la cîteva întrebări. Aveți ceva împotrivă ? o întrebă el scurt și, întrucitva, pe un ton ceva mai grav.

— Nu... n-am ! răspunse actrița ușor deconcertată.

— Prima mea întrebare e relativ banală. Dumneavoastră ce credeți, ce părere aveți : Iosif Beroniade a murit din cauza incendiului izbucnit din neglijența sa ?

Mariana Pop rămase tăcută, privind cu ochi absenți la desenul covorului care acoperea o bună parte din suprafața încăperii. Vlad însă o privea, o cîntărea și o măsura fără urmă de sfială, ușor contrariat de tăcerea care se prelungea.

— Părerea mea, dacă poate avea o oarecare greutate în ochii dumneavoastră părerea unei femei total străină de preocupările miliției, e aceea că un om ca domnu Beroniade...

— „Domn“ a fost cît a trăit, acum... o întrerupse el surîzînd.

— Obişnuința, ridică actrița din umeri. Ani de zile i-am spus așa, domnu Beroniade, încît...

— Samsarul nu i-ați spus niciodată ?

— Eu... nu prea îmi amintesc. Așa îi spuneau, probabil, cei care aveau cu el legături de acest fel, de samsarlîc. Or eu...

— Niciodată ?

— Niciodată ! răspunse cam prea categoric femeia. „Sărut mîna, doamnă !, Bună ziua, domnule !, Ce mai faceți ?“ D-astea ! Ce vă închipuiți ? Moșii nu m-au tentat niciodată ! mai adăugă, cu un glas din care se desprindea o ușoară undă de ironie.

Cîteva clipe nici unul, nici celălalt nu mai scoaseră vreun cuvînt. Cel care rupse tăcerea fu Marius Vlad, dar abia după ce se hotărîse să facă mai pe naivul, cel puțin pentru următorul sfert de oră :

— Da... Și asta ar însemna ca relațiile, datele sau, hai să le zicem, informațiile pe care eventual contam să le aflăm de la dumneavoastră, n-au să ne fie de prea mare ajutor.

— Regret.

— Dumneavoastră mai puțin, eu mai mult.

— Asta-i situația ! și Mariana Pop ridică din umeri, dar gestul mai putea fi interpretat și a plictiseală, exprimînd totodată dorința de a fi lăsată în pace.

Se ridică totuși, întrebîndu-l dacă fumează. Dintr-un sertar luă un pachet de țigări Amiral, bricheta și o scrumieră.

— Nu, mulțumesc, nu fumez.

Atunci sună telefonul, strident, și Vlad tresări. Nici nu observase aparatul mascat de veioza ce își avea locul pe noptiera din dreapta patului.

Ca să răspundă, actrița n-avea decît să se ridice și să ocolească patul. Uitînd însă de prezența bărbatului, Mariana Pop înaintă tîrîndu-se pe pîntec pînă prinse cu mîna receptorul :

— Da, da... Nu, nu m-ai convins deloc... Cum ?... Aha, să știi însă că asta n-are prea mare importanță. Lasă, îți spun cînd o să vii acasă.

Actrița aruncă o privire fugară spre bărbatul de pe canapea :

— Nu insista, că nu mă convingi ! continuă ea convorbirea, ca să o sfîrșească repede : Dealtfel, cred că e inutil să mai discutăm, fiindcă tot n-ai să mă poți convinge. Spune-mi mai bine cînd vii acasă... De ce așa tîrziu ?... Bine, du-te, treaba ta, du-te. Capitolul ăsta știi bine că nu mă interesează... Și cred că n-ai uitat că diseară am spectacol... Da, bine, la revedere.

După ce, cu gesturi leneșe, studiate parcă, puse receptorul în furcă, se întoarse către Marius Vlad :

— Al meu bărbat ! socoti ea nimerit să dea o explicație, pe un ton moale, indiferent, reluîndu-și locul în colțul din stînga al patului.

— Să reluăm discuția de mai adineauri, zise Vlad părăind să nu dea importanță convorbirii telefonice. Presupunînd că Beroniade „a fost ajutat să moară“, și că vino-

vatul locuiește în această casă, dumneavoastră la cine anume v-ați gândi ?

— Eu ? ! tresări femeia, deschizînd larg ochii ei verzi, frumoși, ușor rimelați.

— Cine îl putea dușmăni atît de mult, încît să fie capabil să... să-i ia capul ? și Marius Vlad își însoți întrebarea de un gest adecvat, tăind aerul cu latul palmei.

Văzînd că femeia ezită să răspundă, continuînd să privească nedumerită la el, adăugă :

— Eu am spus „care îl putea dușmăni“, dar poate că nu aceasta este cea mai potrivită exprimare. La mijloc e posibil să fie altceva, nu „dușmănie“. Nu neapărat o dușmănie tipică. De ce n-am presupune, să zicem, că mîna celui care a acționat a fost îndrumată de un alt motiv ? De gelozie, de exemplu.

— Cine... cine dintre cei cîțiva, care locuiesc aici, în casa asta, putea fi gelos pe un om asemeni lui Iosif Beroniade ! se miră tînăra femeie.

— Nu știu, de unde să știu ? Eu, țin să vă spun, nici măcar nu l-am zărit vreodată, dar mi-te să-l fi cunoscut în mai de aproape, să-mi pot face o părere cu privire la farmecul său, la succesul de care, eventual, s-ar fi putut bucura printre femei.

— Un tip imposibil, aproape. Și infect pe deasupra. N-avea nimic din cîte caută o femeie la un bărbat. Nimic.

— Nici bani ? întrebă Vlad încet, abia auzit, privind la femeie cu o sclipire de șiretenie în ochi, ca să adauge : Banu-i ochiul dracului, se spune.

După cîteva clipe Mariana își luă inima în dinți și îl întrebă direct :

— Dumneavoastră vă referiți la o anumită persoană din casa asta ?

— Direct, nu ! Nu mă refer direct. Presupun doar, v-am mai spus. Dar atîta vreme cît e posibil ca vinovatul să locuiască aici, pe strada asta, la numărul ăsta, douăzeci și cinci...

— Dacă-i așa, să luăm pe rînd pe cele cîteva femei care ar fi putut stîrni gelozia bărbaților din casa asta, propuse actrița vorbind deosebit de calm ; gelozie cauzată de Beroniade, nu de altcineva, menționez.

— Evident, zise Marius Vlad.

Mariana Pop întinse mîna spre pachetul de țigări. Degetele ei lungi, subțiri, „nemuncite“, se strecurară cu îndemînare în pachet, de unde culeseră penultima țigară. O puse între buze cu filtrul înafară, sesiză îndată greșeala, o repară pe loc și, cu aceleași gesturi mecanice, luă bricheta, aprinse țigara și trase un fum, adînc, scoțînd fumul pe nări odată cu un oftat :

— O să încerc să vorbesc cît mai pe scurt, mai rezumativ.

— Chiar vă rog.

— Să începem : Roza Mărgărit — una, Ana Mărăci-neanu — două, Anda Deheleanu, asta mică de colea, și actrița arată din priviri camera de alături — trei, eu — patru. Pe fata Mărăcinenilor n-o mai pun la socoteală, e un copil. Despre primele două, ce să spun ?

— Ce vreți, ce gîndiți, ce credeți ! o încurajă Vlad.

— Dacă ele sînt așa cum sînt, pe bărbați nu-i cred capabili nici măcar o muscă să omoare din cauza geloziei. Al Rozei Mărgărit e tot timpul cu șprițul în nas, încît numai de ce face sau ce nu face nevastă-sa nu-i arde. Deși ea, Roza, nu s-ar da în lături să...

— Cu Beroniade ? încercă Marius Vlad, mai mult din curiozitate, nu fiindcă ceea ce avea să răspundă actrița ar fi avut vreo importanță pentru ancheta sa.

— Cu el, pentru că de sfîrșitul lui e vorba.

— Parcă spuneți...

— Că-i un tip infect ? îi luă femeia vorba din gură. Pentru mine, pentru o femeie ca mine, da. Pentru altele, nu garantez. Cît privește pe cealaltă...

— Pe celelalte, o corectă bărbatul. Mai sînt trei la număr. N-o uitați pe Anda Deheleanu.

— Mă refeream la cele de dincolo.

Actrița întinse o mînă înspre apartamentele plasate de cealaltă parte a holului principal al imobilului, și Marius Vlad înțelese că soția profesorului făcea o delimitare netă între unii și alții : cele „de dincolo“, neveste de muncitori, astea „de-aici“ de intelectuali ; „dincolo“ un băcan și un mecanic, „aici“ un inginer și un profesor, și o actriță pe deasupra.

— Aha, mă iertați ! zise el.

— Asta, soția băcanului, madam Ana, ce să vă spun ? ! Cînd era mai tînărară, poate. Acum însă, cum arată acum, Beroniade nici cu coada ochiului nu s-ar fi uitat la ea. Și chiar de s-ar fi întîmplat o astfel de minune, tot degeaba: băcanul e prea prost. Nu trăiește decît pentru bani, să adune bani. Bani, boarfe, orice, să fie casa plină. Parcă s-ar aștepta la un cataclism.

— Ce înțelegeți dumneavoastră prin „boarfe“ ? se arată curios Vlad.

— Șifon, pînză, stofă, prosoape, fețe de masă, d-astea. Nu m-am exprimat eu corect, recunoscui femeia. Ea, madam Ana, cum are un ban în plus, îl bagă în metraje d-astea, să fie și să se găsească. Toate cuferele și valizele de pe culoar, din pod și din cămara mare, care sînt ale ei, sînt îndesate de ștofărie și pînzărie de toate culorile, de la alb pînă la negru.

— De acord cu dumneavoastră. Acum, dacă vreți, vorbiți-mi ceva și de Anda Deheleanu.

— Anda Deheleanu... și actrița făcu o pauză.

— Ce-i cu ea ? o întrebă, cînd o văzu că ezită să continue.

— Anda e un copil. Abia acum, de cîteva luni, a început și ea să se mai împlinească, și Mariana Pop surise cu subînțeles.

— Se pare că Samsarul — eu îl numesc adesea așa, Samsarul, îmi este mai la îndemîină — se pare că Samsarul nu se da în lături să... să se amuze cu ființe ce numărau jumătate, poate doar o treime din anii săi.

— Știu și eu ? ! Se poate, nu pun mîna în foc. Am zărit dealtfel, de cîteva ori, fetișcane cam prea crude urcînd sus la el, însă astea erau elevele lui, le preda pianul. Dar a le compara pe astea, cine or fi fost, cu nepoata inginerului, cu Anda, consider că e un sacrilegiu.

— De ce spuneți asta ? găsi cu cale să întrebe Vlad, intrigat de patosul cu care vorbea femeia.

— Fiindcă Anda e o fată adorabilă. Și cînd spun adorabilă, nu mă refer doar la drăgălășenia ei fizică, ci îndeosebi la cumințenia și la buna ei creștere. Domnul Deheleanu, profesorii sau poate părinții, atît cît au trăit, nu știu cine au educat-o, însă cert este că aceștia merită toată

admirația. Poate o s-o cunoașteți și dumneavoastră, s-a înapoiat ieri de la spital, și o să-mi dați dreptate.

După ce rumegă un timp afirmațiile actriței, Marius Vlad îi vorbește exprimându-și surprinderea că doar pe ea o aude vorbind atît de elogios despre fată.

— De rău, n-a vorbit-o nimeni. Asta e adevărat, dar nici n-au elogiat-o prea mult.

— E și normal : cine-i prost crescut, nu poate aprecia buna creștere a altuia.

— Perfect. Așa să fie, cum ziceți dumneavoastră. Spuneți-mi însă, atunci, cine mai rămîne, din cele cîteva femei, să stîrnească gelozia bărbatului, adică a prezumtivului vinovat ?

— Eu ! Dar eu mă știu curată ca lacrima, șopti mai degrabă decît vorbe Mariana.

Zîmbetul abia perceptibil al bărbatului o făcu să continue :

— Dumneavoastră zîmbiți, să știți însă că așa e, cum spun : n-am avut niciodată de-a face cu el. Nici măcar...

Să continue, nu mai avu cînd. Se auzi un ciocănit firav și, mai înainte de a apuca actrița să se ridice sau să spună un „poftim“, ușa se deschise pe jumătate și în cadrul ei apărură silueta Andei Deheleanu. Sesizînd că Mariana Pop nu era singură, zise un abia auzit „mă scuzați“, adresat probabil amîndurora, urmat și de un și mai timid „voiam să...“.

Mariana însă, zărind-o, tresări, și pentru Marius Vlad nu fu tocmai greu să discearnă că apariția fetei era cum nu se poate mai bine venită pentru actriță : amîna pentru cîtva timp întrebările și, pînă o fi să rămînă din nou numai cu musafirul — a cărui prezență începuse să-i creeze o stare accentuată de neliniște — putea să-și organizeze mai convenabil „răspunsurile“.

— Poftim, Anda, intră, te rog ! se ridică ea surîzătoare.

— Bună ziua ! șopti fata, privind la necunoscut.

— Bună, scumpo.

Și, privind la Marius Vlad, îl prezentă simplu :

— O... cunoști.

Apoi și pe fată :

— Domnișoara Anda Deheleanu, vecina noastră.

— Vlad ! zise colonelul, și strînse mîna oferită spontan. Privind-o, vrînd-nevrînd fața i se luminează. Actrița nu exagerase deloc. Nepoata inginerului era fermecător de frumoasă și totodată avea o înfățișare care nu exprima altceva decît nevinovăție și puritate. „O astfel de ființă e imposibil să nu fi atras privirile lui Beroniade !“ socoti el.

Din cele afirmate de Aram Agopian, în prezența celor de la „Moravuri“, Beroniade se simțea minunat în ambianța creată de armean, „ca la el acasă“. Deseori tremurau și transpirau împreună privind „dincolo“. În doi, dar și în trei, cînd era convocat la „reprezentatie“ și Marin Marcian. Constituiau împreună un terțet păcătos, de vicioși, atrăgînd — cînd aveau la îndemînă „materie primă“ — și reprezentante ale sexului frumos.

Era însă posibil ca Anda Deheleanu să fie atrasă în jocul unor indivizi lipsiți de orice principii morale ? se întreba Marius Vlad asistînd neutru la schimbul de cuvinte dintre fată și actriță, propunîndu-și totodată, fie și numai pentru a-și satisface curiozitatea, s-o întrebe dacă s-a întîmplat vreodată ca Iosif Beroniade să încerce să se apropie de ea, să-i facă niscaiva propuneri. Imposibil — cunoscîndu-i-se antecedentele — nu era. Și cum, fără îndoială — ca majoritatea bărbaților de o anumită categorie — era încrezător în forțele sale și, pe deasupra, conștient de puterea de atracție a banilor și a cadourilor, se considera poate dotat cu tot ce caută o naivă, dacă pe nepoata inginerului o incluseră în categoria acestora.

Ca să le lase să discute în liniște, dar și ca să-și mai dezmoștească picioarele, Marius Vlad se ridică alene de pe canapea și se duse la una dintre cele două ferestre, privind, doar aparent, la rarii trecători de pe stradă. În răstimpuri își arunca ochii spre Anda Deheleanu, cîntărind-o și judecînd-o din mai multe unghiuri. Fata, dînd curs invitației Mariane Pop, se așezase pe pat, lîngă actriță, cu picioarele, lungi și drepte, strîns alăturate, gest firesc : era îmbrăcată într-o rochiță de casă scurtă, două sau trei degete deasupra genunchilor, și oricare altă poziție ar fi dezvăluit și mai mult din rotunjimea coapselor ei. Șoldurile rotunde și bine dezvoltate pentru anii fetei, talia îngustă și pieptul ferm și, poate în primul rînd, ochii

căprui și neasemuit de frumoși, confirmau în totul aprecierile entuziaste ale actriței.

Discuția dintre cele două tinere femei era dusă șoptit, nu pentru că s-ar fi temut să fie auzite, ci fiindcă totuși prezența necunoscutului — necunoscut pentru Anda, dar nici Mariana Pop nu se putea lăuda că îl cunoștea mai bine — deranja. Frînturi din conversație ajungeau totuși la bărbat.

Împingînd ușor una din ferestrele interioare, în „oglindea” acesteia se reliefa clar chipurile celor două femei. Și cînd Anda șopti numele lui Beroniade, lui Marius Vlad nu-i fu greu să sesizeze că cealaltă arătă din cap spre el, însoțindu-și gestul de degetul arătător dus la buze. Cum nu se întrezărea vreun folos anume din schimbul de cuvinte dintre gazda sa și, desigur, viitoarea sa interlocutoare, Vlad se hotărî să-l întrerupă. Fără să calce legile politetei — ba, dimpotrivă, începea să aibă impresia că femeile abuzează de aceste legi, discuția lor depășind timpul cerut de schimbarea cîtorva impresii — bărbatul, plictisit de priveliștea străzii, se întoarse și își reluă locul pe canapea.

Mariana Pop, înțelegînd nerăbdarea de care era cuprins Vlad, își ascunse un oftat și se ridică, urmată îndată de Anda Deheleanu.

— Te chem eu mai încolo, da ? Și-atunci o să discutăm mai multe.

— Eu nu plec nicăieri, sînt acasă toată ziua. Dacă vrei, vino tu la mine.

— După ce-i dau lui Mircea să mănînce, fu de acord actrița.

Anda se îndreptă spre ușă, urmată de Mariana Pop, dar fata nu părăsi încăperea mai înainte de a-i spune lui Marius Vlad „bună-ziaua”, la care mai adăugă cîteva cuvinte :

— Am reținut-o pe doamna Pop mai mult decît se cuvenea. Vă rog să mă iertați.

— Doar cîteva minute, așa că... și Vlad încercă și el un suris.

Grozavă fată ! se entuziasmă Vlad încă o dată, privind-o admirativ cum, cu un mers mlădios, de felină domesticită, părăsea încăperea.

— V-a plăcut Anda? îl readuse la realitate Mariana Pop.

Actrița, privindu-l cu oarecare degajare, își reluă locul pe pat.

— Nici măcar cu o iotă n-ați exagerat. E o ființă deosebit de atrăgătoare, afirmă bărbatul.

— Și cuminte, v-am mai spus. Cuminte și la locul ei.

— Se pare că sînteți prietene bune, făcu Vlad o remarcă, într-o oarecare măsură intrigat de faptul că Roza Mărgărit — ființa care știa tot, spunea tot — omisese să-i vorbească despre prietenia dintre Anda Deheleanu și Mariana Pop.

— De ce n-am fi prietene? încercă actrița să dea un răspuns. Ea, mititica, este dornică să mai schimbe o vorbă, să discute despre cîte se întîmplă în jurul ei sau în lumea largă. Unchiul ei e cam posac și unilateral.

— Da, da, înțeleg.

— Pe de altă parte, nici eu nu pot afirma cu toată certitudinea că Mircea al meu acoperă în întregime... pofta mea de pălăvrăgeală, iertați-mi franchisea limbajului!

— Mă rog, femeile întotdeauna ne-au depășit pe noi, bărbații. Pînă și în materie de îmbrăcăminte, sînt mai colorat îmbrăcate. De ce n-ar fi și în limbaj?

— Prea colorat, nu cred eu totuși că vorbesc! replică Mariana Pop, ușor dezorientată, ca să adauge în continuare: Pe urmă noi, femeile, știm mai bine decît bărbații cum să ne înfrumusețăm viața, s-o facem mai frumoasă cu un efort minim, atît fizic, cît și bănesc.

— Depinde! replică bărbatul, cu un anume subînțeles.

— De ce adică acest „depinde“?

— Printre altele, și fiindcă nu știu ce înțelegeți dumneavoastră prin acest „să ne înfrumusețăm viața“.

— Nu m-am gîndit la nimic rău, vă jur! Și, în orice caz, nu la relațiile de o anumită factură dintre femeie și bărbat. Nu fiindcă aș fi o ipocrită. Dimpotrivă, recunosc că și relațiile astea au farmecul lor! și tînăra actriță zîmbi cu multă degajare.

Hotărît să se apropie de subiectul care îl interesa, Marius Vlad aruncă o întrebare:

— Dacă-i așa, spuneți-mi: cînd una din părți e Beroniade, Iosif Beroniade, e oare posibil să se asocieze cu-

vîntul „farmec“ relațiilor de o anumită factură dintre un astfel de individ și... și o femeie oarecare, să zicem ?

Auzind întrebarea lui Vlad, Mariana rămase perplexă. O deconcertase întrebarea în sine, dar și momentul ales de Marius Vlad pentru a-i pune o astfel de întrebare. Apariția Andei Deheleanu o aruncase într-o lume de vis și de speranțe neîmplinite. Și, deodată, fusese adusă la realitate într-un mod care i se părea agresiv și insolent.

Privind cu ochi pierduți, undeva departe, își impuse să fie calmă și-și zise că, în fond, ea nu știe cum și de ce a murit Samsarul. Iar dacă face ce face, pe pielea ei o face, nu pe-a altuia, și cu atît mai puțin pe-a nesuferitului din fața ei. Să se ducă de unde a venit mai repede, și s-o lase în pace !

Departa de a bănui frămîntarea de care fusese cuprinsă frumoasa femeie, Vlad rupse primul tăcerea :

— Dacă vă vine greu să dați un răspuns, vă rog atunci să-mi spuneți altceva, de mai mare importanță pentru cercetările mele.

— Sînt numai ochi și urechi, încercă ea să fie ironică.

— O clipă. Vreau mai întîi să fac o precizare. Poate că așa o să reveniți la înfățișarea dumneavoastră de mai adineauri, care — de ce să nu fiu sincer ? — era deosebit de plăcută și atrăgătoare.

— Și acum nu mai e ? Ce păcat ! făcu ea, căutînd să pară cît mai calmă și mai indiferentă.

— Nu, și e, într-adevăr, păcat. Dumneavoastră sînteți o ființă care place îndeosebi atunci cînd este senină și surîzătoare.

— Mulțumesc pentru „îndeosebi“, replică ea îndată.

— Da, îndeosebi, am zis bine. Ca toată lumea, dealtfel. Posacii și încruntații n-au prea mulți simpatizanți. E și normal. Să revin însă la precizarea de care aminteam adineauri : aș dori să aveți certitudinea că pe mine nu mă interesează deloc natura relațiilor care eventual au existat între dumneavoastră și Beroniade.

— Ați făcut foarte bine că l-ați folosit pe „eventual“, îl întrerupse ea.

— Trebuie să înțeleg din remarcă dumneavoastră că aceste presupuse relații n-au existat ?

— Exact.

Intrigat întrucîtva de siguranța cu care pronunțase „exact“, Marius Vlad continuă :

— Și-atunci nici pe Agopian nu-l cunoașteți ?

— Agopian... repetă femeia privindu-l cu ochii apropiați, evident surprinsă de întrebare.

— Aram Agopian, preciză el.

— Dacă vă spun că acum am auzit pentru prima dată de numele ăsta, mă credeți ?

— Vă cred, dar n-am să vă mai cred dacă o să negați că nici de strada Vulturilor n-ați auzit.

— Vulturilor...

— Vulturilor, numărul o sută douăzeci și trei, etajul doi, camera din stînga. În cea din dreapta locuia Agopian, și între aceste două camere exista o ușă, prin a cărei ferastră... și-așa mai departe.

Pentru Marius Vlad nu mai era nevoie de nici o confirmare : surpriza, urmată de roșeața obrazilor, era prea evidentă încît să mai existe vreun dubiu. O privea, cu o satisfacție ascunsă. Numai că ceea ce urma să audă avu darul de a-l pune din nou pe gînduri :

— Degeaba sînteți satisfăcut, dacă sînteți. Nu știu exact ce și cît cunoașteți dumneavoastră din natura relațiilor dintre mine și Beroniade, însă de un lucru puteți fi sigur : între noi doi n-a fost nimic.

— Chiar nimic ? întrebă totuși Vlad, privind-o pe sub sprîncene, ușor detașat.

— Depinde. Depinde de ce înțelegeți dumneavoastră prin aceste două cuvinte : „chiar nimic“.

— La începutul discuției noastre, venind vorba despre... despre eventuale legături între unul și altul, ați afirmat, dacă-mi amintesc bine, cam așa : „Sărut mîna, doamnă !, Bună ziua, domnule !, Ce mai faceți ?“, d-astea.

— Vreți să fiu absolut sinceră ?

— Chiar v-aș ruga.

— Dar îmi promiteți că soțul meu n-o să afle nimic ? Și că nici eu nu voi avea neplăceri ?

Marius Vlad se încruntă ușor, evident nemulțumit de condițiile puse de femeie. Nu prea intra în obișnuință să i se condiționeze activitatea. Socotind totuși că la mijloc nu putea fi vorba de infracțiuni majore, și că, în nici un caz, femeia din fața sa nu-l ucisese pe Beroniade, dădu un răs-

puns care o satisfăcu pe actriță, încît aceasta se mai liniști:

— În cazul acesta am să repet : Relațiile noastre s-au rezumat la promisiuni, din partea mea, și mici cadouri — cum obișnuiesc bărbații să ofere cînd doresc să cunoască o femeie — din partea lui. Că, uneori, m-a și atins cu miinile alea ale lui, de cimpanzeu păros, poate. Dar de aici și pînă... pînă nu știu unde, e cale lungă.

— Dar... *atunci*? și bărbatul o privi întrebător, cu un ochi pe jumătate închis.

— Pe Vulturilor?

— Da, la Agopian.

— N-a fost să fie, ca să fiu sinceră. Dar nici atunci nu l-aș fi urmat, dacă în prealabil nu mi-ar fi dat să beau nu știu ce vin dulceag, încît parcă nu mai eram eu. Dar să nu vorbim despre ce n-a fost, luă actrița un aer de ingenuă. Vă rog!

— De acord. Să considerăm acest capitol încheiat, accentuă Vlad pe „acest capitol“, ceea ce o determină pe tînăra femeie să-l privească ușor îngrijorată, nu tocmai în largul ei. Capitol care, continuă el, văd că are un rol minor în cercetările mele. Speram mai mult, dar se vede treaba că am sperat degeaba.

— Și sînteți decepționat! îl compătimi ironic femeia. Ați socotit că prin mine o să ajungeți la asasinul animalului ăla de sus.

— Animal care era gata-gata să... V-a salvat curiozitatea bolnăvicioasă a lui Agopian, sau mai degrabă lipsa sa de prevedere! i-o plăti Marius Vlad, ca apoi, mai înainte de a apuca femeia să-i răspundă, s-o întrebe pe un ton de totală indiferență : Și acum, v-aș ruga, dacă nu vă e greu, să-mi arătați și mie acul acela cu bucluc.

— Acul?!

— Acul pe care l-ați găsit pe-aici pe undeva, lîngă pat, în seara zilei de miercuri. Miercurea în care a murit Samsarul, preciză Vlad, rotindu-și privirile.

— Miercuri! repetă Mariana Pop, vădit uimită la știrea că bărbatul din fața ei cunoștea pînă și ziua, ba se pare că și ora, cînd descoperise acul.

Se întrebă totodată de ce oare a ținut să adauge că „în acea miercuri“ a murit Beroniade? Ce legătură exista

între ac și Beroniade, între „cearta lor“ și moartea ăluia de sus ? Nici una. Și-atunci ? Total nedumerită, se ridică și se îndreptă spre șifonier.

— O clipă, o opri Marius Vlad să-l scoată la iveală. Spuneți-mi, în afară de dumneavoastră, l-a mai atins cineva ? A mai pus cineva mîna pe el, soțul sau o altă persoană ?

Actrița, cu o mîină ascunsă sub un vraf de cearșafuri, își întoarse privirea și îi răspunse mirată :

— Nu.

— Atunci, v-aș ruga să umblați cu cea mai mare atenție. Poate mai găsim vreo urmă, vreo eventuală amprentă, dacă nu le-ați șters cumva dumneavoastră pe toate.

— Eu ? și femeia îl privi nedumerită.

— Dumneavoastră, se înțelege că dumneavoastră, nu însă cu intenția expresă de a le îndepărta. E înfășurat în ceva ?

— Într-un șervețel de hîrtie.

— Luați-l și dați-mi-l, dacă-i așa. Fără nici o grijă.

Femeia își cufundă brațul pînă mai sus de cot între două cearșafuri și dădu la iveală un mic pachetel de formă lunguiată :

— Poftiți corpul delict. Poate că...

— Continuați, de ce v-ați oprit ?

Vlad desfăcu pachetelul și dădu la iveală un ac de păr destul de comun : nimic altceva decît acul propriu-zis și tija-suport, mînerul de care se folosea femeia cînd îl înfigea în păr și care rămîne în afară, ca decor. Acest mîner — material plastic, asemeni chihlimbarului — avea mărimea unei țigări scurte, ușor aplatizată, ceva mai mult la extremitatea care rămînea în afară.

— Unde l-ați găsit ? întrebă scurt Marius Vlad.

— Aici ! și actrița lungi piciorul pînă la locul unde descoperise acul, sub pat, aproape de covor.

— Asta ar însemna că era posibil să se afle acolo de mai multă vreme, nu neapărat de cînd credeți dumneavoastră, miercuri după-amiază !

Femeia se uită la Marius Vlad cu pleoapele ușor lăsate, ca să-i răspundă apoi că marți, deci cu o zi în urmă, marți dimineața mai precis, avusese o femeie la curățenie.

— Poate-i chiar acul ei, veni cu o presupunere Vlad.

— Nu poartă coana Maria așa ceva.

— Și sînteți sigură că marți dimineața s-a făcut curățenie ?

— Da, absolut sigură, marți dimineața.

— Deci... eventuala prietenă a soțului dumneavoastră putea poposi aici și marți, nu neapărat miercuri.

Mariana Pop se încruntă, făcând anumite calcule, și fiindcă rezultatul acestora nu îi era favorabil, tăcu, nu scoase un cuvînt. Nu fiindcă n-ar mai fi fost la fel de încredințată că miercuri fusese pierdut acul, ci pentru că... nu putea să vorbească. Era în cauză o altă persoană, și nu avea nici un rost s-o amestece. În final, găsi că cel mai convenabil răspuns era unul echivoc, care să încurce și mai mult cercetările „polițaiului”.

— Poate ! fu răspunsul ei.

— Dacă-i așa, am avut dreptate : femeia care a intrat aici fără știrea dumneavoastră a pierdut acul fie marți, fie miercuri. Soțul dumneavoastră, marți dimineața, a fost la lecțiile sale, desigur.

— Da, doar luna și joia are ore după-amiază. Iar liber, dimineața, e doar luni și vineri.

— Dar dumneavoastră ? întrebă Vlad, fără să știe că Marianei Pop îi era peste mîină să dea un răspuns corect.

— Am avut repetiție, răspunse ea repede, ca îndată să-și zică : „Dacă se duce la teatru și se interesează mă prinde cu minciuna !”

— Iar soțul a fost liber ?

— Da. Marțea e liber, v-am mai spus.

— Mi-ați spus, așa e, altceva însă nu mi-ați spus dumneavoastră : de ce abia azi-noapte, adică după atîtea zile, ați găsit potrivit să-i cereți socoteala soțului pentru eventuala sa infidelitate ?

Marius Vlad aștepta ca întrebarea s-o găsească nepregătită pe femeie. Sau, în orice caz, să-i ceară un oarecare timp de gîndire. Spre surprinderea sa, însă Mariana Pop răspunse îndată :

— Fiindcă nu mai e de trăit cu el, atît de gelos a devenit în ultima vreme.

— Și-atunci, ați vrut să-i plătiți cu aceeași monedă, să vă mai slăbească cu gelozia sa... nejustificată.

— Într-adevăr nejustificată, în ciuda ironiei deloc ascunsă cu care ați pronunțat cuvîntul.

— Probabil, zise Vlad. Dar adăugă tot el după o pauză : Mi-ați putea spune de ce *în ziua aceea* soțul dumneavoastră a afirmat că a fost la cinema, cînd, în realitate, nu fusese la nici un film ?

Făcînd ochii mari, perplexă, actrița tresări și îngînă fără voia ei :

— Și asta știți ? !...

La exclamația de surprindere a femeii, Marius Vlad luă un aer jovial, și dădu un răspuns evaziv :

— Știu și asta... Și mai știu și altele...

— Sînteți formidabil !

— Sînt un bun „meseriaș“, atîta tot. Îmi fac conștiințios datoria, dînd importanța cuvenită fiecărui amănunt. Și unul din aceste amănunte mi-a spus că soțul dumneavoastră, în acea zi de miercuri, n-a fost la nici un film.

— Și-atunci ? și actrița îl privi vădit îngrijorată.

Marius Vlad, sătul de moliciunea canapelei, se ridicase în picioare și, după ce făcuse cîțiva pași, se rezemă de tocul ușii, privind-o :

— Și-atunci, stimată doamnă, din două, una : ori soțul dumneavoastră a venit aici însoțit de o femeie străină, să zicem de femeia care a pierdut acul de colo — și bărbatul arată spre acul lăsat pe o margine a canapelei — ori...

— Ori ? se îngrozi femeia, bănuind care-i cea de-a doua posibilitate.

— Ori, dacă nu *femeia* e cauza subterfugiilor legate de film, s-ar putea deduce atunci că el, soțul dumneavoastră, a fost cel care a grăbit sfîrșitul Samsarului.

— Imposibil ! protestă actrița cu vehemență, ridicîndu-se în picioare.

— De ce ?

— Fiindcă nu-i Mircea omul capabil de așa ceva !

— Dar vă iubește foarte mult, recunoașteți ?

— Da, mă iubește. Dar de aici și pînă a...

— Și e gelos, mai adăugă Marius Vlad pe un ton din care nu lipsea o undă de ironie.

— Și eu sînt geloasă, dar n-aș omorî pe nimeni, dacă s-ar întîmpla să mă înșele Mircea !

— Poate că dumneavoastră sînteți o fire mai prozaică.
— Mai prozaică ? Da, poate, dar nici Mircea nu este în stare să ia viața unui om. Niciodată. În nici o împrejurare. Vă rog să mă credeți !

— Nu vă enervați. Vă rog. Poate că nici nu e cazul. Dacă soțul dumneavoastră l-ar fi ucis pe Beroniade, logic era să se ducă ulterior să vadă *Balada lui Cable Hogue*, atîta vreme cît filmul acesta urma să constituie alibiul său, nu-i așa ?

— Știu și eu ce-o fi fost în capul său cînd a scornit minciuna asta cu filmul ? Acul l-o fi determinat să se justifice față de mine. Știa bine că eu mă duc foarte rar la film, cel mult de două-trei ori pe an. Filmul ăsta i-o fi venit mai la îndemînă, atunci, la repezeală, cînd l-am luat eu la rost.

— E încurcată situația. Nu credeți ?

— Mircea nu știe să mintă, e prea naiv.

— Dumneavoastră știți ? și Vlad zîmbi cu un anume subînțeles.

— Vă place să ironizați omul chiar și atunci cînd e necăjit. Sînteți rău ! se îmbufnă Mariana Pop.

— Ca să nu spuneți că sînt rău, și ca să vă mai treacă și necazul, am să vă spun că eu nu cred în vinovăția soțului dumneavoastră.

Femeia ridică ochii, pe față i se putea citi lesne o bucurie nedisimulată, și Marius Vlad înțelese că actrița, cu toate posibilele ei păcate, ținea la bărbatul ei.

— Atunci, dacă-i așa, de ce mă chinuiți ? veni ca o imputare vocea femeii.

— Eu sînt obligat să mă leg pînă și de un fir de păr, dărmite de alibiuri căutate cu lumînarea !

— Alibiurile erau hărăzite mie, nu dumneavoastră ! fu ea categorică, confirmînd presupunerile lui.

— Deci, s-ar zice, e posibil ca acul să fi fost pierdut de o femeie. Femeia care l-a vizitat pe soțul dumneavoastră în după-amiaza zilei de miercuri.

— Da.

— Ați spus un „da“, care aduce mai degrabă a „nu“.

— Sinceră să fiu, mi-e greu să admit că pot fi înșelată.

— Fiindcă sînteți sigură de farmecul dumneavoastră ?

Sau pentru că nu îl credeți pe soțul dumneavoastră capabil să cucerească și o altă femeie ?

Mariana Pop rămase tăcută câteva clipe, îl fixă pe Marius Vlad cu un surîs ce se dorea dezarmant, și îi răspunse printr-o întrebare :

— Dumneavoastră ce credeți ?

— Ceea ce cred eu n-are prea mare importanță. Dar dacă preferați, înclin spre prima dintre posibilități. Dar dacă nu...

Rămînînd câteva clipe tăcută, actrița sfîrși prin a-l privi nedumerită :

— E dificil de discutat cu dumneavoastră, cînd nu încercați să fiți amabil. Nici măcar nu țineți seama că în fața dumneavoastră se află o femeie și că discuția se poartă în casa ei, și nu într-un birou de-al miliției.

— O femeie care nu merge totdeauna drept înainte, remarcă Vlad așteptînd replica gazdei.

— Ce vreți să insinuați ? se încruntă ea.

— Să insinuez ? Nu. De ce ? Și nu vă încruntați, că nu mă speriați, încercă el să glumească reluîndu-și locul pe canapea.

— Nici eu nu m-aș speria dacă aș avea legea în buzunar.

— Greșiți. N-o am în buzunar, cum ziceți, o am de partea mea. Ceea ce, evident, e cu totul altceva. Cît privește acuzația de insinuire, consider că e preferabil s-o lăsăm baltă. De acord ?

— Eu... eu n-am nimic împotriva, și Mariana Pop zîmbi șters.

— Ați vorbit ca un înțelept. Și tot plin de înțelepciune e de dorit să fie și răspunsul la următoarea întrebare : cum vă explicați dumneavoastră, ca femeie care a avut prilejul să-l cunoască — nu mă refer la nimic rău, menționez ! — pe Iosif Beroniade, că acesta nu a încercat să și-o apropie pe Anda Deheleanu ?

Tînăra femeie se schimbă la față, apoi sfîrși prin a-și arăta surprinderea :

— De unde să știu eu așa ceva ? !

— Să încerc să vă ajut. Pînă s-o văd și s-o cunosc pe Anda cum arată, mi-am imaginat că Samsarul a fost ținut

la respect de etatea fetei, de diferența de vîrstă dintre ei.

— Poate și de faptul că locuiau în aceeași curte, că inginerul îi era cunoscut, îl întrerupse Mariana Pop.

Marius Vlad surîse și adăugă cu subînțeles :

— Mai locuiau și alte familii „în aceeași curte“.

Făcîndu-se că n-a sesizat aluzia, actrița lansă o altă supoziție :

— Poate se temea de consecințe. Anda e încă minoră.

— Asta mai curînd. Oricum, e mai plauzibil.

— Și-apoi, v-am mai spus, Anda abia acum, în ultimele luni, a început să se maturizeze fizic. Pînă mai pe la începutul iernii era destul de neîmplinită.

— Prin urmare, dacă-i așa, s-ar putea afirma că Iosif Beroniade n-a încercat în nici un fel să se apropie de nepoata inginerului.

— Nu. Sau cel puțin n-am sesizat eu nimic.

— Dar ea n-a scăpat vreo vorbă, n-a făcut nici o aluzie ? Am observat mai adineauri că păreți a fi bune prietene.

— Prietene, așa cum ziceți dumneavoastră, nu sîntem decît de cîteva luni, din iarnă mai bine zis, preciză Mariana Pop. Acum chiar îmi amintesc de un amănunt trecut cu vederea pînă azi.

— Anume, care ? întrebă Vlad.

— Prin... martie, pe la începutul lunii, dacă îmi amintesc bine. Eram în bucătărie cînd am auzit o ușă trînită cu violență — ușa de sus, de la bucătăria lui Beroniade — și apoi am văzut-o pe Anda coborînd scările, cîte două trepte deodată. Ceea ce m-a frapat n-a fost însă zgomotul stîrnit de ușă — cîteodată, din cauza curentului, se mai întîmplă și așa ceva, mai ales cînd sînt deschise ferestrele de aerisire ale podului — ci altceva : precipitarea fetei, roșeața din obraji ei. Era vădit emoționată.

— N-ați încercat să aflați cauza ?

— Nu ! și actrița ridică din umeri. Ori unde eram grăbită să mă apuc mai repede de mîncare, ori poate graba și încruntarea care i se citea pe fața Andei m-au reținut, însă n-am întregat-o nimic. Nici atunci și nici mai tîrziu.

— Era dimineată, era după-amiază ?

— Dimineată, pe la zece.
— În bucătărie mai era cineva ?
— Mi se pare... da, era madam Mărăcineanu.
— Nici cu dînsa n-ați discutat evenimentul ?
— Dealtfel, atunci nu am dat nici o importanță acelei uși trîntite.

Marius Vlad rămase cu impresia că Mariana Pop „îl păcălise“ cu ceva, îi ascunde un anume fapt. Dar cum nu putea să intre în sufletul femeii, renunță să se mai frămînte și o întrebă dacă s-a întîmplat vreodată să-i dea sau să-i vîndă somnifere lui Beroniade.

— Somnifere ? ! abia îngîină ea, privindu-l uimită.
— Nozinan, mai precis.

Femeia își reveni îndată. Fusesse surprinsă în primul rînd de bruschețea întrebării, venită prea pe neașteptate și fără legătură logică cu discuția de pînă atunci. Era adevărat că vindea, cînd avea ce vinde, nu numai Nozinan, ci și multe alte medicamente — Ripason, Calciu Sandos, Razibil — cîte primea sau ce îi aducea „tanti Amalia“.

— Mda, i-am vîndut Nozinan, sfîrși prin a recunoaște actrița.

— Ultima dată, cînd ?
— Ultima dată ?... Păi să tot fie aproape două luni.
— Dar lui Deheleanu ?
— Și inginerului, lui mai de curînd.
— Adică ?
— Două-trei săptămîni. Dacă vă interesează data exactă, pot să v-o spun. Caut — și privi spre noptieră — avizul cu care am ridicat ultima dată coletul de la poștă. Știu precis că în aceeași zi l-am întrebat dacă-i trebuie, și mi-a răspuns că da. N-am avut însă decît două tuburi, și lui i le-am dat pe amîndouă.

— Dorea mai multe ?
— Nu în mod special. Însă, dacă aș fi avut trei sau patru, le lua pe toate, bănuiesc.

Se lăsă o clipă de tăcere. Vlad fu primul care vorbi :
— V-aș ruga să-mi răspundeți cu mare exactitate : Beroniade v-a cerut în ultima vreme acest somnifer ?

— Da.
— Cînd ? Vă rog să vă gîndiți.
— Cu... cel mult trei sau patru zile înainte de a muri.

— Asta ar însemna sîmbătă sau duminică.

— Cred că mai degrabă sîmbătă. Ne-am întîlnit în holulețul din fața bucătăriei — el cobora, eu voiam să ies — și atîta vreme cît am discutat — două-trei minute, poate — nu ne-a deranjat nimeni. Or, dacă era zi de duminică, la ora aceea ar fi fost o oarecare vînzoleală. Și Mărăcinenii, și Mărgăriții gătesc duminică dimineața.

— Dumneavoastră nu ?

— Nu, fiindcă mai întotdeauna duminică dimineața am matineu. Doar acum, de cîteva săptămîni, n-avem. Se repetă intens pentru o viitoare premieră în care eu nu sînt distribuită.

— Aha. Deci, sîmbătă ! repetă Marius Vlad făcîndu-și anumite socoteli, ca s-o întrebe apoi dacă Beroniade s-a supărat sau nu auzind că nu-i poate satisface cererea.

— Nu, de ce să se supere ? A bombănit ceva la adresa lui Deheleanu, a inginerului, asta e adevărat.

— A inginerului, repetă neutru Marius Vlad, ca să se încrunte ușor cînd o auzi mai apoi pe actriță mirîndu-se și întrebîndu-se de unde știa el că ea „mai vindea din cînd în cînd medicamente celor din curte“.

— Nu v-a „pîrît“ nimeni, fiți fără grijă. S-au constatat la autopsie, în organism, urme ale unui somnifer puternic. Ne-am interesat și am aflat că dumneavoastră primiți de peste graniță medicamente mai deosebite, ca să le zic așa. Printre ele și Nozinan. Asta-i tot.

— Am o mătușă...

— Știu : tanti Amalia.

— Și asta știți ? !

— Am aflat în același timp. Nu era greu.

— Roza, sau Ana Mărăcineanu ?

— Ce importanță are cine ? Nici una. Dar fiindcă ați amintit de ele, spuneți-mi : lor, sau bărbaților respectivi, le-ați vîndut vreodată acest somnifer ?

— Nu. Ana Mărăcineanu n-ar cheltui un singur leu pentru medicamente. Ceaiuri și ierburi fierte, ăsta-i medicamentul suveran al familiei Mărăcineanu.

— Dar Roza ?

— Roza, bolnavă ? !

— Deci, singurii dumneavoastră „clienți“ ar fi — sau mai bine zis au fost, căci unul „s-a dus“ — Beroniade și Deheleanu.

— Dintre cei care locuiesc în casa asta, preciză femeia.

— Da, bineînțeles, răspunse Vlad cu gîndul aiurea.

Ceea ce aflase întărea o supoziție mai veche de-a sa. Putea însă să se și înșele. Totuși, pista asta nouă merita atenție.

Mariana Pop strănută și, cu un gest reflex, se cutremură.

— Mi se pare că vă este cam frig, zise Marius Vlad.

— A, nu, nu mi-e frig. Și nu vă uitați la sobă, continuă actrița, urmărind privirile bărbatului îndreptate către soba monumentală de teracotă roz-pal, fiindcă din ziua... focului, ne-au închis gazele.

— De ce ? se miră sincer Vlad.

— Țeava, conducta care alimentează sobele noastre, ale celor de jos, e în legătură cu conducta de la soba de sus, din apartamentul pîrjolit de foc. Și au zis niște meseriași că s-ar fi ars cînepa, așa ceva, așa i s-a explicat Anei Mărăcineanu, cînepa care ajută la etanșitate. Am zis bine ? și-l privi pe Marius Vlad.

— Ați zis, și zîmbi și el.

— La etanșitatea legăturilor. Și ca să nu scape gaze...

— Da, e limpede, conchise bărbatul.

Pregătindu-se să plece, își zise, privind la femeia din fața sa, că aceasta nu părea întru totul convinsă de ade-vărul celor spuse pînă atunci. Mai important, pentru mer-sul cercetărilor sale, era însă altceva : că nici el nu credea în vinovăția profesorului de educație fizică. Cum arăta Mircea Pop la față nu știa, doar și-l imagina din descrie-rea altora, a Rozei îndeosebi. Nu-și amintea să-l fi zărit printre cei cîțiva curioși care căscau gura în pragul scării, în acea după-amiază de miercuri. Sau poate că îl zărise pentru o clipă sau două, dar nu avea de unde să știe, atunci, care-i el, profesorul.

Tînăra femeie avea totuși o îndoială care nu-i da pace. Acul acela de păr nu-i oferea o garanție suficientă. Ajun-sese să-și dorească să afle că în acea după-amiază bărba-tul ei o înșelase, decît să...

Marius Vlad, pe de altă parte, începuse să aibă impresia, dacă nu certitudinea, că se apropie clipa deznodământului căutat cu înfrigurare. Niciodată nu fusese un adept al agitației, al ordinelor țipate în grabă, doar-doar „o pica” de undeva infractorul. De multe ori era mai activ în zori, sau în plină noapte, în clipe de insomnie, când își aduna gândurile, diseca amănuntele, tălmăcea într-un limbaj înțeles doar de el relații și coordonate, și dintr-un tot amorf făcea să răsară adevărul. Din discuțiile și informațiile culese în ultimele câteva zile, mai mult decît din faptele fruste și lipsite de echivoc, rezultaseră constatări și concluzii subînțelese, deduse. Un gest, o șoptă, o aluzie sau o părere confirmată ulterior parțial, păreau să se dovedească esențiale în relevarea și confirmarea presupunerilor sale inițiale.

Tot ca un amănunt își notase Vlad undeva în memorie și detaliile convorbirii telefonice dintre Mariana Pop și soțul ei, avută ceva mai devreme. Unul dintre aceste detalii îi da indicații asupra orei potrivite cînd putea sta de vorbă cu Mircea Pop.

Cu coada ochiului privi la ceas : unu fără douăzeci. Era timpul să plece.

Actrița avu amabilitatea să-l conducă pînă la ușa principală. Gestul femeii nu avea însă darul să-l încînte prea mult ; intenționa să schimbe câteva cuvinte cu Roza Mărgărit, și n-ar fi vrut să observe Mariana Pop acest lucru. De aceea, îndată ce o văzu că reintră în apartamentul ei, se îndreptă cu toată graba spre cea de-a doua intrare a casei. Să reintre prin intrarea principală era cu totul neindicat. Roza avusese dreptate, ambele uși trosneau și scîrțiau, și-ar fi făcut-o pe actriță să iasă și să vadă cine vine. Își putea imagina că musafirul și-a uitat ceva, nu acul de păr însă. Acesta fusese așezat cu grijă în servietă.

Se grăbea, fiindcă era posibil ca, după plecarea sa, Mariana Pop să se ducă la bucătărie, și de acolo l-ar fi văzut îndată pe fereastră. Din holul cel mic al imobilului, intră în culoarul care ducea la holul cel mare. Trecu de ușa băii, de cea a familiei Mărăcineanu — și inima începu să-i bată mai repede, de teamă să nu iasă tocmai atunci Ana Mărăcineanu — și a ajuns în sfîrșit în fața ușii în spatele

căreia ar fi trebuit să se afle Roza Mărgărit. Avu noroc : femeia era acasă, singură.

Marius Vlad ciocăni în ușa, destul de încet, să nu-l audă și alții. La al treilea ciocănit, degetul său abia apucase să atingă lemnul și în cadrul ei apăru Roza, surizătoare și destinsă.

— Poftiți.

— Mă așteptați ? se miră Marius Vlad, surprins de promptitudinea cu care i se deschisese ușa.

— Vă așteptam, fu Roza sinceră. Mi-am zis că dacă ați stat atîta vreme de vorbă cu Fideluța, musai o să vă mai pierdeți cîteva minute și cu mine. N-am avut dreptate ?

— Ba da, evident. Ați avut.

Cu pași înceți, Marius Vlad se apropie de masă și lăsă servieta pe un scaun.

— Vă rog să luați loc, și Roza indică un scaun, ca să adauge îndată : O cafea ?

— Mulțumesc, nu ! fu bărbatul categoric. Am mai băut una de dimineată, și apoi sînt și destul de grăbit.

— Atunci, dacă-i așa, să vă arăt ce-am găsit aseară. Aveam ceva de dat la mașină și nu știu cum s-a întîmplat că mi-a căzut foarfeca în coșul ăsta de colea — un coș obișnuit pentru hîrtii. Și-am observat istoria asta abia după ce-am deșertat coșul la lada de gunoi. Am mai pățit așa ceva : odată cu degetarul, altă dată cu un cleștișor de unghii. Aseară, fiindcă era întuneric, am luat cu mine lanterna lui Petrică. Mi-era necaz, forfecuța mea cea mai bună. Am ridicat capacul lăzii și-am început să scotocesc, cu atenție și cu scîrbă. Numai că, de data asta, nu prea erau aruncate mizerii. Doar hîrtii, foi de ceapă, ambalaje de tot soiul, d-astea. Forfecuța însă ia-o de unde nu-i. Muream de ciudă. Scotocesc din nou, mai cu temei. Și-am găsit-o. Numai că, pînă să dau de ea, am dat de altceva ! și Roza lovi cu dosul palmei într-un pachetel înfășurat în hîrtie de ziar.

Marius Vlad, sesizînd că femeia împinge pachetul înapoi spre el, nu mai așteaptă îndemnul acesteia și îl desfăcu, dînd la iveală fragmentele a două fotografii, pe care, cu meticulozitate, le alătură, cu grijă să nu șteargă eventualele impresiuni digitale.

— Instantaneu m-a lovit o idee : c-or fi poate fotografii de-ale lui domnu Iosif ! continuă Roza. Și-am zis că dacă-s de-ale lui, în nici un caz nu el le-a aruncat acolo, făcute ferfeniță. Ținea la porcăriile astea ca la ochii din cap. Iar dacă altul le-a rupt, de ce le-a rupt și de ce le-a aruncat la gunoi ? Și, mai ales, cum de-au ajuns în mîna acestui „altul“ ?

— Dumneavoastră, dacă urmăreați să scăpați de fotografii, cum ați fi procedat ? curmă bărbatul vorbăria femeii.

— Le-aruncam pe foc ! veni prompt răspunsul femeii, arătînd spre soba de teracotă, o sobă identică celei din apartamentul soților Pop, doar culoarea fiind alta, verde-pal.

— Aveți însă gaze la sobă ?

Femeia întredeschise ușor buzele, le închise la loc și spuse scurt :

— N-avem. De cînd cu... cu comedia de sus, nu mai avem gaze. Ne duce cu preșul unu de la ei, de la gaze, dar pînă una-alta, n-avem.

— Nu se puteau pune pe foc și la bucătărie ? Acolo, mi se pare, folosiți gaze de butelie.

— Ce-s antricoate, să le pui pe grătar ? ! Și apoi ieri, toată după-amiaza, bucătăria a fost ocupată. Întii de madam Mărăcineanu, pe urmă de mine : am gătit o ciorbiță de fasole uscată și-o mîncare de cartofi, cu costiță afumată.

— Dar așa, din întîmplare, vă amintiți cumva cine a mai intrat în bucătărie ? Să spele sau să fiarbă ceva ?

Roza Mărgărit își aruncă privirile în tavan, de parcă acolo sus erau trecute numele celor căutați, ca apoi să răspundă cu destulă siguranță :

— Fideluța, prima. Țop-țop ! a adus două ceșcuțe de cafea. Țop-țop ! înapoi, la ea în cameră. Cu nasu-n sus și repede, să nu-i intre mirosul de bucătărie în păr. Era îmbrăcată de oraș.

— Pe urmă ?

— Domnu Deheleanu. A fiert un ibric cu apă, pentru ceai.

— Ați discutat ceva ?

— Daaa ! Două-trei minute, pînă a dat apa în fiert.

„Ce mai faci ? Ce gătești ?“ și apoi, deodată, cam pe ne-
pusă masă, mi-a spus că trebuie să vină Anda acasă, de la
spital. „Da ? !“ m-am bucurat eu sincer, fiindcă cine n-o
iubește pe Anda ? „Mi-a telefonat mai adineauri“, a mai
zis domnu Deheleanu.

— O clipă, o întrerupse Vlad. Vă amintiți precis că
așa s-a exprimat : „mi-a telefonat mai adineauri“ ?

— Absolut ! fu cît se poate de categorică femeia.

— Și apoi ce-ați mai discutat ?

— Important... nimic. Cum a dat apa în fier, a și-n-
tins-o.

După cîteva clipe, Marius Vlad o întrebă dacă știe
cumva cînd a fost ridicat gunoiul menajer ultima dată.

— Ieri dimineață, veni prompt răspunsul Rozei Măr-
gărit. Mai spre prînz. D-aia era lada aproape goală.

6

— Mă schimbă din gestiune !

— Bună ziua ! rosti Marius Vlad în loc de răspuns sau
de comentariu.

— Și numai din cauza dumneavoastră ! zise ca o con-
tinuare Ștefan Mărăcineanu, ca abia apoi să priceapă că
celălalt îi dăduse bună ziua.

Răspunse atunci printr-un „să trăiți“, moale, la care
adăugă pe un ton identic și „bună ziua“, săltînd cîteva
centimetri pălăria de fetru negru, privind la omul care „îl
nenorocise pe viață“, cu acea supușenie plină de indig-
nare, proprie oamenilor care niciodată n-au avut vreun
cuvînt hotărîtor de spus.

— Timpul meu, astăzi, e foarte limitat. Mai am de dus
la bun sfîrșit o mulțime de treburi. Dacă vrei să mă jus-
tific și să-ți explic de ce nu eu sînt vinovat de scoaterea

dumitale din gestiune, caută-mă începînd de mîine. Pof-tim cartea mea de vizită, sună-mă cînd vrei. Bună ziua.

— Să vă sun... pe dumneavoastră ? abia articulă Ște-fan Mărăcineanu în loc de răspuns la „bună ziua“, privind uluit în urma celui care pierise din fața ochilor săi roșii de oboseală și nesomn.

Cu pași înceți, tîrșiți, negustorul se îndreptă spre casă, unde îl așteptau, calde, ciorba de văcuță, ostropelul și bu-dinca de orez cu dulceață de vișine. Discuțiile cu Ana și, mai sigur decît orice, planurile de viitor, aveau să urmeze mai apoi. Știa bine ce-l așteaptă. Și tocmai fiindcă știa, pașii săi erau din ce în ce mai șovăitori.

Marius Vlad locuia într-un bloc cu șase etaje construit în anii premergători războiului, situat pe Dionisie Lupu. Acolo îl invită pe Mircea Pop.

Total nedumerit, dar și iritat, profesorul se sui alături de Vlad în taxiul care avea să-i ducă la destinație. Pe drum nu fu schimbat nici un cuvînt. Și nici în lift. Odată însă ușa închisă în urma lor, Marius Vlad își invită „musafi-rul“ să ia loc pe unul din scaunele care înconjurau masa din sufragerie, cerîndu-și scuze pentru faptul că fusese nevoit să procedeze într-un mod nu dintre cele mai obiș-nuite :

— Mîine sînt invitat de un bun prieten la o partidă de pescuit, găsi gazda cu cale să se justifice. Nu-s eu mare amator de acest sport, dar pentru că timpul meu liber s-a mărit de cîteva zile, trebuie să găsesc o preocupare supli-mentară, nu-i așa ?

— Da, da, abia se auzi glasul celui care se frămînta pe scaun.

— Și pentru că, desigur, și dumneavoastră sînteți ne-răbdător să terminăm cît mai repede scurta noastră dis-cuție, am să încep prin a vă întreba dacă cunoașteți cumva obiectul acesta ! și Vlad îi arătă acul care crease disen-siuni în sînul familiei Pop.

Profesorul de educație fizică deschise larg ochii. Nu se aștepta să vadă acel „corp delict“, știut în posesia soției, bine ascuns undeva prin casă, în mîna bărbatului care ancheta incendiul „de sus“.

— Nu, răspunse Mircea Pop, și Marius Vlad se încruntă ușor, pentru o clipă doar, fiindcă profesorul adăugă în-
dată : Adică, mai bine zis, nu știu cine anume putea să-l
piardă ! ?

— Dumneavoastră, în ziua incendiului din aparta-
mentul lui Beroniade, cum v-ați petrecut după-amiaza ?

Fiindcă Mircea Pop întîrzia să răspundă, Marius Vlad
adăugă o precizare :

— Mă interesează doar un anume interval : cel cu-
prins între orele douăsprezece și trei. Atît.

Din nou profesorul rămase tăcut. Era evident că voia
să spună ceva, dar nu găsea cuvintele cele mai potrivite.
Vlad avea însă răbdare. Aștepta, jucîndu-se cu acel ac
buclucaș. Inițial, pentru puțin timp însă, socotise că pe
partea care rămînea în afara părului, obligatoriu trebuia
să existe și ceva impresiuni digitale, amprente. Și exis-
tau, dar nu puteau fi ale altcuiva decît ale celei care îl
găsise pe covor : ale Marianei Pop deci, or actrița sucise
și învîrtise acul în mîna de nenumărate ori, încît nici cel
mai experimentat tehnician în astfel de probleme n-ar fi
fost capabil să descopere și să identifice eventuale impre-
siuni, altele decît cele ale soției profesorului.

— Am făcut o greșeală, sau mai degrabă o prostie,
veni deodată răspunsul lui Mircea Pop.

Vlad se abținu să intervină. Vasta sa experiență îi
spunea că în cazul de față e mai bine să aștepte, să nu
se grăbească. Și calculele sale se dovediră exacte :

— Vă spun, ceea ce o să vă spun, pentru că socotesc
că dacă acul acela a ajuns în mîna dumneavoastră, știți...
destule.

Marius Vlad zîmbi, dar nu zise decît un „poate“, ca să
adauge tot el :

— Poate chiar și... povestea cu filmul.

— Deci, am avut dreptate. Știți destule, poate chiar
totul.

— Adică ? Mai precis ?

— Că n-am fost la nici un film.

— Și-atunci ce ascunde această... minciunică ? Hai,
să-i zic așa, să folosească un diminutiv.

— E o poveste lungă.

— Mai lungă în timp, sau vă referiți la durata de expunere a faptelor ?

— Oricum aş lua-o, tot lungă e. Am să mă rezum însă în a vă relata cât mai pe scurt esențialul.

— V-aş fi recunoscător. Mai am o întrevvedere fixată pentru ziua de azi. Poate şi mai importantă.

— Toată încurcătura se trage de la acul acesta de păr.

— Şi pe care soţia consideră că l-a pierdut... cine ?

— O femeie ! zise, „ca din puşcă“, profesorul. O femeie care ar fi fost la mine *în acea zi*.

— Şi a fost ?

— Asta e... povestea : a fost.

— Deci acul — şi Marius Vlad îl flutură prin aer — „dînsa“ l-a pierdut.

— Imposibil. N-avea cum să-l piardă dînsa. Mariana spune că l-a descoperit lângă pat — mi-a arătat şi locul — ori dînsa...

— Daţi-i un nume, să evităm pe acest „dînsa“. Şi dacă-i posibil, pe cel real.

— Simona. Simona Postolache.

— Postolache... repetă Marius Vlad, părăind dus cu gîndul undeva departe.

— După ani şi ani, întîmplarea ne-a adunat din nou împreună.

— O clipă, îl întrerupse Marius Vlad, să nu pierdem firul. Soţia dumneavoastră l-a descoperit lângă pat, şi-i arată din nou acul. Iar dumneavoastră aţi afirmat că e imposibil să fie aşa. De ce ?

— Se poate să-l fi găsit Mariana lângă pat, dar nu se poate să-l fi pierdut Simona Postolache. Şi asta pentru simplul motiv că Simona poartă părul scurt, tuns „băieţeşte“. La ce-i trebuia un asemenea ac ?

Marius Vlad rămase tăcut, gînditor. Mircea Pop îşi frămînta nervos degetele. Aştepta să i se ceară amănunte despre Simona Postolache, dar nu. Amabila sa gazdă — fiindcă amabilă părea, cel puţin — îl întrebă cu totul altceva :

— De ce povestea cu filmul ?

— Fiindcă la film intenţionam să intru. Tocmai căscam ochii la pozele de reclamă din faţa cinematografului Capitol, cînd m-a bătut cineva pe umăr : Simona.

— Și în loc să nimeriți la film, ați nimerit în propriul dumneavoastră dormitor.

— Adineauri ați folosit cuvîntul „casă“, acum „dormitor“. S-ar deduce din asta, și mai ales din tonul cu care ați pronunțat „propriul dumneavoastră dormitor“, că nu sînteți tocmai încredințat de lipsa anumitor intenții, să le zic ascunse, de-o parte sau de alta ! exclamă profesorul dovedind că era suficient de perspicace pentru a desluși și intonațiile, nu numai înțelesul abstract al cuvintelor.

— Sincer să fiu...

— Nu, categoric nu. Am socotit, eu îndeosebi, că nicăieri n-o să găsim un loc mai liniștit și mai potrivit pentru a sta de vorbă, decît la mine acasă. Dealtfel, pentru vreo oră, am intrat la Tic-Tac, dar nu era chip să schimb o vorbă, o impresie, o amintire, ceva, de gălăgia și imperinența celor din jur. Și cum știam precis că soția mea n-o să se reîntoarcă în acea zi acasă decît spre seară...

— Și dînsa a mers ?

— A mers, după destule insistențe însă, preciză Mircea Pop.

— Nu v-a văzut nimeni întrînd ?

— Nu, sau așa cred. În schimb, a dat peste noi, cam buzna — avea însă circumstanțe atenuante — inginerul, domnul Deheleanu.

— Cum așa ?

— Simplu. După ce a fost anunțat că „sus“ se întîmplă ceva deosebit, a găsit de cuviință să mă anunțe și pe mine. Din motive lesne de înțeles, după ce a ciocănit în ușă, a apăsător pe clanță și a intrat.

— Ce-a spus ? Care-au fost primele sale cuvinte ?

— Foc ! Arde sus ! Și-apoi : pardon !

— Pardon ? De ce „pardon“ ? Doar...

— Iar insinuați !... A zis „pardon“, fiindcă m-a văzut împreună cu o necunoscută. Și cum „necunoscuta“ era deosebit de drăguță și stăteam amîndoi pe aceeași canapea...

— Replica era firească.

— Evident.

— Și, deci, așa : „Foc ! Arde sus !“ repetă Marius Vlad.

— Da, apoi mi s-a adresat direct : „Domnule Pop, iertați-mă, s-a întîmplat ceva la domnul Beroniade, sus. Împușcături, bubuituri !“

- Era surprins ? Era agitat ?
- Bineînțeles. Cum aveam să fiu și eu după cîteva clipe, după plecarea precipitată a bieteii femei.
- De ce „bieteii femei“ ?
- Fiindcă... fiindcă tocmai ne aminteam de zilele frumoase de pe vremea studenției, cînd a năvălit, ca să zic așa, domnul Deheleanu pe ușă.
- Pe atunci, în acele zile frumoase, desigur că vă iubeați, nu-i așa ? și Vlad zîmbi cu înțelegere.
- Platonice, doar. Planuri, vise, vreo patru ani.
- Oho ! Patru ani. E ceva !
- Doi ani elevi fiind, și încă doi ca studenți. Pînă a apărut Postolache...
- Postolache, sau doamna Pop ?
- De ce credeți asta ?
- Fiindcă am auzit că vă cunoașteți de pe vremea cînd dumneavoastră erați încă student.
- Da, dar abia mult mai tîrziu am început... să ne iubim.
- Și vă mai iubiți și-acum, desigur.
- Bineînțeles, iubirea fiind reciprocă. Cel puțin așa sper.
- Geloasă ?
- Foarte.
- Dumneavoastră ?
- Și mai și, de ce să n-o recunosc. O iubesc.
- Spusese „o iubesc“ simplu, fără intonații și fără patos. Marius Vlad tocmai din această „simplitate“ înțelese că profesorul o iubea nespus și se întrebă, o clipă, dacă Mariana merita îndestul dragostea omului din fața sa, preocupat, se pare, de o singură grijă : să nu afle cumva soția sa că „atunci“ a fost cu Simona Postolache în casă.
- Exprimîndu-și temerile, Vlad îl liniștește pe deplin, ca apoi să-l întrebe :
- De ce i-ați spus soției că ați fost la film, un film pe care nu l-ați văzut nici măcar mai tîrziu ?
- Fiindcă ea nu vede filme decît în mod cu totul incidental. Două-trei pe an. Am rămas surprins cînd...

— Dar dînsa v-a întrebat, a descoperit că ați mințit-o, mult mai tîrziu, după cîteva zile. De ce în acest interval nu v-ați dus să vedeți filmul ?

— Nici eu nu știu, vă spun sincer. Era să mă duc într-una din zilele următoare, mi se pare vineri, am fost însă împiedicat de o ședință sindicală. Dealtfel, să știți, nici pînă în ziua de azi nu am reușit să-l văd.

— Dar milițianului de la circulație de ce i-ați spus același lucru : că ați fost la film ?

— M-a întrebat despre soarta celui de sus. Nu era să-i spun că n-am de unde să știu, fiindcă mi-am petrecut vremea discutînd verzi și uscate cu prima mea dragoste ! Fiindcă fusesem gata să intru și să văd acel film, i-am spus că la film am fost. Nici nu-mi imaginam în acele clipe că acest neadevăr mă poate da pe mîna dumneavoastră !

— O „mîină“ care nu prea v-a atins, ca să fim sinceri.

— E adevărat, supărări și griji, totuși, am avut. Destule chiar.

— Dar nu din vina mea ? !

— Nu. Recunosc. Vinovat, dacă există un vinovat, este numai cel care nu mai e : Beroniade. De la moartea lui s-au tras toate, inclusiv zilele dumneavoastră de încordare, timp pierdut, și toate cîte vin de la sine, firesc.

— După cum vorbiți, s-ar zice că nu prea l-ați simpatizat pe acest om. Sau mă înșel ? și Marius Vlad îl privi pe sub ochi.

— Deloc. Nu vă înșelați. Și nici n-am să fiu atît de ipocrit încît să-mi ascund sentimentele. Cînd am aflat că a crăpat, m-am bucurat.

— Nu vă e teamă că, fiind atît de categoric, v-aș putea acuza că, într-un fel sau altul, ați contribuit la moartea sa ?

— Nu.

— Nu ? !

— Nu, fiindcă citesc în ochii dumneavoastră că nu credeți în ceea ce spuneți. Mă refer la cazul de față, la cazul meu, mai bine zis.

— Și de ce v-a bucurat moartea lui ? Dacă nu cumva motivul e secret.

— După felul cum mă priviți, și după intonația cuvintelor, se pare că nu vă e complet străin acest motiv.

— Mai precis ?

— Mai precis, dacă țineți neapărat, fie. Orice soț și orice tată, care are alături o fiică sau o soție cît de cît atrăgătoare...

— Și soția dumneavoastră este mai mult decît „cît de cît atrăgătoare“ ! îl întrerupse Vlad, uitîndu-se la profesor cu o privire destinsă.

— Dacă-i așa, vă mulțumesc pentru apreciere, pentru sinceritate. Dar să continui : voiam să spun că toți aceștia, soți sau tați, nu pot decît să se bucure cînd dispăre un specimen de felul Samsarului. După mine, acest om era o bestie.

— Bestie ? !

— Un epitet mai complet nu găsesc.

Marius Vlad privi la ceas : patru fără zece. Nu era prea tîrziu, totuși de Mircea Pop trebuia să se despartă, dar nu mai înainte de a-i mulțumi.

— Domnule profesor, eu vă mulțumesc pentru că ați fost sincer. Și-mi pare bine că aprecierea dumneavoastră este întărită, din păcate, de realitate. Eu mai puțin, cei de la „Economic“ și de la „Moravuri“ într-o măsură mai mare, cu toții am descoperit în viața acestui om atîtea fărădelegi, încît îmi vine greu să susțin că îmi pare rău că a murit.

1

Îmbrăcată într-un capot înflorat, Anda Deheleanu se culcușise în patul unchiului ei și privea la televizor. Rula un film cu Jean Gabin, unul dintre actorii ei preferați. De data aceasta însă bătrînul o decepționa profund, îi crea o stare de nemulțumire generală ; pe micul ecran vedea un alt Jean Gabin, nu pe cel cunoscut și îndrăgit de ea. Sau, oricum, părea altul, deși trăsăturile, mimica, mersul erau aceleași. Explicația era simplă și o avea la îndemînă : pe generic citise că filmul fusese turnat cu aproape treizeci de ani în urmă.

„Mai bine citesc o carte decît să-l văd pe papa Gabin așa. Și îndrăgostit pe deasupra !“

Sări din pat și închise televizorul. În liniștea care se lăsase deodată peste dormitorul unchiului ei, Anda rămase cîteva clipe dezorientată. Apoi își aminti de carte — Nana lui Zola — și o descoperi pe noptieră, lingă telefon. I-o împrumutase Mariana Pop, cu cîteva ore în urmă, după ce plecase Marius Vlad.

— Simpatice tipul, în felul său ! conchise actrița. Păcat doar că n-are altă treabă decît să alerge și să bage la răcoare pe unul sau pe altul.

— Pe nevinovați ? N-aș crede, încercă Anda un fel de protest timid.

— Cîteodată, mde ! Cine știe de-i laie sau bălaie ! Așa și cu „ăl de sus“ : nu și nu, socotește dumnealui, n-a murit de moarte bună. I s-a năzărit că musai i-a făcut careva de petrecanie. Să nu te mire dacă o să ajungă și la tine...

— La mine ? ! făcu Anda ochii mari.

— La tine, preciză actrița.
— Eu eram la spital când...
— Vrei să-ți spun ceva ? schimbă deodată tonul Mariana Pop privind-o drept în ochi, închizînd apoi propriii ei ochi, pentru o clipă sau două, cutremurată de frumusețea și limpezimea privirii celeilalte.

— Spune-mi, șopti fata din ce în ce mai nedumerită.
— Știi că îl bănuiește — sau că, oricum, l-a bănuît pînă astăzi — și pe Mircea ?

— Pe domnul Pop ? !

— Exact. Pe Mircea Pop, nu pe altul.

— Dar cum așa ? De unde și pînă unde ? Ce amestec are domnul Pop cu...

— Din gelozie, zicea.

— Gelozie ? ! izbucni Anda privind la cealaltă total nedumerită. Adică...

— Adică, îi luă actrița vorba din gură, adică „al meu“, din gelozie, l-ar fi ucis pe Beroniade ! Pricepi ? Mormolocul meu de bărbat asasin ! și Mariana Pop izbucni în hohote de rîs, ca apoi s-o îmbrățișeze pe fată, să-și ascundă fața în părul mătăsos al acesteia și, cuprinsă de un elan spontan, s-o sărute de mai multe ori, s-o privească apoi în față și să continue amuzată : Nu-i nebun, scumpo ? Spune-mi !

— Cine ? Domnul... domnul care stătea adineauri pe canapea ?

— El, altul care ?

Anda Deheleanu nu mai zise nimic, nedumerită. Mariana o privea îmbujorată, într-un fel încîntată de discuția lor. Mintea ei înfierbîntată socotea că n-ar strica s-o înspăimînte un piculeț, dîndu-i de înțeles că nici unchiul ei nu este absolvit de suspiciune.

— Cum adică suspiciune ? ! se miră, în naivitatea ei, Anda Deheleanu, privind-o uimită.

— Suspectat de crimă, preciză sec femeia.

— Unchiul ? ! Suspectat de... se încruntă fata, gata să iasă pe ușă și să nu mai calce niciodată în locuința actriței.

Revolta simțită în acele clipe îi întuneca rațiunea și o făcea să creadă că Mariana Pop este principala vinovată

a acelor scorneli. Ca să-l absolve de bănuială pe propriul ei bărbat, cine știe ce i-o fi spus acelui domn !

Actrița, bună cunoscătoare a stărilor sufletești prin care treceau cei cu care conversa, sesiză îndată reacția fetei, fără a bănuî însă că ea însăși era în cauză, și socoti că trebuie să mai adauge ceva :

— Să nu crezi că a rămas careva pe dinafară, dintre cei câți locuim în casa asta. Mi-a spus unguroaica, sau mai degrabă mi-a dat de înțeles, că pe fiecare în parte l-a luat la ochi, doar-doar o da de urma celui care, vezi Doamne, i-a luat zilele animalului ăluia de sus.

— Bine, dar... unchiul, de ce unchiul ? îngînă fata. Ce relații existau între unul și altul ? Nici una. Bună ziua, și-atît.

— Mde ! făcu Mariana Pop, pe un ton ambiguu, făcînd-o pe Anda să se încrunte din nou.

Un scîrțîit, urmat de o zdrăngăneală de fiare vechi, anunță intrarea cuiva pe monumentala ușa principală a imobilului.

— Mircea ! tresări Mariana Pop, aruncîndu-și privirea la ceas. Ce repede a trecut timpul ! mai adăugă.

— Am plecat și eu, se precipită Anda.

— Cartea ! Poftim, n-o să te plictisească. Mie mi-a plăcut nespus, mai puțin sfîrșitul Nanei !

În ușa, fata se ciocni cu Mircea Pop. Schimbară cîteva cuvinte, banalitățile de rigoare, apoi intră la ea.

Cu gîndurile împrăștiate, Anda luă fără grabă cartea de pe noptieră. Nu apucă să citească încă mai mult de-o pagină sau două — nici nu-i prea era gîndul la ce citea — cînd sesiză un ciocănit discret în ușa. Șopti un „da“, urmat îndată de un „poftim“, și se grăbi să-și adune poalele capotului în jurul picioarelor dezvelite pînă mai sus de jumătatea coapselor. Cînd realizează că bărbatul care se strecurase prin ușa doar pe jumătate deschisă era Marius Vlad, simți cum inima o ia la galop.

— Bună seara ! zise cel ce intrase, închizînd ușa în urma sa.

— Bună... bună seara, gîngăvi fata un răspuns.

— Singură ?

— Da.

— Prin urmare, unchiul dumneavoastră nu-i acasă, vorbi ca pentru sine bărbatul de lângă uşă, aruncându-i o privire senină şi destinsă.

— Nu. Este... e plecat. La un prieten.

— Cu dînsul aş fi dorit să schimb cîteva cuvinte, spuse mai departe Vlad, apoi se adresă direct fetei : Dar nu-i nimic. Nu-i dînsul, sînteţi dumneavoastră. Tot Deheleanu vă numiţi.

— Luaţi loc, şi vă rog să mă scuzaţi că m-aţi găsit aşa, cocoţată în vîrfurile patului, îşi reveni ea vorbind firesc, fără urmă de emoţie. Un minut am să vă las singur, şi vă rog să mă scuzaţi pentru această lipsă de politete.

— N-am de ce să vă scuz. Sînteţi doar în casa dumneavoastră.

Fata, cu ochii la Vlad, pe care nu se sfia să-l măsoare cu un soi de curiozitate copilărească, sări din pat într-o pereche de papuci şi o zbughi pe uşă, ca să se înapoieze îmbrăcată într-o rochiţă de stofă verde. Vlad o privi cum se aşază pe o margine de pat, cu picioarele alăturate, petrecînd mîinile peste genunchii rotunzi şi albi, ispititori chiar şi pentru ochii unui „pensionar“, cuvînt care nu era deloc drag bărbatului ce se încapătîna să creadă în argumentele sale privind asasinarea lui Beroniade : cuişorul, cactusul udat cu votcă, lipsa impresiunilor digitale de pe sticlă şi pahar.

— Ce mai citiţi ? rupse tăcerea Marius Vlad, trebuind într-un fel să înceapă discuţia cu fata care privea la el cu ochi curioşi, uşor temători parcă.

— Nana.

— A, *Nana* lui Zola. Asta înseamnă că sînteţi receptivă la apariţiile cît de cît recente, nu pierdeţi ocazia să le cumpăraţi.

— Dar nu eu, nu eu am cumpărat-o, se cam bilbîi ea.

— Domnul Deheleanu, desigur, adăugă Marius Vlad, cu o intonaţie cît mai indiferentă.

— Nu el, ci doamna Pop, şi Anda indică din priviri pereţele care despărţea cele două familii.

— A, doamna Mariana Pop ! făcu Vlad pe neştiutorul.

— Dînsa. Mi-a lăudat-o atîta ! exclamă Anda Deheleanu mîngîind cu palma coperta albă, de parcă alte culori atrăgătoare ar deranja somnul clasicilor universali.

— Dar altceva, în afară de elogiul *Nanei*, ce v-a mai spus doamna Pop ? o întrebă cam într-o doară Vlad, fără să bănuiască intensitatea furtunii dezlănțuite de întrebarea sa în sufletul frumoasei fete. Și-aș mai avea o rugămințe, privi el la fata care ridicase ochii : să-mi permiteți să vă vorbesc cu... dumneata.

— Vorbiți-mi, răspunse îndată Anda, surprinsă, ea așteptându-se la cu totul altă rugămințe. Și de ce cu „dumneata“ ? ! Vorbiți-mi cu „tu“. Diferența de etate dintre mine și dumneavoastră justifică acest tu.

— Dacă-i așa, te rog să mă consideri ca pe un unchi mai îndepărtat, nu ca pe un om al ordinii și-al legii în căutare de victime, cum greșit ne consideră unii ! și Marius Vlad privi la Anda Deheleanu cu o față destinsă și surizătoare, imaginându-și că discută banalități cu una dintre fiicele sale. Și pentru că nu-mi plac ocolișurile, continuă Vlad, am să încep prin a te întreba dacă... ghicești ce-am să te întreb !

— Știu și eu ce ? ! răspunse fata ușor dezorientată.

— Dacă iubești adevărul și dacă urăști minciuna. Astea sînt întrebările mele.

Anda rămase tăcută, dezorientată. Întrebările musafirului erau ultimele la care s-ar fi așteptat. Cert era pentru ea doar faptul că educația și buna creștere o obligau să fie cinstită cu ea însăși, așa că nu putea să încerce să-l mintă pe cel care aștepta răspunsul ei. Mama, ființa care o adusese pe lume și îi dăduse primele noțiuni despre realitățile lumii înconjurătoare, la fel unchiul ei în anii din urmă, amîndoi o învățaseră că numai cei cinstiți reușesc în viață și tot numai ei sînt respectați de cei din jur. Cu glas abia auzit, emoționată, îi spuse lui Vlad :

— Nu mint, să știți, nu-mi place să mint ! Doar... și se opri, privind în pămînt.

— Doar ? ! o încurajă Marius Vlad.

— Există o excepție, doar una, și trebuie să v-o spun. Altminteri o să ajung la o altă excepție, a doua, și iată-mă în postura deloc dorită de mincinoasă.

Pînă să apuce bărbatul să spună sau să întrebe ceva, Anda socoti nimerit să precizeze :

— Unchiul e bolnav, destul de grav, de inimă. A avut două infarcturi pînă acum, din care cauză întotdeauna m-am ferit să-i spun ceva despre care știam, sau doar bănuiam, că nu i-ar face plăcere. Unchiul poate muri ori-cînd, chiar și mîine sau pămîine. Și alte rude care să-mi poarte de grijă n-am, singură o să trebuiască să mă descurc. O să fie greu, nespus de greu, așa că pînă una-alta toate speranțele mele de viitor sînt legate de unchiul Andrei. El, pentru mine, e tată, e mamă, e tot...

Anda vorbea, mai privindu-l, mai ocolindu-i privirea, în vreme ce prin capul lui Vlad se învîlmășeau o mulțime de presupuneri și întrebări, la unele găsindu-le răspuns, la altele nu. Esențialul însă îl ghicea, sau măcar îl bănuia. Și deodată se simți cuprins de o înduioșare vecină cu mila pentru ființa care privea la el cu ochi temători și totuși plini de speranță. Ceva îi spunea fetei că omul care apăruse în casa ei cam pe nepusă masă nu-i vrea răul nici ei și nici unchiului ei, chiar dacă Marianei Pop nu-i era deloc simpatic.

„O să-i spun tot, își zise fata, n-am să-i ascund nimic, nici cel mai neînsemnat amănunt. Mai ales că, știu bine, toate sînt fără importanță și practic n-au nici o tangență cu moartea lui Beroniade și nici cu investigațiile lui legate de aceeași moarte!“

— Și chiar dacă existența, sau mai degrabă viitorul meu, n-ar fi legat de însăși existența unchiului Andrei, tot nu l-aș fi supărat povestindu-i micile mele necazuri. Mi-e prea drag, prea îl iubesc și prea mult țin la el, încît să-i întunec tocmai eu zilele.

— Părerea mea e că prea îl consideri bolnav, o întrerupse Vlad. Ceilalți, cîți locuiesc în această casă, se cunosc bine unii pe alții, nu? Și n-am auzit pe nici unul dintre ei considerîndu-l atît de grav bolnav pe domnul Andrei Deheleanu.

— Ce știi ei?! protestă fata, evident indignată. Numai eu știu prin ce-am trecut atunci, cînd cu atacul de cord de la un restaurant! A fost la un pas de moarte. Marele lui noroc a fost că în apropiere se afla spitalul de urgență; cîțiva pași doar.

— Chiar așa?

— Medicii de la ASCAR de mult l-ar fi internat, dacă n-aş fi eu la mijloc. El nici să n-audă de internare. I-am explicat de zeci de ori că sînt destul de mare, o să mă pot descurca şi singură, degeaba ! Ba într-o zi mi-a spus...

Anda se opri deodată, neliniştită, de parcă ar fi vorbit mai mult decît se cuvenea, apoi adăugă îndată :

— N-are nici o importanţă. Nimicuri, vă răpesc timpul cu poveşti.

— Ce ţi-a spus în acea zi ? Imaginează-ţi că orice amănunt are importanţa lui.

— Mi-a spus ceva în sensul ăsta : „Anda, tocmai fiindcă eşti mare, nu vreau să te ştiu singură în casa asta. În fond, ce-or să-mi facă medicii ăia în plus ? ! Tratatamentul lor pot să-l urmez şi aici. Dacă o fi să mor, prefer să mor aici, în preajma ta, nu într-un pat de spital“. Atunci, continuă fata, auzindu-l vorbind de moarte, am început să plîng. M-am oprit însă la timp şi am încercat mai departe să fac pe nepăsătoarea, să nu-i creez stări emotive, amintindu-mi despre ce îmi recomandase cu cîteva zile în urmă doctorul Nicolaescu, medicul lui curant.

— Ştiu, îl cunosc.

— Pe domnul doctor Nicolaescu ? ! tresări Anda, bucuroasă că şi alţii îl cunosc pe renumitul medic.

— Acum... cinci sau şase ani, şi eu m-am crezut o vreme bolnav. Mă înţepa ceva, aici ! şi Marius Vlad se apăsă peste buzunarul de sus de la haină. Am nimerit pe mîna dînsului. Surmenajul e de vină, mi-a spus. Mai multă odihnă, mai multă linişte, ăsta-i tot baiul. Inima „ţine“ şi la o sută de ani. Deci, n-am să mor „de inimă“. Poate de altceva, căci doar de murit trebuie să mor odată şi odată, nu ?

— Dacă ar fi după mine, v-aş ura să trăiţi sute de ani, de ce să muriţi ?

— Ei, nici chiar aşa ! De la o vreme şi viaţa asta devine o pacoste, dacă nu pentru tine, atunci pentru cei din jur.

— Poate, zise fata, ca să spună şi ea ceva.

— Ba nu, aşa e, insistă Marius Vlad, continuînd îndată : Dar pentru că eu sper să mai trăiesc ani buni de-acum încolo, de tine nici nu mai vorbesc, o să fiu nevoit să aduc din nou discuţia despre unchiul tău. Viaţa lui, spui tu, este în pericol, nu a noastră.

— Da.

— Deci, ce ți-a recomandat doctorul Nicolaescu, atunci ?

— Să-l feresc de supărări, indiferent de natura lor.

— Îți amintești cumva data acestor recomandări ? Sau, mai degrabă, cînd a avut loc discuția dintre tine și domnul Deheleanu referitoare la *nu vreau să te știu singură în casa asta* ?

Pronunțase cuvintele pe un ton neutru. Totuși Anda sesizase ceva, și acest „ceva“ o determină să adopte o atitudine de totală muțenie, un exces de prudență, spunîndu-și că relatările și afirmațiile ei se puteau întoarce într-un fel sau altul tocmai împotriva celui pe care voia să-l ocrotească.

Marius Vlad, cînd realizează schimbarea survenită în atitudinea fetei, oftă în sine, dar nu-și exprimă în nici un fel nemulțumirea. Vasta sa experiență îl ajută să sesizeze situația și, ca o consecință directă, „să uite“ că întrebarea sa rămăsese fără răspuns. Cel puțin deocamdată. În definitiv, socoti, nici n-are nevoie de data exactă a acelei convorbiri. Iar pe cea aproximativă o s-o afle de la doctorul Nicolaescu, dacă o să se dovedească necesară socotelilor sale.

În clipa care avea să urmeze, de parcă nimic deosebit nu s-ar fi întîmplat, luă o atitudine destinsă și privi în ochii fetei :

— Dar ia spune-mi, Anda : notele tale nu-i dau niciodată emoții unchiului tău ?

— Doar nouă și zece ! veni îndată răspunsul fetei, bucuroasă că discuția a ajuns la un punct care îi era drag.

— Felicitări, dacă-i așa. Nu-i la îndemîna multora o asemenea performanță.

— Meritul mamei, pînă să moară, apoi al unchiului Andrei în continuare, nu exclusiv al meu. Pentru mine a învăța e o plăcere. Și să nu credeți că sînt o ipocrită. N-o spun de dragul de a epata.

— Dacă am admirat ceva la tine, în aceste cîteva minute de cînd te cunosc, e tocmai sinceritatea. Făcînd apel tocmai la această sinceritate, am să te întreb ceva...

— Întrebați-mă.

— De unde... și Marius Vlad ezită cîteva clipe.

El, omul care în cariera sa pusese mii și mii de întrebări brutale, sau măcar jenante, al căror răspuns putînd însemna ani grei de închisoare, acum șovăia. Limpezimea privirilor fetei, un amalgam de naivitate și inteligență matură, contraziceau presupunerile sale făcute în după-amiaza acelei zile. Și totuși, nu avea încotro. Trebuia să-și ia inima în dinți și s-o întrebe :

— De unde ai, sau mai bine zis cine ți-a dat fotografiile acelea ?

— Fotografii ? ! tresări Anda surprinsă, privind nedumerită la bărbatul din fața ei.

— Acele două fotografii, să le spunem... decoltate, se tot poticnea Marius Vlad, vădit nemulțumit că este nevoit să discute astfel de chestiuni neplăcute.

— Fotografii decoltate ? ! repetă fata apropiindu-și sprîncenele, vădit intrigată de întrebare. Nu știu, nu știu la ce anume vă referiți.

Cuvintele, pronunțate ferm, categoric, părăind astfel spuse forțat, îl determinară pe Marius Vlad să-și schimbe părerile referitoare la sinceritatea Andei Deheleanu. Abia cu două ore în urmă, unul dintre cei mai versați specialiști în analiza și comparația impresiunilor digitale fusese categoric :

— Mîinile, pe fotografiile astea, le-au pus mai mulți, însă doar trei feluri de amprente mai pot fi deosebite : astea, astea și astea ! și-i puse în față desenele papilare de pe falangetele a trei persoane deosebite.

— Și ? ! îl privise intrigat Marius Vlad, așteptînd detaliile, uitînd pentru o clipă că omul respectiv era o fire deosebit de meticuloasă și, în aceeași măsură, niciodată grăbit.

— Cele care nu mai pot fi „citite“ sînt cele mai vechi, cum e și firesc. Astea trei — și bătut cu degetul arătător în desene — au fost suprapuse lor. Desenul ăsta este cel mai proaspăt și aparține unei femei. Corespunde cu prima dumneavoastră mostră.

— Roza ! șoptise el.

— Țsta, continuă specialistul, este al individului care a pus mîna pe paharul trimis prin plutonier.

— Andrei Deheleanu ! tresări Marius Vlad.

— Al treilea desen — ăsta ! — este de asemenea al unei femei, al unei femei tinere și neobișnuită cu munca brută, însă nu am cu ce să-l compar ! și specialistul ridicase din umeri.

— Etatea, aproximativ ?

— Prea multe vreți de la noi ! Am spus : tînără. Aduceți-mi măcar o frîntură din impresiunile „bănuitei“, ca să vă pot spune mai multe.

Nici vorbă, desigur, *al treilea rînd* era al Andei Deheleanu ! conchisese el, necăjit și contrariat, în drum spre strada Mănăstirilor.

Să i le fi *oferit* Samsarul ? Să le fi găsit Anda rătăcite, sau poate lăsate de Beroniade, cu o anume intenție, prin bucătărie sau pod ? Urmărea astfel individul „s-o convertească“ pe fată, să și-o apropie ? Tot ce se poate !

Important ar fi fost să afle cînd, la ce dată a dat de ele Andrei Deheleanu. Înainte, sau după incendiu ? Probabil că fata, Anda, de primit nu le-a primit, le-a luat din curiozitate, dintr-o curiozitate copilărească, doar Anda e încă un copil ! Și e probabil că, în zilele următoare, le-ar fi pus la loc. Numai că, dînd de ele unchiul și tutorele ei...

Toate presupunerile lui Marius Vlad se risipiră ca fumul în neant cînd Anda Deheleanu, cu o intonație care nu admitea interpretări felurite, îi răspunse limpede :

— Nu știu, nu știu la ce anume vă referiți.

Ce să mai zică ? Pe cine să creadă ? Ce atitudine să ia în continuare ? Grea problemă ! oftă Vlad, privind la fată, nehotărit.

Aproape că dorea să apară inginerul. Poate că prezența acestuia ar fi înlăturat într-un fel convenabil tăcerea stîngenitoare. Fata nu părea însă impresionată. Susținea privirea musafirului și aștepta. Ce anume, n-ar fi putut preciza cu certitudine.

— Fiindcă păreai deosebit de sinceră atunci cînd mi-ai spus că nu-ți place să minți, sînt nevoit să te cred.

— Vă jur că nu știu despre ce este vorba ! explodă fata, evident nedumerită.

— Te cred, cu toate că îmi vine deosebit de greu. Cum însă în viață se întîmplă atîtea lucruri ce par uneori de

necrezut, de ce oare și... neconcordanța asta dintre părerea mea — inițială, menționez ! — și răspunsul tău negativ, n-ar face parte din categoria acestora ? Și cu „asta“ am terminat. Să revenim însă la acele fapte, la acele cîteva lucruri ascunse unchiului tău, despre care ai spus, *dacă ar fi aflat de existența lor*, nu i-ar fi adus nici o bucurie.

Fata tăcea. Vlad aștepta. Pînă la urmă Anda socoti că nu are de ce să se ascundă. Beroniade e doar mort, n-o să i le spună unchiului Andrei, faptele sînt consumate.

— În cîteva rînduri domnul de sus mi-a făcut compimente deplasate, de prost gust. Ba o dată, întîlnindu-mă pe stradă, cu un pachet în mînă, m-a întrebat unde mă duc și ce am în pachet. Iar eu, în loc să-mi văd de drum, n-am de lucru și-i spun adevărul : îmi duceam cizmele la reparat. Atîta i-a trebuit : nu și nu, că merge cu mine și-mi cumpără cizme noi, din import.

— Și nu l-ai întrebat de ce atîta... mărinimie ?

— Ba da, cum să nu ? L-am întrebat. Știți ce mi-a răspuns ? „Am bani destui și, uite, vreau să fac un bine celei mai drăguțe și mai inteligente ființe din cîte cunosc“. Și unchiului ce-i spun ? îl întreb eu. „Asta nu-i o problemă, mi-a răspuns. Ai tras un loz de trei lei și-ai cîștigat o mie. O mie sau două, cîte vrei. De acord ?“ m-a întrebat, privindu-mă cu mîna dusă la buzunarul unde ținea banii, așa cum probabil privea pe cele care urcau la el.

— Și ce i-ai răspuns ? se grăbi Marius Vlad, cînd o văzu că tace.

— Nimic. I-aș fi tras o pereche de palme. Atît. Și-am plecat grăbită, spre cizmar.

— Și cu asta s-a învățat minte ?

— N-aș zice, deși îl ocoleam cît puteam. La pod mă duceam doar cînd eram sigură că e plecat de-acasă sau, mai degrabă, îl trimiteam pe unchiul. Dar nu întotdeauna poți trimite un bărbat să întindă rufe.

— Mda, mda ! făcu Marius Vlad pricepînd cît de cît la ce anume se referea fata.

— Iar într-o altă zi, după ce cu ochii mei îl văzusem plecînd de acasă, m-am dus la pod, să scotocesc după *Via Mala*, într-un cufăr vechi. Și-atunci, în acea zi, a fost cum nu se poate mai neobrăzat...

— Adică ? o încurajă Vlad.

— A intrat în pod pe furiș și... și m-a prins în brațe, pe la spate, am și țipat de spaimă. M-a strâns și a încercat să mă sărute. Am avut însă noroc : i-am dat un brînci, s-a împiedicat de ceva și a căzut pe spate. Din ușă, i-am strigat ceva, nici nu mai știu exact ce, și-am fugit pe scări în jos.

— De-atunci s-a mai repetat ceva, vreodată ?

— Nu. Dar ce zăcea în mintea lui, cine poate să știe ?

— Dar ia spune-mi, continuă Vlad, n-a sesizat nimeni dintre vecini întîmplarea asta neplăcută ?

— Cred că da. Cineva a simțit ceva. Și, din nefericire, sînt aproape sigură că acest cineva a fost tocmai cel care nu trebuia niciodată să...

— Domnul Deheleanu, zise, sec, Marius Vlad.

— El, confirmă fata, dîndu-și seama prea tîrziu că tocmai așa ceva n-ar fi trebuit să recunoască niciodată ; că unchiul ei avea motive temeinice să-l urască pe Beroniade.

— Ce te face să crezi „asta“ ?

— Și în bucătărie, mi se pare, era cineva, încercă Anda să abată sau să complice răspunsul așteptat de Marius Vlad.

Făcîndu-se că nu dă nici un fel de importanță acestui amănunt, Marius Vlad o rugă să-i spună cum de și-a dat seama că unchiul ei „simțise ceva“.

După clipe de neliniște, Anda zise cu glas încet, ca pentru sine :

— Nici nu vă puteți imagina cît de greu îmi vine să vorbesc...

Ca apoi, după o pauză, să continue cu o voce neutră și indiferentă :

— Era în baie, cînd am trîntit ușa și-am început să cobor scările în grabă. Abia după ce am ajuns în camera mea, mi-am dat seama. Nu m-a întrebat însă nimic, nici atunci și nici mai tîrziu. Am înțeles însă că era tare îndurerat și îngrijorat din cauza mea.

— Ulterior, n-a avut nici o discuție cu Beroniade ?

— Bănuiesc că da.

— De ce numai „bănuiești“ ?

— Fiindcă două sau trei zile mai tîrziu, întîlnindu-mă în fața porții, în stradă, Beroniade mi-a spus cu un ton voit ironic : „Ai înlocuit miliția cu unchiul ?“. Apoi, schimbînd

nuanța, a mai adăugat privind-mă așa cum probabil socotea dumnealui că e mai indicat : „Prostuță, prostuță mică și naivă !“. I-am trântit poarta în nas și am intrat în curte, fără să scot vreo vorbă.

— Și de-atunci ? întrebă Marius Vlad.

— Nimic deosebit.

Un claxon, strident și pe mai multe tonuri, îi aduse pe cei doi interlocutori la realitate, după ce și unul și celălalt rămăseseră tăcuți, cu gândurile împrăștiate sau, dimpotrivă, concentrate asupra unui anume fapt.

— Despre fotografii nu mai avem ce discuta, zise calm, într-o doară, Marius Vlad.

— V-am spus, nici măcar nu știu exact la ce anume vă referiți. Fotografii decoltate !

Spontan, Marius Vlad scoase dintr-un buzunar un *portefeuilles*, căută ceva anume într-o despărțitură, și luă de acolo o fotografie „șase pe nouă“, pe care i-o înmînă Andei :

— Și despre poza asta s-ar putea afirma că e o fotografie decoltată.

Fata luă fotografia și privi atentă, dar și nedumerită, la fata zveltă îmbrăcată într-un *bikini*.

— Fiica mea cea mică. Astă-vară la Neptun.

— Drăguță, frumoasă chiar, nimic de zis. Dar nu așa ceva căutați dumneavoastră, bănuiesc. Poze d-astea se văd cu zecile în vitrinele fotografiilor de pe litoral.

— Ai dreptate, altceva caut eu, răspunse Vlad luîndu-i fotografia din mînă, cu grija de a nu șterge impresiunile lăsate de degetele lungi și bine îngrijite ale fetei.

2

Către ora zece și jumătate dimineața, Marius Vlad ciocni cu toată discreția la ușa Rozei Mărgărit. Se temea să dea ochii cu Ana Mărăcineanu. Un băiat de la „Economic“ tocmai îl informase că în magazia și în pivnița Alimentarei

gestionate de Ștefan Mărăcineanu se descoperiseră, printre alte matrapazlicuri mai puțin importante valoric, 3 butoaie cu apă în loc de untdelemn și trei saci cu orez care, deasupra, aveau un strat de cîțiva centimetri de cafea crudă. Întrebat, Mărăcineanu l-a luat îndată pe „nu știu” și pe „mă mir” în brațe, dînd vina pe cei doi vînzători. Aceștia, interogați, făcuseră ochii mari. După primele cercetări, adevărul părea să fie de partea acestora. Cheile de la ușile respectivelor acareturi le păstra numai el, gestionarul. În aceste circumstanțe, Vlad socotea că mai nimerit ar fi să evite o întîlnire cu familia Mărăcineanu, în acele zile fierbinți și pline de neprevăzut.

Roza, deschizînd ușa, scoase o abia auzită exclamație de surpriză, poftindu-l totuși în casă. Intrînd, Marius Vlad pricepu îndată cauza reținerii și lipsei de spontaneitate a femeii ; bărbatul nu plecase încă la muncă. Venise acasă afumat, după miezul nopții, și se trezise tîrziu. Acum, gata să iasă pe ușă, privea nedumerit la Vlad. Roza îl prezentă pe Vlad vorbind cum nu se poate mai firesc :

— Petrică, dumnealui e de la miliție, știi, domnul de care ți-am vorbit...

— A, da, da. Încîntat.

Și întinse o mînă vînjoasă, învățată cu munca.

— Petre Mărgărit ! pronunță clar, asemeni unei sentințe.

— Vlad ! doar zise celălalt.

— Nevastă-mea n-a omorît pe nimeni, să știți ! și lăcătușul zimbi privind la perechea sa. Nu obișnuiește să ia viața bărbaților !

— Nici eu nu cred așa ceva, se limită să răspundă Vlad, fără să ia în seamă calamburul lăcătușului.

— Dar dacă cereți informații, v-ați găsit omu. Pe toate le știe ! și, cu gura pînă la urechi, întinse din nou mîna, zise „să trăiți” lui Vlad, „la revedere” Rozei, și deschise ușa.

Din prag găsi cu cale să-și anunțe nevasta :

— Mă-ntorc pe la cinci.

— Bine, zise Roza, ca să adauge îndată : Să nu fie cinci dimineața.

— Așa ceva se poate întîmpla oricui, spuse și Marius Vlad, cu înțelegere pentru cel plecat.

Schimbul de banalități continuă, apoi Marius Vlad aduse vorba despre motivul prezenței sale în casa lăcătușului la o oră relativ matinală : amprentele Fideluței.

— Nimic mai simplu ! sări îndată Roza. Îi cer ceva împrumut, și-mi dă, că-i fată bună.

— Ce-o să-i cereți, însă ? o întrebă el.

— Nu găsesc eu ce ? ! Cîteva boabe de piper, să zicem.

— Pe care, foarte bine, o să vi le pună în palmă !...

Conveniră, în final, să se ducă să-i ceară o revistă de mode — văzuse cîteva aruncate pe măsuță — să-și aleagă Roza un model pentru o rochie.

— Tot dumneavoastră mai deștept ! exclamă Roza. Pe mine nu mă tăia capul...

Cu o seară în urmă, specialistul îl informase pe Vlad că impresiunile Andei, lăsate pe poza fiicei sale, nu-s identice celor descoperite pe cele două fotografii ȝăsite de Roza în lada de gunoi. Deducțiile lui păreau să fie greșite. „Problema“ era mai complicată și mai greu de rezolvat decît socotise cu cîteva ore în urmă.

Nu cumva se înșeală ? Deși, dintr-un alt punct de vedere, era întrucîtva mulțumit : Anda nu-l mințise, nu avusese în mîină cele două fotografii.

Această constatare părea însă că diminuează din șansa de a descoperi pe cel ce, după cum susținea el, luase viața samsarului. Sau măcar ajutase la moartea acestuia, grăbind-o. Noaptea, în clipe de insomnie, ajunsese la o altă probabilitate : poate că inginerul găsisese fotografiile în bucătăria lui Beroniade — sau în pod, sau chiar în apartamentul acestuia, cînd intrase cu cine știe care prilej — le-a luat și, scîrbit, le-a rupt și le-a aruncat. Iar amprente — al treilea rînd — proveneau desigur de la falangetele unei prezumtive vizitatoare.

Doctorul Nicolaescu, pe care îl deranjase în dimineața aceleiași zile, mai înainte de a o ruga pe Roza Mărgărit să-i facă rost de „lăbuțele“ Marianeî Pop, după ce își manifestă bucuria de a revedea un vechi prieten, confirmă în totul spusele Andei : Andrei Deheleanu era grav bolnav și numai o minune îl mai ținea în viață.

— Deci, o emoție mai puternică...

— L-ar omorî, fără doar și poate. Altminteri are o constituție zdravănă, ar putea să trăiască ani mulți, cu inima însă nu-i de joacă.

— El știe acest lucru ?

— Știe, bineînțeles că știe, numai că lui nu i-am spus exact care-i realitatea. Nu i-ar fi folosit la nimic, dimpotrivă.

— Dar nepoata sa, știe ceva ?

— Văd că-l cunoști bine pe Deheleanu ! se miră bătrînul medic. Ei i-am spus adevărul-adevărat : că inima unchiului este la pămînt. Î-am recomandat, în mod deosebit, să-l ferească de supărări și de surprize, fie ele și plăcute.

— Vă amintiți cumva cînd i-ați făcut aceste recomandări ?

— Îmi amintesc, cum să nu-mi amintesc ? ! răspunse medicul cu un ușor aer de imputare în glas. Ultima dată... să tot fie patru, poate chiar cinci săptămîni. Cu cîteva zile mai înainte de a se interna pentru extirparea nesuferitului ăluia de apendic, operație care i-a răpit un piculeț din frumusețea pîntecului ! și bătrînul medic chicoti amuzat.

„Bătrîn, bătrîn, însă-l duce capul la drăcii !“ socoti Marius Vlad privind la părul alb al gazdei sale, după care îi mulțumi și-și luă rămas bun, îndreptîndu-se cu pași grăbiți spre strada Mănăstirilor.

Fără să se mai ferească să fie văzut de careva, Marius Vlad urcă treptele scării de serviciu și ajunsese în dreptul ușii de la bucătărie. Înăuntru, nimeni. La baie, de asemenea ; ușa era dată de perete. Nici în locuința fostului gestionar al Alimentarei din Ferentari nu se găsea vreunul din membrii familiei. Doar Roza Mărgărit îl urmărea cu atenție. Curiozitatea ei înnăscută nu-i dădea pace. Îl auzi cum ciocăne la ușa Marianeii Pop.

— Cu mine aveți treabă ? îl întrebasese actrița, glacial și neutru, după ce abia îi răspunseseră la bună ziua.

— Cu dumneavoastră, da, ați ghicit.

— Aștept... aștept o vizită. Vizita unei doamne, se grăbi ea să precizeze după ce sesizase un început de surîs pe buzele bărbatului.

— Voi fi scurt, foarte scurt, cu o condiție însă : să nu-mi ascundeți adevărul.

— Adică ? se încruntă femeia, uitînd să invite pe inoportunul musafir să ia loc.

— Adică... — și, calm, fără grabă, Marius Vlad se așează și nepoftit pe un scaun — adică să-mi spuneți de unde... și deschise servieta, dînd la iveală cele două fotografii reconstituite pe care i le întinse, de unde le aveți ?

— Eu... mie... se bîlbîi actrița, fără să le ia și să se uite la ele mai de aproape.

Nici nu avea de ce. Dintr-o privire înțelese despre ce era vorba : fotografiile reprezentau cele mai reușite „piese“ din colecția sa.

— Le recunoașteți ? întrebă sec Marius Vlad.

— Beroniade. El mi le-a dat, recunosc eu îndată, doar-doar l-o vedea mai repede ieșind pe ușă.

— „Sărut mîna, bună ziua, și încolo mai nimic !“, parcă la atîta tot mi-ați spus mai ieri că se rezumau relațiile dintre dumneavoastră, nu ? zîmbi el, continuînd : Beroniade avea o mulțime. Dumneavoastră cîte i-ați luat ?

— Două. Astea din mîinile dumneavoastră.

— Precis ? o fixă Marius Vlad, convins că femeia mințea.

— Da.

— Dacă scotocesc pe ici, pe colo — și-și roti privirile prin încăpere — n-o să dau cumva și de altele ?

Actrița fu gata să izbucnească, să-l întrebe cum și de unde pînă unde acel „scotocesc“. Cu ce drept ? ! Amintindu-și însă cu cine sta de vorbă, renunță să mai facă pe indignata și socoti în aceeași clipă că poate ar fi mai indicat să apeleze la armele cele mai la îndemînă ale femeii : plînsul, lacrimile, ochii dați peste cap. Veni însă o întrebare care o dezorientă complet : într-adevăr, nu cunoștea răspunsul.

— Un lucru nu înțeleg. Cum au ajuns fotografiile astea în mîna domnului Deheleanu ?

Actrița îl privi lung, lung o privi și Marius Vlad, observînd cu acest prilej că lacrimile hărăzite înduioșării sale îi deterioraseră machiajul, și femeia sfîrși prin a spune un „nu știu“, care i se păru bărbatului sincer.

— Andei, spuneți, nu i le-ați dat niciodată să le privească ?

— Nu, vă jur !

— Nici domnului Deheleanu ?

— Ah, Doamne, de ce nu mă credeți ? ! Cum puteam eu să-i dau așa ceva unui om cum este inginerul ? se lamentă femeia privindu-l intrigată.

— Ciocăne cineva ! o făcu atentă Marius Vlad.

— O să-i spun că nu putem sta acum de vorbă, și Mariana Pop dădu să părăsească încăperea.

— O clipă ! Să între, e de preferat. Spuneți-i aici ce anume aveți de spus, vorbi el hotărît, curios să vadă cum arăta ființa așteptată.

Să mai spună ceva, actrița nu mai avu cînd : ușa se deschise și, în pragul ei, își făcu apariția o femeie de o eleganță care sfida luxul actriței. Zărind bărbatul care o privea cu o curiozitate nedisimulată, rămase surprinsă, dar și mai mult o uimi fizionomia gazdei : nici urmă din surîsul cu care se aștepta să fie primită, nici amabilă, măcar de complezență. Înțelese îndată că necunoscutul era cauza, dar, se întrebă, de ce ochii actriței exprimau stinghereală, teamă, de ce abia putea să îngîne cîteva cuvinte care nu spuneau aproape nimic ? !

— Lala... dacă vrei... știi... mai tîrziu... acuma...

— Ce-i, dragă, ai o vizită ? ! luă noua venită inițiativa. Deranjez ? întrebă plimbîndu-și ochii rimelați cu multă iscusință cînd la unul, cînd la altul.

Tonul cu care vorbea noua venită dovedea o lungă și profundă experiență a vieții, care o ajutase să nu se piardă ușor cu firea. Dealtfel, deși bine „întreținută“, se vedea că femeia număra pe puțin șapte-opt ani peste cei ai gazdei. Și Vlad realiză îndată această diferență, odată cu alte cîteva amănunte care țineau de fizic : nu mai înaltă, dar mai corpolentă, mai planturoasă, cu un piept obraznic și ațîțător. Părul vopsit într-un cenușiu deschis și ochii, verzi, îi dădeau un ușor aer exotic.

„Interesantă — fu concluzia rapidelor investigații vizuale ale bărbatului. Femeie obraznică, din cele care nu se dau în lături să tragă palme, cînd se simt jignite. Și pare unsă cu o mulțime de alifii, dacă nu cu toate.

Eu, însă, curios cum sînt din fire, m-aș mulțumi să aflu ce are în poșetă în afară de obișnuitele fleacuri femeiești. Niscaiva... poze ? N-ar fi de mirare. Poate... poate

pentru schimb de experiență cu dumneaei, simpatica mea amfitrioană. Dar nu ! O să-mi astîmpăr curiozitatea. Treaba asta s-o facă alții, mai de meserie, colegii mei de la moravuri. Eu o să mă declar mulțumit dacă într-un fel sau altul am contribuit cît de cît să n-ajungă și Anda Deheleanu... ba, poate, și altele.“

— Deci, ziceți dumneavoastră, nu știți cum de au ajuns fotografiile în mîinile domnului Deheleanu ? continuă el după plecarea „femeii cu ochii verzi“.

— Nu, v-am spus ; nu știu.

— Eu, dacă ar fi să vă dau un sfat, aș zice să vă mai gîndiți. Ar fi numai și numai în propriul dumneavoastră interes, dacă v-ați aminti.

— Of, Doamne, exclamă patetic Mariana Pop, ce să fac și pe ce să mă jur, ca să mă credeți ?

— V-am spus : nu cred în jurăminte, răspunse Marius Vlad pe un ton ușor glumeț. Prin urmare, mai gîndiți-vă.

Femeia nu stătuse o clipă jos. Deodată se așează pe o margine de pat. Oftînd, cu palmele acoperind genunchii rotunzi și albi, își aruncă privirea undeva departe. Vlad, urmărind-o, era dispus să parieze că în clipa cînd actrița își va întoarce ochii spre el, va spune ceva care, cît de cît, se va apropia de adevărul căutat de el. Și nu se înșela.

— Stau și mă gîndesc, dacă nu cumva s-au rătăcit prin vreo carte.

— Carte ? !

— Carte, dar nu cred.

— Adică, vreți să spuneți că vă împrumutați cărți unii de la alții : familia Pop și familia Deheleanu.

— Mai bine zis eu și Anda. Bărbații... și actrița făcu un gest din care s-ar fi putut deduce că aceștia erau anal-fabeți.

— Mda ! Ar fi o soluție. Poate că le-ați pus „semn“ la vreo carte împrumutată apoi Andei.

— M-aș mira, însă imposibil nu-i. Cîteodată mă simt așa, cum să vă spun ?... Cu capul în nori. Uit, confund obiectele, lucrurile, ba-mi vine să rîd, ba să plîng, un soi de nevroză astenică. Poate, prin simpatie, am luat și eu ceva de la Mircea, bărbatu-meu. A fost, săracu, în două rînduri la „Central“.

— Grav ? se interesă el.

Marius Vlad știa însă despre ce era vorba. Prima internare, cauzată de surmenaj, pe vremea studenției, cînd se ambiționase să aibă și un serviciu, a doua, cîteva luni mai tîrziu, cerută de un control, ambele necesitînd cîte două săptămîni de spitalizare.

— Știu și eu ? ! răspunse ea vag. Internările astea la „Central“ n-au niciodată un diagnostic precis. Întotdeauna medicii ascund o parte din realitate.

— Bine, așa să fie. N-am nici un motiv să mă îndoiesc de sinceritatea dumneavoastră. Însă uite ce-i, stîmată doamnă ! schimbă deodată Marius Vlad felul de a vorbi. Fără a face pe moralistul, nu mă pot abține de a vă spune că aveți un bărbat cum n-au multe femei norocul să-l aibă : prezentabil, salariu bun, cinstit, bine apreciat profesional. Atît și-ajunge să merite o soție pe măsura sa. Dumneavoastră, de asemenea... prezentabilă — și-și aruncă ochii spre picioarele femeii — de asemenea bine salariată și cu o meserie interesantă și frumoasă. Mai departe însă nu știu dacă pot merge cu paralelisme. Și s-ar putea cîndva să vă pară rău.

— Nu știu ce vreți să insinuați ! bravă ea.

— Nu insinuez nimic. Și puțin îmi pasă de felul cum înțelegeți dumneavoastră să vă folosiți de atuurile cu care v-a înzestrat natura. Am colegi însă, să știți, care sînt mult mai curioși. Și devin de-a dreptul indiscreți în clipa cînd află că sînt în pericol de a fi atrase și alte persoane. Iar dacă acestea sînt și minore, legea e și mai categorică.

Lăsînd-o perplexă pe femeie, Vlad își luă servieta și se îndreptă spre ușă, aruncîndu-i cîteva vorbe din mers :

— Pentru edificarea dumneavoastră deplină, v-aș recomanda să citiți cu atenție alineatele unu, doi și ultimul ale articolului două sute. Și două sute patru. Aruncați-vă ochii și pe trei sute douăzeci și cinci, Cod penal, bine-înțeles.

Și ieși, închizînd ușa în urma lui. O deschise însă imediat :

— Am uitat un amănunt, sau mai degrabă două : pozele, restul de fotografii, cele din mijlocul cărora le-ați luat p-astea două, și Marius Vlad lovi cu palma în servietă.

Contrariată și indignată, dar și îngrijorată, de schimbarea survenită în felul de a se exprima al musafirului, Mariana Pop îngîină abia inteligibil :

— Nu știu... n-am... lăsați-mă...

— Dacă „nu știți“ și „nu aveți“, mă văd nevoit să apelez la telefonul dumneavoastră. Să chem pe alții să le caute. De gunoaie și de microbi, nu-mi place să mă ocup personal.

Și, cu pași fermi, amenințători, se îndreaptă spre telefon.

— N-o să vă convină însă, continuă în timp ce părea să aștepte tonul. Subalternii devin zeloși, cînd sînt asistați de un colonel !

— Poftim ! Luați-le ! Admirați-le ! explodează femeia ca atinsă de o criză de epilepsie, repezindu-se la șifonier.

De sub același teanc de rufe, de unde luase cu două zile în urmă acul de păr, dădu la iveală o cutie în care fuseseră cîndva bomboane de ciocolată. I-o întinse fără să scoată vreo vorbă, nici măcar un „poftim“.

Marius Vlad, apatic, o luă și o lăsă să cadă în servietă, privind-o apoi cu ochi de gheață :

— Al doilea amănunt, pentru care m-am înapoiat : numele și adresa doamnei care a plecat... nemulțumită, ca să folosesc un eufemism. Asta o întreb așa, din curiozitate...

— Lala ! Altceva nu știu despre ea, răspunse tîrziu actrița.

— Greu de admis, dar, fie. O să afle alții.

3

— Domnule inginer, sînt cîteva zile de cînd intenționez să stau de vorbă cu dumneavoastră. Și iată că a sosit și clipa mult visată ! exclamă Marius Vlad privindu-l degajat și bine dispus.

Andrei Deheleanu — înalt, slab, ușor adus de spate și îmbrăcat cu grijă pentru înfățișarea sa — privea la mușafir cu atîta seninătate, încît era de presupus că vizita nu îl găsisese nepregătît, o aștepta. Nu negă, dimpotrivă :
— Vă așteptam, bineînțeles că vă așteptam. Ați stat de vorbă zilele astea cu toți ceilalți locatari, doar cu mine nu.

— Inclusiv cu frumoasa dumneavoastră nepoată.

— Da, mi-a spus aseară, după ce m-am înapoiat acasă.

— Și altceva nu v-a mai spus Anda, referitor la discuția pe care am purtat-o amîndoi ?

— Probabil tot. Inclusiv...

Și Andrei Deheleanu rămase tăcut, vădit nemulțumit de faptul că apucase să-l pronunțe pe acest „inclusiv“. Se hotărîse, probabil, să lase de la început celuilalt inițiativa discuțiilor.

— Vorbiți, de ce să țineți ascuns nu știu care detaliu ? Și pentru dumneavoastră, și pentru Anda *mai ales*, poate chiar și pentru mine, cel mai indicat ar fi să jucăm cu cărțile pe față. E singurul mod de a rezolva într-un fel onorabil și profitabil pentru toți o situație încurcată. Fiindcă, să știți — continuă Marius Vlad —, indiferent ce veți spune sau nu veți spune dumneavoastră, pe cel care... care a acționat sus, la Beroniade, tot îl voi descoperi. N-aș vrea să sufere însă și alții, total nevinovați, din pricina acestuia. Și cînd zic „alții“, mă gîndesc mai întîi de toate la Anda.

— La Anda ? ! tresări inginerul ridicîndu-și ochii negri, pătrunzători, încă neatinși de bătrînețe sau de boală. De ce la Anda ?

— Fiindcă, dacă ar fi să botez casa asta, casă care a fost cîndva proprietatea nu știu cărui mare negustor, dacă ar fi să-i dau un nume, nu i-aș da altul decît *Casa păcatelor*.

— Casa păcatelor ? ! Adică vreți să spuneți că toți care locuim aici sîntem păcătoși ?

— Cu excepția Andei, am spus. A Andei și, de asemenea, a fetei familiei Mărăcineanu. Și, într-o oarecare măsură, a vecinului dumneavoastră, profesorul. De asemenea, ca să nu fiu mai catolic decît papa, poate că aș ierta-o de păcate și pe Roza Mărgărit.

— Doar pe mine nu.

Andrei Deheleanu intervenise pronunțînd cuvintele cu o intonație atît de neutră, încît Marius Vlad putea socoti că ele nu priveau pe nimeni. Aceeași intonație releva însă și o împăcare cu situația de fapt și cu destinul. Și Vlad avea motive temeinice să simtă o oarecare ușurare, o mulțumire care îi da voie să acționeze mai în largul său.

— Poate și pe dumneavoastră ! se decise el într-un tîrziu să răspundă.

— Poate, repetă inginerul dînd din cap sceptic, cu un zîmbet trist.

— Pozele, fotografiile alea două pe care le-ați rupt și le-ați aruncat în lada de gunoi, unde le-ați găsit ?

Întrebarea nu-l găsisese nepregătit pe inginer :

— În *Anna Karenina* !

— Volumul unu sau doi ? întrebă Vlad, cu aceeași simplitate pătrunsă de calm și indiferență, cu care i se răspunsese.

— Volumul doi. Dacă erau în unu, poate nu dădeam de ele.

— Două, doar două fotografii ?

— Două.

— Nu mai multe ?

— Nu. Două înseamnă două, în nici un caz trei, patru sau mai multe ! fu categoric inginerul, și Marius Vlad înțelese că inginerul nu iubea minciuna și de aceea nici nu admitea să i se pună la îndoială afirmațiile.

Zîbind imperceptibil, își impuse să procedeze în continuare așa după cum cereau împrejurările :

— De ce ați spus că dacă erau în volumul unu, poate că nu dădeați de ele ?

— Fiindcă știam că Anda citea, în ajunul zilei declanșării crizei de apendicită, inițial s-a bănuît că e peritonită, această carte. Nu știam însă care anume volum, unu sau doi. Căutam semnul, cînd am dat de porcăriile alea. Și semnul era tot în doi, cîteva pagini în urmă.

— Semnul ? ! Un semn de carte, la așa ceva vă referiți, desigur.

— Da. I-a rămas de la maică-sa și ține nespus la el. Nu-i vorba de altceva decît de o plăcuță albă confecționată din os de balenă, deosebit de subțire și nu mai lungă de

zece-doisprezece centimetri, pe care este gravat numele surorii mele : *Andreea*.

— Dumneavoastră Andrei, dînsa Andreea ! făcu o simplă remarcă Marius Vlad.

— Capriciul părinților. Sau poate al nașilor, știu și eu ? !

— Va să zică, dacă pozele erau în volumul unu...

— N-aș fi dat de ele.

— Ar fi dat Anda, mai tîrziu, cu vreun prilej oarecare.

După ce îl privi pe Marius Vlad drept în ochi vreme de mai multe secunde, inginerul sfîrși prin a-l întreba dacă el crede, într-adevăr, că ar fi posibil să citești 106 pagini dintr-o carte — la această pagină fusese găsit semnul — și să nu observi cîteva zeci de pagini mai încolo cele două fotografii de mărimea unor cărți poștale.

— După mine nu-i posibil, fu sincer Marius Vlad în răspunsul său.

— Nici după mine. Și-atunci ? M-a mințit Anda ?

— Nu, n-a mințit. Ea n-a pus mîna pe ele, nici pentru o singură clipă măcar.

— Dealtfel, Anda nu m-a mințit niciodată. Iar aseară, cînd mi-a relatat discuția purtată cu dumneavoastră, părea mai sinceră ca oricînd.

— Și-atunci, dumneavoastră cum vă explicați prezența lor în paginile *Annei Karenina* ?

— Nu știu ! răspunse abătut Andrei Deheleanu. Și ca să fac presupuneri fără acoperire, cui i-ar folosi ?

— Dar pînă să aveți certitudinea că Anda nu le-a văzut niciodată, așa e că v-ați închipuit că ea însăși le-a pus acolo ?

— Da ! un „da“ abia auzit.

— Și că le avea, date sau luate, de la Beroniade ?

Din nou inginerul îl privi lung, în ochi, sfîrșind prin a șopti același „da“.

— Și asta ar însemna, în cazul acesta, că ele, fotografiile, au constituit *picătura care a făcut să se umple paharul*. Celelalte picături fiind... Mai bine enumerați-le dumneavoastră !

Marius Vlad îl privi cu un amestec de compasiune și jovialitate, de parcă ar fi discutat despre greșelile făcute

la calcularea punctelor într-o partidă de tabinet, în joc fiind o sticlă de bere.

— Dar dumneavoastră, dacă Beroniade nu e implicat direct, după câte am înțeles, cine credeți că se face vinovat de... de încercarea asta de a o corupe, nu știu dacă m-am exprimat corect, de a mi-o corupe pe Anda ?

— Încă nu știu precis. Dealtfel, alții au sarcina să se ocupe de astfel de probleme și, chiar de-aș ști, nu cred că v-aș spune.

„Să n-o ia și Mariana pe urmele Samsarului !“ fusese gata să exclame Marius Vlad, mai în glumă, mai în serios, deși încă nu putea susține cu toată certitudinea că actrița a fost cea care a strecurat fotografiile între paginile cărții, în preziua internării Andei în spital. Discutînd mai apoi cu Deheleanu avea să afle că actrița avea acces oricînd în camera fetei, mai niciodată încuiată.

— Numai că, să nu vă supărați ! îl făcu atent Vlad, zîbind. Dacă eu îmi pot permite să nu vă spun ceea ce știu, pentru dumneavoastră chestiunea se pune nițeluș mai altfel. Adică, vorbind mai pe șleau, eu întreb și dumneavoastră răspundeți. De acord ?

— Mă rog, de acord ! și inginerul oftă, abia auzit.

— Așa că, vă rog, spuneți-mi sincer : am avut sau n-am avut dreptate atunci cînd am presupus, sau mai degrabă am dedus, că fotografiile...

— Au umplut paharul, continuă inginerul fraza începută de celălalt, ca să adauge îndată, limpede și voit nepăsător : Da, ați avut, *ați avut dreptate*.

Și, după multe minute de tăcere penibilă, continuă :

— Mă întrebați cînd am sesizat pentru prima dată că nemernicul n-avea sentimente dintre cele mai curate pentru nepoțica mea.

— Da. Cu ce prilej ? Și cînd ?

— Sînt aproape doi ani de-atunci.

— Doi ani ? ! tresări Vlad, surprins, amintindu-și cum, și Roza Mărgărit și Mariana Pop, fiecare în parte și cu altfel de cuvinte, îi spusese că Anda Deheleanu abia de cîteva luni, poate de un an, „se împlinise și arăta și ea mai a femeie“.

— Da, doi ani se împlinesc acum, spre sfîrșitul primăverii. D-aia am și zis „nepoțica mea“. Pe-atunci era

un copil, însă bestia pîndea din întuneric clipa cînd se îmbăia, cînd făcea duș, știți, în baia de care ne folosim toți cîți locuim în casa asta.

— Cum așa ? Privea prin gaura cheii ?

— Nu, altfel. Și cred că pe toate femeile le pîngărea cu privirea sa vicioasă. Întîmplarea a făcut să-l descopăr și, pentru prima dată, să deschid mai bine ochii. Nu i-am zis însă nimic. Am tăcut. Și atunci, și alteori. Mult timp am tăcut și am răbdad, și m-am încrîncenat scrișnind din dinți, așteptînd. Ce așteptam ? Nu știu ! Să moară ? Slabă speranță ! Eu am inima bolnavă, nu el, el care a ieșit la pensie, înșelînd statul.

Mai multe clipe inginerul rămase tăcut. Marius Vlad tăcu și el. Fără să-l privească, înțelese că ochii gazdei înotau în lacrimi. N-avea nici o îndoială că inginerul își iubea nepoata tot atît de mult cît ar fi iubit-o și dacă ar fi fost copilul său, unicul său copil.

Andrei Deheleanu își reveni îndată, fără să pună prea mult la încercare răbdarea musafirului său.

— Prima dată i-am vorbit omenește.

— Cînd ?

— Între Crăciun și Anul nou. I-am vorbit și l-am rugat, cu lacrimi în ochi, s-o lase în pace, să se mulțumească cu cele ce-i căutau banii. A început să rîdă în hohote, ca de o glumă bună, și să-mi spună că visez, că inventez, că nimic nu-i adevărat. Apoi a urmat...

Cu același glas domol, ușor întrerupt, i-a vorbit lui Vlad despre „episodul din podul casei“, cînd Anda se dușese să caute *Via Mala*.

— Și-ați avut, probabil, o nouă explicație ?

— Da, și din nou a rîs. L-am amenințat cu miliția. Urmarea ? Rîsul s-a schimbat în hohote. Cînd a isprăvit, mi-a spus, ca pe o mare taină, că niciodată în viața lui n-a avut o femeie mai tînără de optsprezece ani,

— Nu știu ce mi-a venit și i-am spus că nu mai e mult și Anda o să împlinească optsprezece ani. M-a privit uimit, dacă nu și ironic, făcînd evident pe prostul, și mi-a răspuns că, fiind vecini, nu se bagă, nu-i permite buna sa creștere și educație. Era evident că își bătea joc de mine. Am plecat, ce era să fac ? Toată noaptea, om bătrîn, am plîns ca un copil. Plîngeam de mila Andei, plîngeam

de mila mea, plîngeam fiindcă ambii mei frați au murit în timpul războiului, pe front, să rămînă Anda, dacă mor, singură, pîndită din umbră de indivizi asemeni lui Beroniade !

— Fiindcă ați amintit cuvîntul ăsta „pîndită“, nu mi-ați spus cum s-a întîmplat de v-ați dat seama, atunci, acum aproape doi ani...

— Uitasem. Am sărit de la una la alta. Nu prea mă simt în apele mele. Simplu și întîmplător : voiam să plec la un amic, seara, pe la șapte jumătate-opt și, ca să evit să trag pînă-mi iese sufletul de ușile astea de cetățuie, de la intrarea principală, am dat să ies pe dincolo, pe ușa de lîngă bucătărie. Ajungînd în prag, mai înainte de a coborî cele trei-patru trepte ale scării, mă opresc locului, în întuneric, neștiind tocmai exact dacă îi spuseseam sau nu Andei să mănînce, să nu mă aștepte, cînd, deodată, cu totul și cu totul întîmplător, ridic capul și dau cu ochii... de alți ochi ! Mă trag un pas sau doi și caut să mă dumiresc mai bine : era Beroniade ! Mi-am dat seama îndată că individul privea de sus, din întunericul în care erau cufundate casa și curtea, spre fereastra de jos a băii, iar în baie, Anda făcea duș.

— Și cum ați reacționat ? întrebă Marius Vlad aducînd în fața ochilor situația topografică a punctelor amintite de inginer.

— În nici un fel, atunci. A doua zi însă am cumpărat o cutie de vopsea albă, am diluat-o cu benzină și am acoperit cu un strat opac geamurile ferestrei din stînga. Prin cea din dreapta, oricît și-ar fi lungit Beroniade gîtul, n-avea ce vedea altceva în afară de albia de rufe și cazanul băii.

— Și n-a reacționat nimeni, în nici un fel ?

— Roza Mărgărit, doar ea. „Mi-ați luat din lumină, domnule inginer. În loc să nimeresc cu dermatograful pe sprînceană, o să mi-l bag în ochi !“ m-a luat ea la rost, însă asta mai mult în glumă. Baia e luminoasă și-așa, iar în tavan arde un bec de o sută cincizeci de wați.

— Iosif Beroniade n-a întrebat nimic, presupun.

— Nimic. Nici atunci și nici mai tîrziu.

Andrei Deheleanu înțelese că abia de-acum încolo urma partea cea mai grea pentru el, a întîlnirii sale — dacă „în-

tilnire“ se putea numi discuția lor — cu omul care încerca să elucideze cauzele și împrejurările în care murise Sam-sarul. Rămase însă surprins, și-și simți inima gata să-i stea, cînd auzi întrebarea care urmă, alta, cu totul alta decît cea la care se aștepta :

— Domnule Deheleanu, spuneți-mi cîstit : cînd v-ați dat seama că, pentru mine, de mult nu mai constituia o necunoscută cele întîmplate „sus“, în acea zi de miercuri ?

Dintr-un buzunar interior al hainei, inginerul scoase o batistă albă, o despături fără grabă, își tamponă fruntea năpădită de transpirație — în încăpere nu era totuși deloc cald — puse batista la loc, deschise gura, o închise și privi la bărbatul din fața sa pronunțînd încet, calm, abia auzit :

— Încă de atunci, din prima clipă.

— Cum așa ? se miră sincer Marius Vlad.

— Dacă-mi cereți, n-am să pot să vă explic. Știu doar atît : privindu-vă, mi-am dat seama că toată truda mea a fost zadarnică. N-am izbutit să vă păcălesc.

Sesizînd că Marius Vlad îl privește neîncrezător, se grăbi să adauge :

— Ca să nu credeți că mint sau că urmăresc să vă fletez, am să vă spun ceva, un secret care este numai al meu : aveam ceva bani puși deoparte, pe două cecuri, aproape douăzeci de mii de lei. Joi, *a doua zi* deci, i-am scos și i-am depus pe un singur C.E.C., pe numele Andei. Peste cîteva luni, în august, împlinește optsprezece ani, deci se poate folosi de ei. Asta, o dată. Prima dovadă. A doua este și mai elocventă : după încă o zi, vineri, am fost plecat din București pentru cîteva ore. N-a știut nimeni. Nici Anda. Ea, dealtfel, era la spital. Am fost în satul meu natal, cîțiva kilometri dincolo de Tîrgoviște, să anunț că vînd bucățica de loc de casă, opt sute de metri pătrați. Am păstrat pămîntul pînă acum, fiindcă îmi ziceam că poate o să fiu în stare să ridic o căsuță, o cabană, ceva, pentru Anda și pentru copiii ei, să stea acolo vara, să mai scape de zgomotul și căldura orașului. Vise !

— Și-ați vîndut pămîntul ? întrebă celălalt cînd îl văzu că tace și privește la desenul covorului.

— Pe jumătate, da. Am găsit un cumpărător imediat, și nu-i de mirare. Pămîntul este situat într-o regiune

dintre cele mai pitorești. Și-am primit preț bun, zic eu. Paisprezece mii atunci, iar restul, mîine.

— Mîine ?

— Așa am convenit, să vină mîine aici. Cumpărătorul e un fel de cumătru, așa ceva, din partea surorii, mama Andei. Nu știți ? La țară tot satul ți-e rudă.

— Iar banii, tot Andei ?

— Tot. Dacă are cap, o să-i împartă la șaptezeci : numărul aproximativ de luni, cîte sînt pînă o fi să termine facultatea de medicină — acesta-i visul ei, doctor pedia-tru — și-asta ar însemna circa patru sute lunar. La ăștia s-ar adăuga pensia.

— Pensia ? făcu Marius Vlad încet, surprins de calmul și luciditatea cu care vorbea celălalt.

— Are dreptul, pînă termină studiile. M-am interesat cînd am înfiat-o. O să-i ajungă, cheltuindu-i cu socoteală...

Ce-i de făcut ? se întrebă în sinea lui Vlad, întunecîndu-se, necăjit, într-un anume fel blestemînd clipa cînd se hotărîse, în acea nefastă zi de miercuri, să însoțească echipa operativă a lui Titus Axente, în loc să-și vadă de nepoți, de undiță și de televizor, de fotbal și de plimbări la șosea, ca orice pensionar care se respecta. În îndelungata sa activitate, ziua și noaptea, întruna, a alergat să pedepsească pe cei care periclitau existența semenilor săi. Nu de puține ori a fost pus în fața situației de a sta la îndoială, de a cumpăni și de a măsura de zeci de ori, mai înainte de a tăia o dată, „tăietura“ aducînd după sine un lanț de consecințe care aveau să se repercuteze nu numai asupra celui vinovat : alții — mulți, numărîndu-se uneori cu zecile — trăgînd ponoasele : părinții, frații, soția și îndeosebi copiii.

Pe această stradă a Mănăstirilor simțul său de dreptate era însă pus la grea încercare. Albul părea, sau mai degrabă era, negru, și negrul părea, sau mai degrabă era, alb.

— Încă o întrebare, și *pentru astăzi* am terminat cu dumneavoastră.

— Vă rog întrebați-mă.

— Scînteia care a declanșat focul a pornit de la țigara lui Beroniade, sau de la reșou ?

Pentru că Andrei Deheleanu își tot căuta cuvintele, Marius Vlad socoti nimerit să adauge :

— Dumneavoastră ce credeți ? Vă întreb așa, din pură curiozitate. Eu, personal, înclin către cea de-a doua probabilitate : reșoul. Și, ca să fiu mai precis, presupun că lucrurile s-au desfășurat cam așa : s-au deșurubat siguranțele tabloului electric fixat afară, în dreapta ușii, s-a pus reșoul în priză, peste el un colț de pled, să zicem, apoi, după ce zăvorul a ajuns în locul său, s-au înșurubat siguranțele la loc. Am dreptate ?

— Aveți, abia se auzi răspunsul celui alt.

— Mă întreb însă uneori, și e normal să mă întreb : cum de v-a rezistat inima la atâtea emoții ?

— La fel mă întreb și eu. Probabil voința a avut un rol determinant. Sau mai degrabă... repetarea mentală, zi de zi, ceas de ceas, pînă la amănunt, a fiecărei faze. Dar nu, nu acțiunea în sine a ocazionat cele mai intense solicitări nervoase, ca să zic așa. Nu. Altceva...

Și fiindcă inginerul tăcea, privind undeva în gol, Marius Vlad îl încurajă să continue.

— Teatrul, teatrul jucat cu artă și rafinament, pentru că numai astfel putea fi apropiat și pregătit un asemenea om. Discuții cu două înțelesuri, o tentă de complicitate cînd se discuta despre femei, aluzii cu două înțelesuri cînd „se analiza“ o astfel de femeie, o ignoranță voită în anumite domenii ce țin de patologic mai degrabă decît de dragoste. Și, și asta a fost cel mai greu și mai chinuitor o oarecare indiferență pentru ce se va întîmpla, dintr-un anume punct de vedere, cu ființa care ți-e mai dragă decît lumina ochilor. Și drept încoronare supremă a chinurilor fizice și morale, întruna : „Hai noroc !, Servus !, Trăiască femeia !, Ești delicios, bătrîne !“

— O rugăminte am la dumneavoastră, vorbi calm Marius Vlad, într-un tîrziu, după ce intuiția sa îi spusese că Andrei Deheleanu nu va aștepta ziua în care va fi acuzat oficial de moartea Samsarului.

— Vă rog, doar zise inginerul, abia auzit.

Vădit incomodat de situație, Vlad duse o mîină la buzunar și dădu la iveală cartea sa de vizită : numele, adresa și telefonul de-acasă.

— Să-i dați cartea asta de vizită nepoatei dumneavoastră. Și să-i spuneți că poate apela *oricînd și în orice împrejurare la mine*.

Privind la Andrei Deheleanu cu o anume semnificație, nu prea greu de deslușit, adăugă în completare :

— La orice oră, noapte sau zi.

— Am să i-o dau, îngîină cu voce pierdută inginerul, luînd cu mîna tremurîndă cartonașul dreptunghiular.

— Am o simpatie deosebită pentru Anda. Poate fiindcă am și eu două fete. Și... sînt sigur că mă înțelegeți, nu-i așa ?

— Și încă ce bine, oftă Andrei Deheleanu, aplecînd privirea. Vă înțeleg. *Totul e limpede și inevitabil*.

— Sfirșit —

DE ACELAȘI AUTOR:

Bîrlogul lupilor

Roman

1963 — Editura Tineretului

Ceața

Roman

1968 — Editura pentru Literatură

Femei singure

Roman

1968 — Editura pentru Literatură

Gentlemanul șchiop

Roman

1969 — Editura Junimea

Expresul de noapte

Roman

1974 — Editura Eminescu

În curs de apariție:

Ultima noapte liniștită

Roman

În pregătire:

Casa păcatelor

Roman